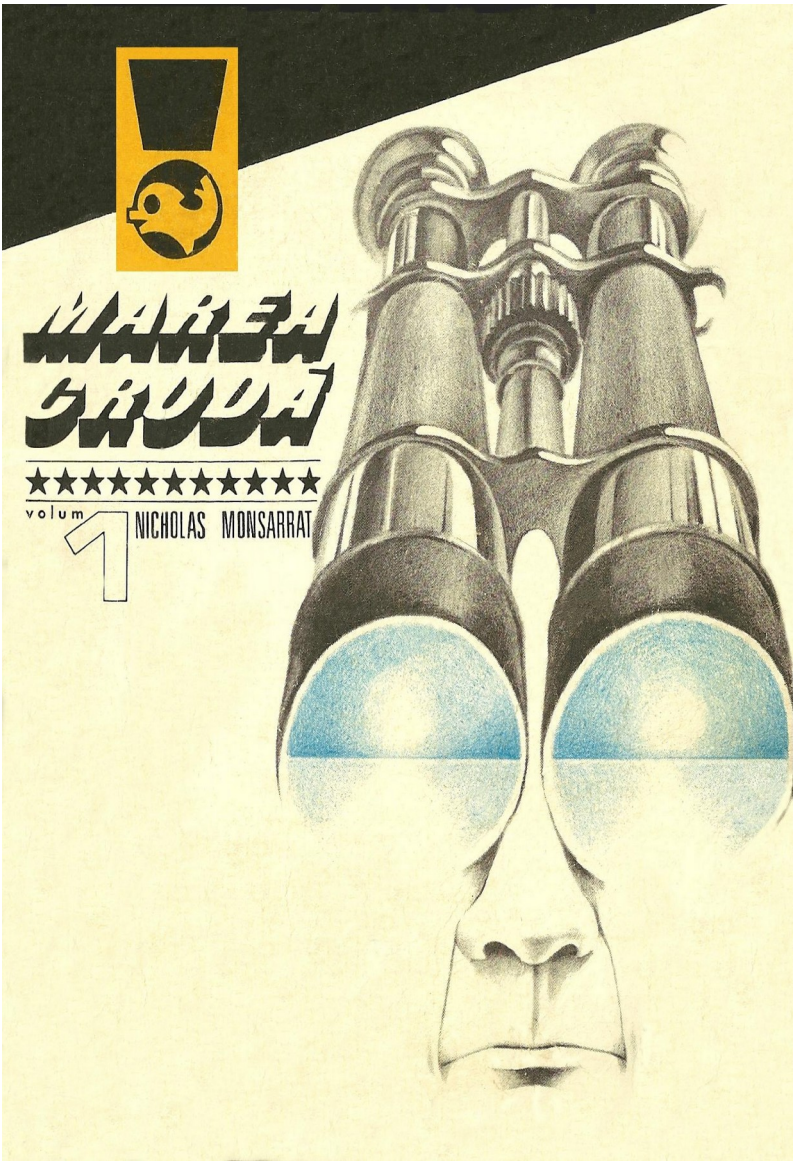

NICHOLAS MONSARRAT

MAREA CRUDA

VOLUMUL I

Traducere şi glosar de CONSTANTIN PAPADOPOL CALIMAH

EDITURA MERIDIANE Bucureşti, 1975

LUI PHILIPPS CROSBY.

PROLOG

Este o povestire lungă şi veridică despre un ocean, două nave şi vreo 150 de oameni. Relatează o interminabilă şi înverşunată bătălie, cea mai grea purtată în cursul vreunui război. Se referă la două nave, deoarece prima, scufundată, va fi înlocuită cu a doua. Se povestesc întâmplările a 150 de oameni, acesta fiind un număr destul de mare de personaje ale căror aventuri se pot cuprinde deodată. Mai ales este veridică, deoarece numai întâmplări adevărate merită să fie povestite.

Iată mai întâi oceanul: Atlanticul, cu hulele sale gigantice. Pe hartă apare ca un S şi se spune că are până la 3.000 mile lăţime şi adâncimi de aproape 10.000 de metri; că la est mărgineşte coastele Europei şi Africii, la vest, ale imensului continent american; spre nord, evazează în formă de cupă de şampanie; la sud aminteşte o enormă

caroserie închisă de camion. Dar harta nu spune nimic de forţa, de furia cu care se poate dezlănţui, de violenţele şi calmurile lui minunate, de capriciile lui înşelătoare. De asemenea nu spune ce reuşesc oamenii să facă din el şi nici ce izbuteşte el să facă din oameni; acestea le spune povestirea ce urmează.

Iată acum prima din cele două nave, cea condamnată la pieire. Deocamdată, nimic nu prevesteşte sfârşitul; este nouă, neîncercată, ancorată pe apa lină a unui fluviu, aşteptând stăpânii ce o vor lua în primire. Este o corvetă, tip nou de navă de escortă, conceput să facă faţă unei situaţii disperate ce se profilează la orizont: suntem în noiembrie 1939 şi nava poartă numele „H.M.S. Compass Rose", adică „Nava Majestăţii Sale, Roza vânturilor".

Iată-i şi pe cei 150 de oameni: ei intră în scenă în grupe de câte doi sau trei, unii mai devreme, alţii cu întârziere; mulţi din ei sunt condamnaţi ca şi nava. Laolaltă, formează echipajul: au soţii, sau alte legături feminine care îi iubesc sau le sunt numai ataşate; sunt însă şi unele bucuroase că scapă de ei prin plecarea lor la război.

Oamenii sunt vedetele povestirii, dar adevăraţii eroi sunt navele. Există şi un personaj perfid: marea, cu toată ferocitatea ei.

PARTEA ÎNTÂI

1939: PREGĂTIRILE

1

Pe malul fluviului Clyde, nu departe de şantierele de construcţii navale „Fleming”, locotenent comandorul George Eastwood Ericson din Royal Naval Rezerve stă la birou într-o baracă de tablă ondulată în care pătrund în voie curenţii de aer îngheţat. Înalt, robust., lat în umeri, este din acei oameni de care te poţi ataşa, de care îţi aminteşti. Patruzeci şi doi de ani, poate patruzeci şi trei, păr blond cu început de încărunţire, ochi albaştri, sinceri. Firea sa şi cei douăzeci de ani petrecuţi contemplând mii de orizonturi i-au gravat riduri la coada ochilor. În acest moment, încruntarea sprâncenelor conturează mai profund laba gâştei. Totuşi, expresia nu este a unui om îngrijorat, căci Ericson nu obişnuieşte să lase să se vadă că se teme de ceva; încreţirea frunţii este doar semnul că se concentrează spre a rezolva o problemă.

Pe birou se află un dosar terfelit, cu colţurile îndoite, purtând inscripţia: „Capitolul 2881, material mobilier”. Dincolo de doc, prin fereastră, în raza privirii sale de cunoscător, se află o navă cenuşie, în plină dezordine: vopsită cu miniu roşu, răsunând de loviturile ciocanelor de nituit, plină de punţi cu grămezi de aşchii lemnoase, resturi de bumbac şi bidoane de vopsele goale.

Dosarul din faţă şi nava sunt strâns asociate în gândurile lui Ericson şi îi justifică încreţirea

frunţii: urmează să armeze şi să comande această navă, H.M.S. Compass Rose; deocamdată nu prea se împăca cu ideea.

Simte un fel de ezitare, o îndoială provocată de multe detalii mărunte de care nu s-ar îngrijora în timpuri normale, poate că nici nu le-ar observa. Numele navei nu-i face nicio impresie: în cei douăzeci de ani serviţi mai întâi în marina regală, apoi în marina comercială, a întâlnit pe toate mările globului nave cu fel de fel de nume. Cel mai ciudat nume de care îşi amintea era, desigur, cel al unui bătrân cargobot francez: „Marie-Joseiph Brinomar de la Tour du Pin”. Cel mai neprevizibil, „Jolly Nights”, al unui cărbunar de pe coasta estică. La urma urmelor, „Roza vânturilor” nu este un nume extravagant. Nava trebuia să poarte neapărat un nume de floare, căci aparţinea noii „serii florale” de corvete şi cu timpul, probabil, gândi şi zâmbi în sinea sa Ericson, avea să se ajungă şi la „Pansea”, „Ciuboţica cucului” sau „Traista ciobanului”.

Dar acestea erau doar nimicuri. Preocupările sale au o singură cauză majoră, un eveniment istoric: începutul războiului. Doar cu câţiva ani prea tânăr pentru a fi luat parte activă la primul război mondial, el se întreabă acum dacă nu este prea bătrân ca să participe onorabil la a doua rundă de bătălii. Îl aştepta răspunderea unei noi cariere, a unei nave diferite de cele pe care le comandase, a unui echipaj necunoscut. Teoretic, se simte mândru; în fapt, nu prea are încredere în reuşită şi se îndoieşte de posibilităţile sale.

Căci Ericson se simte ciudat de învechit. În

1927, după zece ani de serviciu, a fost trecut în rezervă din motive de economie; au urmat doi ani penibili, înainte de a găsi o slujbă pe o linie de navigaţie din Extremul Orient. Acolo a lucrat zece ani, în cursul cărora s-a simţit destul de fericit că mai putea naviga, într-o perioadă în care marina britanică trecea, prin depresiune şi cunoştea declinul.

Ericson iubeşte marea, dar nu orbeşte; îi poartă acea dragoste sceptică şi fără iluzii, inspirată de o iubită de care te îndoieşti profund, dar de care nu te poţi despărţi. Pe liniile Extremului Orient, totdeauna cu surplus de personal, avansarea era rară şi se trăia sub ameninţarea perpetuă a concedierii. Timp de zece ani comandase o singură navă, un cargobot antic de două mii de tone, care se uza lent pe căile Indiilor Olandeze.

Toate acestea nu constituiau un excelent prolog pentru răspunderi pe timp de război. Şi iată-l acum, parcă deghizat în locotenent comandorul G.E. Ericson, având misiunea de a arma una din navele Majestăţii Sale, de a comanda un echipaj de optzeci şi opt de inşi, de a reînvăţa sute de probleme ale meseriei şi, pe deasupra, de a manevra o navă de război, de a o utiliza ca instrument de luptă.

Navă de luptă… Abandonând interminabila muncă de punctare a materialului, el contemplă din nou nava Compass Rose: era urâtă, groaznic de urâtă, chiar ţinând seama de circumstanţele atenuante că nu era complet terminată. Lungă de şaizeci şi unu de metri, scundă şi îndesată,

concepută numai pentru vânătoarea de submarine, era doar o platformă plutitoare destinată să lanseze grenade, prototipul unei clase de mici nave care se fabricau repede şi ieftin pentru a satisface cererile urgente de nave de escortă a convoaielor. Contrar tradiţiei, catargul era înfipt imediat în prova comenzii, cu un coş scund în pupa. Teuga înaltă era armată cu un singur tun de 105, de care în acest moment se ocupa maistrul tunar, manevrându-l şi făcând simulări de ochire. Dispozitivul pentru grenadele antisubmarine se afla pe o structură din pupa, de tipul obişnuit pe baleniere, deplorabilă din punct de vedere estetic, dar eficace pe mare. Cunoscător, Ericson ghicea dintr-o privire cum se va comporta nava pe mare: vara, căldură sufocantă, căci lipsea ventilaţia mecanică sau o instalaţie frigorifică, iar în celelalte anotimpuri, frig, umiditate, lipsă de orice confort. Compass Rose nu va fi o reuşită pe marea rea, va fi balansată ca o bucată de lemn de cea mai mică furtună. Dar Ericson nu putea obiecta: nava îi era încredinţată şi, cu toate inconvenientele şi imperfecţiile ei, trebuia s-o facă să meargă, să-şi îndeplinească misiunile.

Problema echipajului îl îngrijora mai puţin; disciplina şi obişnuinţa comandamentului, insuflate de Marina Regală, sunt însuşiri durabile. Era deci sigur că îşi va ţine bine oamenii în mână şi va fi ascultat, cu condiţia să fie sigur de sine. Singurul punct negru era, poate, calitatea materialului uman de care va dispune. Într-o flotă ce se dezvoltă rapid, calitatea echipajelor este

întâmplătoare. O duzină de gradaţi de bază sosise şi luase în primire posturile respective: tunari, lansatori de bombe, cei de la radiolocaţie, radiotelegrafişti, timonieri, mecanici – formau un nucleu satisfăcător. Dar restul risca să fie completat cu răufăcători abia scăpaţi din închisori sau cu recruţi declaraţi buni pentru serviciu doar în timp de război, proaspăt veniţi de la ţară. Cât despre ofiţeri – un secund şi doi aspiranţi, se putea întâmpla să fie dintre aceia care să zădărnicească tot ceea ce dorea el să realizeze la bord.

Ericson încruntă din nou sprâncenele, dar îşi reveni. Oricare ar fi fost incertitudinile, trebuia să le păstreze numai pentru el; este o regulă absolută. Era marinar, şi era chemat să îndeplinească o misiune marinărească chiar dacă în acel moment nu se simţea prea sigur de sine.

Se aplecă asupra biroului, cu speranţa că va simţi brusc născându-i-se o atracţie cât de vagă pentru hârţoage, dar şi cu speranţa că secundul, căruia i-ar fi revenit verificarea dosarului pe care-l avea dinainte, va fi un personaj ceva mai de încredere decât părea.

2

Căpitanul James Bennett, din rezerva voluntară a Marinei Regale Australiene, secund pe H.M.S. Compass Rose, străbătea în lung şi în lat puntea înghesuită cu fel de fel de lucruri, în chip

de proprietar până şi al ultimului nit. Şeful de echipaj, maistrul Tallow, îl urma la o distanţă nu prea regulamentară.

Bennet ştia că avea aparenţă de ursuz şi se felicita. Faţa roşcovană, bustul îndesat, unghiul neobişnuit format cu fruntea de viziera şepcii, totul îl arăta a fi navigator înnăscut, fără poză şi frivolitate; aşa se considera el însuşi, convins că, având şi puţin noroc, calităţile sale îl vor scoate cu bine până la sfârşitul războiului. Deocamdată însă, tocmai graţie acestor calităţi ajunsese să ocupe prezenta funcţie; dar şi graţie volubilităţii sale, precum şi faptului că se prezentase în faţa unei comisii de examinare compusă din membri preocupaţi de treburi mai importante decât aceea de a trece prin ciur isprăvile pe care le declarase.

Norocul făcuse că la izbucnirea războiului, în loc să se fi aflat la Sydney, în birourile companiei maritime unde era angajat, se găsea în Anglia. Calitatea de ofiţer în rezerva voluntară a Marinei australiene era autentică. Cât despre rest, Bennett se descurcase fără dificultate, mulţumită unui curs despre lupta contra submarinelor pe care-l citise şi a unui interogatoriu căruia îi făcuse faţă la Londra. Urmaşe numirea ca ofiţer secund la bordul navei Compass Rose. Urmărea totuşi mai mult: aci erau prea multe hârţoage, dar le va trece subalternilor, de îndată ce vor sosi. În aşteptarea a ceva mai bun, se mulţumea cu postul de secund la bordul acestui moft de navă, unde era sigur că va corespunde sarcinilor ce-i reveneau.

— Şef de echipaj! chemă el.

— Prezent, sir!

Bennett aşteptă, lângă tunul de 105, să-l ajungă din urmă Tallow (şaptesprezece ani de serviciu, trei galoane, pe cale să devină maistru principal de pe-o zi pe alta). Acesta era prost dispus: în loc să fi fost îmbarcat pe o navă demnă de el (ultima pe care servise era un cuirasat), fusese expediat la bordul lui Compass Rose, o mizerabilă navă mică, sub ordinele unui secund care părea coborât dintr-un film. Şi dumnezeu ştia ce stranie speţă de echipaj avea să mai sosească săptămâna viitoare! Dar Tallow, ca şi Ericson, era un produs pur al Marinei Regale, ceea ce înseamnă, mai presus de toate, resemnare perfectă în faţa oricăror sarcini, adaptare la toate circumstanţele. Rareori lăsa să se înţeleagă „şi aceasta folosind cele mai subtile ocolişuri, că un astfel de tip de navă nu făcea parte din cele cu care era obişnuit. În timp ce Tallow se apropia, Bennett, cu un deget imperativ, îl arăta pe matelotul care trebăluia pe lângă tunul de 105:

— Omul ăsta fumează în timpul serviciului.

— Exact, sir, răspunse Tallow cu un suspin. Dar nu este încă vorba de serviciu propriu-zis.

— Cine ţi-a spus că nu?

Matelotul, obiectul discuţiei, ascunse repede ţigara şi se plecă asupra lucrului, deosebit de atent.

— Ziceam să mai închid ochii până în momentul când echipajul va fi complet, răspunse Tallow.

— Nu înţeleg de ce, ripostă sec Bennett. Fumatul este interzis, cu excepţia timpului de repaus. S-a înţeles?

— Am înţeles, sir!

— Şi vezi să nu uiţi.

„Doamne, gândi Tallow, din ce Australie a mai venit şi ăsta!”

Luă pasul după căpitan şi se cufundă mai profund în reflecţii. Ce bădăran, acest Bennett! Cât despre cei doi locotenenţi (aruncase o privire pe lista ofiţerilor) erau desigur nişte ageamii. „Încep să cred, îşi spuse Tallow, că în afară de comandant, care este în regulă, voi fi obligat să fac singur să meargă blestemăţia asta de navă”.

3

Uşa se izbi de peretele barăcii, lăsând să pătrundă o puternică rafală de vânt. Comandantul ridică privirea şi pivotă pe scaun.

— Intraţi, spuse el, şi închideţi bine uşa.

Cei doi tineri din faţa lui prezentau fizic contraste izbitoare, dar uniformele identice şi un îngust galon cusut pe mâneci le dădea o vagă asemănare.

Cel mai vârstnic, înalt, cu figura prelungă sub părul negru, avea un aer atent, părea a-şi căuta o cale în situaţia nouă în care se afla şi în care, probabil fără întârziere, îşi va găsi un loc, dat fiind numeroasele situaţii din trecut în care îşi arătase competenţa şi eficienţa.

Celălalt părea în general mult mai puţin complicat: scund, blond, aproape cu înfăţişare de copil, nu se arăta prea sigur că merita glorioasa

uniformă pe care o purta.

Privindu-i, Ericson gândi: „Ai spune… tatăl şi fiul, deşi între ei nu este o diferenţă mai mare de cinci-şase ani…” Aşteptă ca unul să ia cuvântul, ştiind dinainte care va vorbi primul.

Cel mai vârstnic salută şi spuse:

— Ne prezentăm pentru ambarcare pe Compas Rose, sir.

Totodată întinse o foaie de hârtie şi Ericson îşi aruncă privirea pe ea.

— Dumneata eşti Lockhart?

— Da, sir.

— Şi dumneata, Ferraby?

— Da, sir.

— Sunteţi la prima îmbarcare?

— Da, sir, răspunse Lockhart, în chip de purtător de cuvânt. Venim direct de la King Alfred.

— Cât timp aţi urmat instrucţia?

— Cinci săptămâni, sir.

— Şi acum ştiţi totul?

— Dar de unde, sir, răspunse Lockhart cu un zâmbet larg.

— Ceva tot s-o fi prins, spuse Ericson.

Îi examină mai atent: amândoi erau eleganţi, purtau vestoane impecabile, mănuşi, măşti de gaze. Coborau parcă din „Manualul de instrucţie”. Problema ţinutei, cei doi o dezbătuseră între ei tot timpul lungii călătorii de la coasta sudică a Angliei, până la Clyde. Ordinul glăsuia să se prezinte la amiralul responsabil cu navele construite prin contract şi care urmau să fie livrate, iar ei considerau cuvenit să facă impresie cât mai bună. Prin comparaţie, comandantul

Ericson, în vechea sa tunică de lucru cu galoanele ponosite, părea destul de jerpelit.

— Ce meserii aveaţi în civil? întrebă Ericson, după o pauză.

— Ziarist, sir, răspunse Lockhart.

Comandantul surâse şi, arătând cu un gest încăperea în care se aflau:

— Nu prea văd o legătură, zise el.

— Am făcut însă multă navigaţie cu vele.

— Hm! făcu Ericson şi privi spre Ferraby.

— Dumneata?

— Lucram într-o bancă, sir.

— Ai fost vreodată pe mare?

— Am traversat Canalul Mânecii pentru a merge în Franţa, sir.

— Asta ar putea fi de un oarecare folos… Bine. Faceţi un tur pe navă şi prezentaţi-vă secundului. îl găsiţi undeva, la bord. Unde vă sunt bagajele?

— La hotel, sir.

— Le veţi ţine deocamdată acolo. Nu vom dormi la bord decât cel mai curând peste o săptămână.

Ericson îi concedie cu un semn al capului şi îşi relua ocupaţia. Cei doi tineri salutară fără prea multă siguranţă şi se îndreptară spre uşă.

Ferraby tocmai o deschisese, când comandantul reluă:

— Ţineţi minte, nu este cazul să salutaţi, în interior, când sunt fără şapcă, căci nu pot să vă răspund. Regulamentar, vă descoperiţi când intraţi.

— Scuzaţi, sir, spuse Lockhart.

— Astea n-au mare importanţă, urmă amical Ericson, – dar e mai bine să procedăm regulamentar.

După plecarea lor, rămase un moment pe gânduri, înainte de a-şi relua lucrul. „Ziarist… funcţionar de bancă… excursie în Franţa… barcă cu vele”. Nimic din toate acestea nu însemna o pregătire pentru noua lor meserie. Păreau însă plini de bunăvoinţă şi, la prima vedere, Lockhart nu era lipsit de bun simţ. Or, pe mare, multe lucruri se pot face cu bunul simţ. Dacă îţi lipseşte, nu eşti bun de nimic.

Apoi Ericson îşi reluă punctajul cu creionul.

4

După ce traversară bazinul, Lochart şi Ferraby se opriră înaintea navei o priveau amândoi, dar cu ochi diferiţi. Lockhart era oarecum în stare să-i aprecieze silueta şi structura. Dar pentru Ferraby Compass Rose era ceva cu totul nou, până în cele mai mici amănunte, şi această ignoranţă se adăuga multor altor necazuri pe care le avea: se însurase de numai şase săptămâni şi cu două nopţi înainte, la despărţire, îi mărturisise soţiei îngrijorarea faţă de responsabilităţile care-l aşteptau. „Dar, dragul meu, îi răspunsese ea, cu acel zâmbet” drăgăstos pe care i-l găsea atât de fermecător şi emoţionant, tu poţi reuşi orice! Ştii foarte bine ce fericită m-ai făcut!” Vorbele îi erau lipsite de logică, dar îl

reconfortau. De curând căsătoriţi, abia depăşiseră timiditatea mutuală şi considerau nespus de minunată desfăşurarea raporturilor lor conjugale.

Ferraby îşi luase rămas bun de la tânăra lui soţie, dar Lockhart nu lăsa în urmă nimic. Întrebat de Ericson, răspunsese: „ziarist”, dar nu era sigur că-şi putea aroga această calitate. Avea douăzeci şi şapte de ani, din care ultimii şase şi-i risipise ca ziarist pe cont propriu, prin Fleet Street şi împrejurimi. Experienţa îl învăţase multe, fără să-i aducă vreo siguranţă şi să-l elibereze măcar un moment de grijile vieţii. Nici acum nu era sigur că pornise pe calea dorită. Îşi pierduse părinţii, nu avea nicio legătură. Singura femeie pe care o lăsa în urmă exclamase, în momentul în care sărise din pat ca să-şi îmbrace uniforma, într-o dimineaţă rece, londoneză: „De ce n-ai făcut asta mai devreme?” Era simbolul întregii lui vieţi: nesigură şi instabilă, cu variaţii de relief şi intensitate. Acum se angajase fiindcă începuse războiul. Alesese marina întrucât se pricepea cât de cât la nave – evident, la foarte mici – şi ştia să conducă o barcă cu vele. Pentru prima dată se simţea fericit, încrezător şi liber; schimbarea îi plăcea.

— Ce-o fi sârma aia instalată pe catarg? întrebă Ferraby.

— Presupun ceva pentru radio… Să urcăm la bord.

Se angajară pe scândura prost dată la rindea, care servea de schelă şi săriră pe puntea încă acoperită cu brumă, presărată cu mii de obiecte: bidoane de ulei, lăzi cu scule, aparate de sudură, utilaje vechi. Zgomotul ciocanelor era asurzitor, o

maşină de bătut nituri făcea un vacarm infernal. Lockhart se îndreptă spre puntea pupa şi examinară dispozitivul de dansat grenade, a cărui replică o studiaseră la centrul de instrucţie. Apoi coborâră şi pătrunseră în spaţiul strâmt rezervat pentru cabine. Erau doar două, dintre care una, cu o singură cuşetă, purta pe uşă inscripţia: „Ofiţerul secund”. Alături, un careu îngust; totul înghesuit, plin de colţuri incomode.

— O să fim teribil de îngrămădiţi, spuse Lockhart. Probabil vom împărţi aceeaşi cabină.

— Oare cum o arăta secundul? întrebă Ferraby, fixându-şi privirea pe inscripţia de pe uşă.

— Oricum ar arăta, trebuie să ne acomodăm; este omul tare şi mare la bord, cel puţin în ceea ce ne priveşte.

— Cum anume?

— Purtându-se ca o brută, sau dimpotrivă; totul va depinde de dispoziţia lui.

— Aşa e!... Comandantul însă mi-a plăcut.

— Şi el a avut aerul că te place; pare un tip bine. Adevăraţii ofiţeri din rezerva navală sunt totdeauna oameni minunaţi.

— Dar majoritatea lor nu ne prea apreciază.

— Pe noi?

— Da, pe noi, cei din rezerva voluntară.

Lockhart surâse:

— Peste doi ani noi vom fi cei care vom face mofturi. Să nu te îngrijoreze soarta voluntarilor din rezervă; până la urmă noi vom fi cei care vor duce războiul; numai astfel vor putea fi încadrate navele.

— Vrei să spui că în curând ni se va da

comanda? Lockhart încuviinţă cu un gest al capului şi se pierdu în examinarea bufetului careului, ale cărui dimensiuni i se păreau exagerat de reduse.

Deodată, de deasupra capetelor lor, o voce spartă răsună în careul gol: „Ei! Voi de jos!”

— Ce prost crescut, observă Lockhart.

Zbieretul se repetă, pe un ton şi mai ridicat.

— Despre noi o fi vorba? întrebă Ferraby.

— Mi se pare că da, răspunse Lockhart.

Apoi se apropie de piciorul scării şi privi în sus:

— Ce este?

O faţă roşcovană, nu prea agreabilă, apăru încadrată în tambuchiu; era Bennett, care-i privea furios:

— Ce dracu’ vă ascundeţi acolo jos?

— Nu mă ascund, replică Lockhart.

— Nu vi s-a spus să vă prezentaţi la mine?

— Ba da, dar după ce vom fi făcut turul navei.

— Se spune: da, sir, spuse scurt Bennett.

— Da, sir, răspunse Lockhart, imaginându-şi, fără s-o vadă, figura înspăimântată a lui Ferraby.

— Celălalt locotenent e şi el acolo?

— Da, sir. Nu ştiam că sunteţi la bord.

— Nu faceţi pe deştepţii, spuse Bennett. Ia poftiţi sus. Ajunşi la capătul scării, Bennett îi privi cu atenţie, încreţindu-şi sprâncenele.

Avea un accent australian foarte pronunţat.

— Trebuie să mă căutaţi, ori unde aş fi, zise el acru. Cum vă numiţi?

— Lockhart, spuse unul.

— Ferraby, continuă celălalt.

— Când aţi fost înaintaţi ofiţeri?

— De o săptămână, răspunse Lockhart. Şi adăugă;

— Cu titlu temporar.

— Cred şi eu, rânji Bennett. Sare în ochi. Aţi mai navigat pe mare?

— Pe bărci mici, răspunse Lockhart.

— Nu vă întreb dacă v-aţi plimbat cu iahturile.

— Atunci n-am navigat.

Bennett se întoarse către Ferraby.

— Dar dumneata?

— Nu, sir.

— Minunat! Care din voi este mai vechi în grad?

— Am fost numiţi odată, spuse Lockhart.

— Ce, credeţi că nu ştiu? Dar unul din voi este înscris primul în anuarul Marinei.

— Nu suntem înscrişi în anuar, sir.

Bennett observă că Lockhart îl fixa, măsurându-l, ceea ce îl irita.

— După cum văd încă n-aţi ieşit din găoace.

Lockhart nu răspunse nimic.

— Deocamdată ar fi mai bine să aflăm la ce vă pricepeţi. Aţi făcut turul navei?

— Da.

— Câte guri de incendiu aţi numărat?

— Paisprezece, ripostă prompt Lockhart; de fapt, habar n-avea, dar era sigur că nici Bennett nu ştia mai mult. Mai târziu, dacă Bennett va verifica numărul, va şti el cum să se descurce.

— Foarte bine, zise Bennett.

Apoi, adresându-se lui Ferraby:

— Ce fel de tun avem?

— Un 105, domnule căpitan, răspunse Ferraby, după o scurtă pauză.

— Ce fel de 105? întrebă sever Bennett. Cu încărcare pe la chiulasă? Cu tragere rapidă? Tipul IV? Tipul VI?

— Nu ştiu domnule căpitan, răspunse ruşinat Ferraby.

— Să faci bine să ştii, mârâi Bennett. Am să te întreb când ne vom întâlni data următoare. Acum întoarceţi-vă amândoi şi începeţi să verificaţi D. S.-urile.

— Da, sir, spuse Lockhart şi, împreună cu Ferraby, se pregătiră de plecare.

— Aşa, fără salut? lătră Bennett.

Amândoi salutară.

— Aici, adăugă Bennett, eu sunt secundul. Să nu uitaţi asta!

— Amabil personaj, aprecie Lockhart pe drumul de întoarcere. Ne vom înţelege de minune cu el: ca locatarii unei case care a luat foc. Dar să sperăm că bădăranul va arde odată cu casa.

— Ce naiba sunt D. S.-urile astea? întrebă Ferraby disperat.

— Documentele secrete.

— De ce n-a spus-o pe şleau!

— Are el un motiv.

— Ce motiv?

— A vrut să ne impresioneze, spuse Lockhart zâmbind; să ne arunce praf în ochi. În felul lui, mărturisesc că e un tip.

— Mă aşteptam la altceva, murmură Ferraby.

— Aici eşti aspirant! ripostă Lockhart,

imitându-l pe Bennett: vezi să nu uiţi.

— În fond care din noi doi este mai vechi în meserie?

— Cred că e preferabil să fiu eu, răspunse Lockhart.

5

La căderea nopţii, un calm binevenit învălui nava Compass Rose. Zgomotul ciocanelor se stinsese, agitaţia se potolise; un lucrător întârziat se îndrepta spre capătul liniei de tramvai, – nu începuse încă perioada interminabilelor echipe de noapte. Unicul paznic rămas la bord se ghemui la pupa, sub un adăpost de pânză de vele, blestemând vântul îngheţat care îi arunca în ochi fumul amestecat cu funingine pe care-l răspândea vasul încins cu mangal. Nava se balansa uşor pe unduirile apei; umbre bizare, când mişcătoare, când stabile, alunecau pe punte.

Acum activitatea înfrigurată ce anima ziua malurile Clyde-ului părea a se fi stins. Fluviul era mărginit de nave, doar pe jumătate construite, adormite în liniştea nopţii, de şantiere deşarte, de macarale înghesuite, cu siluete proiectate fantomatic pe cer. Se terminase o zi, nici mai bună, nici mai rea ca altele, o zi în care toate lucrările ce reclamau mai puţin meşteşug şi mai multă răbdare şi, mai ales, perseverenţă, se apropiaseră cu încă puţin de termenele lor. Toate acestea Clyde-ul le mai cunoscuse odată, cu ocazia

primului război mondial; acum, în 1939, se desfăşura un spectacol asemănător, fără eroisme. Era însă numai începutul unei perioade de şase ani de eforturi şi deocamdată se mai putea încă odihni şi dormi noaptea.

Paznicul de noapte, un bătrân pensionar, mormăi ceva şi adormi. La vremea lui făcuse şi el primul război mondial. Astăzi era rândul altora; să le fie de bine! Dar să nu aştepte nimeni minuni de la cei în vârstă. Minunile merg la tinereţe; bătrânii, fără să roşească, au tot dreptul la repaus şi la un somn liniştit.

Nu departe de gară, într-un bar de pe strada Argyll, lângă staţia de tramvai, maistrul Tallow şi maistrul principal mecanic Watts se cinstesc cu un ultim pahar înainte de a se îndrepta spre locuinţe. Începând de pe la opt seara, fiecare trăsese de duşcă câte şapte halbe de bere, fără ca elocinţa şi comportarea lor să se resimtă câtuşi de puţin, decât că acum Tallow începuse să cam transpire iar ochii lui Watts se cam injectaseră. Se aflau acolo mai întâi fiindcă nu aveau ceva mai bun de făcut – nu erau amatori de cinema şi locuiau în camere pe cât de murdare, pe atât de inconfortabile – apoi pentru că localul le plăcea şi se simţeau în el mai la largul lor decât oriunde.

În bar era gălăgie mare; Tallow şi Watts beau şi vorbeau cu voce joasă; vorbeau şi beau fără să ostenească.

— N-o să avem viaţă fericită pe nava asta, pot s-o spun de pe acum!

Astfel vorbea Watts, un scoţian cu păr cărunt şi rar, aproape de vârsta pensionării. Accentul lui

scoţian se amesteca în armonie discordantă cu graiul cu iz de Lancashire al lui Tallow.

Ericson, comandantul, este în regulă, dar secundul nu-i decât un bădăran, continuă Watts. Aseară se tot învârtea pe lângă maşinile mele şi sporovăia fără să spună nimic despre un rol de cart Vreau să termin cât mai repede cu marinăria, să-mi primesc pensia cuvenită; cu cât mai curând, cu atât mai bine.

— Nu-i rost de aşa ceva cât durează războiul, spuse Tallow.

Bău un gât de bere, îşi şterse buzele şi adăugă:

— Cât timp o să ţină, suntem toţi buni de tras din greu.

— Aş putea găsi oricând un post la uscat, continuă Watts. Un post liniştit, într-o cazarmă, mi-ar conveni de minune. Nava asta e prea mică pentru cum sunt eu obişnuit.

— Îi va folosi însă ei să fie mai sprintenă, replică Tallow. Dacă ridici tot echipamentul de pe un crucişător de bătălie ca Repulse nu se mai observă diferenţa.

Watts râse.

— Sper că Repulse va fi la îndemână, dacă dăm de dracu’.

— Probabil că astfel se vor întâmpla lucrurile, după cât se spune. Oricum, nu înţeleg cum de se aşteaptă ca nave de această mărime să poată proteja un convoi. În cursul ultimului război asemenea operaţii erau îndeplinite întotdeauna de distrugătoare.

— Sunt probleme de tactică, reluă nelămurit

Watts.

— Ar fi mai bine să se gândească la ceva mai mult decât tactica, ca s-o scoată la capăt. Ce avem noi ca armament? Un puşcoci de 105 şi două lansatoare de grenade. O să ne vie de hac submarinele.

— Şi ce mai condiţii de cazare! Degeaba ne vom înghesui unii peste alţii, ceea ce este foarte neplăcut, loc tot nu va fi. Teuga are cam doi metri pe un metru jumătate; fără cambuză, fără ventilaţie, fără, frigorifer. Ca să ajungi la punte, nu poţi fără a fi inundat. Şi cum bucătăria este la pupa, mâncărurile ne vor ajunge îngheţate. Nu ştiu cine a proiectat nava, cu siguranţă însă că era beat-mort când a făcut-o.

— Păcat că individul nu este cu noi la bord, spuse Tallow.

Apoi, sorbi din halbă, cu un aer mohorât, şi când patronul strigă: „Închiderea”, se întoarse spre Watts.

— Ce facem? Mai luăm un pahar înainte de plecare?

— Eu, nu; mâine am de lucru.

Afară strada mişuna de oameni evacuaţi de prin baruri, care se ciocneau în întunericul camuflajului. La colţul străzii, cei doi, cocârjaţi sub rafalele ploii, îşi ridicară gulerele tunicelor şi-şi înfundară adânc mâinile în buzunare. Îndreptându-se spre staţia de tramvai, Watts murmură cu evlavie:

— Cerul să-i ocrotească pe marinari! Vai de cei ce sunt în noaptea asta în mare!

— O să avem şi noi parte de aşa ceva, spuse

Tallow. Cum o să-i ducem şi noi dorul străzii Argyll, sub ploaie sau fără

Lockhart şi Ferraby erau amândoi foarte obosiţi. Petrecuseră aproape toată ziua în baraca şantierului, examinând liste de materiale, hărţi şi documente secrete, zăpăciţi de directivele înnebunitoare, contradictorii, ale lui Bennett. Lista materialelor era interminabilă; erau hărţi pentru toate oceanele lumii, la fundul dulapului chiar şi o hartă a Mării Negre. Contemplând toate acestea, Lockhart murmură: o să fie un război foarte lung.

Auzindu-l, Bennett îl repezi:

— O să fie lung dacă vei trăncăni în loc să participi la el.

Mai târziu au fost trimişi la bordul lui Compass Rose spre a întocmi planul de instalare – o operaţie care, fără îndoială, revenea secundului. Lucrul încetă la ora 18 cu ordinul scurt al lui Bennett de a reveni a doua zi dimineaţă, la ora 8 1/2; cum aveau o oră de tramvai de la hotel până la şantier, însemna că ziua lor de lucru începea foarte devreme.

După o cină târzie, erau acum amândoi tolăniţi în paturi, în camera de hotel pe care o ocupau împreună. Ferraby, cu mâinile încrucişate sub ceafă, privea tavanul. Lockhart fuma, frunzărind Manualul de marinărie.

Ferraby se întoarse, sprijinit în cot şi întrebă:

— Ce citeşti?

— Biblia. Biblia noastră, răspunse Lockhart. Găsesc lucruri pe care le pot pune în legătură cu evenimentele zilei.

— Te referi la secund?

— Asta, spuse Lockhart râzând, orbecăie ca şi noi, doar că face mai multă gălăgie.

— Şi eu cred la fel.

Se întinse din nou pe spate şi, după un minut, întrebă:

— Oare mi-aş putea chema soţia aici?

— Bună idee. Ne vom muta la bord abia peste câtva timp. De ce nu te informezi despre această posibilitate?

— La cine să mă informez?

— Cred că întrebând pe Bennett, sau chiar pe comandant.

— Bennett ar răspunde că nu este cazul. Ştii, abia începusem să mă obişnuiesc cu situaţia de căsătorit.

— Probabil că este foarte plăcut, spuse Lockhart, fără urmă de ironie.

— Mai mult decât plăcut… răspunse Ferraby.

Cu entuziasmul său timid era incapabil să-şi ascundă fondul gândurilor.

— În ultimele săptămâni căsătoria a însemnat totul pentru mine. Nu ştiu ce m-aş fi făcut altfel. Ai fost vreodată în situaţia de a simţi nevoie de cineva în care să ai totală încredere, căruia să-i destăinuieşti totul, să-i spui tot ce-ţi trece prin cap… fără vreo reţinere? Cineva care să fie cu adevărat jumătatea ta?

— Nu, răspunse Lockhart după un moment de tăcere. Niciodată nu am încercat astfel de simţăminte.

— Nici eu mai înainte. Cred că şi nevastă-mea simte la fel, de aceea ne este atât de grea

amândurora despărţirea.

— Ei bine, vezi, poate reuşeşti s-o aduci aici. (Lockhart închise manualul şi strivi ţigara în scrumieră…) La urma urmei şi soţia comandantului se află aici.

— E altceva.

— Nu cred. Încearcă, vei vedea ce se întâmplă.

Lockhart stinse lumina şi se culcă.

— Doamne, suspină el, de ce trebuie să ne sculăm mâine atât de devreme?

— Avem atâtea de făcut.

— Da… probabil… noapte bună.

— Noapte bună.

— Nu te lăsa cuprins de gânduri negre.

— Nu merge totul cum credeam.

— Ar fi de mirare să fie altfel.

Jos, în holul aceluiaşi hotel, Bennet se întreba dacă să ia la el în cameră o femeie puţin aspectuoasă, găsită la bar. Nu prea se decidea şi avea poftă de sporovăială… Holul era aglomerat, zgomotos şi se făcuse foarte cald. Deasupra feţei roşii şi lucind de sudoare a lui Bennett, şapca îi stătea pe-o ureche.

Pentru a cincea sau a şasea oară femeia îşi ciocni paharul de al lui, spunând:

— În sănătatea ta, dragule!

Avea un cap ca de mort, o faţă albă şi ridată; fusta neagră, strâmtă, destrămată la cusături, îi accentua forme atrăgătoare şi totodată respingătoare.

— În sănătatea ta! răspunse Bennett. Bău şi

privi fix paharul. Ai fost vreodată în Australia?

— Nu; e atât de departe…

— E adevărat. Dacă nu mă ia dracu', poate am noroc s-o mai revăd.

— Te vei întoarce, cu siguranţă, îndată ce se va termina războiul.

— Vreau să se termine cât mai repede, zise el şi începu să deguste gânditor berea.

— Nu-ţi place Scoţia? „Frumoasa Scoţie", adăugă ea cu un accent scoţian împrumutat din repertoriul de cabaret, care părea grotesc la această femeie evident londoneză… „Glascow-ul îmi aparţine…", fredonă ea… cunoşti cântecul…

Apoi bău cu eleganţă, ţinând degetul mic în sus şi reaşeză halba pe masă, ruşinată parcă de a utiliza un obiect atât de grosolan.

— Oh! n-am nimic de spus despre Scoţia, zise Bennett după o pauză. Dar tu ştii că…

Şi, dorind să arate barul cu un gest larg, lovi o halbă şi îşi inundă cu bere vestonul şi pantalonul.

— La naiba! exclamă el.

— Oh! ce bădăran! spuse femeia fără să vrea.

Bennett se tampona viguros.

— Păcat de băutură, zise el. Scoţia este în regulă, dar nu se compară cu Sydney.

— Fără îndoială, spuse fata încrucişându-şi elegant picioarele. Ai vreo prietenă în Australia?

— Desigur, o mulţime.

— Şi pe toate le-ai părăsit?

— Cam aşa ceva.

— Ei bine, spuse femeia destul de acru, astă seară sunt foarte ocupată, şi îşi luă poşeta de pe

tejghea.

— Nu pleca, zise Bennett, decizându-se brusc. Mai ia un pahar.

— Nu, mulţumesc.

— Te conduc acasă.

— E departe; tramvaiul costă patru pence.

— Luăm un taxi.

— Ce spui! Facem pe boierii!

Coborî de pe taburet şi îl privi lung, căutând să-şi facă o părere despre el.

— Şi ce se va întâmpla când vom fi acasă la mine? întrebă ea.

— Voi avea grijă să nu ţi se întâmple nimic neplăcut.

— Am mai avut eu de-a face cu marinari.

— Nu cu australieni.

— Asta, da; eşti primul cu care stau de vorbă.

— Nu vei regreta că m-ai cunoscut, spuse Bennett ridicându-se de pe taburet şi luând-o de braţ. Ei bine, haidem!

Femeia făcu un semn din cap barmanului.

— Pe curând, Fred!

— Noapte bună, răspunse barmanul, la revedere!

— Îmi voi da silinţa să petreci într-adevăr o noapte bună, mă pricep eu, spuse Bennett cu privire ştrengară, îndesându-şi şapca pe cap, încă şi mai pe-o ureche.

— Eşti într-adevăr ofiţer? întrebă fata ieşind pe uşă.

Aşezat într-un fotoliu, Ericson citea un roman poliţist prost, luat la întâmplare din biblioteca

hotelului în care locuia. În faţa lui, soţia, o femeie în jur de patruzeci de ani, cu o figură placidă, doamna Ericson, tricota. Tricota în fiecare seară pulovere şi mănuşi cu un singur deget pentru soţul ei, veste pentru ea, veşminte diverse pentru prieteni şi noii lor născuţi. Deseori Ericson avea impresia că tricota în faţa lui, fără întrerupere, de nouăprezece ani. Astfel şi-o închipuia când se gândea la ea, fiind pe mare, sau pe drum când venea în concediu. Îi plăcea această imagine a soţiei, dar persistenţa ei sfârşea prin a-l irita când permisia era pe terminate şi trebuia să se îmbarce din nou.

Ericson şi soţia lui trăiau o fericire calmă. Niciodată nu apăruse vreo neînţelegere între ei. El se considera un bun soţ şi tată şi vedea în ea partenerul lui feminin. Nu mai privise vreo altă femeie cu intenţii vinovate.

În acest moment, aşa cum şedeau, tăcuţi, faţă-n faţă, simtra iarăşi, ca de obicei, o oarecare nerăbdare. Se săturase de stat pe uscat… Grace era o femeie excelentă dar, ca totdeauna, nava şi marea începeau să-l cheme, să-l despartă de ea şi de tot ceea ce reprezenta ea. Fără a fi infidel soţiei, rămânea credincios unei alte iubiri, era a meseriei, mai puternică decât orice pasiune omenească.

Acest subiect nu-l discutaseră împreună, decât în glumă, la începutul căsătoriei. Ea capitulase prin a accepta prioritatea şi nu-şi mai crea complicaţii. La fiecare permisie Grace îi aducea în primele zile tot ceea ce aştepta de la ea: o bună primire, tandreţe, o licărire întâmplătoare

de pasiune, toată căldura de care avea nevoie după asprele încercări. Apoi, se modela după el, estompându-se în placiditatea vieţii comune şi, simbolic poate, începea să tricoteze. Se considera totuşi o soţie fericită. Fiică de marinar, era mândră de calităţile profesionale şi de poziţia soţului. Pentru ea navigaţia reprezenta o problemă familială. Unicul lor fiu, acum în vârstă de şaptesprezece ani, îşi termina practica la Liverpool, la societatea de navigaţie Holt. În prezent era pe mare, undeva în Atlantic.

Despre acest fiu voia Grace să-i vorbească acum soţului, tocmai când pendula era gata să bată ora douăzeci şi clienţii părăseau pe rând holul.

— George, începu ea.

— Da, draga mea? răspunse Ericson, întrerupându-şi fără regret cititul.

— M-am gândit mult la John.

— Nu trebuie să-ţi faci griji, spuse comandantul după o pauză.

— Oh! nici nu-mi fac.

Rareori făceau aluzie, între ei la pericolele vieţii pe mare şi, mai ales de la începutul războiului, evitau acest subiect. Abordându-l, ştiau că aveau amândoi de pierdut, mai ales Grace Ericson.

— Dar, continuă ea, mereu fără niciunul dintre voi doi, casa îmi va părea pustie.

— Va veni şi el în permisie, ca mine, draga mea.

— Am mult de aşteptat până vine şi, între timp, voi fi atât de singură…

— Ai dreptate, spuse comandantul, mişcându-se în fotoliu spre a-şi ascunde o oarecare stinghereală… Căci şi-o imagina pe Grace tricotând în casa pustie, săptămâni în şir, şi se considera vinovat că nu prea avea remuşcări, cum s-ar fi cuvenit. Pentru a compensa această lipsă de compătimire, spuse cu o căldură neobişnuită: ar fi bine să chemi pe cineva să locuiască cu tine.

— Poate mama, spuse Grace, gânditoare.

Comandantul tăcu; evident, poate mama, dar era o bătrână sâcâitoare care, în rarele ei vizite în mica lor locuinţă din împrejurimile Birkenhadului nu făcuse decât să se plângă tot timpul şi să-l răsfeţe ostentativ pe nepotul ei. Singura dată când abia de se abţinuse să nu se certe cu Grace, fusese atunci când soacră-sa se apucase să schimbe întreaga aşezare a mobilelor din salon. S-a mulţumit să exclame: „Ce îndrăzneală!” şi a reaşezat toate la locurile obişnuite. A fost doar o întâmplare, dar nu dorea deloc să se mai repete, nu voia s-o găsească pe soacră-sa instalată permanent, când revenea în permisie, încercă să temporizeze.

— Este o idee, spuse, dar nu ştiu dacă te vei simţi bine. Două femei împreună tot timpul… Nu uita că eşti obişnuita să se fi stăpână în casa ta, încheie el fără multă convingere.

— De ce aş uita?

— Maică-tii îi place să comande, precum ştii.

— Ca oricare dintre noi. Mi-ar ţine companie, asta în orice caz, fie că ar comanda, fie că nu. Însă, natural, dacă nu eşti de acord, nu mai discutăm.

— Fă ceea ce crezi că-ţi place, răspunse el fără entuziasm.

Îşi făcu însă socoteala că, personal, nu prea era în cauză, decât câte o săptămână la trei sau patru luni, când venea în permisie; totuşi nu se împăca cu ideea, dar spuse;

— Nu voi reveni prea curând acasă şi cred că nici John. Nu vreau să fii atât de mult timp singură.

— O să mai văd, răspunse ea vag.

Începu să-şi strângă lucrul pentru a merge la culcare; era o operaţie importantă: într-un coşuleţ capitonat cu mătase aduna tricoul, modelul, andrelele, lina, ochelarii.

— Nu e cazul să hotărâm în grabă, adăugă ea. Ai destule preocupări pe capul tău.

— Da, spuse Ericson.

— Eşti mulţumit de nava ta, George? întrebă ea, în timp ce se ridicau.

— Da, spuse el, sunt foarte mulţumit.

6

Au mai petrecut cincisprezece zile în baraca de lângă doc înainte de a se instala la bord şi se mai scurseră încă trei săptămâni până când nava fu gata să pornească la drum: în total cinci săptămâni de muncă încordată şi de pregătiri. Ericson avea impresia că nu va ajunge să termine niciodată problemele ce se iveau zilnic. Totul trebuia rezolvat de el, sau trebuia cel puţin să

decidă cum anume să se rezolve. Cei doi aspiranţi nu erau lipsiţi de bunăvoinţă, dar erau ageamii; cât despre Bennett, constata că avea mult mai puţină experienţă decât îşi dădea aerul şi încă şi mai puţină energie. Toate problemele navei cădeau în sarcina lui Ericson: să comande provizii şi muniţii, să trateze cu directorii şantierului şi cu serviciile Amiralităţii, să se familiarizeze cu detaliile tehnice ale structurii şi maşinilor, să discute ultimele modificări şi adaosuri cu antreprenorii, să dispună cazarea la bord, să răspundă la semnale, să verifice listele de personal şi inventarele de material, să raporteze progresele şi starea navei. De două sau de trei ori călători până la Comandamentul naval de la Glasgow, înainte de a descoperi că putea să-l folosească pentru aceste legături pe calmul şi conştiinciosul Ferraby, care transmitea exact mesajul şi revenea cu răspunsul cuvenit. Cu toate eforturile, Ericson nu ajungea să termine lucrul, care se acumula zi de zi, în baraca alăturată de Compass Rose.

Treptat însă ajunse la rezultatul dorit: zgomotul se stingea la bord, pe punte zăceau din ce în ce mai puţine scule şi utilaje de şantier răvăşite, dezordinea se micşora, petele de ulei şi alte deşeuri dispăreau. Echipele de lucrători se răreau cu încetul; în fiecare dimineaţă tot mai puţini păşeau pe schelă; proviziile erau stivuite, preşurile puse pe jos în cabine, cuşetele şi chesoanele instalate. Compass Rose lua, în fine, aspectul şi forma unei nave. Sosi momentul instalării la bord şi toţi erau bucuroşi.

Dar când grosul echipajului, şaizeci şi ceva de oameni, sosi din cazărmile din Devonport, toţi îşi exprimară de îndată, faţă de şeful de echipaj Tallow, nemulţumiri în privinţa cazării. Nemaipomenit de înghesuiţi, în spaţiul minuscul al cazărmii se amestecau toate categoriile: mateloţi, fochişti, semnalizatori, radiotelegrafişti şi toţi luau mesele în locurile în care dormeau, şi tot acolo, înghesuiţi de camarazi, citeau şi răspundeau la scrisori… Şi dacă astfel se prezentau lucrurile în port, ce soartă avea să-i aştepte în mare, când măruntaiele navei vor rula şi pretutindeni va curge apă. Se dezlănţui astfel cea mai veritabilă tradiţie marinărească engleză: critica lipsei de confort şi a altor adversităţi de instalare; iar până să se obişnuiască, oamenii se dedau la un adevărat torent de invective şi de blesteme, cum nu se mai auziseră niciodată într-un spaţiu nu mai lung de şaizeci de metri şi lat de numai zece metri.

Ericson îşi dădu seama de nemulţumire când trecu echipajul în revistă în timpul ceremoniei oficiale de armare a navei. Nu aveau mutra unor revoltaţi; ostentativ, se dezinteresau de eveniment, poate cu oarecare ironie, căci nu înţelegeau de ce li se cerea să îmbrace cea mai frumoasă ţinută, fiind admonestaţi cei ce se prezentaseră cu tricoul murdar la ceremonia armării acestui moft de navă. Ericson îşi dăduse seama că prima sa datorie era să facă nava mai locuibilă prin ameliorări în privinţa bucătăriei şi a ventilaţiei. Un comandant activ poate face mult pe o navă nouă, încă în perioada de probe, atât timp cât găseşte înţelegere la cei de pe uscat. În afară

de aceasta ştia că îndeplinirea datoriei, cu perspectivele ei dure, va insufla oamenilor mândria conştientă de a înfrunta dificultăţile traiului şi a lupta cu înverşunare.

Acesta era fondul gândurilor sale, în timp ce sifleele comandau „drepţi” în momentul când se ridica pavilionul imaculat al Marinei Regale şi flamura de ceremonie. Sub stratul său nou de pitură Compass Rose făcea figură bună; denumirea era piturată la prova, acum era gata să pornească la drum.

Când Ericson începu să citească în faţa echipajului articolele codului de justiţie al marinei, vocea sa clară şi hotărâtă reflecta în totul primul său simţământ de orgoliu ce-i inspira nava. Chiar dacă Compass Rose nu era decât o simplă corvetă, nu mai mare decât un trauler de larg, avea însă perspectiva de a deveni celebră, ţel pe care comandantul şi-l propunea chiar de pe acum.

În timpul meselor, în careul strâmt al ofiţerilor, conversaţiile nu depăşeau rezerva banală observată în cursul unui banchet la care convivii sunt străini între ei. De obicei comandantul se gândea la munca depusă, şi la cea care-l aştepta; tăcut, la capătul mesei, nota din când în când câte o observaţie în carnet. Timid din natură, Ferraby nu se simţea la largul lui şi nu risca să exprime o opinie formală sau să pună o întrebare precisă. Cel mai sociabil din toţi patru, Lockhart, se lansa în fel de fel de monoloage care rareori inspirau răspuns. Bennett aducea o contribuţie mai ales în domeniul alimentar. Căpătase aproape o pasiune pentru cel mai puţin

fin dintre alimentele aflate în dulapul cu provizii al careului: conserve de crenvurşti la cutie, denumite argotic „snorkers”. Apăreau aproape zilnic în meniu, la prânz sau seara şi totdeauna provocau exclamaţia lui Bennett: „snorkers! straşnici sunt!”, cu care le saluta prezenţa, aţâţându-şi pofta de mâncare. După care se aşeza pe scaun, îşi freca mâinile, turna din belşug sos Worcester peste ei şi se punea serios pe mâncat; chiar printre oameni simpli ar fi fost considerat un mâncău grosolan. Şeful ordonanţelor, un personaj morocănos cu numele Carislake, privea spectacolul cu ochi batjocoritori. Se vedea că era obişnuit cu oameni mai bine crescuţi şi nu era singurul în această situaţie.

Intervenţiile lui Bennett în discuţie erau bombastice, contradictorii şi fără drept de apel. O dispută cu Lockhart era cât pe-aci să aibă urmări neplăcute. Vorbind despre echipamentul de salvare al navei, Lockhart emise părerea că pe timp foarte rece un naufragiat avea poate mai multe şanse să supravieţuiască dacă înota cu ajutorul centurii, decât dacă se afla muiat până la oase într-o barcă expusă vântului. Cu gura plină, Bennett îl întrerupse grosolan:

— Ce prostie! Repede ai să-ţi mai schimbi părerea când ai să ai ocazia să fii salvat prima oară.

— Dar, întrebă Lockhart calm, de unde ştiţi? Nu cred că aţi fost torpilat vreodată.

Bennett îl privi feroce, dar nu spuse nimic; mai târziu, după plecarea comandantului, declară:

— Dacă îmi mai vorbeşti încă o dată la fel, te

cârpesc.

— Îţi vei atrage prin asta multe necazuri, răspunse Lockhart, după o pauză, fără a ridica vocea.

Dezamăgit de capitularea lui Lockhart, Bennett schimbă tonul:

— Ei, spuse el, frecându-şi mâinile, cine îmi face cinste cu un pahar? Ferraby?

— Desigur, spuse Ferraby. Serviţi-vă, vă rog.

Când Bennett plecă spre cabina sa, Ferraby îl întrebă Lockhart:

— Suntem obligaţi să-i facem cinste? El niciodată n-a făcut-o.

— Nicidecum, răspunse hotărât Lockhart. Este un şantaj, nu altceva. Data viitoare umple-i paharul şi în acelaşi timp întinde-i carnetul de plată al popotei să semneze consumaţia; asta îl va învăţa minte.

Ferraby dădu din cap;

— Dacă procedez astfel e în stare, într-un fel sau altul, să se răzbune, ştii cine este.

Ferraby avea motive să fie circumspect; avusese ocazia să afle pe pielea lui ce fel de om era Bennett: cu câteva zile înainte, când era limpede că Compass Rose nu avea să pornească la drum decât cel mai devreme peste cincisprezece zile, ceruse permisiunea să-şi cheme soţia. Ar fi putut locui la Glasgow, iar el s-ar fi putut duce s-o vadă la fiecare două seri, când nu era de gardă. Astfel, nu s-ar fi creat complicaţii, serviciul n-ar fi suferit. Totuşi, Bennett îi respinsese cererea în termeni cu totul ofensatori.

— Nevasta? spusese el când Ferraby se

prezentase în cabină, nu ştiam că ai aşa ceva; de când eşti însurat?

— De şase săptămâni.

— Atunci este timpul s-o laşi mai încet, rânji Bennett.

Ferraby nu răspunse nimic şi Bennett, cu fruntea plecată asupra mesei, se făcea că reflectează; apoi dădu din cap:

— Nu, aspirantule, nu. Nu-mi place aşa ceva, avem prea mult de lucru pe aici.

— Dar după ce-mi termin serviciul?

— Trebuie să te concentrezi, replică Bennett serios. S-o ştergi, să te ocupi de luna de miere de câte ori sună clopotul încetarea lucrului? Nu ţi-ar mai fi gândul la navă.

Ferraby îşi stăpâni necazul; discuţia îi era odioasă, dar persistă cu curaj:

— Tot ce vreau… începu el.

— Ştiu destul de bine ce vrei!

Expresia maliţioasă a figurii lui Bennett îi reflecta destul de bine gândul, dar merse şi mai departe cu grosolănia.

— Ai destul de mult de lucru pe aici ca s-o ştergi să dormi la uscat la fiecare două nopţi şi să-mi revii dimineaţa scos din circulaţie. Nici să nu te gândeşti.

Ferraby nu putea uita aceste insulte; bietul de el, când i le-a povestit lui Lockhart, îţi făcea milă.

— Înţeleg că nu mi-a acceptat cererea, dar să-mi vorbească cu acest ton? Este… abject.

Lockhart dădu din cap.

— Puteai să-ţi dai seama dinainte, ăsta este

omul.

— Îl urăsc!

Lockhart încercă să-l calmeze:

— După părerea mea, cred că nici nu ai nevoie de aprobare. Nimeni nu-ţi poate împiedica nevasta să vie încoace. Întreabă-l pe comandant.

— Dar chiar dacă vine, Bennett e în stare să nu mă lase să mă duc s-o văd.

— Asta numai în zilele când eşti de serviciu.

— Sunt sigur că ar găsi un mijloc şi în celelalte.

Lockhart aprobă din cap.

— Şi eu sunt sigur, va găsi el un motiv, mai ales dacă, după ce te-a refuzat, te adresezi comandantului. Spun şi eu la fel ca licheaua de Bennett: nu te mai gândi la asta, ai să găseşti mai târziu altă ocazie.

Când maistrul de cart se prezentă la uşa careului, cu şapca în mină anunţând că la bordul lui Compass Rose totul era „gata pentru ronduri”, Lockhart, ofiţer de gardă, se ridică şi-l urmă pe scări către teugă. Rondurile nocturne, spre sfârşitul celor douăzeci şi patru de ore de gardă, se socoteau printre exerciţiile zilnice care, treptat, transformau în navă de război nava de pe şantierul de construcţie unde fusese până atunci Compass Rose.

Stabilind programul acestor exerciţii, şeful de echipaj, maistrul Tallow, îşi dăduse multă silinţă, mai multă decât ar fi fost necesar dacă secundul şi-ar fi cunoscut bine meseria. Dar secundul era Bennett, aşa că altul trebuia să umple anumite

lacune, câteodată pe faţă, prin intervenţie directă, dar totdeauna cu discreţie.

Pentru ofiţerul de gardă aceste ronduri de noapte constau într-o vizită rapidă a cazărmilor şi a punţilor superioare pentru a verifica parâmele de legare şi camuflarea regulamentară a luminilor pe navă, marcând sfârşitul programului zilnic de viaţă a navei în port. Echipajul se aduna în fiecare dimineaţă la ora 5 şi 30 pentru a spăla puntea. Operaţie penibilă iarna, executată când abia mijeau zorile. La ora 8 se ridica pavilionul, apoi venea la rând micul dejun, după care începeau lucrările zilnice, cuprinzând, în acest stadiu, mai ales curăţenia şi stivuirea proviziilor şi a materialelor.

La ora 10 şi 30 pauză şi „ridicarea moralului”, cu distribuirea unei raţii de rom fiecărui om de la bord, apoi se continua lucrul până la ora 16, când permisionarii coborau la uscat iar cei din bordul de serviciu se pregăteau pentru a petrece noaptea pe navă. După cină se aducea poşta la careu pentru a fi cenzurată. Rondul cădea la ora 21, stingerea la ora 22. Cât despre cei liberi noaptea, ei trebuiau să se reîntoarcă la bord a doua zi dimineaţa la ora 6 şi 30.

Ca răspundere specială se stabilise ca şeful de echipaj Tallow să vândă în cadrul popotei ţigări şi tutun. Tallow îşi îndeplinea sarcina chiar din mica sa cabină de la pupa, printr-un ghişeu de comunicare cu popota. Tot lui Tallow îi mai revenea o răspundere specială: descoperirea contravenienţilor la regulile de ordine interioară a navei. Debutul a fost un caz neobişnuit, care îl

puse în teribilă încurcătură pe Ferraby, întâmplător ofiţer de gardă în acel moment. Anume, pe la ora 21, se auziră strigăte pe puntea superioară şi Ferraby înţelese că dezordinea era provocată de reîntoarcerea cu chef a unui permisionar. Ajuns pe punte, Ferraby îl găsi pe Tallow prelucrând un fochist care abia se ţinea pe picioare.

— E fochistul Grey, sir, începu Tallow cu severitate.

Şi, întorcându-se către vinovat:

— Descoperă-te!

— Este fochistul Grey, repetă el, adresându-se lui Ferraby. A fost surprins urinând pe puntea superioară.

— Cum? exclamă Ferraby, complet uluit.

— Urinând pe puntea superioară, repetă Tallow. Tocmai urca la bord, întors din permisie! L-a raportat maistrul timonier.

Ferraby făcea efort să se stăpânească; se temea că nu se va comporta corespunzător împrejurării; era primul delincvent pe care trebuia să-l judece.

— Ce ai de spus? se adresă omului după o pauză.

Tot legănându-se, fochistul Grey mormăi cuvinte fără şir.

— Vorbeşte mai tare! strigă Tallow.

Fochistul se execută:

— Cred că m-am întrecut cu băutura, sir.

— E cu totul revoltător, spuse Ferraby: niciodată n-am auzit…

— Iertaţi-mă, sir, se bâlbâi Grey.

— Taci din gură! îl certă Tallow.

— E revoltător, reluă mai încet Ferraby. Ar putea să-ţi fie ruşine. Să fie scos la raportul secundului.

— La raportul secundului! repetă Tallow. Acoperă-te, stânga-n prejur, marş!

Omul se depărtă, târşiindu-şi picioarele; curând se auzi bufnitura unei căderi pe puntea metalică.

— Nu-l scăpa din ochi, spuse Ferraby lui Tallow.

— Aşa voi face, sir, răspunse acesta cu severitate.

— Sper că n-o să avem multe incidente de acest fel.

— Totdeauna berea este de vină, ştiţi asta, sir.

— Dar chiar aşa să… spuse Ferraby, însă nu stărui şi se îndepărtă, lămurit că războiul nu era o treabă pentru cei sensibili.

Cu două zile înainte de Crăciun, Ericson merse la Glasgow pentru o ultimă vizită la comandament, de unde reveni cu un vraf de hârtii pe care le examina în cabina sa. Trecu apoi în careu, unde erau adunaţi ofiţerii.

— Am ordinele de plecare, spuse scurt, aşezându-se. Poimâine coborâm pe fluviu şi pentru ca niciunul dintre voi să nu uite, vă precizez că va fi ziua de 25 decembrie.

— Frumos cadou de Crăciun, zise Lockhart, întrerupând tăcerea.

— Să sperăm. Iată, în general, instrucţiunile primite, continuă Ericson parcurgând una dintre hârtii. Vom fi remorcaţi până la cheul de făcut

păcură, la circa 5 mile în aval. Facem păcură, apoi mergem cu mijloace proprii până la Greenock. Acolo vom rămâne la ancoră 15 zile pentru a face provizii şi a ambarca muniţii şi pentru a compensa compasele. Apoi vom face probe în plină mare, probabil până la Ailsa Craig şi înapoi; pe drum, vom face proba tunurilor şi a lansatoarelor de grenade. Toate acestea vor dura (aruncă o nouă privire pe program) până la 12 ianuarie. Apoi, dacă totul va fi în regulă, vom lua calea spre nord, la Ardnacraish pentru exerciţii de antrenare.

— Cât timp vor dura toate acestea? întrebă Bennett.

— Trei săptămâni scrie în program şi nu trebuie să ne aşteptăm la mai puţin; dacă nu ne prezentăm corespunzător, ne pot reţine cât vor. Deci, totul depinde de noi.

— Aţi auzit aspiranţilor? întrerupse Bennett fără vreun motiv. Nu vom tolera nicio greşeală din partea voastră.

Ericson încruntă uşor sprâncenele:

— Nicio greşeală, fie că e vorba de mine, sau de un fochist de clasa a doua.

Pentru prima dată comandantul punea la punct, în public, o declaraţie a lui Bennett; Lockhart se întrebă dacă Ericson, când se aflau numai ei doi, nu-l cam scutura pe secund şi dacă efectiv era atât de orb pe cât părea faţă de cele ce se întâmplau în careu şi în alte părţi. În orice caz, se putea privi cu oarecare speranţe viitorul, dacă într-adevăr comandantul îl ţinea de scurt pe Bennett.

— Asta-i totul, continuă Ericson. Să fim gata

de plecare peste patruzeci şi opt de ore.

Ridică vocea şi chemă.

— Bufetul!

Carislake, şeful ordonanţelor, aflat dincolo de uşă, ascultase atent conversaţia dar lăsă să treacă un oarecare timp înainte de a apărea:

— Da, sir.

— Adu-mi, te rog, un gin şi tot ce doresc aceşti domni.

Când se termină al doilea rând de băuturi, el adăugă:

— Cred că ar fi cazul să organizăm mâine o mică serată la careu; probabil că multă vreme nu vom mai avea o asemenea ocazie.

7

În ziua de Crăciun, la ora 10 dimineaţa, pe când aştepta pe teugă, sub rafalele de vânt îngheţat, ca vaporii să ajungă la vinciul de ancoră, Lockhart simţi o uşoară durere de cap. Băuse mai mult ca de obicei în timpul reuniunii din ajun. Doamna Ericson îşi dăduse toată silinţa şi prezidase reuniunea cu amabilitate, dar restul musafirilor erau străini între ei: câţiva ofiţeri de la o altă corvetă, doi şefi de la şantier, un amic al comandantului venit de la comandamentul naval, iar pe la ora 22, apariţia lui Bennett, însoţit de o femeie prost îmbrăcată, vizibil agăţată de la hotelul din colţ, provocase răcirea atmosferei. Toţi căutaseră scăpare în buna dispoziţie şi uşoara

oboseală produsă de o duzină de păhărele de gin, pe care Lockhart le plătea acum. Nici vântul ascuţit, nici aversele de zăpada nu-i vindecau mahmureala.

La repartizarea sarcinilor şi a posturilor la bord, lui Lockhart, ca fiind cel mai vechi dintre cei doi aspiranţi, îi revenise răspunderea teugăi şi alte două posturi mai interesante: artileria şi corecţiile pe hărţi. Lui Ferraby îi revenise la alegere din restul răspunderii, la pupa: lansatoarele de grenade; în port, răspunderea corespondenţei, a soldelor echipajului şi a contabilităţii popotei. Lockhart se socotea el însuşi favorizat de noroc; nu fu însă posibil să schimbe ceva, iar bietul Ferraby nu avea şansă. Îi reveniseră toate acele mici tracasări dificile, în timp ce ceilalţi aveau sarcini oarecum agreabile, parcurgând în sus şi-n jos teuga şi bucuros că posturile în răspunderea lui (de care, deocamdată, n-avea decât o vagă idee) nu erau direct observabile de la comandă, se mai întrebă încă o dată cum va putea să înfrunte timidul, neexperimentatul, dezarmatul Ferraby încercările ce i se profilau în viitor. Într-o oarecare măsură putea fi ajutat, dar la o adică nu putea conta decât pe propriile-i resurse, care erau destul de modeste.

Fochistul care manevra vinciul de ancoră învârti o valvulă şi eliberă un jet reconfortant de aburi, urmat de un zăngănit de lanţ.

— Gata, sir, strigă el.

— Bine.

Lockhart se îndreptă spre etravă şi, încercând să uite că era în general o operaţie de

probe prin eliminări succesive, începu să moleze parâmele de prisos şi să le înfăşoare pe tambur. De pe remorcherul alăturat, îl observa un om cu figură binevoitoare şi sigur pornită (Lockhart îşi dădea seama), să-i corecteze orice greşeală şi să intervină la nevoie. Şi se putea foarte bine să fie nevoie.

Când se dădu cu sifleea: „Posturile de plecare!", Ferraby, cu aer mohorât, se îndreptă spre pupa, gata să execute cât mai corespunzător un ordin a cărui semnificaţie abia o înţelegea. „Reduceţi legăturile. Rămâne numai parâma pupa" spuse Bennett, nu fără a omite să-i ureze noroc: „Şi dacă o parâmă se înfăşoară în jurul elicei, să te păzească Dumnezeu!" „Reduceţi legăturile" însemna probabil că toate legăturile trebuiau molate, afară de cea care ţinea nava la cheu. Dar numai procedând prin eliminare parvenea să distingă care era parâma pupa şi nu se simţea deloc capabil de un asemenea efort de concentrare.

Ferraby era aiurit şi disperat; tot ce citise despre marinarie, tot ce învăţase în cursul instrucţiei, entuziasmul care îl îndemnase să se înroleze la izbucnirea războiului, toate se năruiau acum sub greutatea covârşitoare a realităţii. Numirea lui ca aspirant îi provocase o imensă mândrie şi era gata să accepte fără discuţie, ca legătură indestructibilă, toate elementele unei discipline rigide, toate tradiţiile noii sale cariere despre care citjse sau învăţase. Dar Bennett nu semăna prin nimic cu ceea ce citise el în manuale; Bennett era în schimb realitate, în dosul unor

fraze sforăitoare.

Ferraby îşi dăduse bine seama cât de grea îi va fi despărţirea de soţie şi era hotărât să suporte cu curaj încercarea. Dar durerea despărţirii era un preţ mare, chiar imposibil de mare, ca să mai fie pus să îndure şi tirania grosolană a lui Bennett. Dacă marina se personifica cu Bennett, cu comportarea şi metodele acestuia, atunci Ferraby se considera înşelat şi trădat în toate aspiraţiile lui.

În timpul reuniunii de Crăciun se strecurase din careu pentru a se duce să telefoneze la Londra. În biroul îngheţat al docului, înainte de obţinerea comunicaţiei cu soţia, bucuria aşteptării aproape îl sufocase. Dar îndată ce-i auzise vocea cu inflexiuni blânde şi ezitante, toată fericirea dispăruse, făcând loc gândului la kilometrii, la săptămânile şi lunile care-i vor separa de-acum înainte. Era momentul despărţirii. Nu mai aştepta o revedere şi pentru încercarea eşuată de a o revedea fusese certat ca un copil înapoiat, suduit ca un ocnaş. De-dragul ei şi pentru sine însuşi, făcuse tot posibilul.

— Alo! începu el. Alo! Mă auzi, draga mea?

— Da. Vai! Ce bucurie! Unde eşti?

— Tot în acelaşi loc. Vreau să-ţi urez un Crăciun bun.

— Şi eu la fel. Ce faci acum?

— Suntem la o mică reuniune camaraderească.

— Ooh!

— Nu e prea plăcută, ba chiar deloc. Cât aş fi dorit să fiu cu tine! Ai grijă de tine?

— Da, dragul meu. Dar tu?

— Da.

— Eşti la bord?

— Nu, în biroul docului. Cum eşti îmbrăcată?

— Cu bluza mea reiată. Vai! dragule, cât aş dori să fii aci! Nu-i posibil?

— Nu cred… mi-e teamă că nu.

— Atunci, nu pot veni eu?

— E prea târziu.

— De ce? Ce se întâmplă?

— Cred…

Dar se opri căci îşi aminti de recomandarea evitării pălăvrăgelilor fără rost.

— Nu pot să-ţi spun.

— Nava este gata?

— Da.

— Ah!

Aparatul începu să bâzâie, legătura era proastă. Repetă încă o dată:

— Vreau numai să-ţi urez un Crăciun fericit. Apoi se simţi deodată incapabil de a continua şi-i spuse:

— Trebuie să termin… bun rămas… ai grijă de tine.

Şi agăţă receptorul.

Rămase câteva minute în birou, complet abătut, înainte de a fi capabil să se întoarcă la bord, unde se refugie în cabină, iară a mai vorbi cuiva. Întins pe cuşetă, se simţi năpădit de un val de deprimare, fără curaj să i se opună, fără speranţă de a fi cruţat.

Acum, în dimineaţa de Crăciun, Ferraby măsura puntea pupa cu paşi mari în lung şi-n lat,

repetându-şi „Reduceţi legăturile. Rămâne numai parâma pupa”, ca şi cum ar fi fost un descântec. Cei şase oameni din echipa pupa, comandată de marinarul şef Tonbridge, erau aliniaţi lângă lansatorul de grenade antisubmarine, aşteptând ordinele.

Când apăru Ferraby, Tonbridge salută şi spuse:

— Molăm traversa, sir?

— O clipă.

Ferraby examina cele patru legături la cheu; două spre pupa, una spre prova şi una scurtă, perpendiculară pe bordul navei. Ezita, în timp ce Tonbridge, un flăcău solid, tânăr şi sigur de sine, care îşi cunoştea bine meseria, potrivea mănuşile de piele groasă purtate de toate echipele de manevră. Deodată, Ferraby avu o idee, o idee demnă de Bennett, de care se ruşină. Se adresă lui Tonbridge, spunându-i scurt:

— Reduceţi legăturile. Rămâne numai parâma pupa.

— Am înţeles, sir, spuse Tonbridge; comandând oamenilor să scoată apărătoarele de pe parâme, apoi se adresă către echipa aflată pe cheu şi comandă: – Mola traversa şi şpringul!

Oamenii executară, parâmele se afundară cu împroşcături de apă şi fură trase la bord, legăturile la cheu se simplificară de la sine, nu mai rămânea decât una, la pupa. Nici nu se putea mai simplu!

Încurajat de un brusc şi surprinzător sentiment de încredere în sine, Ferraby se apropie de portavoce care comunica cu comanda.

— Redus legăturile, la pupa, spuse el, anunţaţi secundul.

Încercă deodată un sentiment de înjosire: trişase, dar de acum înainte nu va mai fi nevoie, cel puţin în privinţa parâmelor.

În cabina comandantului, Watts, maistrul şef mecanic, raporta lui Ericson starea maşinilor. Era imposibil să te înşeli în privinţa funcţiunilor lui Watts, puse în evidenţă de salopeta plină de unsori şi mâinile teribil de murdare. După ce o bună parte din noapte luptase cu o valvulă recalcitrantă, acum era obosit, figura îi era cenuşie şi brăzdată.

— Totul este gata, sir, spuse el fără mult entuziasm; atât cât s-a putut face cu 20 de băieţi de la şantier care au stat călare pe maşină. Am manipulat-o timp de o oră cu zece rotaţii, nu este prea suplă, dar o să se facă cu vremea.

— Şi servomotorul cârmei? întrebă Ericson.

În ultima vreme manifestase unele neajunsuri şi se gândiseră să-l înlocuiască.

Scărpinându-se pe chelie, Watts depuse pe frunte o pată de unsoare în chip de cârlionţ:

— Acum, sir, totul pare în regulă. În compartimentul cârmei mai sunt răvăşite încă tot felul de materiale, parâme şi provizii şi o să trebuiască să le aranjăm când vom fi în larg. Am încercat totuşi servomotorul de zece ori, de la banda stingă până la banda dreapta şi ascultă de comenzi. Iar dacă vrem să guvernăm cu mâna, este şi mai simplu, poate prea simplu, adăugă el, strâmbându-se cu dispreţ.

Nu avea o părere prea bună despre maşinile

sale; le considera doar puţin mai perfecţionate şi abia mai complicate decât motorul cu alcool cu care se jucase în copilărie. Aceste faimoase corvete, desigur, trebuiau fabricate economic şi în serie, ca acele cu gămălie sau scrumierele din material plastic, dar nu era cazul să fie dirijate de un maistru principal mecanic.

— Bine, maistre, spuse Ericson. Să considerăm că totul este în regulă. Cunoşti programul: vom fi remorcaţi până la depozitul de păcură, apoi vom continua cu mijloace proprii. Am prevăzut două ore pentru a face păcură, mareea va urca toată după-amiaza, astfel că nu suntem grăbiţi.

— Două ore ar trebui să ajungă, sir. Dar ce rotaţii la maşină?

— Nu putem hotărî definitiv, decât după ce am făcut ceva drum, spuse Ericson, privind pe o hârtie de pe birou. Iată recomandările constructorului: „Încet înainte”, treizeci şi cinci rotaţii; „jumătate înainte”, o sută rotaţii. La început, o să încercăm aşa. Dacă este prea repede sau prea încet, îţi voi transmite schimbările prin portavoce.

— Am înţeles, sir.

În momentul plecării, pe figura lui Watts apăru un surâs vag.

— Ce mai dimineaţă de Crăciun, comentă el. Asta da de gândit.

— Şi nu va fi ultima dată, maistre.

— Credeţi că războiul ăsta va dura cât celălalt, sir?

— Probabil mai mult.

Ericson, întinzând mâna către butonul prin care chema comanda, adăugă:

— În orice caz, la asta trebuie să ne aşteptăm.

După ce părăsi pe comandant, Watts dădu din cap cu îndoială; citise în ziarul de duminică că războiul se va termina într-un an şi, în această zi de Crăciun, era foarte dispus să creadă.

Marinarul chemat răspunse la soneria comandantului şi acum luase poziţie înaintea lui: era semnalizatorul şef Wells, cel mai vechi dintre cei trei semnalizatori de pe Compasse Rose. Părea că depăşise vârsta gradului său. Parcurgând recent foaia matricolă, Ericson descoperise de ce: cu două luni înainte Wells era maistru semnalizator, dar fusese retrogradat şi condamnat la optsprezece zile închisoare pentru nerespectarea ordinii şi disciplinei navale (după termenii Regulamentului Serviciului la Bord); motivarea condamnării suna astfel: „a) a întârziat întoarcerea din permisie cu 76 de ore şi 35 de minute; b) s-a prezentat la bord în stare de ebrietate; c) rebeliune faţă de maistrul de gardă, însărcinat să-l supravegheze; d) distrugerea prin foc a noua pavilioane de semnale în valoare de 27 şilingi”. Rezulta printre rânduri că fusese vorba de o zdravănă beţie la uscat. Dar implicaţiile nu erau încurajatoare, cu toate circumstanţele atenuante lăsate de altminteri la imaginaţia fiecăruia: sărbătorirea agitată a unei aniversări, întâlnirea cu o femeie prea îngăduitoare, infidelitatea unei soţii.

Ciudat era însă că omul nu avea de loc mutra unui candidat la acest gen de năzbâtii.

Wells era scund, cu aer hotărât şi părea priceput; îşi dirija serviciul cu fermitate şi de multe ori Ericson îi apreciase propunerile utile, considerându-l de absolută încredere. În poziţie în faţa comandantului, cu boneta regulamentar sub braţ, cu un carnet de semnale pregătit la îndemână, cu creionul potrivit, era portretul viu al maistrului semnalizator excelent exersat, activ, care valorează greutatea lui în aur pe orice navă; Ericson spera că această imagine era veritabilă. Cealaltă poveste, din foaia matricolă, lăsa să se prevadă, pe o navă de dimensiunile lui Compass Rose, perpetue dificultăţi şi pierderi de energie fără sfârşit, dacă nu era bine supravegheat.

— Vreau să fac un semnal referitor la plecare, începu Ericson. Notează un mesaj şi trimite-l prin telefon de la oficiul poştal al docului.

— Da, sir, spuse Wells, pregătindu-se să scrie.

— Către Amiralul comandant Glasgow, dictă Ericson. Compass Rose plecat, conform ordinului 0845. Ora probabilă a sosirii la Greenok: 16.00

Wells repetă mesajul, în timp ce-l transcria, şi se adresă comandantului:

— Repetăm mesajul şi către Amiralul comandant Greenok? Vor trebui să ne fixeze un ancoraj la sosire.

Ericson constată încă o dată că memoria i se cam ruginise, cel puţin în privinţa procedurii navale şi că avea nevoie să fie atent în această privinţă.

— Ai dreptate, spuse el, este foarte bine să-i anunţăm. Desigur, le vom indica cifrele noastre indicatoare când vom coborî pe fluviu.

— Am înţeles, şir: indicatoarele, pavilionul de pilot, semnalul de remorcă, mă voi ocupa de toate.

După plecarea semnalizatorului şef, Ericson aşteptă sosirea secundului. După regulament acestuia îi revenea sarcina să raporteze: „gata de plecare”, îndată ce mecanicul şef îi raporta că maşinile sunt gata. Dar cu toate că trecuse ora fixată pentru plecare, Ericson nu voia să intervină decât în caz de necesitate absolută. Îşi dădea seama că nu i se făcuse un dar prea grozav în persoana lui Bennett care, leneş şi aproape ignorant, nu merita răspunderea ce i se încredinţase. Ericson ezita între a-i cere înlocuirea şi speranţa că-l va învăţa să-şi îndeplinească corespunzător datoria; hotărî să aleagă a doua alternativă. Situaţia se complica prin aceea că Bennett se înverşuna să-l bruscheze pe Ferraby, iar cu Lockhart era totdeauna iminent un conflict. Poate că timpul va rezolva aceste probleme; deocamdată, Ericson prefera să se ţie la o parte cât timp eficienţa şi disciplina nu erau serios compromise, situaţie la care nu se ajunsese încă.

La zece minute după ora fixată pentru plecare, Ericson chemă comanda. Semnalizatorul de cart îi răspunse:

— Aici comanda, sir.

— Secundul este acolo?

— Este pe teugă şir, vorbeşte cu domnul Lockhart.

— Spune-i să vină la mine în cabină.

— Am înţeles, sir!

Curând Bennett bătu la uşă şi intră; modul cum îşi ridicase gulerul mantalei îi dădea un aer

teatral.

— M-aţi chemat, sir?

— Da. Spune-mi, Bennett, suntem gata de plecare?

— Desigur, sir, răspunse jovial Bennett, când doriţi.

— Trebuia să mă anunţi, nu pot ghici.

— Oh! scuzaţi-mă, sir!

— Sunt toţi oamenii la bord?

— Cred… că da, sir.

Îl ţintui pe loc o privire rece.

— Cum anume? Sunt sau nu sunt la bord? Nu ţi s-a raportat?

— Nu era la uscat decât poştaşul şi ştiu că s-a întors.

— Şi oamenii cu provizia? Şi şeful ordonanţelor? Pe acesta l-am trimis eu să-mi cumpere ceva. Şi echipa de la mal?

Bennett păru încurcat, cum nu-l văzuse Ericson niciodată; era un semn bun.

— Am să verific, sir.

— Toate acestea sunt în sarcina dumitale, spuse comandantul. Cercetează şi să-mi raportezi la comandă. Să ţii minte că dumneata trebuie să mă anunţi că nava este gata de plecare, cu echipajul întreg la bord şi la ora fixată; toate acestea fac parte din atribuţiile ce-ţi revin.

— Am să pun pe Ferraby să… încercă Bennett, revenindu-şi din intimidare.

— N-ai să treci sarcina nici lui Ferraby, nici altuia, replică Ericson, ridicând vocea mai mult ca de obicei. Doar dacă vrei să schimbi funcţia cu el sau cu altul.

Îşi luă mănuşile şi binoclul şi părăsi cabina fără a mai spune un cuvânt, lăsându-l pe Bennett să reflecteze la avertismentul dat. Trebuia niţel scuturat, poate că astfel va fi pus pe linia cea bună.

În timp ce Ericson urca scara spre comandă, scena îi şi dispăruse din memorie. Alt gând îl preocupa acum: după lungi luni de aşteptare, toate grijile punerii la punct şi ale armării navei, inerente plecării, trecuseră, iar Compass Rose, aproape în întregime opera lui, era gata să pornească, în fine, în prima călătorie.

Remorcarea în josul fluviului până la petrolierul de aprovizionare a decurs fără întâmplări deosebite, totuşi un episod îi emoţionă pe Ericson şi pe mulţi alţii de la bord: în momentul când Compass Rose se desprindea de cheu, dublu remorcată din faţă şi spate, şi începea să se depărteze, şeful de echipaj Tallow ţinând timona, iar Lockhart aflându-se cu echipa sa lângă vinciul de ancoră, un grup de lucrători de la şantier se adunară pe dană şi strigară câteva urale. Era o manifestaţie neorganizată şi nepregătită, dar tocmai spontaneitatea ei o făcea şi mai emoţionantă. Alţi muncitori de la şantiere se adunară pentru a saluta pe Compass Rose care începuse coborârea pe fluviu: oameni care construiseră nava, care mai construiau alte nave şi vor mai construi multe altele îşi suspendau lucrul pentru a ura drum bun ultimului născut de pe malurile Clyde-ului. Manifestarea de rămas bun a fost scurtă: era prea frig ca să zăboveşti pe afară şi zăpada care acoperea cheiurile, docurile şi

danele îngheţate de pe malurile fluviului era semnul unei zile de iarnă aspră. Dar acest gest, repetat de mai multe ori în cursul călătoriei spre mare, era ultimul mesaj de fraternitate al constructorilor navei adresat celor ce aveau să trăiască, să lucreze şi să lupte la bordul ei.

Cinci ore mai târziu, Compass Rose străbătea cu mijloace proprii ultima porţiune îngustă a fluviului şi se îndrepta spre Tail of the Bank, ancorajul navelor de război, la Greenok. Iarna, noaptea cădea repede, învăluind în ceaţă colinele unuia din cele mai frumoase porturi ale Marii Britanii. Şirul acestor coline înconjurătoare trecea de la purpuriu la negru, geamandurile luminoase şi luminile malului începeau să scânteieze, rivalizând cu crepusculul. Era tare frig, deşi vântul slăbise mai devreme ca de obicei în acea seară. Li s-a semnalat ancorajul şi l-au identificat pe hartă. Mai erau doar câteva sute de metri de parcurs înainte de a fundărişi ancora şi comandantul lui Compass Rose avea răgaz să privească la navele răspândite în imensa deschidere a estuarului. Se vedeau o navă de linie, un crucişător frumos, nou-nouţ, o jumătate de duzină de distrugătoare, un port-avion, vreo douăzeci de dragoare de mine. Mai departe, la ancorajul navelor de comerţ, se aflau rânduri, rânduri de nave adunate pentru convoaie, dominate de două enorme pacheboturi piturate în cenuşiul care este ţinuta de război a vaselor transportoare de trupe.

De la spatele comenzii, Ericson îl putea auzi pe semnalizatorul Wells care, dând camarazilor săi

lămuriri despre navele pe lângă care treceau, reflecta mai bine decât orice spiritul de familie care anima Marina Regală:

— „Această navă de linie, spunea Wells, este Royal Sovereign; mă aflam la bordul lui, la Gibraltar, primăvara trecută. Iată-l pe bătrânul Argus, unul dintre primele port-avioane construite. Acolo, mai departe, se află probabil flotila a şasea de distrugătoare – mă întreb, de altfel, ce caută aici. Asta este unul din noile crucişătoare din seria „oraşelor", cu denumiri de localităţi; nu ştiam că au şi intrat în serviciu.

În acest moment, pilotul, un bătrân de meserie pe Clyde, se adresă comandantului.

— Ajungem la relevment, sir.

Ericson se preocupa acum de ancorare. Puse telegraful la „Stop maşinile!". Apoi ordonă: „Încet, înapoi", şi, adresându-se lui Lockhart, adăugă: „Atenţie!" Un moment mai târziu, nava o luă încet înapoi şi, răspunzând comenzii „Funda" a comandantului, lanţul se desfăşură cu zgomot de tunet. După prima sa călătorie, Compass Rose era acum ancorată şi Ericson constată cu plăcere că ora ora 16 şi 3 minute. Cumpăna amurgului îi învăluia, dar zecile de nave şi bordura de lumini a ţărmului păreau a le ura bun-venit, atât lui, cât şi navei.

8

Începu o nouă perioadă de repaus, mai uşor

de suportat, deoarece era legată de ultimele preparative de plecare. Au stat cincisprezece zile la Greenok, din care unele la ancoră pentru îmbarcare de muniţii şi provizii şi diverse exerciţii în port, altele pentru proba în mare, pentru exerciţii cu artileria şi lansatoarele de grenade. Nici nu se putea un context mai potrivit pentru a pune la încercare posibilităţile navei. Era un timp de iarnă aspră, zăpada albea văile şi dădea culmilor o puritate senină şi imaculată; estuarul Clyde, văzut dinspre mare, era de o incomparabilă frumuseţe.

Dar oricât de minunate erau peisajele, cei de la bord n-aveau nici timp liber, nici dorinţa de a le admira, atât erau de preocupaţi de propriile lor probleme, de ale navei şi de sarcinile ce le reveneau. În repaus sau în cursul diverselor exerciţii, Compass Rose îşi începea viaţa sa de navă şi devenea o personalitate tot mai precisă. Acomodarea între ei a celor optzeci de oameni atât de diverşi, înghesuiţi unii peste alţii, făcea progrese şi se intra într-o a doua fază, acea a fuziunii într-o echipă activă şi sincronizată, gata de acţiune. Atât ofiţerii, dar în special echipajul, mai expus la dificultăţile situaţiei, luau cunoştinţă de necesitatea de a acţiona în comun şi îşi dădeau seama că oameni şi navă formau un singur tot şi că obiectivul urmărit merita osteneala. De fapt, toţi doreau să realizeze această comuniune, dar unele bârfeli de la teugă pretindeau că Compass Rose era cel mai prăpădit avorton de navă lansat vreodată pe mare şi contracarau această tendinţă. Exista însă un puternic şi adânc sentiment de

dăruire, stimulat din exterior prin veşti şi zvonuri despre întâmplările primului convoi pornit pe mare – unele adevărate, altele exagerate – şi prin debarcarea unor supravieţuitori din marina comercială în apropiere de Greenok, din care rezulta precis că apăruse deja un număr de submarine duşmane pe mare, gata de acţiune, începând chiar din ziua declarării războiului. Aşadar, bătălia ce-i aştepta pe cei de pe Compass Rose devenea o realitate şi trebuia privită ca atare; trebuia încercat imposibilul pentru a o câştiga şi cu cât începea mai repede, cu atât mai bine.

În cursul primelor exerciţii de tragere Lockhart observase acest sentiment la oamenii de sub comanda lui încă de la sfârşitul primei săptămâni petrecute la Greenock, Probele efectuate decurgeau destul de simplu: câteva lovituri ale tunului de 105 de la teugă şi încercări la pupa cu piesa de 47 milimetri, precum şi cu mitralierele uşoare de pe comandă, cu care se completa această artilerie, destul de pirpirie.

— Om avea poate norocul să dăm peste Scharnhorst, exclamă un marinar glumeţ, să ne apropiem pe furiş de el şi să-i ardem câteva lovituri să ne ţie minte…

La servanţii tunului eu care executase antrenamente în port şi în special la maistrul tunar brevetat Philipps, care avea şi răspunderea întreţinerii armamentului şi a depozitării muniţiilor, Lockhart observă o sporire a interesului pentru îndeplinirea cât mai corectă a sarcinilor. O bună parte din tunari nu erau decât

nişte amatori, „buni doar în timp de război”, cum îi numeau în derâdere marinarii de meserie; dar toţi învăţau repede şi la unii dintre ei, dovadă evidentă de inteligenţă şi interes îi semnala capabili să ajungă într-un post mai important de îndată ce se va fi terminat instrucţia. Phillipps, marinar şef, cu două trese, comanda şi echipa castelului prova; era un tip înalt, se deplasa fără grabă şi avea o influenţă considerabilă în cazarma echipajului. În timpul probelor, o observaţie a lui atrase atenţia lui Lockhart.

Servantul însărcinat cu introducerea încărcăturii făcu o greşeală de manipulare a proiectilului, blocând tunul, astfel că se întrerupse cadenţa tirului şi trebuiră aproape 30 de secunde pentru a extrage obuzul şi a-l introduce corect. Adresându-se celui în cauză, şeful tunar Philipps îi spuse ironic:

— Dacă faci una ca asta în timpul luptei, băiete, şi duşmanul ne trimite o pereche de obuze de 350, în timp ce mângâiem tunul, nu le voi mai ierta niciodată.

Lockhart observase cu plăcere apostrofa: deci Philipps începea să realizeze viitorul, când Compass Rose, în loc să facă exerciţii, se va bate cu adevărat. În ceea ce era doar o simplă neglijenţă, el întrevăzuse o greşeală care putea deveni fatală, simptom al aplicaţiei celui ce o folosise şi care va da mai târziu roade eficiente.

Pierdut la pupa printre grenade antisubmarine, Ferraby era mai puţin fericit în tentativele lui de a-şi însuşi competenţa necesară. Avea doi subordonaţi fără reproş: Wainwright,

care manevra lansarea torpilelor şi marinarul brevetat Tonbridge, şeful echipelor de lansare a grenadelor, erau oameni energici în care te puteai încrede. Majoritatea celorlalţi erau cu totul mediocri. Grosul muncii la pupa consta în a reîncărca cât mai repede lansatoarele de grenade, muncă penibilă, necesitând spirit de echipă; executanţii formau însă o adunătură disparată de fochişti, disponibili între cele două carturi, şi radiotelegrafişti, care nu manifestau nicio plăcere pentru munca de simplu matelot, care-i obliga să se afle pe o punte măturată de vânt în loc să stea într-o cameră de căldări caldă sau într-o confortabilă staţie de T.F.F. Apoi cei mai mulţi dintre ei erau, incontestabil, prostănaci de teapa fochistului Grey care, cel puţin până acum, era şi primul şi cel mai original delincvent de la bord. Destul de puţin sigur de sine chiar în momente mai uşoare, Ferraby nu era deloc în stare să le mărească randamentul şi să se arate sever când o lăsau moale. Rezultatul era cel aşteptat: erori, întârzieri, avarii. Când nimic nu şchiopăta, surpriza era generală şi când totul mergea anapoda, se manifesta o plictisită indiferenţă. Dacă ar fi fost numai el singur cu ei, Ferraby ar fi putut să le câştige încrederea şi să-i aducă treptat la o activitate corespunzătoare. Dar cunoscându-i slăbiciunea şi găsind în el o ţintă mai facilă decât Lokhart, Bennett îi dădea continuu târcoale şi se înverşuna să distrugă tot ceea ce Ferraby se forţa să realizeze, cu un torent de observaţii şi contraordine.

Aşa că lui Ferraby exerciţiile de lansare de

grenade îi inspirau o teroare crescândă. La ce bun să mai dea instrucţiuni, să comande manevra, dacă în orice moment odioasa faţă roşcovană a lui Bennett apărea deasupra rampei de lansare, zbierând cu voce răguşită:

— Ferraby, reglarea trebuie executată înainte ea legăturile să fie scoase!

Sau mai brutal încă:

— Ferraby, totul merge anapoda, repetaţi!

Ferraby nu avea cui să se plângă şi, la urma urmelor, nici n-avea motiv. Greşelile lui erau vizibile, servanţii nepricepuţi şi neglijenţi, astfel că lucrurile urmau să continue până în ziua în care va fi scos din funcţiunile sale ca incapabil, dacă nu cumva Compass Rose nu va fi naufragiat mai înainte din cauza lui.

Bucuria de a-l muştrului pe Ferraby nu satisfăcea însă în întregime apetitul lui Bennett în această privinţă; a persecuta pe un biet tinerel ca Ferraby era destul de distractiv, dar nu-i compensa necazurile unei meserii ce se dovedea a fi mai serioasă decât îşi închipuise. Manevrase ca să transmită altora răspunderi care normal reveneau gradului său de secund, dar îi mai rămâneau în sarcină directă inevitabile şi plictisitoare corvezi, în special unele ca ţinerea la zi a rolului de serviciu, în care frecventele schimbări de afectare a oamenilor creau teribile complicaţii. Adăugând toate acestea la eşecul suferit în tentativele de a-l domina pe Lockhart (şi la care, în perspectivă, nu renunţase), precum şi bănuiala că comandantul era mai greu de impresionat decât crezuse la început, toate

contribuiau la deteriorarea a ceea ce i se paruse a fi o situaţie agreabilă. Ezita însă să lase totul baltă, să caute ceva mai bun – căci nu lipseau încă ocupaţii liniştite şi cuiburi călduţe în această perioadă iniţială a războiului – sau s-o mai lungească aici câteva luni, în speranţa că lucrurile se vor ameliora. Avea posibilitatea de a se califica pentru o comandă, şi comanda era sigura situaţie interesantă ca s-o duci bine pe mare. Dar să transpiri încă cel puţin un an în funcţia de secund, nu merita osteneala. Se va decide ceva mai târziu; deocamdată trebuia să-l ţină sub supraveghere pe Lockhart ca pe o ţintă de lungă durată, iar pe Ferraby, ca pe un indispensabil element de distracţie.

Comandantului nu-i lipseau motive de grijă şi de nelinişte, dar dintre toţi el era cel mai puţin nesigur de sine şi de viitor. Începuse să îndrăgească nava, pentru „atmosfera” şi posibilităţile ei de performanţe, dar şi din orgoliu de proprietar: Compass Rose se arăta uşor de manevrat şi, cu toate că era ridicol de lentă în comparaţie cu un distrugător sau cu o altă navă de război, era foarte potrivită pentru evoluţii abile. Viteza însă putea deveni un handicap; cele abia cincisprezece noduri pe care şeful mecanic parvenea să le realizeze, însemnau o viteză inferioară celei a multor vase de comerţ şi abia superioară vitezei unui convoi, mai ales dacă se presupunea că trebuia să-i dea târcoale acestuia pentru a executa performanţele şi a realiza îndemânarea prescrisă în cartea de semnal a Flotei. Cu cincisprezece noduri viteză, merita mai

repede porecla de pechinez, decât de ogar al oceanului.

Un alt dezavantaj, important după părerea comandantului, apăruse de pe acum: comportarea navei pe mare. Pe orice fel de mare, Compass Rose rula îngrozitor. Chia la una din primele ei ieşiri din port, făcu o demonstraţi consternantă: pe când se îndrepta spre insula Arran, pe o mare destul de calmă, care nu ar fi trebuit să aibă vreun efect, realizase un ruliu de 40 grade. Fără a vorbi de pagubele aduse obiectelor mobile de sub punte, una din bărcile de salvare se cufundă în apă şi era cât pe aci să se piardă. Pe comandă, agăţat cu toată puterea de balustradă, în timp ce Compass Rose se balansa ca u beţiv, efectuând un arc de 80 grade, Ericson îşi dădu seama ce se va putea întâmpla când nava va avea de înfruntat valurile mari ale Atlanticului, păstrându-şi totuşi direcţia şi viteza. Zburdălnicia la care se deda nava nu era de bun augur.

Deocamdată însă, asemenea perspective nu erau iminente. Şi când Compass Rose, reintrând în port după ultimele probe, efectua o cursă lină în golful adăpostit al Clyde-ului, Ericson simţi o însufleţitoare satisfacţie: nava realiza uşor cele zece noduri, la care mareea îi mai adăuga încă două. Un minunat crepuscul de iarnă, cu nuanţe de roşu şi portocaliu, incendia tufişurile de pe colinele înconjurătoare. Alunecând în seara liniştită, tăind hotărât aerul viu şi rece, nava părea însufleţită de o raţiune proprie de a trăi, de a îndrăzni şi de a realiza performanţe.

Pe când da comenzile la cârmă pentru

dirijarea navei printre estacadele care apărau rada, Ericson abia se stăpânea ca vocea să nu-i trădeze râvna ce-l anima.

Căci Compass Rose se comporta fără reproş, cu maşinile şi armamentul în ordine: în câteva zile putea lua drumul Nordului.

Seara, în cabină, Ericson semna documentele prin care lua în primire nava de la constructor. Era foarte mulţumit: la început apăruseră o mulţime de neajunsuri, ca totdeauna în cazul unei nave noi şi de tip nou, cum erau luminile de navigaţie prea puţin vizibile, obişnuitele scurgeri de la nituri etc. Cu încetul totul fusese pus în ordine şi astăzi nu mai exista motiv de reclamaţii. Comandantul urma să confirme în termeni indiscutabili preluarea navei…

Reprezentantul constructorului, un om scund, vioi, purtând o pălărie melon, semn distinctiv al funcţiunilor sale birocratice, pălărie de care nu se despărţea nicio clipă, depuse formularul de predare-primire în faţa lui Ericson. După ce acesta îl citi de la început până la sfârşit, îl semnă şi adăugă:

— Gata deci! Vreau să vă mulţumesc pentru tot ce aţi făcut, ne-aţi ajutat mult.

— Sunt bucuros să vă aud spunând-o, sir.

Micul om luă hârtia, o îndoi şi o înfundă într-un buzunar interior, cu o mişcare rapidă, ca şi cum s-ar fi temut ca Ericson să nu-şi schimbe părerea.

— Sper că nava nu vă va decepţiona, spuse reprezentantul, şi vă urez noroc la bordul ei.

Ericson mulţumi cu un semn din cap şi adăugă:

— Ce spuneţi de un păhăruţ?

Omuleţul refuză, apoi se răzgândi deodată şi accepta. Când se umplură paharele, îl ridică ceremonios pe al şi spuse:

— Nu este prea târziu pentru a vă ura un an bun, sir.

Ericson ridică paharul în tăcere: atât de multe depindeau în viitor de Compass Rose, poate chiar supravieţuirea lor în cursul lui 1940. Dar în această seară, în momentul când, în fine, lua în primire nava, preferă să păstreze acest gând numai pentru sine.

9

În prima sa noapte în mare, Compass Rose se îndrepta spre nord, spre Ardnacraish.

Vremea era favorabilă; când nava ieşi printre estacadele radei, ploua însă zdravăn şi plana teama unei puternice furtuni. Dar îndată ce dublară conul masiv al insulei Ailsa Craig şi întoarseră la nord, cerul se înseninã şi vântul scăzu treptat până la calm. Mai târziu, seara următoare, un luminos clar de lună permitea vizibilitatea până la mulţi kilometri şi, spre miezul nopţii, despicau valurile cu o viteză constantă de zece noduri. La tribord, relieful uscatului se vedea distinct, ca în plină zi. Fără a fi hărţuită de valuri mari şi înfruntând doar o hulă slabă, Compass Rose înainta uşor. Pulsurile maşinii şi unele vibraţii intermitente la prova marcau începerea

navigaţiei pe mare, în locul giraţiilor pe ancoră în port; iar noaptea era paşnică, lipsită de griji, o adevărată noapte de pace.

Înfofolit într-o pufoaică şi încălţat cu cizme de mare pentru a se apăra de frig, Lockhart împărţea cu Bennett cartul de la miezul nopţii până la ora 4, care se desfăşură fără vreun incident important, doar că pe la ora 2 întâlniră un convoi ce se îndrepta spre sud şi una din navele de escortă se angajă impetuos într-o cursă de viteză cu Compass Rose. Bennett petrecu cea mai mare parte a cartului moţăind în cabina asdicului, lăsând lui Lockhart grija veghii şi a jurnalului de bord. Pe Lockhart nu-l supăra situaţia, din contra, ar fi considerat faptul ca o dovadă de încredere, dacă n-ar fi ştiut că „încrederea" lui Bennett era inspirată doar de lene şi nu de o veritabilă apreciere a calităţilor subalternului său. Scurta perioadă du autoritate în care nava era în răspunderea lui îi sporea încrederea în sine şi culegea învăţămintele primei sale experienţe de cart efectiv. Deseori înainte se întrebase cât va fi de sigur de sine când va sosi momentul de a-şi asuma răspunderea navigaţiei lui Compass Rose; acum obţinea încrederea necesară.

La ora 4 comandantul şi Ferraby luară cartul de dimineaţă. Nu fără ironie Lockhart observă că Bennett transmitea consemnele cu toate aparenţele unei serioase responsabilităţi, ca şi cum nu s-ar fi clintit patru ore de la post şi, chiar acum, consimţea cu greu să se ducă la culcare. În primele două ore Ericson se ocupă de toate, lăsând pe Ferraby doar să-l observe, să scruteze

orizontul şi, din timp în timp, să identifice, din compartimentul asdicului, o geamandură sau un far pe hartă. Spre orele 6, când se angajau pe o direcţie dreaptă, fără riscuri, fără variaţii pe o lungime de vreo 30 de mile, Ericson decise să-i treacă efectiv comanda; în seara precedentă, de la amurg până la miezul nopţii, aproape opt ore în şir, stătuse pe puntea de comandă şi acum avea mare nevoie de somn.

Căscă, se întinse şi-l interpelă pe Ferraby care se plimba pe o aripă a comenzii:

— Crezi că poţi lua acum conducerea navei? Acesta este drumul până la sfârşitul cartului. Ce zici?

— Desigur, sir, tocmai asta doream.

— Dacă survine ceva neprevăzut, cheamă-mă prin portavoce. Mai ales fii atent la bărcile pescarilor şi dacă trebuie să schimbi de drum, ocoleşte-i mai bine spre larg, decât spre uscat; dacă apar multe asemenea nave mai bine cheamă-mă.

— Am înţeles, sir.

— Atunci totul este în regulă.

Mai privi câteva momente munţii ce se conturau estompat din tribord, în depărtare, şi farul care le servise ca reper pentru direcţie.

— Îţi predau nava, locotenente, spuse Ericson şi plecă. Cizmele de mare răsunară pe scara comenzii, zgomotul lor se pierdu şi Ferraby rămase singur.

Nu mai trăise niciodată în viaţa lui o asemenea clipă şi, în momentul în care o înfrunta, nu-şi putea opri un fior de panică. Întreaga navă,

cu oamenii de veghe şi cu cei vreo şaizeci de adormiţi, cu arme cu tot, totul îi aparţinea. Era stăpânul acestui ansamblu complicat, stăpân să-i modifice drumul şi viteza, să se îndrepte spre largul Atlanticului sau să-l sfărâme de stânci… Se simţi mic, singur, cu toată prezenţa oamenilor de veghe pe comandă, a semnalizatorului şi a celui de la asdic, cu care împărţea cartul. Tremura, îşi auzea inima bătând puternic şi se întreba ce să facă dacă va întâlni un convoi sau dacă un accident, de exemplu o avarie la instalaţia de guvernare, îl va pune în faţa unei probleme neprevăzute? Hotărât, nu era făcut pentru această meserie; era doar un funcţionar de bancă, înaintat ofiţer numai de opt săptămâni şi abia împlinise douăzeci de ani. Dar cum Compass Rose îşi urma drumul, netulburată de nimic, incertitudinea lui Ferraby se risipi. La urma urmei, pare-se, nava era destul de cuminte, poate că se pricepea destul ca s-o dirijeze, în afara cazului unei catastrofe pe care nimic şi nimeni nu putea s-o împiedice… Începuse să simtă satisfacţia muncii pe care o făcea.

Aplecat peste balustrada comenzii, vedea prova navei luminată de lună. Deasupra lui, catargul descria încet un urc uşor pe cerul negru. La pupa rămânea în urmă siajul cu margini fosforescente, de o neasemuită frumuseţe. Ferraby se simţea în centrul unui sistem, punctul crucial al irezistibilei curse înainte. Se afla pe comandă, în centrul nervos; din habitaclu filtra o geană de lumină palidă şi în fiecare aripă a comenzii se conturau sumbru şi nemişcaţi cei doi oameni de

veghe. Iar el, la mijloc, dirija totul şi la el se terminau toate firele acestui sistem; locotenentul Ferraby, ofiţer de cart, începu a se autoadmira; timp de o secundă se simţi aproape erou. Acolo, în birourile băncii, nimeni n-ar fi crezut aşa ceva. Îndată ce va fi liber, îi va scrie lui Mavis, nevasta lui; ea desigur îl va crede.

Schimbarea la jumătate de oră a personalului de pe comandă îi întrerupse gândurile, readucându-l la realitatea răspunderilor.

— Schimbat veghea la babord, sir.

— Bine.

— Schimbat veghea la tribord, sir.

— Bine.

Şi prin portavocea de la timoniene, unde se schimbau timonierii, se auzi:

— Cap compas la nord-zece – vest, sir. Maşina jumătate înainte. Marinar brevetat Dykes la timonă.

— Bine.

În acel moment nu şi-ar fi cedat locul pentru nimic în lume.

Semnalizatorul de cart, aplecat alături de el pe balustradă, se ridică şi spuse cu binoclul la ochi:

— Lumină cu sclipiri la tribord, sir.

Ferraby găsi şi el lumina şi numără cu atenţie sclipirile.

— Este următorul nostru far, spuse el după ce se asigură. Mai avem de mers până la el. Tropăind din picioare marinarul încercă să spună:

— Nu-i prea cald pe-aici, sir. Erau primele cuvinte pronunţate de la începutul cartului şi

Ferraby îl privi cu coada ochiului: îl cunoştea din vedere, se numea Rose, un tânăr, mai june chiar decât Ferraby, angajat de curând şi servea ca simplu matroz cu, semnalele; de aceeaşi fire ca Ferraby, timid, nesigur de sine, în aceste împrejurări cu totul noi pentru el era dispus să creadă orice i se povestea. Mai devreme, la preluarea cartului, Ferraby îl auzise pe şeful cu semnale Wells dându-i sfaturi şi încurajându-l pe un ton aproape părintesc, ca şi cum ar fi dat sfaturi unui băiat al lui, înaintea primei sale nopţi de serviciu: „Să nu-ţi pierzi capul: fii atent la ce eşti întrebat şi dă răspunsul cuvenit, e tot ce se poate întâmpla cât timp, ca acum, navigăm de unul singur, fără convoi. Dacă întâlneşti o altă navă şi-ţi semnalizează ceva, cheamă-mă îndată şi urc să-ţi dau o mână de ajutor”. Diferenţa dintre această încurajare prietenească. chiar afectuoasă, şi tratamentul la care îl supunea Bennett era atât de izbitoare, încât Ferraby, pentru un moment, îşi dori să fie simplu semnalizator încurajat de Wells în loc de locotenent sub ordinele unei brute de secund care nu înceta să-l bruftuluiască. Dar încrederea în sine obţinută în jumătate de oră de când luase comanda la bord îi îndepărtă această dorinţă. Numai de s-ar petrece lucrurile totdeauna la fel…

— Da, îi răspunse lui Rose, e frig al dracului.

Şi simţind nevoia de a urma conversaţia, adăugă:

— Dar acolo jos? E mai bine?

— Destul de cald, sir, răspunse Rose. Dar ce înghesuială! Pereţii – se corijă repede – adică

despărţiturile sunt ude leoarcă tot timpul, totul este muiat. Trebuie timp ca să te obişnuieşti.

— Eşti prima dată îmbarcat?

— Da, sir.

— De cât timp eşti în marină?

— De o lună, durata instrucţiei.

— Ce făceai înainte de a te angaja?

— Eram ajutor de şofer pe un camion, sir, spuse Rose după o secundă de ezitare.

Şofer… şofer transformat în semnalizator la bordul unei nave destinată să străbată mările lumii şi să înfrunte dumnezeu ştie ce întâmplări. Era multă asemănare între schimbările lor de situaţie şi Ferraby simţi născându-se în el un sentiment de camaraderie faţă de Rose. Oare încuraja Marina Regală asemenea relaţii? Alungă gândul şi curbându-şi umerii înţepeniţi de frig, spuse:

— Oare am putea avea o ceaşcă de ceai?

— Este cacao caldă în bucătărie, sir. Pot să-i cer şefului de echipaj?

— Desigur.

Cacaua era concentrată şi dulce, foarte reconfortantă. O băură împreună, cot la cot, sub cerul rece. Nava urca uşor pe creasta valului, apoi se pleca despicându-l şi lăsând în urmă un siaj lung de o milă, ce se pierdea în noapte. Mai târziu, o puzderie de lumini la nivelul apei îl avertiză pe Ferraby că intrau într-un cârd de vase care pescuiau în larg. Flotila bara drumul urmat de Compass Rose şi Ferraby se întrebă dacă nu era cazul să-l alerteze pe comandant. Dar vraja punţii de comandă îi dăduse completă încredere în sine

şi se aplecă hotărât peste portavoce, emiţând primul său ordin de şef:

— Babord.

— Timona la babord, sir, se auzi vocea timonierului şef.

— Cârma zero.

— Cârma zero… cârma la zero, sir.

— Drept aşa!

— Drept aşa, şir… Drum Nord, douăzeci şi cinci grade Vest, sir.

Urmară această rută cinci minute, lăsând departe la travers vasele de pescuit. Apoi Ferraby readuse nava la capul iniţial. Tocmai nota manevra în jurnalul de cart, când îl auzi pe comandant în portavoce:

— Comanda!

— Aici comanda, sir, răspunse Ferrab-y.

— De ce ai modificat ruta?

— O barcă de pescuit, sir, răspunse el, fără a mărturisi tot adevărul; am ocolit-o. Apoi, surprins, adăugă:

— Dar cum aţi observat, sir?

— Aici jos, servomotorul face mult zgomot, răspunse comandantul, reţinându-şi un mic hohot de râs, dar care ajunse totuşi până la Ferraby.

— Totul în regulă?

— Da, sir. Acum farul următor vine la travers.

Aşteptă un răspuns, dar nu veni; un slab sforăit îl făcu să înţeleagă că era inutil să mai insiste. În sine, Ferraby se simţi foarte mândru de acest sforăit: era cea mai frumoasă apreciere ce i se putea adresa.

Mijea de ziuă, cerul se lumina pe nesimţite,

spre est coasta se profila tot mai precis şi dincolo de primul rând de coline apăreau altele cu creste înzăpezite, aşteptând primele raze de soare. Armonizându-şi coloritul cu cel al cerului, culoarea mării se estompa în jur trecând de la negru la un alb palid. Raza de lumină a farului depărtat, care de mult clipea la orizont, lupta contra zilei născânde şi se şterse încet, înainte de a dispărea ca o scânteie tremurătoare în pâcla din care apărea uscatul. Întreaga lungime a navei ieşea treptat din întuneric, schimbându-şi conturul sumbru într-o structură tridimensională concretă, pe care chiciura făcea să strălucească suprastructurile. Pe puntea de comandă feţele redeveneau precise şi clare, ridate, albite de frig şi oboseală, pregătite să se destindă în întâmpinarea zorilor.

Nava se agita şi revenea la viaţă, binecuvântând sau acceptând cu resemnare sfârşitul cartului. Prin coşul bucătăriei urca un fum gros, răspândind un miros puternic şi apetisant de friptură. Răsunau paşi pe scări şi pe puntea de fier; prin tambuchiul pupa apăru figura obosită şi surprinsă a şefului mecanic Watts care examina zorile, de parcă nu-i venea să creadă că s-au ivit; se termina prima noapte a navei în mare.

Puţin înainte de ora 8 Lockhart apăru pe comandă pentru a lua de cart. Dormise aproape patru ore, se simţea în formă, mai bine decât se aştepta.

— Eşti singur? spuse el, privind în jur.

— Da, răspunse Ferraby, neputând rezista plăcerii de a da amănunte. Ultimele două ore de

cart le-am făcut singur.

Lockhart surâse:

— Adevărat? Şi tocmai în acel timp eu dormeam liniştit!

Privi spre coastă, spre punctul cel mai apropiat, şi spuse:

— Unde am ajuns?

Ferraby îi precizează poziţia pe hartă şi îl întrebă:

— Preiei cartul? Unde este secundul?

— Îşi ia micul dejun. Snorkers! Straşnici sunt!

Stăteau alături, în aerul rece al dimineţii. Soarele apărea de sub creasta munţilor, ziua promitea să fie minunată. Cu aceeaşi regularitate şi calm ca ziua născândă, Compass Rose înainta spre nord; Lockhart adulmecă briza uşoară:

— E plăcut, nu-i aşa?

— Da, răspunse Ferraby, da, e foarte plăcut.

10

Viceamiralul Sir Vincent Murray-Forbes, K.C.B., D.S.O., R.N., stă la biroul său din clădirea Secţiei Operaţii, privind spre portul Ardnacraish. Oarecum melancolic, se joacă cu un coupe-papier de argint, purtând inscripţia: „Oferit locotenentului-comandor V. Murray Forbes din Marina Regală, cu ocazia părăsirii comenzii H.M.S. Dragonfly. Amintire din partea echipajului, octombrie 1909. Cu cele mai bune urări”. Amiralul nu citeşte inscripţia, de fapt nu s-a uitat la ea de

mulţi ani. Dar inscripţia este în strânsă legătură cu melancolia lui, mai ales din cauza datei care nu poate fi tăgăduită. Obiectul l-a însoţit în toate peregrinările lui profesionale, ca un talisman agreabil; dar astăzi îi aminteşte că a ajuns la aproape şaizeci de ani şi, în consecinţă, prea vârstnic pentru a mai exercita o comandă pe mare.

Amiralul pare chiar ceea ce este: un bătrân marinar, în prag de pensionare, după o viaţă întreagă de serviciu merituos în Marina Regală. Figură energică, cu riduri teribil de pronunţate în jurul ochilor, cu o bandă impresionantă de trese late de aur. pe mâneci şi un şir de lente de decoraţii pe piept care nu spun mai mult ca ridurile figurii; sunt jaloanele unei cariere care începe cu bătălia de la Jutlanda şi trece prin serviciul în cadrul flotei britanice din Extremul Orient şi în diverse alte părţi ale globului; 1918 a reprezentat pentru el culmea activităţii sale războinice şi acest nou război venise prea târziu pentru a-i mai permite să ia parte activă; reuşise să amâne pensionarea, dar cu toate insistenţele obţinuse, la 59 de ani, numai „un post de mare răspundere”, în care cum i se spusese, experienţa sa constituia un factor vital. El ar fi dorit să-şi valorifice experienţa mai curând pe mare şi tot ce i se oferise era răspunderea bazei de la Ardnacraish, unde se făcea instrucţia şi punerea la punct a navelor de escortă pentru Operaţiunile din Vest. Misiunea era importantă, „nemaipomenit de importantă”, dar departe de ceea ce dorea amiralul. Acum privea prin fereastră baza de la

Ardnacraish şi comparând-o cu serviciul pe care şi-l dorise pe mare nu-şi putea reţine o exclamaţie fără menajamente.

Nu ar fi fost însă just ca Ardnacraish să-i răspundă cu aceeaşi monedă: ceea ce amiralul făcuse din el, era o consecinţă a războiului şi multe se schimbaseră... Să alegi un mic sat scoţian de pescari, cu două sute de locuitori, din îndepărtatul Highlands, având doar un han, trei magazine modeste, o cală mică pentru bărcile pescarilor şi un portuleţ într-un golf micuţ şi să decizi că trebuie transformat într-o bază navală de instrucţie, să transporţi acolo tot ce este necesar pentru realizarea ei: barăci, magazii, cantonamente, utilaje şi echipamente de tot felul, să construieşti un turn de semnalizări, să montezi o estacadă de apărare, să adânceşti portul şi să-i instalezi o linie de geamanduri de legare la cheu, să recrutezi un efectiv de 70 de oameni şi ofiţeri pentru întreţinere şi instrucţie şi să organizezi condiţii pentru încă o populaţie flotantă de două sau trei sute de marinari deodată, de pe navele în trecere, toate acestea pot fi considerate ca aducătoare de satisfacţii pentru înfăptuitor; dar nu trebuie aşteptat ca bietul sat scoţian să împărtăşească aceleaşi satisfacţii.

Căci Ardnacraish fusese un loc plăcut şi poate că va redeveni din nou când actuala mulţime de străini va pleca; deocamdată era un loc de muncă încordată, o necesitate utilitară şi în această postură constituia o amestecătură, era neatrăgător şi de nerecunoscut.

Acum amiralul priveşte portul de dincolo de

linia neîntreruptă a acoperişurilor de tablă ondulată ce acoperă clădirea asdic şi departamentele de semnalizări. Ca de obicei, suflă un vânt ascuţit care scutură uşile prost îmbinate ale birourilor vecine. Vântul îşi croieşte drum peste port şi antrenează mici valuri care se sparg de geamandurile de legare. Deocamdată portul este gol, nu se vede decât tancul-cisternă şi remorcherul ataşat bazei. Ultima navă pusă la punct a pornit pe mare cu două zile înainte şi, în după-amiaza de astăzi, se aşteaptă sosirea unei nave noi. Este vorba de un model nou-nouţ, primul din categoria respectivă: o corvetă, denumire demodată, dar onorată în istoria navală. Pentru ea, amiralul a pregătit un program special de exerciţii ce trebuie executat fără întârziere.

Deşi experimental, programul este încărcat, dat fiind că însăşi convoaiele sunt în perioadă embrionară şi nimeni nu ştie precis la ce trebuie să facă faţă navele de escortă. Dar există un anumit număr de lucruri pe care toate navele trebuie să le execute şi să le cunoască, indiferent de sarcina destinată. De exemplu, înainte de toate, trebuie să fie bine întreţinute, eficiente şi vigilente. Toate depind de ofiţerii respectivi şi, judecând după exemplul războiului precedent, este de aşteptat că vor exista mulţi ofiţeri improvizaţi. Corveta aşteptată are un comandant din Rezerva Navală Regală, ceea ce, în orice caz, înseamnă un adevărat marinar. Cât despre ceilalţi, marinari mai mult sau mai puţin de ocazie, e sigur că nu toţi sunt buni la ceva.

Amiralul îşi încruntă sprâncenele. Va trebui

să-şi dea seama cât mai curând de valoarea lor, precum şi de valoarea navei; aceasta este sarcina lui. E prea bătrân pentru a mai comanda pe mare, clar încă foarte capabil de a decide cum trebuie să fie o navă şi destul de bun judecător în privinţa modului cum se va comporta ea. Oricât de mult ar dura războiul şi oricare ar fi urgenţele momentului, n-o să dea drumul nici unei nave necorespunzătoare menirii ei.

Se auzi o bătaie la uşă, intră un timonier şi amiralul ridică ochii.

— Ce este?

— Compass Rose intră acum în port, domnule Amiral. Domnul căpitan Haynes m-a trimis să vă anunţ.

— I s-a indicat locul de acostare?

— Da, domnule Amiral.

Amiralul se ridică şi merse spre fereastră; o navă pătrunde prin baraj, se deplasează încet, ocolind pentru a corija deriva. În timp ce o observă, nava lasă o barcă pe mare care se îndreaptă spre una din danele centrale. Amiralul examinează cu atenţie vasul: este mic, mai mic decât se aştepta, cam îndesat, dar nu fără graţie, abstracţie făcând de pupa prea greoaie şi de catargul înfipt în fruntea punţii de comandă. Pare curată, şi nici n-ar putea fi altfel, abia ieşită din şantierul de construcţie, cu echipajul la posturile cuvenite. Flamurile de semnalizare şi pavilionul naţional, nou-nouţ, sunt arborate. La prova un tun, un tun mitralieră la pupa, lansatorul de grenade şi cam nimic altceva. În totul, un trauler ceva mai mare, dar care va avea mai mult de furcă decât un

adevărat trauler.

Amiralul continuă să observe nava în timp ce amara la dană, foarte reglementar, şi se întoarse către timonier:

— Semnalizează: „Amiralul comandant către Compass Rose. Manevră bine executată”. Apoi spune căpitanului Haynes să-mi cheme şalupa, merg imediat la bord.

11

Urmară trei săptămâni de muncă încordată. Începând cu momentul când şalupa Amiralului, după ce descrisese o falsă evoluţie largă, apăru de sub pupa aproape surprinzându-l pe comandant, echipajul de pe Compass Rose trăi într-o tensiune perpetuă. Când terminau manevra pe mare împreună cu un submarin de exerciţiu, începeau exerciţii de tir sau exerciţii la posturile de luptă din radă. Dacă nu executau exerciţii de tir simulat, sau de ridicare a ancorei cu braţele, un semnal subit le comanda să lase pe mare o ambarcaţie spre a conduce pe plaja vecină o grupă de debarcare în ţinută de luptă. Între timp, grupe de oameni coborau la uscat pentru instrucţie terestră sau a asculta conferinţe. Sau încă, atunci când absenţa unei jumătăţi a efectivului dezorganiza lucrul la bord, un ordin imperativ al Amiralului cerea să se întreprindă o operaţie neprevăzută la care trebuiau să se înhame toţi oamenii disponibili, indiferent de grad.

Astfel: fochiştii se pomeneau în posturi de servanţi de tun, simpli mateloţi îşi antrenau mâinile cu manipularea pavilioanelor de semnalizare, radiotelegrafiştii şi descifratorii de coduri, cu aere boiereşti, se agitau pentru a conecta conductele murdare de la tancul de păcură. „Lua-l-ar dracu’ de măgar bătrân” mârâia cu amărăciune Bennett, când o tevatură de acest fel îl obliga să tragă personal la parâme în loc să-i privească pe alţii executând operaţia. „Mi se pare că data viitoare o să curăţ closetele!” * Iar Lockhart tare i-ar fi dorit-o. Aceste trei săptămâni de „înviorare” erau admirabile pentru navă, în ceea ce priveşte antrenamentul, dar în unele momente toţi oamenii suspinau după o permisie, fără să fie siguri să s-ar mai întoarce.

Însă acum nu era vreme de vacanţă; sosise momentul de a întări disciplina, de a sincroniza ansamblul. Nu exista scăpare; încet, încet operaţia avansa, părţile începeau să se angreneze, stângăciile uceniciei erau depăşite, apoi uitate. Toţi recunoşteau progresele realizate, se bucurau de ele; nava începea să aibă o viaţă proprie şi, implicit, să constituie un loc mai bun de trai, o armă mai sigură de luptă. Realizau că va veni o zi în care într-un moment de criză, numai acţiunea vigilentă şi reacţiile coordonate le vor salva vieţile. Munceau din răsputeri, uneori în condiţii excesiv de aspre, dar cel puţin scopul merita osteneala şi preţul plătit era îndată uitat. Toate oboselile, necazurile şi asprimile disciplinei meritau a fi suportate pentru această ultimă şansă de supravieţuire.

Progresul realizat era evident mai ales în exerciţiile executate pe mare împreună cu submarinul ataşat la bază. Obiectivul principal era acela de a supune la probe asdicul, aparatul detector de submarine, arma lor principală, şi de a perfecţiona coordonarea acţiunii între operatorii asdieului, echipele de lansatori de grenade şi comandant, ceea ce urma a fi elementul vital al viitoarei lor eficienţe. În prima fază a războiului aparatele asdic erau încă rudimentare, simple sonde ultrason mai bine puse la punct, operând orizontal în jurul navei, în loc de vertical sub mare. Era totuşi o armă de precizie, capabilă să dea bune rezultate dacă era folosită corespunzător. Vânarea unei ţinte continuu mişcătoare şi gata să se ascundă, în loc de ţintele artificiale de la uscat, constituia elementul cel mai pasionant al antrenamentului.

La început au înregistrat doar succese modeste. Manevrând pe rând nava în timpul unei vânători, Bennett, Lockhart şi Ferraby întâmpinară aceleaşi inerente dificultăţi: trebuiau să se preocupe concomitent de prea multe lucruri; să manevreze nava, deseori pe vreme rea, care o oscila ca pe un metronom; submarinul trebuia detectat, apoi să nu fie scăpat din observaţie şi în acest scop operatorii erau controlaţi şi ţinuţi permanent în încordare ca să nu prezinte semne de lipsă de atenţie; regimul maşinilor trebuia să fie modificat, să se ridice semnalele corecte, lansatorii de grenade să fie avertizaţi, să se apese pe butonul cuvenit la momentul potrivit. Dacă un singur lucru era uitat, atacul eşua şi era

înregistrat ca lamentabil eşec, o prostească pierdere de timp însoţită de o deplorabilă demoralizare… Nu este deci de mirare că, în cursul exerciţiilor, fiecare suferea un trac irezistibil pe care căuta să-l ascundă sub un amestec de glumă şi pretinsă indiferenţă, în care, bineînţeles, Bennett se arăta cel mai tare. Ascultându-l, nimic din ceea ce se mişca sub mare şi prea puţin din ceea ce se vedea la suprafaţă mai păstra vreo şansă de supravieţuire când era el ofiţer de cart.

Treptat însă progresele erau vădite, învăţară diversele viclenii şi încăpăţânări ale navei şi asdicului, ştiau să ghicească reacţiile unui submarin hăituit, să cunoască împrejurările în care era posibil să se acţioneze fără risc şi pe cele în care esenţială era luarea de măsuri de siguranţă înainte de a se angaja într-o direcţie. Îşi ascuţeau discernământul şi abilitatea tehnică. În fine, sosi şi ziua în care, în cursul a şase „încercări” succesive, Compass Rose prinse submarinul în capcană de fiecare dată şi simulă distrugerea lui. După ce acesta folosise în van toate expedientele şi încercase toate posibilităţile de evaziune, se dădu învins, ieşi la suprafaţă şi le semnală: „Sunteţi mai tari decât mine! Mergeţi să vă încercaţi îndemânarea pe nemţi!” Acest mic triumf îi convinse că era cazul să răspundă invitaţiei, că alte exerciţii nu ar fi decât risipă de energie. Venise vremea să termine vârsta şcolarizării şi să înceapă a încerca matur armura, conştienţi însă că aceasta va avea parte de destule cucuie. Chiar şeful mecanic Watts termină prin a

recunoaşte că Compass Rose se comporta destul de bine şi că cel puţin maşinile erau robuste, neobosite şi de nădejde. Cât despre maistrul Tallow, încetase de a mai lăuda isprăvile crucişătorului Repulse; deşi mai modestă, Compass Rose îi câştigase încrederea şi începea să se ataşeze de ea. Cu toate că erau atât de ocupaţi, un lucru nu se ameliora însă deloc: atmosfera în careul ofiţerilor. Ericson era satisfăcut de progresele ofiţerilor săi în timpul serviciului. În afara serviciului rămâneau mai totdeauna la bord căci nu găseau nimic interesant la uscat, chiar când înfruntând frigul, se duceau şi încercau să se distreze. În timpul de repaus, în loc de coordonare a activităţii apăreau discuţii şi accese de proastă dispoziţie. Curând însă izbucni un conflict veritabil şi comandantul se consideră obligat să se sesizeze şi să intervină, ceea ce făcu fără plăcere, în numele disciplinei care îl obliga să admonesteze pe cel care nu avea dreptate. Ori cât ar fi dorit, nu putea să mai simuleze că ignoră ciocnirea evidentă dintre Bennett şi ceilalţi doi locotenenţi.

La originea întâmplării a fost Ferraby, căci pe el îl considera Bennett element vulnerabil, ochiul care slăbea rezistenţa lanţului. Degeaba îşi dădea Ferraby toată silinţa şi dorea din toată inima să reuşească, orice încercare îi era tot timpul otrăvită de certitudinea că Bennett avea să găsească totuşi mijlocul de a-i aduce o vină. Ar fi fost suficientă cea mai mică încurajare, un cuvânt de aprobare aruncat în trecere, ca să-l aducă la nivelul de eficienţă la care se ridicase acum

Compass Rose. Departe de a fi stupid, Ferraby era capabil şi dorea din inimă să dea tot ce avea mai bun. Dar această dorinţă se izbea totdeauna de aceeaşi primire, tot ce întreprindea era invariabil judecat ca nereuşită, admonestările nu mai încetau, şi în termenii cei mai jignitori; nu este deci de mirare că aluneca tot mai profund spre o mizerabilă lipsă de încredere în sine.

În fiecare zi îl detesta tot mai mult pe Bennett şi se temea să nu-i audă vocea răguşită care putea urla în fiece clipă „Ferraby!” distrugând astfel tot ce încercase; îndoielile, ura şi teroarea pe care o resimţea formau un amestec tot atât de dăunător lui însuşi, cât şi navei.

Lockhart vedea ce se întâmpla şi se străduia să pareze agresiunile mai violente ale lui Bennett. Tocmai un asemenea efort pentru apărarea lui Ferraby a fost cauza izbucnirii conflictului care surveni într-o seară când Ferraby, ofiţer de gardă, cobora la careu după terminarea rondurilor. Se urcase pe comandă, dar uitase să verifice relevmentele ancorajului, de fapt o simplă formalitate căci nu era vânt şi, în adăpostul portului, numai un val de flux ar fi putut smulge din ancoră pe Compass Rose. Dar, ca de obicei, Bennett profită de ocazia acestui incident neînsemnat pentru a se lansa într-o violentă şi brutală admonestare contra lui Ferraby, care o suportă fără protest. După ce, concediat cu dispreţ, Ferraby părăsi careul ofiţerilor, Lockhart, martor al scenei, făcu cu voce joasă câteva reflecţii. De lângă bufet, unde îşi umplea paharul, Bennett se întoarse brusc:

— Ce-ai spus?

Lockhart se decise:

— Am spus, repetă el apăsat: De ce nu-l lăsaţi în pace? Este doar un copil şi caută să realizeze totul cât poate mai bine.

— Dar nu-i de ajuns.

— Ar fi de ajuns, dacă l-aţi ajuta.

Bennett aproape că aruncă paharul.

— Destul, spuse el brutal. Nu te amesteca, n-am nimic de discutat cu dumneata.

— N-aveţi nimic de discutat cu mine, replică Lockhart fără a ridica vocea. Dar nu înţelegeţi că nu serveşte la nimic să-l trataţi astfel pe Ferraby. N-o să scoateţi nimic bun din el, tocmai din contra. Aşa este firea lui.

— Ar fi bine să-şi schimbe firea, şi cât mai curând posibil, rânji Bennett.

— Încearcă şi el pe cât poate, răspunse Lockhart.

— Nu, nu mai este bun de nimic de când l-am împiedicat să-şi facă de cap cu nevastă-sa la Glasgow. Totul se trage de acolo.

Lockhart îl fixă un moment.

— Ce detestabil sunteţi, îi spuse cu tot calmul de care era în stare.

Înţepenit de furie, Bennett se ridică:

— La dracu'! urlă el, cu cine crezi că vorbeşti? Să faci bine să te supraveghezi, altminteri te expediez în fundul iadului. O să rămâi locotenent tot timpul războiului!

Lockhart tocmai băuse acel pahar mai mult care te face câteodată să-ţi ieşi din fire şi declară, privind cu interes cele două galoane ale lui

Bennett:

— La urma urmei, nu sunt prea sigur că doresc să ajung căpitan.

Scos din fire, Bennett străbătu careul şi se aşeză în spatele unui scaun:

— Încă un cuvânt şi te scot la raportul comandantului.

— Încearcă, răspunse Lockhart, devenind fatalist în privinţa rezultatului scenei. A merge mai departe însemna poate că se expune la un dezastru, dar dacă se retrăgea ar fi anulat tot ce câştigase.

— Încetează, repetă el. Comandantul nu este un imbecil; în orice caz, sunt sigur că ştie cum îl tratezi pe Ferraby.

— Ştie că-l tratez cum se cuvine pe Ferraby, pentru că Ferraby este un blestemat de leneş, bun de nimic.

Apoi concentră asupra lui Lockhart o privire veninoasă şi, pentru a-l incita la contraatac, adăugă:

— Şi tot la fel se poate spune şi despre dumneata.

— Nu-i adevărat, spuse Lockhart care, scos din fire, renunţă la prudenţă. În orice caz, continuă el, fiecare din noi doi lucrăm mai mult decât dumneata.

După care nu-i mai rămânea, într-adevăr, nimic altceva de făcut decât să-şi pună şapca şi să-l urmeze pe Bennett în cabina comandantului. Privirea speriată a şefului ospătar Carislake, pe care scena îl amuzase teribil şi ieşea acum din oficiu pentru a asista la procesiunea

impresionantă a celor doi, exprima suficient gravitatea situaţiei. Numai o autoritate capitală putea rezolva cazul.

Soluţia conflictului a fost mai puţin concludentă decât sperase fiecare din cei doi adversari. Ericson îl ascultă pe Benntett, care de altminteri expuse cazul cu oarecare obiectivitate, căci poziţia sa era destul de solidă. De multă vreme comandantul se aştepta la izbucnirea unui conflict, dar odată confruntat cu faptul consumat nu ştia cum să rezolve problema. Pierzându-şi calmul, Lockhart se comportase neîndemânatic şi Bennett îşi dăduse arama pe faţă; comandantul trebuia să caute a menţine disciplina, dar care disciplină?

Soluţia ideală era să recomande lui Lockhart să-şi supravegheze comportarea, iar lui Bennett mai puţină brutalitate; dar regulamentul nu cunoştea asemenea nuanţe şi trebuie aplicată litera lui. Era necesar să se găsească un motiv de fond pentru atacarea problemei şi Lockhart dădu ocazia când, întrebat asupra originii scandalului, răspunse:

— Ferraby este tratat prea brutal, sir.

— Asta nu te priveşte, i-o tăie scurt Ericson. Execută-ţi munca fără să te ocupi de felul cum îşi tratează secundul subalternul.

— Ştiu, sir, răspunse Lockhart, dându-şi seama de atmosfera pe care urmărea s-o creeze comandantul. Dar totuşi nu putea admite ca propria lui situaţie să fie prea slăbită; de aceea, continuă:

— Când un camarad îţi este brutalizat, în mod

firesc cauţi să-i dai ajutor.

— Ce spui? zise Ericson ironic. După părerea mea poziţia cea mai justă este aceea de a nu te amesteca şi de a-l lăsa pe interesat să se apere singur. Nu ne potrivim în păreri şi (fixându-l sever pe Lockhart) nu voi tolera nicio dispută între secund şi dumneata.

— Mi-am cam ieşit din fire, mărturisi Lockhart.

Era pe punctul de a prezenta scuze, dar nu găsea cuvintele.

— Nu caut să evit consecinţele vorbelor mele, continuă el, totuşi persist să cred că modul de comportare folosit (referindu-se cu un gest la Bennett) are un efect dezastruos asupra lui Ferraby, căci şi-a pierdut orice încredere în sine.

— N-am nevoie de lecţii despre modul cum îl tratez pe Ferraby, ripostă Bennett, fără să-l privească.

Ericson îi examină pe rând: figura lui Lockhart, palidă la lumina electrică, era serioasă şi hotărâtă, iar Bennett radia, plin de încredere în sine. „Nu aceasta este soluţia, îşi spuse în sine comandantul, aceşti doi oameni nu se vor înţelege niciodată”. Apoi îşi controlă propria-i figură în oglindă: el era singura barieră între cele două forţe opuse; aparent se arăta convins de cele spuse, dar în fapt nu preaera de acord cu sine însuşi. Ştia că nu procedase cum trebuie, era necesar să fie mai departe atent să nu comită vreo eroare tactică. Din păcate însă comandantul era mort de oboseală. Atmosfera cabinei era înăbuşitoare, căci hublourile erau închise de cinci

ore, de când sunase „camuflarea luminilor la bord”. Trecuse o zi grea şi cea de mâine nu avea să fie mai uşoară. Obiceiul amiralului de a-i lua pe nepregătite, sub pretextul de a vedea „cum merg lucrurile”, constituia pentru comandant o sursă continuă de enervare. În seara aceea Ericson era doborât de oboseală şi deloc în stare să facă faţă acestei răzvrătiri de la bord. Încercă un ultim efort, spre a termina cu o decizie în doi peri, nu prea ingenioasă, şi neţinând seama de motivele fundamentale ale incidentului.

— Ascultaţi, le spuse celor doi. Incidentul a ajuns destul de departe şi nu e cazul să meargă şi mai departe. Vă este tot atât de dăunător vouă, cât şi navei. Niciodată, se adresă el lui Lockhart, nu îţi voi permite să intervii în probleme care nu te privesc. Ai înţeles?

— Da, sir, răspunse Lockhart, conştient că, dacă nu câştigase partida, nici Bennett nu obţinuse mare lucru şi că deocamdată, dacă nu mai intervenea ceva, erau la egalitate. Aparent, incidentul părea închis.

— Deci, să nu uitaţi, spuse comandantul. Nu vreau să mai aud reclamaţii între voi, altminteri mă voi vedea obligat să iau decizii care nu vă vor fi pe plac. Uitaţi toate acestea; aveţi destul de făcut ca să vă mai ţineţi şi de certuri.

Ericson tăcu, cu un gest ca de concediere, dar lui Bennett nu-i convenea ca incidentul să fie considerat închis. Cum rămânea cu insolenţa lui Lockhart? Mai erau multe de spus, dar nu ţinea să le exprime faţă de Lockhart, socotea necesară o încheiere mai puţin formală şi întrebă:

— Pot să vă spun un cuvânt între patru ochi, sir?

Ericson se aştepta la aşa ceva.

— Desigur, secundule, răspunse, în timp ce Lockhart, la un semn al comandantului, părăsea cabina. Rămaşi singuri, comandantul adăugă pe un ton mai puţin cordial:

— Despre ce e vorba?

— Sir, spuse Bennett, cred că Lockhart a scăpat prea ieftin.

Ericson era cât pe aci să-i răspundă că avea dreptate, ceea ce era aproape de adevăr, dar se reţinu:

— Trebuie să fii mai indulgent, e tânăr în meserie şi toţi am avut necazuri la început. Ştiu, a mers cam departe, dar cred că nu se va mai întâmpla.

— Am mai avut de furcă cu Lockhart, adăugă Bennett, cu tonul unui om nedreptăţit. Speram că o să-i trageţi un frecuş, sir. Are nevoie să fie pus ferm la locul lui.

Ericson îl privi pe Bennett, ţeapăn şi congestionat în cabina fără aer şi gândi: „Într-o bună zi cineva te va plesni şi faptul va ajunge la curtea marţială, şi toate astea din cauză că ai un caracter urât şi nu eşti capabil să te stăpâneşti”. În timpul cât lucrase pe linia de navigaţie din Extremul Orient, Ericson mai întâlnise un secund de felul lui Bennett: cu gură rea, gata să lovească, totdeauna pornit pe critică, nu se putea discuta cu el. Sfârşise prin a ucide un matelot chinez, destul de naiv ca să protesteze contra proastei calităţi a hranei. Tribunalul nu reţinuse inculparea de omor

dar cariera lui era terminată. Pe plan mai puţin dramatic, Bennett era capabil să meargă pe aceeaşi cale sau să-l împingă pe altul la un asemenea gest. Oamenii de această teapă se pierd din cauza intransigenţei şi sunt dinainte condamnaţi din cauza brutalităţii lor. Din nefericire un asemenea specimen se pripăşise şi la bordul lui Compass Rose şi de aceea Ericson îi răspunse scurt:

— Pe cât posibil, vreau să nu pedepsesc pe nimeni. Sunt alte mijloace de a-l învăţa pe un om meseria.

O clipă se gândi să recomande lui Bennett mai puţină duritate faţă de Ferraby, dar mai reflectând, decise că secundul primise destule avertismente. Se limită să spună:

— Lasă-l pe Lockhart să vedem cum se mai comportă şi îl voi judeca după faptele sale.

Cuvintele erau însoţite de o mişcare a capului atât de decisă, încât chiar încăpăţânatul Bennett, cu tot obrazul său gros, înţelese: comandantul se săturase de cele întâmplate şi voia să termine.

După plecarea lui Bennett, a cărui figură exprima vizibil protestul pe care, abia început, nu i se lăsase timpul să-l formuleze, Ericson îndepărtă cele două perdele negre de la scara tambuchiului şi urcă pe punte. Aerul îngheţat îi făcu bine. Noaptea era senină, micul port se vedea destul de clar, valuri mici clipoceau împrejurul navei, însoţindu-i veghea cu muzica lor neîntreruptă. Privi cerul: un cerc de nori în jurul lunii prevestea oleacă de vânt, dar vremea de a doua zi părea să se anunţe calmă. Zgomotele

familiare bordului erau liniştitoare: huruitul molcom al dinamului, cântecul unui patefon la prova, paşii regulaţi ai maistrului timonier făcându-şi rondul la pupa, toate la un loc alcătuiau viaţa navei, pe care Ericson o savură din plin. O noapte în port, după o zi de muncă grea, nimic mai plăcut decât un asemenea moment.

Dar nu era complet satisfăcut; scena recentă cu Bennett şi Lockhart îi lăsase un gust amar. Prea multe lucruri fuseseră tratate uşor, dar dacă le-ar fi tratat în fond, ar fi avut urmări serioase pentru Lockhart. Se gândea şi la Ferraby, luat „în derivă" de împrejurări pe care nu le înţelegea, vulnerabil ca un copil, un copil care nu va deveni niciodată mai matur şi mai experimentat. Ericson ridică din umeri şi coborî înapoi în cabină, fericit că scapă de asemenea preocupări până a doua zi. Nu vedea nicio soluţie: în loc de a se lupta între ei, mai bine era să înceapă bătălia contra inamicului.

Curând sosi şi ultima săptămână de exerciţii la Ardnacraish şi totodată sfârşitul uceniciei; antrenamentul echipajului şi al navei ajunsese la maturitate, aducând cu sine un elan de încredere care-i cuprindea chiar şi pe cei mai indiferenţi.

Profesional, oamenii se considerau siguri de sine, îşi cunoşteau nava şi funcţiile care le reveneau. Nu mai avea importanţă acum ce li se cerea să execute, faptul că amiralul sau statul lui major îi urmărea pas cu pas şi nici semnalele extravagante care îl făceau pe şeful semnalizator Wells să scrâşnească din dinţi, în timp ce Bennett transpira şi înjura; ştiau că sunt în stare să facă faţă oricărei eventualităţi. Mai apăreau greşeli

întâmplătoare, unele destul de umilitoare, ca atunci când un matelot din echipa prova desfăcu greşit o cheie de împreunare a lanţului, lăsând să scape ancora şi şase picioare de lanţ peste tobă şi să pătrundă treizeci de picioare în apă. Dar erau necazuri întâmplătoare, pietrele mici care nu abat cursul unui torent. De fapt, toţi trecură cu succes examenele de la Ardnacraish, chiar Ferraby dădea rezultate mai bune de când Bennett îşi moderase tonul vocii şi părea să-şi menajeze victima. Contrar aşteptărilor, Ferraby se simţea remontat şi încerca încă o dată să se adapteze vieţii la bord. La opt săptămâni de când părăsise şantierul, Compass Rose era în stare să intre în horă.

În ultima săptămână li se alătură încă o corvetă, a doua din aceeaşi serie, purtând un nume de plantă: Sorrel, adică „măcriş”. Comandantul ei, Ramsey, era un vechi prieten al lui Ericson. Noua prezentă era binevenită într-un loc care, pe drept cuvânt, putea fi considerat ca unul din cele mai pustii colţuri din lume. Ieşind împreună pe mare, Compass Rose şi Sorrel se exersau la vânătoarea în doi a submarinului de exerciţiu şi emulaţia reînvia un interes ce începuse să slăbească. Fiecare navă ataca pe rând submarinul, pe când cealaltă sta de o parte, îi semnala relevmentele, îi da sfaturi şi deseori comenta destul de crud isprava. Era un apetitiv al celor ce se vor întâmpla în escortarea convoaielor, când navele de escortă vor vâna submarine în asociaţie, aşa că trebuiau să se obişnuiască a colabora, fără a se încurca unul pe altul.

Ultimul exerciţiu executat de Compass Rose

înainte de plecare a fost o tragere de noapte.

La sfârşitul zilei şi-au luat rămas bun de la Sorrel care revenea în port şi timp de o oră au încrucişat în largul extremităţii sudice a insulei, aşteptând mai întâi remorcherul care remorca ţinta, apoi căderea nopţii. Era una din acele seri în care munţii scoţieni Kighlands se prezintă sub aspectul lor cel mai măreţ. Ca prin minune, plecarea acestor oameni din lumea paşnică se producea în cadrul unei splendori naturale a cărei amintire o vor păstra timp de multe luni. În asfinţit, soarele brăzda parcă pentru ei cerul cu auriu şi roşu, iar amurgul aşternea un voal irizat peste insulele din apropiere, Mull, Iona şi Colonsay. Noaptea cobora din munţi cu umbre de un purpuriu închis, care se reflectau pe apă în jurul navei, cu o tentă sumbră de purpură regală. Munţii Highlands se estompau în noaptea tot mai profundă şi numai lumina de la intrarea portului, ultima legătură cu uscatul, continua să facă de strajă pentru ei, la zece mile depărtare. Singură, pe o mare tăcută şi neagră, sub un cer presărat cu primele stele, Compass Rose descria cercuri, urca pe unduirile hulei şi aştepta întâlnirea fixată.

Pe comandă un grup de câţiva oameni aşteptau întâlnirea: comandantul, Lockhart ca ofiţer de cart, apoi şeful semnalizator Wells care, aplecat lângă lampa sa, cu binoclul la ochi, scruta orizontul; cei doi oameni de veghe din babord şi tribord completau formaţia. Frigul le pişcă obrajii, le amorţea mâinile şi picioarele şi tropăiau ca să se dezmorţească. Prelatele fixate în jurul comenzii nu constituiau o protecţie şi pe platforma înaltă,

siluetele lor nemişcate se identificau cu nava, înfruntând vântul sub cerul liber.

Deodată, Wells, atent la ceva care apărea în raza sa vizuală, se ridică:

— Iată-l, sir. Relevment prova babord opt-zero.

Din ceaţă pe care luna răsărindă începea s-o împrăştie apăru în depărtare forma greoaie a remorcherului, trăgând în urma lui pata neagră ce forma ţinta. Wells mai spuse:

— Ne cheamă, sir.

Se întoarse repede spre Rose, semnalizatorul de cart şi îi strigă:

— Notează semnalul: Basher, către Compass Rose… – Ce nume caraghios pentru un remorcher, spuse Lockhart…

— Poate că este un avertisment pentru dumneata, observă comandantul.

Lockhart surâse în sinea sa; Ericson lansa câteodată asemenea glume care îi dezminţeau indiferenţa profesională şi, fiind neaşteptate, erau cu atât mai gustate.

Pe deasupra unei distanţe de o milă de apă liniştită, semnalele slab luminoase îşi schimbau sclipirile şi Wells continuă: „Remorcherul comunică: drumul navei doi-şapte-zero; viteza, patru noduri; lungimea cablului de remorcare a ţintei, trei sute picioare. Puteţi începe”.

— Bine, spuse comandantul. Răspunde: „La prima trecere, ne vom menţine la patru mii yarzi şi vom trage trei lovituri. Semnalaţi-ne loviturile care ating ţinta”.

Semnalele sclipiră din nou, zburând în sens

contrar prin întuneric, ca şi cum erau bucuroase de întâlnire.

— Răspunsul, domnule Comandant, zise Wells cu voce monotonă: „Dacă va fi cazul”.

— Are simţul umorului, spuse Ericson şi se plecă asupra portavocei:

— Tribord douăzeci, direcţia nord.

Apoi lui Lockhart:

— Oamenii la posturi! După care adăugă:

— Să începem cu începutul.

Soneriile de alarmă se auzeau slab de dedesubt şi declanşară o agitaţie care se răspândi de-a lungul şi de-a latul navei. Pe platforma tunului apărură umbre adunate în jur. Şeful de echipaj Tallow luă poziţie la timonă, din pupa se anunţă prin portavoce că aspirantul Ferraby avea dispozitivul de lansare a grenadelor pregătit. Aşa cum de atâtea ori mai avusese ocazia în cursul ultimelor trei săptămâni, Compass Rose se anima brusc, pe punte posturile se ocupau prompt cu oameni care nu mai bâjbâiau ca la început, nu se mai busculau, ci se îndreptau direct la posturi cu pas ca de plimbare în plină zi; deci eforturile şi exerciţiile îşi arătau rezultatele. Când viitorul o va cere, în momentul hotărâtor, Compass Rose va fi gata, pregătită să acţioneze.

Coborând rapid scara, Lockhart se duse la postul său de luptă, la prova, lângă tun. unde Phillips îi raportă că servanţii erau la locurile lor; el simţi îndată trepidându-i sub picioare nava care lua viteză; vântul sporit de mersul mai rapid îi biciuia figura şi îl antrena la acţiune. După ce au încărcat tunul, servanţii aşteptau ordinele, în timp

ce nava înainta pe apa sumbră şi distanţa de ţintă se diminua. În sfârşit, de la comandă sosi ordinul: „Obiectiv roşu la patru-cinci, distanţă trei mii, deschideţi focul!” Din această secundă întreaga răspundere îi revenea lui Lockhart. Artileria navei nu era de ultimul model şi, în timpul bătăliei, rolul lui Lockhart se rezuma la a da ordine cu voce tare şi a controla executarea chiar de pe platforma tunului. El repetă distanţa, aşteptă ca ochitorul, cercetând întunericul, să anunţe că reperase obiectivul, apoi comanda: – Foc!

Era prima dată că participau la o tragere în timpul nopţii. Se auzi un zgomot asurzitor, izbucni un jet de flăcări şi de fum care îl orbi şi îl sufocă pe Lockhart; urmări cu binoclul sosirea loviturii la obiectiv: o coloană înaltă de apă, încoronată cu spumă fosforescentă în lumina lunii, în direcţia obiectivului; dar lovitura fusese prea scurtă pentru a-l atinge.

— Patru sute plus. Foc!

Din nou zgomotul exploziei, din nou flacăra, fumul, aşteptarea atingerii obiectivului. Obişnuit acum cu zgomotul, Lockhart auzi obuzul ca un vaiet în noapte; de astă dată depăşise obiectivul: distanţa era mai scurtă sau prima lovitură pornise în timp ce nava era în ruliu.

— Două sute minus. Foc!

De astă dată se apropiase de ţintă, jerba de apă ţâşni chiar înaintea ei. Era ultima lovitură a exerciţiului şi se sună încetarea focului; Lockhart exclamă: „Aproape lovit!”. Urmărea curăţirea tunului şi simţea mirosul acru de sulf, când îl auzi pe Phillips murmurând: „Lovitura următoare ar fi

fost în plin”. Se simţi plin de avânt şi mulţumit de sine. Zgomotul, flăcările şi simţământul competiţiei erau cu totul noi pentru el; niciodată înainte nu mai încercase aşa ceva, dar avea realmente impresia de a se fi comportat bine. Ca o confirmare, comandantul se plecă peste parapetul punţii, deasupra lui şi spuse: – Nu-i rău, Lockhart, fii gata pentru a doua tragere.

În spatele lui Ericson, Bennett mârâia însă o oarecare nemulţumire.

Al doilea exerciţiu de tragere se soldă cu un eşec vădit; n-ar fi reuşit să sperie nicio barcă cu vâsle. Prima lovitură căzu atât de scurt, încât Lockhart înţelese că ochitorul îşi pierduse capul şi repetase distanţa din tragerea precedentă. Dintr-un motiv necunoscut, a doua lovitură se abătu de la direcţie, dar vina putea fi a timonierului şef care executase o neprevăzută schimbare de drum a navei, tocmai în momentul critic. Iar a treia lovitură, pe care contau pentru repararea erorilor, Lockhart nici nu o văzu unde căzuse, de parcă nici nu fusese efectuată, sau căzuse mult prea departe, dincolo de ţintă.

Astfel se termină acest exerciţiu. Pentru Lockhart, agitaţia şi exaltarea începutului pierduseră din caracterul lor dramatic şi tăcerea consternată ce domnea pe puntea de comandă avea caracterul unei indiscutabile dezaprobări. „Trebuie să reuşim mai bine data viitoare”, spuse Lockhart cu voce joasă lui. Phillips, care îi răspunse hotărât: „Puteţi conta pe noi, şir”; apoi îi certă fără menajamente pe servanţi, unul după altul, în timp ce Lockhart se depărta prudent,

prefăcându-se că nu aude, adică aplicând principiul răspunderilor limitate. Trecuse autoritatea altuia şi o considera în mâini bune.

Admonestările lui Phillips dădură roade: ultimul exerciţiu se desfăşură în condiţii mult mai bune. O lovitură de reglaj ceva cam scurtă, apoi după comanda „Două sute plus, foc!”, urmară două lovituri chiar ia baza obiectivului. Vădit impresionat, remorcherul se grăbi să transmită un mesaj luminos aprobativ şi, de astă dată, comandantul declară:

— Excelentă lovitură, Lockhart.

Iar Bennett se abţinu de la orice tuse reprobatoare.

Uşor îmbătat de succes, Lockhart recită cu glas tare cuvintele celebre: „Trimite vasul la fund, uşor rupe-l în două, oferă-i bunului Dumnezeu, nu Spaniei”.

— Ce-aveţi de spus, sir? întrebă Phillips nedumerit.

— Ia, nişte versuri, răspunse Lockhart şi adăugă: curăţaţi şi fixaţi tunul. Apoi spuneţi şefului ospătar să vă dea şapte sticle de bere.

Niciodată în viaţă nu se simţise mai fericit. Pe platforma tunului pe care oamenii se aferau şi discutau în întuneric, ar fi strâns cu efuziune chiar şi mâna lui Bennett şi ar fi semnat un angajament de doisprezece ani în Marina Regală.

Trecuse de miezul nopţii când au reintrat în port, dar n-avea importanţă ora, căci se terminase ultimul exerciţiu şi a doua zi urma repaus complet. Trecând cu precauţii intrarea portului, Compass Rose avea aerul unui spectru palid, strecurându-se

în sălaşul său înainte de cântatul cocoşului care semnalează stafiilor că nu mai au dreptul să vagabondeze. Estacada de apărare era lăsată deschisă pentru ei, dar nu se observă nicio agitaţie în timp ce străbăteau încet printre geamanduri. Sub lumina lunii înălţată pe cer, se zăreau cele mai mici contururi ale golfului, bordat de argintul malurilor portului. Trecură pe lângă tancul petrolier, pe lângă nava Sorrel, adormită şi vegheată de o palidă lumină la pupa, apoi, metru cu metru, se îndreptară spre locul lor de acostare.

În picioare, la postul de veghe, cu lanterna în mână, Lockhart transmitea repere punţii de comandă, în timp ce raza lanternei se reflecta straniu pe valurile apei, de-a lungul corpului navei. Compass Rose înainta cu precauţii şi se opri cu prova deasupra geamandurii de acostare; Lockhart îndreptă raza de lumină în jos, reperând marcajul de pe geamandură, apoi dădu drumul cablului cu cârlig la capăt, după care se întoarse şi anunţă puntea de comandă: „S-a prins cârligul, şir” – erau la adăpost, se terminase activitatea zilei.

După câteva minute parâmele erau bine fixate şi clopoţelul telegrafului ordonă oprirea maşinilor; lanţul ancorei coborî cu zgomot de tunet, reluat în ecou de colinele înconjurătoare. Şeful de echipaj Phillips spuse cu vocea joasă, fără a se adresa cuiva anume, în întuneric: „Pun rămăşag că o să-l scoale din somn pe amiral”. Se auziră râsetele oamenilor din prova; Lockhart se întrebă dacă nu cumva Phillips îşi şi băuse berea oferită. Aruncă o privire la parâme şi spuse: „Totul

e în regulă”, apoi coborî spre cabină; era obosit şi anchilozat dar trecuse una din cele mai bune zile şi Compas Rose, sub lumina lunii, îi inspira o dragoste nespusă.

12

Din nou amiralul Sir Vincent Murray-Forbes se afla la biroul său din clădirea Secţiei Operaţii care domina portul. Redacta un raport, unul din acele nenumărate rapoarte pe care avea. să le scrie lună după lună, până la sfârşitul războiului, despre nave şi echipajele lor. Despre nave ce aveau să fie scufundate sau care vor supravieţui, despre oameni destinaţi pieirii sau onoarei de a fi decoraţi cu fastul cuvenit. Deocamdată nu ştie nimic despre soarta pe care le-o rezervă viitorul şi ar putea tot atât de bine să compună epitafe pentru cei pe care, poate chiar mâine, îi va înghiţi marea. Nu-l interesează decât faptele şi multe s-au perindat pe dinaintea ochilor săi de trei săptămâni încoace.

„La 2 februarie 1940, notează el cu scrisul său demodat şi aplecat, H.M.S. Compass Rose a terminat programul de antrenament în condiţii ce pot fi considerate, ca satisfăcătoare. Nava este gata, bine pusă la punct şi, în general, eficacitatea ei nu lasă nimic de dorit. Este totuşi necesar să se dea o atenţie specială următoarelor puncte: a) tirul, care nu a avut cadenţa necesară; b) manevra de evacuare a bastimentului, care nu s-a efectuat

corespunzător în timpul unicului exerciţiu de acest fel. Cu aceste rezerve, H.M.S. Compass Rose întruneşte în cel mai înalt grad condiţiile cerute unei nave angajate în misiunea dificilă de escortă de convoaie”.

Amiralul consultă un teanc de rapoarte primite de la statul său major. Apoi scrie ca subtitlu „Artileria” şi subliniază: „Un singur tun de o sută cinci constituie armamentul principal al acestei categorii de vas. Nu se poate conta pe eficacitatea lui, decât dacă se dă o atenţie constantă şi asiduă la manevrarea şi aprovizionarea piesei. H.M.S. Compass Rose s-a comportat bine în cursul exerciţiilor de tir; cel efectuat noaptea a dat rezultate satisfăcătoare atât în ceea ce priveşte manevrarea navei, cât şi tirul însuşi. Exerciţiile de tir contra avioanelor, executate asupra unei ţinte cu fanion, remorcată, au dat rezultate mai puţin satisfăcătoare. Se recomandă să se îmbunătăţească dirijarea acestor tiruri, care ar fi bine să fie conduse de la puntea de comandă prin portavoce”.

„Asdic”, continuă el subliniind. „La sosire H.M.S. Compass Rose era insuficient antrenată din acest punct de vedere. Ofiţerul însărcinat cu atacarea submarinelor, precum şi personalul asdic au trebuit să-şi intensifice antrenamentul. Când această lipsă a fost înlăturată, eficacitatea acţiunii a crescut repede, formându-se o echipă de acţiuni antisubmarine bine pusă la punct. Comunicaţiile dintre puntea de comandă şi echipa de lansare a grenadelor continuă să fie insuficiente, ca la toate navele de această categorie. În această privinţă

atrag atenţia asupra raportului meu nr. 242/17/1/40, adresat amiralului însărcinat cu controlul tehnic al construcţiilor navale (repetat către comandantul şef al Operaţiilor Occidentale), în care am sugerat diverse ameliorări”.

Şi continuă să scrie: „Dispozitivele de lansare a grenadelor”. „Numai prin antrenare continuă echipele vor ajunge la gradul de eficacitate indispensabil. În general cadenţa reîncărcărilor şi a loviturilor n-au fost satisfăcătoare şi trebuie accentuat că rapiditatea şi precizia sunt elemente vitale când nava este în acţiune…”

Mai adaugă trei scurte paragrafe cu subtitlurile: „Serviciul maşinilor: satisfăcător”. „T.F.F. şi cifrul: corespunzător”. „Timoneria: excelentă”. Apoi amiralul ia o foaie de hârtie albă pe care, după ce şi-a consultat notele, scrie:

„H.M.S. Compass Rose. Observaţii despre ofiţeri”.

„Locotenent Comandor George Eastwood Ericson, din rezerva navală: ofiţer care a dat probe de remarcabile calităţi de marinar şi s-a dovedit expert în manevrarea navei. Îl consider ofiţer conştiincios şi hotărât care, când va obţine mai multă experienţă în cunoaşterea acestei noi categorii de navă, va exercita un comandament cu eficienţă maximă. Relaţiile cu ofiţerii în subordine par satisfăcătoare; le inspiră deplină încredere şi va fi ascultat fără ezitare.

Secundul James Bennett, din rezerva voluntară a Marinei Regale Australiene. Ofiţer însărcinat cu operaţiile contra submarinelor. Cu mai multă experienţă şi asiduitate, va justifica

siguranţa de sine prin care se face remarcat. Are prea des tendinţa să se bizuie pe aspiranţii care îi execută ordinele (şi care, în anumite cazuri, emit ei înşişi ordine). La început s-au constatat serioase deficienţe în organizarea interioară a H.M.S. Compass Rose, fără îndoială datorate lipsei de experienţă a numitului ofiţer. Personalitatea sa energică şi deschisă ar trebui să facă din el un bun secund, dacă învaţă să se autodisciplineze.

1 Locotenentul Keith Laing Lockhart, din rezerva voluntară: ofiţer cu artileria şi navigaţia. Am fost impresionat de competenţa de care a dat dovadă în împrejurări noi pentru el şi de modul cum îşi asumă răspunderile. cu toată practica sa redusă. Oamenii lui sunt bine antrenaţi, pare să inspire încredere gradaţilor în subordine. Ar trebui să devie un excelent ofiţer, foarte util la bordul unei nave de această clasă. Este necesar să dea mai multă atenţie regulamentelor privitoare la ţinuta ofiţerilor în timpul serviciului. 2 Locotenentul Gordon Perceval D'Ewes Ferraby, din rezerva voluntară: ofiţer cu lansarea grenadelor şi adjutant. Este lipsit atât de experienţă, cât şi de încredere în sine. Dă dovadă de ezitare vizibilă când dă ordine. Nu este însă niciun motiv care să-l împiedice de a deveni un ofiţer competent, dar trebuie să capete încredere în propria sa judecată şi să inspire oamenilor în subordine certitudinea că ştie ce le cere. Serviciul cu care este însărcinat s-a ameliorat în timpul ultimei perioade de antrenare a H.M.S. Compass Rose".

La sfârşitul raportului amiralul trage o linie

groasă pe care o tamponează cu îngrijire, apoi adaugă: „Către Amiralul Şef al Operaţiilor Occidentale; copii către Amiralul Comandant al bazei Glasgow. Departamentul de informaţii al Amiralităţii. H.M.S. Compass Rose”. Apoi sună să vină secretarul.

13

Singur în cabină, Ericson citi copia raportului amiralului cu satisfacţie, ba îl şi amuză. În chip de rămas bun, amiralul ştiuse să pună perfect lucrurile la punct. Cu toată frazeologia oficială, portretul lui Bennett era impresionant de veridic. Aprecie în special aluzia la Lockhart şi la „ţinuta reglementară”: îşi aminti că acesta îşi rătăcise şapca într-un moment critic şi că pentru a-l saluta pe amiral luase o atitudine între reverenţă şi gest amical cu mina. Îndoi hârtia raportului, când se auzi o bătaie în uşă. Semnalizatorul şef Wells intră şi îi prezentă un plic sigilat.

— Un mesaj secret, sir, zise el şi adăugă pe un ton mai expresiv ca de obicei: Chiar acum l-a adus şalupa amiralului.

Ericson desfăcu plicul şi cili încet şi. cu atenţie; era tocmai ceea ce aştepta. „Fiind în toate privinţele gata de plecare pe mare, scria pe hârtia roz, H.M.S. Compass Rose se va alătura convoiului A.K. 14, care va părăsi Liverpool la orele 12 a.m., la 6 februarie 1940. Comandantul şef al escortei este la bordul H.M.S. Viperous. Confirmaţi

primirea”.

Ericson citi, din nou ordinul, apoi se adresă lui Wells: – Transmite următoarele: De pe Compass Rose. „Către comandantul şef al Operaţiunilor din Vest. Confirm primirea ordinului 0939”. Apoi adăugă:

— Expediază imediat. Aşa au început războiul.

PARTEA A DOUA
1940: HĂRŢUIELI

1

Războiul pe care-l începeau, era altfel decât cele dinainte.

La 3 septembrie 1939, în prima zi a ostilităţilor, pachebotul Athenia era torpilat şi scufundat cu 128 de oameni la bord. La 14 septembrie, Anglia riposta la această lovitură neumană scufundând primul submarin. De la început deci evenimentele se precipitau: în cursul aceleiaşi luni au fost scufundate 40 de nave iar două nave de război. Courageous şi Royal Oak au fost torpilate înaintea sfârşitului anului; dar apoi cadenţa s-a domolit. Pierderile erau în majoritate nave izolate, surprinse pe mare la declararea războiului. Ca şi în cazul pachebotului Athenia, victimele se găseau la locul şi în momentul periculos. Desfăşurarea navigaţiei sub formă de

convoaie urma să modifice această situaţie nefericită. Companiile de navigaţie şi navele însăşi au înţeles că, în orice caz, trebuiau să navigheze în convoi. În loc să se împrăştie în dezordine sau să atace cu furie inamicul, chiar înainte ca pe frontul terestru să fi început bătălii.

Submarinele îşi făceau datoria, luând ofensiva, dar atacurile lor nu erau coordonate şi nici prea eficiente.

În această perioadă a războiului probabil că pe mare nu se aflau decât vreo duzină şi fiecare vina izolat. Rătăceau în largul coastelor Scoţiei şi Irlandei de Nord sau ale Golfului Gasconiei, pândind navele singuratice pe care le executau după plac. Raidurile erau numai individuale, uneori încununate de succes, alteori fără rezultate. Mai târziu s-a pus la punct coordonarea şi organizarea lor dar, deocamdată, mergeau mai mult la aventură şi acţionau ca amatori.

Marea Britanie era lipsită de suficiente nave de escortă; iar Germania de submarine. Atlanticul este un ocean de dimensiuni respectabile, care în timpul iernii devine cea mai bună ascunzătoare din lume. Se putea compara cu un fel de joc de-a v-aţi ascunselea, al unor copii, într-o imensă grădină cu multe ascunzişuri, unde persoanele mature intervin din timp în timp şi dacă parte din aceşti copii devin răutăcioşi şi cruzi şi încep să atace când sunt descoperiţi, gestul este firesc.

Astfel se prezenta teatrulde război al Atlanticului la începutul lui 1940. Pericolul plana ameninţător, dar cei doi adversari abia se angajau în încleştarea bătăliei: aproape continuu ascunse

în bazele lor, submarinele ieseau la întâmplare, nu pentru a-şi arăta virtuţile, ci pentru a-şi încerca norocul. La o astfel de bătălie confuză urma să ia parte şi Compass Rose, când porni la drum în primele săptămâni ale anului.

2

Prima cursă de escortă de convoi a fost marcată de o hârtuială fără vărsare de sânge, aşa cum aveau loc multe în acea perioadă de acalmie momentană. Dar echipajul a profitat de acest prolog, apetitiv al viitorului, şi de demonstraţia comportării navei pe un timp rău, cum nu mai întâlniseră niciodată.

Intrau în largul portului Liverpoo] într-o dimineaţă senină de februarie ca să întâlnească convoiul. Soarele abia răsărise, străpungând ceaţa, topind gheaţa acumulată pe structură în timpul călătoriei nocturne şi uscând călduţ îmbrăcămintea echipajului.

Ericson cunoştea portul, îl frecventase timp de zece ani, intrând şi ieşind de nenumărate ori. Cu emoţie afectuoasă, regăsi punctele de reper familiare: la nord, înaltul turn Blackpool, primul semn al coastei, apoi vasul-far, străbătând penibil valurile provocate de mareea care semnala gura fluviului Mersey; apoi, în amonte, abia vizibile prin ceaţă şi fum, săgeţile gemene ale clădirii Liver, situată în inima oraşului. Undeva, într-o mică locuinţă spre Birkenhead, fără îndoială Grace

tricota. I se strânse inima la gândul că deşi atât de aproape unul de altul, nu se puteau vedea. Apoi uită, căci la cinci, mile înaintea lor apăreau navele convoiului venind în întâmpinare. Probabil că vechiul distrugător care mergea în frunte şi cerea, prin semnale optice, identitatea navei Compass Rose, era Viperous.

Semnalizatorul şef Wells răspunse, formând prima dată numărul indicativ al navei Compass Rose şi recepţionând un lung mesaj relativ la organizarea convoiului. Între timp Ericson studia navele care se apropiau; erau de toate formele şi dimensiunile: petroliere, cargouri mari, dar şi altele mai mici care mai bine ar fi făcut scurte curse de coastă în loc să înfrunte pericolele traversării Atlanticului. Unele erau încărcate la plin, altele doar cu balast, ieşind periculos deasupra apei. Avansau în şir, în îngustul estuar Mersey. Pavilioanele fluturau mândre în soare, toate păreau foarte mulţumite că iau drumul pe mare. Dar Ericson, cu un surâs sceptic, nu era prea sigur, căci îşi amintea rămasurile bune sfâşietoare, sau efuziunile de felul „doamne, iar ne despărţim” care însoţesc orice plecare. Însă în acest cortegiu de 46 de bastimente descoperea după mai multe semne voinţa nestrămutată de a porni la drum şi o robustă încredere în viitor. Submarinele le pândeau probabil pe drumul lor, cel puţin aşa se spunea, deoarece multe dintre navele şi oamenii convoiului le mai întâlniseră; în orice caz, ameninţarea plana. Aşa că, deşi important era ca aceste nave să navigheze spre Boston şi New York, Halifax sau Rio, era absolut

esenţial ca ele să străbată cu bine Atlanticul. Acesta nu a fost niciodată un ocean britanic, dar şi mai puţin unul german. Şi nu era cazul acum să cadă sub dominaţia germană.

Deşi nu era de cart, Ferraby se plimba în pupa comenzii, emoţionat de priveliştea convoiului. Totul îi plăcea: mai ales aerul maiestuos cu care convoiul îşi mărea viteza după trecerea cu precauţii prin şenal. Îi plăcea individual fiecare navă, în special robustele petroliere cu forme bine conturate; îl emoţionau echipajele care aclamau pe Compass Rose când acesta se aşează în coada convoiului. În acest minut semnificativ şi hotărâtor, faţă de camaraderia şi fraternitatea mării, Ferraby simţi acelaşi elan care îl îndemnase să se angajeze pe corvete, spiritul care îl animase în timpul instrucţiei. Trecuse prin unele momente în care crezuse, că nu se va putea realiza, convins că se înşelase asumându-şi un rol într-o dramă de gust îndoielnic, de înşelătorie şi frustrare; acum însă îşi dădea seama că visurile i se împlineau.

Navele erau reunite pentru lunga şi nesigura lor croazieră; Compass Rose era şi ea prezentă, cu misiunea de a veghea asupra lor. Iar Ferraby era acolo, ofiţer de cart sau aşa ceva şi în această calitate participa la protecţia lor. Îmbujorat, cu un nou aer hotărât, cu orgoliul proprietarului, Ferraby îmbrăţişa cu privirea întregul convoi. „Sunt navele noastre, îşi spuse el, cargourile noastre, oamenii noştri”. În măsura în care viitorul depindea de eforturile lui, nici acest convoi, nici altul nu vor capitula vreodată.

Ferraby privea totul cu ochi noi şi plini de încredere, dar alţi ochi, în special cei ai lui Ericson, nu se înşelau. Era de acord că convoiul impresiona mai mult decât escorta, ceea ce reflecta exact împrejurările critice în care se afla atunci Marina Regală. Pentru a escorta cele 46 de nave pe mările cele mai perfide din lume, erau prevăzute doar un distrugător cu venerabila vârstă de cincisprezece ani care, cu toate că admirabil comandat şi dirijat, era mult prea slăbănog pentru a înfrunta capriciile Atlanticului; erau apoi două corvete, una de tip mai vechi, datând de dinaintea războiului, şi cealaltă, Compass Rose; apoi un salutier cu aburi şi un remorcher de salvare care chiar în apele calme ale radei sălta ca o boabă de porumb pe o tobă în acţiune. Cinci bastimente armate, mai bine spus patru şi jumătate, pentru a proteja patruzeci şi şase de nave comerciale destul de leneşe, nu constituiau o perspectivă asigurătoare. Dar, deocamdată, nu se putea organiza ceva mai bun. Şi dacă nu vor mai fi nave, se va găsi altceva care să le înlocuiască; îndemânarea şi norocul vor descoperi ceva nou, pe care o probabilitate raţională nu putea încă s-o prevadă.

După amiază Compass Rose a fost foarte activă. Ziua era lungă pentru comandant, care nu părăsise puntea de comandă încă din zori şi nu putea deloc s-o abandoneze, căci nimeni nu era în stare să-l înlocuiască în sarcina de a manevra corveta la distanţă atât de scurtă de celelalte nave. Rămase deci la post, nemişcat într-un colţ al

comenzii, bând una după alta ceşti cu ceai, dând neîntrerupt comenzi la cârmă şi agitându-se totodată pentru îndeplinirea sarcinilor pe care le trasa Viperous. Mai întâi a fost necesar să se asigure că erau prezente toate navele, să verifice numele şi numerele lor indicative pe lunga listă comunicată prin semnale. Apoi a trebuit să fie grăbite cele leneşe şi aduse toate în formaţie strânsă. În sfârşit, muncă epuizantă, a trebuit să transmită un mesaj verbal prin megafon fiecăreia din cele 46 de nave, semnalându-le o importantă modificare a drumului în timpul nopţii şi să obţină certitudinea că instrucţiunile au fost înţelese.

Au repetat mesajul fără întrerupere: mai întâi comandantul, apoi Lockhart, după el timonierul şef Wells şi din nou comandantul. Unele nave păreau surde şi mesajul trebuia repetat de nenumărate ori; altele erau străine şi căutau un interpret în adâncimile calei ca să primească mesajul; altele erau în vremea siestei de după amiază şi credeau că glasul tunător era doar un episod al unui vis urât.

De cinci minute Ericson tot încerca să atragă atenţia unui enorm petrolier şi nu obţinea decât un vag salut al unui om cu melon, de pe comandă.

— Doamne, exclamă el, parcă ar avea de gând să se rătăcească voit la noapte! Să mai încercăm o dată.

— Alo! numărul 32, strigă plictisit Lockhart prin megafon, trebuie să vă transmit un mesaj, recepţionaţi-l.

Fără a răspunde, vasul interpelat îşi continua drumul, în timp ce Compass Rose manevra ca să

nu piardă contactul, ca un pechinez cu intenţii urâte faţă de un ogar.

— N-am putea folosi sirena, sir? spuse Lockhart, nu au aerul să audă vocea prin megafon.

— Dacă va fi nevoie, vom folosi şi tunul.

Ericson trase lanţul sirenei care scoase un muget îngrozitor; omul cu melon se îndreptă spre marginea comenzii şi privi.

— Numărul treizeci şi doi, trebuie să vă transmit un mesaj, striga Lockhart, recepţionaţi.

Omul duse o mină la ureche, în formă de cornet acustic.

— Doamne! strigă Lockhart disperat, individul este surd, uitând însă că megafonul era conectat.

Nefericita apreciere se transmise ca un tunet peste cei treizeci de metri de apă care-i separau şi îşi atinse vizibil ţinta. Omul retrase mâna de la ureche şi făcu un gest ameninţător cu pumnul.

— L-ai ofensat, spuse Ericson.

— Am greşit, sir, vă rog să mă iertaţi.

Lockhart era atât de zăpăcit de greşeală încât când preluă din nou megafonul se forţă să repare gafa, adoptând un ton conciliant. La megafon însă efectul era dezastruos: s-ar fi zis un cântăreţ de stradă implorând pomana trecătorilor.

— Un mesaj pentru dumneavoastră, numărul treizeci şi doi. O importantă schimbare de drum, rog recepţionaţi.

Ca răspuns omul luă la rândul său un megafon şi strigă peste apă:

— Să faceţi bine să fiţi mai politicoşi! O să vă reclamăm la Ministerul Comerţului.

Apoi intră în comandă, trântind uşa după el. Ericson şi Lockhart fură nevoiţi să aştepte schimbarea cartului pentru a relua conversaţia cu omul de schimb următor de pe nava interpelată.

În prima noapte de escortă au dormit pe apucate. Ericson şi Ferraby, Bennett şi Lockhart, împărţiţi în două carturi, au făcut de serviciu alternativ câte patru ore, urmate de patru ore de repaus. Asemenea schimburi îi epuiza fizic şi moral; abia coborau să doarmă şi se şi sculau să se îmbrace după un prea scurt timp petrecut la orizontală. Vremea nu era deloc bună şi Compass Rose nu constituia un bun loc de odihnă în acest scurt timp liber. Se stârnise vânt şi, odată cu el, se agita şi marea Irlandei. Cu o promptitudine deplorabilă, nava rula şi sălta ca şi cum ar fi fost plătită pentru a se comporta astfel. În tumultul de pe punţi somnul era imposibil, chiar şi pentru oamenii morţi de oboseală.

Pe lângă toate acestea, la ora 2 din noapte, un avion, zburând la altitudine joasă pe deasupra convoiului, îi precipită inutil pe toţi oamenii la posturile de luptă. Unul dintre vase, din coada convoiului, încheiat de Compass Rose, trebuia să fie readus mereu în contact cu restul. Mersul general era de o încetineală descurajatoare. Farul de la Chicken Rock, la capătul de sud al Insulei Man, le-a servit de reper pe o perioadă atât de lungă încât credeau că nu-l vor mai depăşi niciodată ca să pătrundă în fine în largul mării. Dacă prima noapte, când nu-i ameninţa niciun inamic şi erau confruntaţi doar cu câteva incidente banale, era atât de penibilă, ce vor avea

oare de suportat când avea să înceapă marea încercare?

Nici în acea noapte şi nici în cele şaptesprezece zile următoare de călătorie nu au primit răspuns la întrebare. De altminteri curând încetară să se mai gândească la ea; erau şi aşa destule alte probleme care îi preocupau, chiar în desfăşurarea normală a călătoriei.

A doua zi realizară un progres mai simţitor: înaintau spre nord-vest, între Scoţia şi Irlanda de nord. La căderea serii zăreau pentru ultima dată uscatul, înălţimile Mull of Kyntyre spălate de ploi, şi cele de pe Islay, departe spre nord. Apoi se îndreptară spre vest, spre largul mării şi biciuirile vântului: începea adevăratul larg al mării, şi, ca bun sosit, li se semnală prezenţa submarinelor în imediata vecinătate.

Dar nu le întâlniră; fără îndoială, preferau şi ele să rămână în imersiune, pentru a se feri de furiile timpului rău, căci acesta era acum cel mai înverşunat inamic. Timp de opt zile, aflaţi în centrul unei furtuni în vest, au parcurs abia cinci sute de mile, striviţi parcă de greutatea rafalelor de vânt ce păreau că au ceva personal de împărţit cu ei. Convoiul se răspândi pe mai mult de cincizeci de mile pătrate, navele de escortă pierdură aproape orice contact, era imposibil să fie menţinută o „viteză a convoiului”, navele erau dispersate, fiecare căuta s-o scoată la capăt cum putea, în faţa furiei înspăimântătoare a monstruosului Atlantic. Navele mări de la avangardă nu erau capabile de a guverna, dar căutau să păstreze o oarecare ordine. Iar cele mici

rătăceau departe în urmă, luând pieptiş, fără să vrea, tăria uraganului, deseori obligate să se abată de la rută pentru a nu fi distruse de furtună. În a opta zi, Viperous, care trecuse prin momente teribile şi pierduse chiar doi oameni din echipaj, semnală: „Convoiul să fie dispersat, urmaţi rute individuale”. În situaţia respectivă, asemenea dispoziţie avea o oarecare doză de ironie, dar nimeni nu era în stare s-o aprecieze.

Navele de escortă se adunară: Viperous cu avarii la suprastructura comenzii, corveta Sorrel cu una din bărcile de salvare pierdută, Compass Rose intactă, dar rulând îngrozitor, salutierul comportându-se mai bine, iar remorcherul executând sărituri groteşti şi isterice ca să nu piardă contactul. Aveau întâlnire cu un alt convoi, venind din direcţie contrară, cu misiunea să-l aducă în Europa; până la sfârşit, reuşiră să-l găsească. În această sălbăticie de vânt şi ploi, cu vizibilitate permanentă de cel mult 500 metri, au reuşit să-l întâlnească; era o ispravă de mare îndemânare de navigaţie, al cărui merit revenea lui Viperous. În ciuda anilor săi de experienţă, Ericson contempla puntea de comandă a acestuia, oscilind cu 60 de grade, şi se întreba cu stupoare şi admiraţie cum naiba reuşise comandantul lui această performanţă, în condiţiile respective, determinarea poziţiei devenea aproape imposibilă, şi totuşi se reuşise şi chiar cu o precizie ca în cursul unor manevre navale pe vreme calmă.

Drumul de întoarcere acasă îi străbătură escortând un convoi de treizeci de nave diferite care până la întâlnire avuseseră vreme bună şi

reuşiseră să se menţină într-o oarecare formaţie. Dar odată prinse sub vântul furios, situaţia se schimbă. În plus, o nouă alertă de submarine, care îi obliga să se abată din drum, prelungi cu două zile călătoria. La bordul lui Compass Rose condiţiile erau de nedescris: rula îngrozitor, făcând, cu răutate, imposibilă orice tentativă de odihnă. Pregătirea meselor era imposibilă, deşi mai aveau încă provizii de carne proaspătă şi legume; la cele trei mese zilnice meniul a fost compus din ceai şi conserve de carne, timp de aproape două săptămâni. Totul era umed: un val pătrunsese printr-o ventilaţie şi inundase careul ofiţerilor; puntea echipajului era un iad plin de efecte îmbibate de apă, de diverse obiecte care li se încurcau printre picioare, de vomitări. Şi se auzeau fără întrerupere vaietele, gemetele surde ale bietei nave încleştată cu marea monstruoasă. Pierdeau aproape speranţa de a ajunge la un liman. Compass Rose era prada unei furtuni care putea s-o înghită cu totul, s-o scuture până la dislocarea ultimului nit, a unei furtuni formidabile de care nu scăpau decât când ajungeau la protecţia uscatului. În derivă pe acest ocean blestemat, Compass Rose părea condamnată la rătăcire pe vecie.

Disperat de încercările prin care treceau toţi, Bennett îşi exprima sentimentele cu o sinceritate stăruitoare. Era acum cel mai vorbăreţ din careu, se văita cu o proastă dispoziţie care nu-i ascundea temerile: „navă blestemată”, „convoi. puturos”, „a dracului de vreme îngrozitoare” erau temele

văicărelilor tragice pe care i le inspirau continuu teroarea şi panica de care era stăpânit. La fel ca ceilalţi, nici el nu întâlnise încă o asemenea vreme şi nu-şi putuse închipui că există aşa ceva. Se pricepea suficient la nave pentru a-şi da seama că biata Compass Rose era confruntată cu o încercare teribilă, dar nu era destul de competent ca să realizeze că totuşi construcţia ei era în stare să facă faţă. Bennett tremura pentru viaţa lui şi, firesc, frica îl împingea la mânie. Se făcu ridicol încăpăţânându-se să execute relevmentul poziţiei, încât comandantul îi smulse sextantul din mână, spunându-i:

— Lasă-l, o să mă ocup eu însumi; aceasta a înveninat şi mai mult situaţia.

Bennett ar fi putut să devină util făcând ordine în cazarma echipajului, dar era prea comod. Ar fi putut să organizeze prepararea cel puţin a unei mese calde în fiecare zi, chiar alcătuită din conserve. Soba bucătăriei era neutilizabilă totuşi, cu puţină ingeniozitate, s-ar fi putut aranja ceva în compartimentul maşinilor. Dar şi aceasta îi cerea, după părerea lui. prea mult efort. Prefera să-i suduie pe alţii, şi să se eschiveze sub tot felul de pretexte.

„Mă agit destul, gândea el, sunt şi alte mijloace de a câştiga războiul”. Apoi, toate cereau atâta oboseală! Reuşea din timp în timp să tragă un pui de somn, punându-l pe Lockhart să-l înlocuiască în timpul cartului. Altminteri nu s-ar fi putut ţine pe picioare.

Lockhart era teribil de obosit, aproape epuizat, trupul lui subţire şi fragil suporta foarte

greu frigul; nu era obişnuit să stea de veghe şi în alertă când nervii aveau neapărată nevoie de repaus şi tot timpul avea parte de un frig aspru şi de lipsă de somn. Bennett se eschiva de la cart, petrecând cea mai mare parte a timpului în cabina asdicului, el însă nu putea proceda la fel. Petrecea patru ore sus pe comandă, patru ore libere jos în cabină, alternate timp de şaisprezece zile în şir. Orele pe puntea de comandă îl aduceau în stare de tensiune insuportabilă, trupul şi vederea ajungându-i la limita forţelor. Iar când cobora scara la sfârşitul cartului nu îl aştepta nicio destindere. În mizeria băltoacelor de apă din careu, eu mobilele adunate într-un colţ, înghiţea ceai şi carne conservată; apoi se forţa să doarmă, încolăcit în cuşetă, scuturat de ruliu, sub becul continuu aprins pentru caz de alertă, obsedat de gândul că, peste câteva ore, trebuie să înfrunte din nou furtuna şi marea. Când îşi relua locul de veghe în furtuna ce-i biciuia figura şi aproape că-i sfâşia hainele, cu Compass Rose balansându-i-se sub picioare ca şi cum întregul univers ar fi fost beat, îşi simţea trupul golit de orice instincte.

Nu va putea uita niciodată una din acele nopţi, spre sfârşitul călătoriei: vântul tocmai vira spre nord, uraganul se înverşuna. O hulă gigantică se abătu din travers asupra lor. Compass Rose urca pe val cu viteza unui ascensor, se balansa un moment pe creastă şi recădea greu între valuri, plecându-se periculos. Uneori valul următor o ridica şi el, aruncând-o din nou, înainte de a fi avut timp să-şi revie: era un moment când inima începea să tremure. Tone zdravene de apă se

abăteau cu zgomot de tunet asupra punţii de comandă şi a celei superioare, răspândind o rafală de stropi de apă pe care vântul îi arunca brutal în figură. Furtuna se desfăşura cu zgomot înfiorător, lovea surd în coca navei, vântul urla din întuneric cu implacabilă voinţă de a îngrozi. Împrejur, un deşert de apă a cărui lividitate cenuşie era, ici şi colo, brăzdată de spuma alburie a valurilor; mai departe, ca un zid îngrozitor, oroarea şi haosul tenebrelor nopţii.

Bennett moţăia la adăpost; sprijinit de colţul balustradei comenzii, Lockhart urmărea prin lentilele brumate ale binoclului singurul cargou a cărui poziţie o mai distingea. Umezeala şi frigul îl pătrunseseră până la oase. La fiecare pas picioarele plescăiau în apa îngheţată din cizmele inundate. Pe figură îi şiroia apă şi sarea ei îi ardea ochii şi buzele. Nu era prea supărat că Bennett părăsise postul, lăsându-i pe cap toată treaba. Era atât de dezgustat de acest şef care fugea de răspundere în asemenea momente şi se simţea atât de detaşat de lume, că nu mai dădea atenţie faptului. Pentru el universul se rezuma acum la tempestă şi la o pată din partea de sub vânt a navei Compass Rose: pata era o navă pe care avea datoria să n-o lase să se rătăcească şi în acest scop, ore în şir, el menţinu Compass Rose la post, modificând regimul motoarelor, apropiindu-se când pata se estompa, reluând distanţa de îndată ce pata se mărea prea mult. Din această încordare a fost smuls de cineva care-l împingea cu cotul; se întoarse şi observă în întuneric o figură alăturată.

— Cine eşti? întrebă el, convins că nu putea fi

decât Bennett.

— Şeful de echipaj, sir, răspunse o voce.

— Ce-i cu dumneata? Ai venit să te distrezi?

— Să iau niţeluş aer.

Ca să se poată auzi, trebuiau să strige: vântul le smulgea cuvintele de pe buze şi le azvârlea departe în noapte.

— V-am adus o ceaşcă de ceai, sir, zise Tallow. Şi în timp ce Lockhart îi mulţumea călduros, adăugă:

— I-am pus şi un strop de rom.

Ceai cu rom… Se aplecă să se adăpostească de balustradă. Prima înghiţitură i se păru a fi de foc şi decise că era cea mai minunată băutură pe care o gustase vreodată. Îl cuprinse o emoţie profundă: Tallow se ostenise să prepare ceai la ora două din noapte, îl adăugase un păhărel de rom din raţia lui personală şi reuşise turul de forţă de a ajunge până la comandă fără să-l verse. Nu putea distinge în întuneric figura lui Tallow dar înţelegea bunele sentimente ale atenţiei lui, tot atât de reconfortante ca şi băutura.

— Mulţumesc, spuse Lockhart, după ce termină; mi-a prins nespus de bine.

Reluă binoclul, constată că Compass Rose se afla la post şi profită pentru a se mai destinde.

— Care-i situaţia jos în cabine?

— Dramatică, sir. Nici nu se poate mai rea; va fi necesară o săptămână ca să ne revenim în fire.

— Nu cred că va fi nevoie chiar de atât timp, răspunse Lockhart, deşi nu prea sigur de ce spunea. Peste două sau trei zile vom fi la adăpost.

— Şi aste două zile sunt prea mult, după

părerea mea; şir; este o adevărată urgie. Mulţi dintre oamenii echipajului regretă că nu s-au angajat în infanterie.

Au continuat să stea de vorbă până la sfârşitul cartului, strigând ca să se înţeleagă în urletele tempestei. Lockhart era bucuros de această tovărăşie caldă, scânteie de prietenie în mijlocul asaltului forţelor dezlănţuite. Dacă Atlanticul îi va înfrunta şi mai departe la fel, va mai fi multă nevoie de asemenea comuniune sufletească.

Ferraby se afla fizic într-o stare mai rea decât toţi. Deşi teribil de chinuit de răul de mare aproape tot timpul călătoriei, nu se declara totuşi învins, Când îi venea rândul să preia cartul urca penibil, cu figura cenuşie, până la capătul scării şi, de bine de rău, suporta cele patru ore pe comandă. După care cobora treptele şi se forţa să mănânce, dar îi era din nou rău şi zăcea pe cuşetă, sperând cu îndârjire ca somnul să acopere vuietul tempestei şi să-i aline suferinţele. Dar somnul nu venea şi nu aţipea nicio clipă când nu era de cart. Erau clipele cele mai teribile, când îl asaltau îndoieli la gândul că nu-şi va putea continua meseria aleasa; se simţea cu conştiinţă împovărată, ca un vinovat.

Obsesia neputinţei deveni până la sfârşit intolerabilă, mai ales în timpul carturilor de noapte, când relua veghea după cel mult o oră de somn, petrecută încovrigat pe cuşetă, în atmosfera asfixiantă a cabinei. Încălţa cizmele, îmbrăca scurta îmblănită, ascultând mugetul tempestei,

sunetul revărsărilor de apă lovind flancurile navei şi punţile, apoi urca încet scara, mort încă de pe acum de oboseală, îngrozit la gândul de a înfrunta din nou vântul şi torturile care-l aşteptau pe comandă, cu privirea spre strâmtă bucată de cer negru de deasupra tambuchiului, cu speranţa că poate furtuna se potolise. Era complet conştient şi cu dorinţa de a rezista până la sfârşitul cartului care începea, al celui care va urma şi al celor ce-l aşteptau până la sosirea în port. Într-o noapte se opri la jumătatea scării şi îl podidi plânsul… Mavis", murmură el, ca şi cum soţia i-ar fi putut răspunde de undeva.

Suporta supliciul curajos, în tăcere. Figura palidă cerea doar o singură îndurare, aceea de a i se ignora suferinţele. Refuza să se dea bătut, căci a lipsi de la cart şi a-şi mărturisi slăbiciunea ar fi fost mai crud pentru el decât răul de mare, epuizarea, furtuna, ploaia şi furia elementelor dezlănţuite. Orice mijloc de eschivare echivala cu o ruşine, nu exista deci posibilitate de scăpare.

Comandantul le susţinea tuturor a moralul. Nu se limita să preia cartul chiar la ora fixată, ci ignora repausul şi somnul când nu era de serviciu. Trebuia să dirijeze totul, să ţină în mină întreaga navă. Supraveghea executarea semnalelor optice, determina poziţia vasului, ţinea legătură cu partea de convoi a cărui protecţie o asigura, utiliza vechea sa experienţă în problemele mării pentru a face faţă pe cât posibil încercării la care era supusă Compass Rose… Pildă monumentală de energie, lupta pieptiş, cu îndrăzneală inflexibilă.

Prezenţa siluetei sale înalte, neclintită, într-un colţ al comenzii, era indispensabilă tuturora. Era conştient că enormul său calm îi îmbărbăta pe toţi şi dădea exemplu fără rezerve, cu toate că ajunsese la un total fantastic de ore nedormite.

Nu-şi amintea să fi ajuns vreodată la asemenea sfârşeală şi, cu toată oboseala, Ericson îşi dădea seama că nu atinsese culmea efortului, că trebuia să mai aibă rezerve… Acesta era rolul său de comandant, preţul prestigiului său, al respectului pe care-l inspira, al încrederii ce i se datora. Îşi impunea să facă faţă lipsei de experienţă a ofiţerilor, nemaipomenitei vremi rele, insuficienţei spaţiului pe navă, să reziste tuturor adversităţilor. Înfrunta evenimentele şi prelua responsabilităţile cu energie neobosită. Era un om de meserie, singurul printre novicii care poate mai târziu aveau să devină ajutoare utile, dar pe care deocamdată nu prea putea conta. Pe mare omul de meserie sfârşeşte totdeauna prin a găsi în el însuşi adevărata recompensă. Iar Ericson era într-adevăr un om de meserie! I se încredinţase o sarcină, nu avea de ales.

La sfârşitul călătoriei toţi îl admirau: rezistent, calm, răbdător, demn de toată încrederea. Făcea parte din categoria de şefi sub ale căror ordine îţi place. să munceşti; pentru Compass Rose, care înfrunta cu vitejie loviturile mării crude; era o binecuvântare să se afle în inimile lui.

Orice călătorie pe mare sfârşeşte cu reîntoarcerea, cu excepţia navelor scufundate;

deci şi această călătorie a luat sfârşit. Într-o după-amiază, în a şaisprezecea zi, orizontul încetă: a mai fi o simplă linie; apărură contururi. Sub cerul palid cenuşiu o umbră neagră avertiza că uscatul devenise vizibil. Brusc, apărură munţii Scoţiei; parcă le urau bun sosit; ruliul se micşoră de îndată ce coasta nordică îi apără de vânt. Puţin înainte de căderea nopţii pătrunseră în ape calme şi se grăbiră să intre în portul primitor, care le făgăduia pace şi odihnă. La început nici nu le venea a crede că se sfârşiseră necazurile şi că nava lor putea deveni din nou caldă şi uscată; era greu să mai creadă într-o relaxare care le fusese refuzată atâta vreme. Se temeau că totul era o iluzie, o amăgire, că Marea Irlandei îi ducea din nou în larg, la o nouă rundă de bătălii istovitoare. Înduraseră atâtea încât nu mai credeau că au ajuns la liman.

Astfel se termină prima lor călătorie. Încercarea fusese dură, îngrozitoare, cu atât mai îngrozitoare cu cât exista pericolul submarinelor care nu încetase să-i obsedeze şi despre care se întrebau cu nelinişte cum să le înfrunte în cazul angajării unei lupte. Acum nu se mai gândeau la cele întâmplate; noaptea, când Compass Rose se alătură vasului petrolier de aprovizionare, după şaisprezece zile de supratensiune, toţi erau epuizaţi, nu mai doreau decât un somn adânc şi fără vise.

După toate aparenţele Compass Rose urma să aibă baza permanentă la Liverpool şi acolo ea se încadră în forţele de escortă ce se formau treptat. Centrul de activitate navală era la Gladston Dock, în aval pe fluviu şi departe de oraş: o înghesuială

de distrugătoare, escortoare şi corvete care acum părăseau şantierele în număr din ce în ce mai mare. Pădurea de catarge, echipele de lucrători, barăcile şi magaziile puse la dispoziţia navelor dovedeau forţa crescândă a escortelor, contrabalansată însă de sporirea regulată a numărului convoaielor, care nu păstra cadenţa cu construcţiile navale. Era limpede că siguranţa navelor comerciale va mai fi ameninţată pe o perioadă încă lungă de timp. Printre corvetele care soseau la Liverpool apăru şi Sorrel. Corveta întârziase la Ardnacraish din cauza unei divergenţe cu amiralul şi nu renunţase la punctul ei de vedere, aşa că se alătură navei surori Compass Rose abia după ce aceasta executase două escorte de convoi.

3

Fără să-şi dea seama de ce, Ericson nu era prea încântat că Compass Rose avea baza la Liverpool. Teoretic ar fi trebuit să fie mulţumit: la întoarcerea convoiului escortat Grace era foarte aproape şi-l aştepta tricotând în mica lor locuinţă de dincolo de fluviu; dar era indiscutabil o ocazie de a fi sustras de la preocupările sale, într-un moment când dorea să-şi concentreze întreaga atenţie asupra navei, ceea ce, fără să-şi dea seama, îl contraria. Se angajase fără rezerve la o muncă penibilă şi absorbantă şi o altă legătură nu mai puţin indiscutabilă îi amintea că undeva îl

aştepta un repaus agreabil. Ericson nu îşi mărturisea că perspectiva era nedorită şi niciodată nu ar fi lăsat-o pe Grace să-i cunoască starea de spirit. Cert era însă că prefera să locuiască la bord, aşa că se simţea oarecum iritat când trebuia să găsească scuze ca să rămână uneori acolo.

Dimpotrivă, o situaţie similară îl încânta pe Tallow. Şi el avea locuinţa la Birkenhead, tot pe celălalt mal, visavis de Gladston Dock şi nu ezita între confortul relativ de pe Compass Rose şi cel de la nr. 29 de pe Dock Road. Tallow împărţea locuinţa cu soră sa Gladys, văduva unui factor poştal decedat cu patru sau cinci ani în urmă, care ţinea gospodăria. Când venea în permisie era sigur că îşi va găsi camera pregătită şi o primire caldă. Gladys Bell, pentru a-şi rotunji pensia modestă, lucra la un birou din Liverpool. În vârstă de cam patruzeci de ani, nu era drăguţă, avea însă o figură blândă, apropiată şi se înţelegea de minune cu fratele ei. Acesta sperase că se va remărita, deşi îşi dădea seama ce ar fi pierdut în cazul acesta. Cum ea nu manifesta asemenea intenţie, încetă şi el să se mai preocupe. Dacă se complăcea într-o văduvie onestă, nici Tallow nu avea nimic de pierdut.

Chiar a doua noapte de la sosirea în port, Tallow merse acasă şi intră în mica bucătărie luminată cu gaz aerian, emiţând acel „Am sosit, Gladys” care îi servea de salut la fiecare revenire. Surpriza îi lumină femeii întreaga figură, căci Gladys nu-l mai văzuse de vreo şase luni.

— Bob! De unde ai picat, băiete?

— Suntem momentan aici, răspunse Tallow, la portul nostru de bază; nici nu putea fi mai bine ales.

— E tare drăguţ din partea ta, răspunse ea şi gândul îi alergă la cămară, întrebându-se ce bunătăţi îi putea oferi pentru prima seară petrecută acasă.

— Ai luat ceaiul de seară?

— Ceaiul de seară? ripostă el cu dispreţ. Ai mai pomenit tu să iau ceaiul de seară la bord când n-am decât să traversez fluviul ca să mă delectez cu produsele bucătăriei tale?

Din spatele lui Tallow, din pragul uşii, se auzi o tuse ezitantă.

— Ah, spuse el, cu un aer încurcat, am adus şi un camarad, Glad: şeful mecanic Watts, camarad de bord.

— Intraţi în camera din faţă, zise ea, după prezentările de rigoare; bucătăria nu este făcută pentru vizite.

Aprinse gazul într-o cameră cu mobile, înghesuite, care se lumină ca un decor de teatru la începutul piesei. Era cea mai frumoasă cameră din vechea casă, totdeauna bine întreţinută, cu dragoste: o masă în patru colţuri din acaju sta solid în mijloc, înconjurată cu fotolii cam scârţâitoare, dar confortabile; multe bibelouri, amintiri aduse de Tallow de la Gibraltar, Hong Kong, Alexandria, erau răspândite prin cameră, iar perdelele croşetate dădeau încăperii o elegantă intimitate, deşi o cam întunecau. De deasupra sobei cămin, Tom Bell, factorul poştal, îi privea cu un aer impozant, ca şi cum ar fi fost gata să le

distribuie scrisori recomandate.

Gladys surâse celor doi bărbaţi, foarte eleganţi: vestoane imaculate cu galoane de aur, dunga pantalonilor ca o lamă de cuţit. Încă o dată, ea se întrebă cum de reuşeau să-şi păstreze lucrurile într-o stare atât de arătoasă, în spaţiul înghesuit de la bord.

— Cum merge nava cea nouă?

Cei doi schimbară o privire între ei şi Tallow răspunse:

— Mi-e teamă că nu va ajunge să îmbătrânească.

Watts începu să râdă, scărpinându-şi capul chel:

— Cam aşa ceva, doamnă Bell. Vă pot spune că am făcut o straşnică călătorie.

— A fost vreme rea?

— O vreme cum n-am mai văzut niciodată, răspunse Tallow. Ne-am zbătut ca… ca…; căută un termen de comparaţie convenabil şi nu-l găsi. Îţi aminteşti de scrisoarea în care îţi spuneam cât de mică este nava? Ei bine. nu mărturisisem decât jumătate de adevăr. Am stat aproape tot timpul înghesuiţi la verticală.

— Şi submarinele?

— Submarine, pot spune că eram chiar noi, zise Watts, luând imediat parte la conversaţie, contrar obiceiurilor sale, dar încurajat de atmosfera caldă. Aş putea spune că, de la început până la sfârşit, n-am scos capul de sub apă. Este o nouă armă secretă: corveta care înoată pe sub apă.

Gladys îşi exprimă uimirea:

— N-am auzit niciodată aşa ceva… Dar desigur că aveţi mare nevoie de oleacă de repaus.

— Mai degrabă de un pahar de bere, ripostă Tallow. Ce zici, Glad? Ai ceva în cămară?

— Nu m-am aşteptat să soseşti, Bob, zise ea. Ce ar fi să vă repeziţi până la „Cele trei butoaie”, în timp ce vă pregătesc ceaiul de seară?

— Ce spui? îl întrebă Tallow pe Watts.

— Îmi convine de minune.

— Doar o jumătate de oră, adăugă Gladys, niciun minut mai mult; altminteri tot ce prepar nu va mai fi bun de nimic.

— Ce ne pregăteşti?

— Nu fi aşa curios.

Îşi luară amândoi şepcile şi se îndreptară spre uşă, ca doi ştrengari care se pregătesc să tragă chiulul de la şcoală fără să se observe. Amuzată, Gladys îi privi plecând.

— Ah, băieţii ăştia… Dar îi înţelegea.

Merse în bucătărie şi se apucă repede de pregătiri, fericită să-i primească cât mai bine la întoarcere.

Nu peste mult timp, în camera călduţă, lângă un foc zdravăn, vor petrece împreună câteva momente plăcute. Cei doi bărbaţi vor povesti despre ultima lor călătorie şi despre altele din trecut; ea îi va asculta, intervenind din când în când cu câte un cuvânt. Pentru ea Compass Rose nu reprezenta mare lucru şi dacă îşi va spune pe faţa părerea, ei se vor grăbi fără îndoială să laude nava.

— Ah, bărbaţii ăştia… Totuşi era bucuroasă să fie cu ei, bucuroasă că se vor odihni după

teribilele lor aventuri.

Îndată după întoarcerea din prima călătorie, Ericson ceru un ofiţer în plus la bord; serviciul era mult prea greu. Un secund şi doi locotenenţi nu erau suficienţi, fără a mai pune la socoteală un caz de boală sau accident, al căror risc era permanent. Susţinu cu îndemânare cererea, mai întâi în faţa unui îngâmfat ofiţer de stat major care confunda corvetele cu anumite nave de apărare a coastei, apoi îşi aşternu argumentele într-un raport către Amiralitate. Documentul a avut efect, căci trei săptămâni mai târziu, mai marii problemelor maritime îi dădură satisfacţie, numindu-l pe aspirantul Morell, care urma să se prezinte imediat ca „ofiţer de cart suplimentar”.

Noul locotenent abia terminase cursul unui centru de instrucţie şi se prezentă, însoţit de un bagaj voluminos, cu înfăţişarea unui tânăr fante atât de perfect corect incit te întrebai cum de binevoia să onoreze cu prezenţa lui o navă atât de rudimentară ca o corvetă. În timp de pace fusese tânăr avocat pledant şi în contrast cu Londra de boemi în care trăise şi lucrase Lockhart, acesta şi-l închipuia îmbrăcat numai cu jachetă şi pantaloni reiaţi, părăsind biroul de pe Lincoln’s Inn pentru a lua parte la un dejun ceremonios de la Savoy sau, mai târziu seara, în frac, însoţindu-le pe cele mai timide debutante ale sezonului la Ciro’s sau Embassy. Era imperturbabil, de o curtoazie extremă, îşi supraveghea orice gest. Uniforma nouă şi bine croită ar fi fost mai la locul ei într-un salon diplomatic decât în careul auster şi gol de pe

Compass Rose. Pe scurt, Morell constituia un reproş viu al celor ce-şi exteriorizează uşor emoţiile; fără îndoială, îşi făcuse studiile la aristocraticul colegiu de la Winchester.

Slabă speranţă că se va acomoda cu Bennett; chiar la prima cină luată la bord, Lockhart fu încântat de expresia de surpriză cu care-l privea pe secund când acesta, după ce îşi înfipse un colţ al şervetului sub bărbie, salută în felul său obişnuit sosirea „snorkers”-urilor şi se repezi să înfulece acest fel de mâncare puţin delicat. Morell se abţinu de la comentarii, dar era vizibil că scena îl impresionase. Mai târziu, când se afla numai cu Lockhart în careu, îi spuse inexpresiv:

— După câte înţeleg, secundul provine dintr-unul din dominioanele noastre.

— Din Australia, răspunse Lockhart cu acelaşi ton.

— Ah, am mai întâlnit unul sau doi australieni, totdeauna victime ale unor şmecheri. Imposibil să-i convingi că la Londra riscau să aibă de a face cu oameni mai subtili decât ei.

— Surprinzător, sunt foarte numeroşi cei ce fac o asemenea eroare.

— Nu-i nimic surprinzător, reluă Morell după câteva secunde de gândire, dar totuşi inexplicabil… Apropo, se servesc des acei cârnaţi conservaţi?

— Foarte des.

După o nouă gândire, Morell spuse:

— Chiar dacă războiul va fi scurt, mi se va părea lung…

Era singura observaţie care putea fi

interpretată ca un fel de critică. Dar cu toată rezerva sa, Morell ajunse chiar în aceeaşi după amiază la conflict cu Bennett. După terminarea lucrului, se apropie de Lockhart întrebându-l cu oarecare ceremonie:

— Secundul a folosit o expresie cu totul nouă pentru mine; v-aş ruga să mi-o explicaţi.

Cu aceeaşi gravitate, Lockhart îi răspunse:

— De ce expresie este vorba?

— A spus: „Nu face pe grozavu cu mine”. Mărturisesc că n-am mai auzit aşa ceva.

— Despre ce discutaţi?

— Vorbeam despre modul cel mai eficace pentru a demonta bara de aprindere a asdicului. Este acesta un termen prea tehnic pentru dumneavoastră?

— Nu, răspunse Lockhart, dar e sigur că pentru Bennett este. Are o pregătird destul de rudimentară.

— Foarte probabil. Pânvenind la expresia „Nu face pe grozavu”…

— Aceasta înseamnă, fără îndoială, că i-ai corectat unele greşeli prea pe faţă.

— Cu greu aş fi putut găsi forma diplomatică, răspunse Morell, surâzând pentru prima dată.

— Sau poate ai folosit prea multă diplomaţie.

— Asta-i culmea! suspină Morell. Să ai de a face cu Scylla şi Charybda în apele Atlanticului! Poate că ar trebui să explic la ce fac aluzie: era…

— Te rog, „nu face pe grozavu”, spuse Lockhart, imitând perfect accentul lui Bennett.

— Aa, acum am. Înţeles! exclamă Morell.

Râseră împreună. Lockhart era încântat de

sosirea lui Morell printre ei: prevedea că va deveni mai plăcută atmosfera careului, care avea mare nevoie de aşa ceva.

Curând şi Lockhart avu o ciocnire cu Bennett. Un recent ordin al Amiralităţii hotăra că locotenenţii în vârstă de peste 28 de ani, cu trei luni de navigaţie pe mare la activ, puteau deveni candidaţi la un al doilea galon dacă obţineau recomandarea din partea ofiţerilor comandanţi. Când, în termenul cuvenit, Lockhart încercă pe calea obişnuită, adică solicitându-l pe Bennett, să folosească împrejurarea, întâlni la acesta un astfel de baraj de dispreţ şi batjocură încât cu greu se reţinu să nu-şi iasă din fire.

— La naiba, locotenentule, spuse Bennett, ai cam luat-o razna. Cine o să te recomande la înaintare, după numai două convoiaie?

— Cred că comandantul va fi de acord, răspunse calm Lockhart. Corespund prevederilor şi ca vârstă şi ca stagiu pe mare.

— Aha, vrei să-mi iei locul?

Lockhart nu răspunse.

— Nu, nu sunt de acord, urmă Bennett după o pauză. Pentru nimic în lume. Tamburina cu degetele foaia de hârtie pe care Lockhart îşi aşternuse cererea în limbajul oficial. Nu semnez drăcia asta, spuse arţăgos. E prea devreme, mai aşteaptă.

— Aş vrea să supuneţi cererea comandantului, spuse cu dârzenie Lockhart.

— Nici nu mă gândesc.

— Nu puteţi refuza.

— Fac ce vreau, izbucni Bennett. Abia aţi îmbrăcat uniforma şi, voi ageamiii, vă şi înfigeţi la înaintare. Cred că următoarea cerere va fi a lui Ferraby, care vrea şi el să-mi ia locul.

— Fiecare la rândul său, ripostă Lockhart, cererea este conformă ordinului Amiralităţii. Vă opuneţi?

Bennett încercă să tergiverseze; nu avea dreptul să reţină cererea, dar încerca să se comporte cât mai dezagreabil. Aşa că spuse:

— O să văd, nu este nicio grabă.

— Aş dori să ajungă la Amiralitate înainte de a porni din nou pe mare.

— Eşti aşa de sigur că te va recomanda comandantul? spuse Bennett batjocoritor. Fiindcă l-ai linguşit?

— Nu mai mult ca dumneata, îi tăie scurt Lockhart.

Fără a ajunge la un rezultat, disputa continuă pe acelaşi ton până când, cu vădită lipsă de chef, Bennett se declară de acord să înainteze cererea. Până la sfârşit, cu recomandarea lui Ericson, Lockhart a fost înaintat. După care, ironic, Bennett nu-l mai scotea din „căpitanul Lockhart”. Dar aceasta nu mai avea importanţă pentru Lockhart; era un pas mai departe pe calea, aleasă de el, cale care acum începea să i se profileze tot mai limpede.

Următoarele câteva convoaie păstrară tipicul iniţial. Viperous continua a îndeplini răspunderea de comandant al escortei, dar le-a fost adăugată ca întărire Sorrel, corveta soră. Nu întâlniră însă deloc inamicul. Submarinele erau totuşi la pândă, alte convoaie le întâlniseră, dar deocamdată ei se bucurau de noroc. În jurnalul de bord nu se înregistrau decât observaţii meteorologice; căci în această privinţă Compass Rose a fost destul de supusă la încercări: în niciun anotimp Atlanticul nu renunţa la violenţe.

Zilele mai lungi de primăvară şi apoi de vară erau oarecum mai liniştite. Cu toate salturile nebuneşti ale lui Compass Rose, carturile erau mai puţin obositoare: ziua era împărţită în trei schimburi, Bennett şi Lockhart fiecare singur, iar Ferraby şi Morell împreună în cel de al treilea. Aşa că cele patru ore de serviciu erau urmate de opt ore de repaus, ceea ce le permitea să se reîntoarcă în formă mai bună la cart. Noua organizare se dovedi atât de avantajoasă încât nu înţelegeau de ce nu o aplicaseră mai devreme. Îi convenea şi lui Ericson fiindcă acum dormea o mai mare parte din zi, pentru a fi la dispoziţie în orice moment al nopţii. Comportarea lui Bennett se dovedea mai satisfăcătoare, cât timp nu apărea un incident neprevăzut, apoi avea deplină încredere în Lockhart care nu ezita să-l cheme de îndată ce se ivea vreo dificultate. Cât despre Morell şi Ferraby, formau totuşi două perechi de ochi şi de mâini, relativ sigure. Nici nu se putea ca Ericson să pretindă mai mult de la o asemenea echipă de amatori.

Totuşi, fie că inamicul era aproape sau departe, nopţile continuau să fie apăsătoare şi îi menţineau perpetuu în stare de alertă. La apusul soarelui se dădea cu sifleea „întunecaţi nava” şi din acel moment pe navele convoiului şi escortei dispărea orice rază de lumină. O cât de mică licărire putea atrage atenţia unui submarin care, altminteri, n-ar fi bănuit prezenţa navelor. Pentru echipaj, momentul aplicării camuflajului lua totdeauna semnificaţia unui eveniment. În cursul zilei se suna deseori alarmă submarină şi, cum alte convoaie aveau de a face cu ele, era firesc ca mai curând sau mai târziu să le vină rândul şi lor. Incertitudinea devenea gravă odată cu căderea nopţii, fiindcă se mărea pericolul unei întâlniri neprevăzute; poate că inamicul adulmeca atmosfera la câteva mile depărtare, poate că o torpilă şi pornise spre ei şi urma o explozie aproape de ei sau chiar în măruntaiele lui Compass Rose. Aşa că se acopereau cu perdele negre toate intrările, se reduceau toate luminile în interioare, se stingea plita bucătăriei. Navigând prin seara rece către o linie de orizont confundată cu cerul, Compass Rose devenea o umbră indistinctă, în comunicare cu alte umbre, pe care avea sarcina să nu le piardă din vedere. Pe vizibilitate proastă şi noapte fără lună, a păstra poziţia faţă de convoi, alunecând prin întunericul adânc, cerea o asemenea concentrare de voinţă, o asemenea tensiune a simţurilor uzuale încât ieşeau extenuaţi şi cu pleoapele clipinde de oboseală. Dar dacă pierdeau convoiul sau se îndepărtau apreciabil de poziţie, puteau să se

aştepte nu numai la afrontul unei critici a doua zi dimineaţă, dar prin breşa deschisă se putea strecura un submarin şi oamenii pierduţi şi navele pierite le-ar fi încărcat greu conştiinţele.

Manevra navei pe timpul nopţii constituia o altă sursă de preocupări. Conform instrucţiunilor, navele de escortă trebuiau să navigheze în zigzag, aşa că se deplasau cu viteză mai mare şi reduceau pericolul de a fi torpilate. Precauţia era necesară şi toţi erau de acord cu ea; dar a naviga în zigzag pe întunericul de smoală al nopţii şi în prezenţa a 30 de nave de comerţ în contact destul de apropiat, complica situaţia din cauza posibilităţii unei coliziuni, făcând din obligaţia de a nu pierde legătura cu convoiul o operaţie destul de delicată, pe care nu o oglindeau cele câteva rânduri din ordinul Amiralităţii. Cum Lockhart era în mod regulat de cart de la miezul nopţii până la 4 dimineaţa, lui îi reveneau orele cele mai întunecate. Pentru a face faţă dificultăţii, el imagină o manevră de invenţie proprie: îndepărta pe Compass Rose de convoi un număr anumit de minute, astfel că pentru scurt timp pierdea din vedere navele a căror pază îi era încredinţată, ceea ce îl putea duce la situaţia de a se pomeni singur în mijlocul Atlanticului; dar aceasta constituia doar o parte din manevră, căci executa apoi o reapropiere de convoi, pe drumul corespunzător, în acelaşi număr de minute, reluând astfel contactul în aceeaşi poziţie relativă.

De fapt era o operaţie justificată prin rezultate, dar punea la încercare nervii lui Lockhart. Într-o noapte, în timpul somnului, el avu

un coşmar: Compass Rose nu mai regăsea convoiul în operaţia de reapropiere şi rătăcea pe o mare de cerneală neagră. Apăreau zorile şi nu se zărea nicio navă... Se întâmplă însă că după câteva zile comandantul se urcă pe comandă tocmai când Lockhart se prepara să înceapă manevra de reapropiere. Când Ericson scrută orizontul, nu-i venea să-şi creadă ochilor.

— Unde sunt navele convoiului, Lockhart, spuse el, consternat.

— Acolo, sir, răspunse Lockhart, indicând un punct în noapte. Începem îndată zigzagul de apropiere, adăugă el, pentru a justifica vidul nesfârşit ce se întindea în faţa lor. Le vom regăsi peste exact şapte minute.

Ericson mormăi ceva, ceea ce, clin partea lui, nu însemna niciodată o aprobare. Lockhart urmărea minutele, întrebându-se ce se va face dacă coşmarul devenea realitate. În sfârşit, navele reapărură, negre şi îndesate iar Lockhart avu un gest de uşurare care, în întuneric, îi scăpă comandantului.

— Execuţi zigzagurile după ceasornic? întrebă Ericson.

— Da, sir.

— Atunci verifică de fiecare dată când modifici capul. Nu lăsa operaţia în grija şefului timonier, s-ar putea să facă o greşeală.

Apoi părăsi puntea fără alte observaţii.

Tocmai acest mod de comportare admira Lockhart la Ericson: când avea încredere în cineva, nu-l bătea la cap sub diferite pretexte, cu solicitudinea grijulie a unei doici. Şi avea totuşi

toate motivele să fie îngrijorat şi, în consecinţă, tot dreptul să pună întrebări. Dacă Compass Rose se rătăcea de convoi din greşeala oricărui ofiţer subaltern, comandantul purta răspunderea.

Predarea cartului către Bennett era totdeauna un moment dezagreabil pentru Lockhart. După tradiţie, secundul prelua primul cart de dimineaţă, de la orele 4 la 8. Bennett se prezenta la timp, dar Lockhart era teribil de îngrozit, după ce ţinuse personal legătura cu convoiul pe tot timpul cartului, executând zigzaguri rapide şi precise, să-l vadă pe Bennett părăsind puntea de comandă şi spunând cu voce tare: „Timonier, vezi bastimentul cela? Să mă previi îndată ce pierdem contactul!”, după care se închidea în cabina asdicului. „Într-o bună zi, gândea Lockhart, riscăm să ne pierdem cu toţii, numai fiindcă lui Bennett îi este teamă de curenţii de aer”.

În acea perioadă nu începuse încă războiul propriu-zis, ci mai degrabă ucenicia războiului şi cel mai penibil de suportat era monotonia ruiiului, rareori întreruptă de cutremurul produs de un val din prova, care le otrăvea toate momentele vieţii cotidiene, atât pe timp de veghe, cât şi de repaus. Abia îşi descleştau degetele crispate de pe balustrada punţii de comandă unde suportau patru ore în şir balansarea fără încetare a navei descriind un arc de 40°, că alte necazuri îi aşteptau în timpul repausului. Când încercau să mănânce, conţinutul farfuriei li se răsturna peste genunchi; împrejur, mobilele pârâiau, se deplasau, se loveau între ele. În cabine, cu toate precauţiile,

se izbeau de uşi, de pereţi, riscau, îndată ce somnul le adormea vigilenţa, să fie răsturnaţi de pe cuşete peste talmeş-balmeşul de cărţi, hârtii, încălţăminte şi fel de fel de alte efecte risipite de violenţa raliului.

Teribil de epuizaţi, n-aveau parte de un repaus adevărat. Niciun obiect nu rămânea la locul lui. Mereu cădea ceva peste ei, lucrurile porneau zgomotos în derivă. Orice mişcare devenea un ritm blestemat, îi obosea. Nu reuşeau să se agaţe de ceva, deveneau victimele unei secunde de neatenţie, învineţindu-şi picioarele, umerii, rănindu-şi buzele, scrântindu-şi gleznele; situaţia era inerentă corvetelor pe mare. Când o priveau pe Sorrel plutind ca un dop de plută pe marea dezlănţuită, de departe li se părea că face faţă mai bine şi îi admirau ţinuta mândră şi hotărâtă. Dar văzută de aproape, realitatea era aceeaşi.

Una din călătoriile de escortare a convoaielor din acea vreme le-a rămas întipărită în memorie. După o călătorie la ducere de nouă zile, au luat drumul înapoi de la mijlocul Atlanticului, încredinţaţi că vor avea parte de o traversare rapidă. Curând şi-au dat seama că se înşelau. Se dezlănţui o furtună care dispersă convoiul, obligând fiecare navă să ţină la capă timp de două zile, aşteptând acalmia. În aceste două zile, Compass Rose străbătu doar 18 mile în tovărăşia unui mic cargou, victima unei avarii la maşini şi care ceruse să nu fie abandonat.

Timp de 48 de ore Compass Rose execută neîncetat cercuri de câte trei ore, în jurul acestei

semiepave, înfruntând cu încetineală de supliciu munţi de apă şi rulând, rulând tot timpul, de părea că se smulge catargul.

Au pierdut una din bărcile de salvare, smulsă de un val gigantic. Au pierdut din butoaiele de ulei amarate la pupa, dar mai ales îşi pierdeau răbdarea, regăsind-o însă imediat, căci numai ea putea să le ducă rezistenţa până la capăt... Când tempesta sfârşi prin a se autoconsuma, mai pierdură o zi pentru a regăsi restul convoiului. Călătoria a durat în total 22 de zile şi la capătul ei, Compass Rose, tot atât de dărâmată ca şi echipajul, părea a ieşi dintr-un val de maree. s.

Pe mare, în timpul escortării convoaielor, hrana de la bord devenea repede neapetisantă, fadă. La fiecare pornire Compass Rose se aproviziona cu carne, pâine şi legume proaspete pentru cinci zile, după care treceau la regim monoton de salamuri şi conserve de tocană, galeţi şi ceai. Cutia de tinichea care conţinea tocana purta obişnuit eticheta îmbietoare: „Dejun preparat la ferma mamei-Jameson” şi Morell, de fiecare dată când contempla în farfurie amestecul dubios, nu uita să declare: „Voi ţine minte să nu merg să dejunez vreodată la această doamna Jameson”.

Era destul ca să nu sufere de foame şi cum aceste alimente neplăcute se consumau în careul care, mai devreme sau mai târziu, era cuprins de umezeală, nu exista pericolul ca plăcerile mesei să-i sustragă de la datorie.

Au constatat însă că şi pe mare erau posibile momente de detentă, uneori chiar agreabile.

Câteodată, în timpul cartului de după amiază, nu era chiar nimic de făcut, încât se ruşinau de a fi plătiţi în timpul acesta. Niciun submarin nu ameninţa convoiul care avansa în linie perfectă; soarele călduţ de primăvară strălucea pe un cer senin. Navele se desfăşurau într-un cortegiu impunător, lăsând fiecare în urmă un lung siaj spumos şi alb, semn al călătoriei paşnice care îi apropia de casă. Pe comandă, activitatea consta doar în înregistrarea schimbărilor de drum în timpul zigzagurilor şi în a menţine legătura cu nava comandant Viperous, în cazul când aceasta îşi termina siesta mai devreme ca de obicei. Vremea era călduţă, aerul răcoros şi pur. Sub picioare se simţea bătând pulsul regulat al navei şi uneori se auzea muzica unui patefon, şiruitul uşor al scurgerii unui furtun, căderea unei căldări goale, care le amintea că pe Compass Rose în călătorie fără incidente, se aflau aproape nouăzeci de oameni ai echipajului.

Au avut în special unele nopţi de paşnic farmec, care îi răsplătea pentru o sută de ore de încordare. Ajunşi în ape adăpostite, munţii îşi profilau masele lor sumbre sub lumina lunii pline sau a stelelor strălucitoare. Alunecând prin faţa falezelor înalţe, chila despica apa lăptoasă a mării, lăsând un siaj scânteietor care se ondula în depărtare, înainte de a se pierde în reflexele lunii pe apă. Carturile se desfăşurau în încântarea brizei nocturne, care susura – în jurul navei – tot atât de suav ca muzica din Insula lui Prospero. Morell şi Ferraby împreună, Lockhart şi Wells de asemenea, împărţeau carturile depănând amintiri

şi întâmplări; cei căsătoriţi evocau împreună bucuriile căminului. Dar astfel de nopţi magice, fără oboseală şi alarme, erau rare; când aveau parte de ele, le păstrau multă vreme dulceaţa amintirii. În zori, Ericson urca o dată sau de două ori pe comandă şi priveliştea zilei născânde, a navei învăluită în întuneric, totul i se părea atât de calm, încât aproape uita scopul călătoriei.

Alunecând pe marea calmă, Compass Rose iradia liniştea unei adevărate croaziere.

În alte nopţi, mai agitate şi mai lungi, realizau gradul de călire netăgăduită la care ajunseseră. Începeau să prevadă ceea ce viitoarele furtuni rezervau navei şi să le prevină consecinţele. Învăţară să descopere la bord puncte de sprijin pentru a-şi echilibra paşii nesiguri de la un loc la altul, sau să se ancoreze solid în cuşete ca să nu fie răsturnaţi; să-şi economisească căldura proprie şi să-şi ferească veşmintele de umezeală; erau lecţii pe care o şcoală aspră le imprima pentru totdeauna. Suportau mai uşor lipsa somnului, deveniră capabili să suporte un număr incredibil de ore de veghe, fără a pierde din vigilenţă. Solicitările dure ale meseriei le modificaseră personalităţile iniţiale; Lockhart îşi dădu seama într-o seară când, în loc de a alege una din interesantele cărţi cumpărate înainte de amharcare, se pomeni devorând o veche revistă ilustrată: „La naiba, îşi reproşă el, am început să semăn cu Bennett!” Avea în parte dreptate, intervenise o modificare necesară a firii sale. Trecuse vremea sensibilităţii, a gustului pentru lucruri delicate, emoţiile omeneşti trebuiau aduse

la surdină până în ziua când cerinţele inumane ale războiului se vor fi terminat.

Constatau că cel puţin o etapă a fiecărei călătorii îi făcea să le uite pe toate celelalte; de exemplu, ultima zi de drum, când se apropiau de uscat şi grăbeau spre port. Străbătând Marea Irlandei, ultima, etapă spre casă, începeau să scoată nava din starea de haos, punând totul în ordine. Hublourile se deschideau, lăsând să pătrundă briza înviorătoare, efectele ude se legănau pe frânghii, mesele şi scaunele, eliberate din amaraj, îşi reluau locurile obişnuite. Soarele lucitor usca curând punţile supraumezite, rămânând pe ele doar un iz de sare. Delfinii şi pescăruşii se învârteau neîncetat în jurul etravei, ca şi cum deschideau pentru Compass Rose drumul binevenirii.

Convoiul de nave pe care le protejaseră atâta vreme începea ultima milă a călătoriei pe fluviu în sus, spre docuri. Greu încărcate, până la punţi, cu o povară, de nespus preţ, care le dădea o satisfacţie orgolioasă de a o putea curând preda în bună stare. Acum, navele de escortă mergeau în fruntea celor pe care le protejaseră. Se apropiau în fine de locul de odihnă, acostau lângă tancul pentru făcut păcură, poşta sosea la bord, aveau parte de băi calde, haine. curate şi somn liniştit, după multe zile şi nopţi în care toate acestea le lipsiseră.

Primii permisionari plecară: şase zile de concediu pentru jumătate din echipaj şi pentru trei din cei patru ofiţeri. Compass Rose urma să-şi cureţe căldările şi să procedeze la unele reparaţii. Era primul lor răgaz, de la armarea navei, cu cinci luni înainte. Toţi aveau sentimentul că binemeritau concediul şi Ericson, fără a confirma această stare de spirit, recunoştea, în sinea lui, că li se cuvenea din plin.

Timp de şase seri petrecute acasă, instalat într-un confortabil fotoliu, în faţa lui Grace, Ericson nu reuşi să se obişnuiască cu calmul de acasă. La bord, totdeauna era o activitate, chiar în port: ventilatoarele maşinilor şi dinamurile care nu se opreau niciodată, paşii sonori ai şefului de cart pe punte, semnalele recepţionate, ţăcănitul aparatului din staţia de telegrafie fără fir, sau radioul din careu, care încerca să remonteze inimile marinarilor rămaşi la bord şi lenevind pe nava acostată la cheul docului Gladstone. Acasă, nimic din toate acestea, doar clinchetul acelor de tricotat şi pocnetul cărbunilor pe grătarul căminului. Mama lui Grace nu sosise încă dar putea apare în curând. John, fiul lor, era departe, pe mare şi până acum, Ericson nu căutase să-l întâlnească, deşi aparţinea aceluiaşi port de bază; aşa că se afla doar cu soţia, în liniştea căminului. Pentru Grace, viaţa se desfăşura curent, dar pentru el contrastul era total cu modul lui de viaţă obişnuit. Mai erau şi alte amănunte cu care Ericson nu se împăca: atmosfera feminină, moleşitoare, aglomerată cu tot felul de nimicuri.

Prea multe perne pe sofa, prea multe bibelouri fragile a căror frivolitate îţi sărea în ochi, prea multe franjuri la faţa de masă, în care i se încurcau deget pic. Locul lui nu era acolo, avea impresia că-şi pierde din formă, tocmai într-un momexjt când cea mai mare austeritate era linia de conduită esenţială. A dormi cu Grace în patul lor mare, din camera de la etaj, constituia un răsfăţ, o căldurică de care nu era doritor. Era soţia lui, dar a se culca lângă ea, ea adormită, îi producea o senzualitate care îi contraria firea lui de celibatar.

Poate că Grace observa rezerva soţului, dar nu lăsa să se vadă. De mulţi ani obişnuise să ia lucrurile aşa cum erau, inclusiv soţul, şi vremea de război nu era un moment potrivit ca să se întrebe ce zăcea în spatele unor relaţii rezonabile.

— Cât eşti de agitat, George, îi spuse într-o noapte când, tot întorcându-se de pe o parte pe alta, o trezise dintr-un vis plăcut. Nu poţi dormi?

— Probabil, din cauza patului, răspunse el ciudos; nu mă pot obişnui cu el.

— Credeam că marinarii pot dormi oriunde.

Între adormită şi trează, firea ei se trăda printr-o observaţie pe care de obicei nu şi-ar fi permis-o.

— Eu nu mă pot obişnui cu acest pat.

— Vrei un ceai?

— Nu, mulţumesc.

De când o trezise, Ericson nu mai avea altă dorinţă decât să o vadă neadormită, să-şi regăsească singurătatea. Discuţia în intimitate călduţă ducea la situaţii în care dârzenia lui era în

pericol să se destrame. Chiar în timp de pace, simţea uneori dorinţa acestei renunţări. Marinăria este o meserie de celibatar inveterat şi, în timp de război, orice delăsare era aproape o trădare. Astfel de gânduri îl turmentau, în timp ce Grace adormea. Poate că el exagera; poate că, de fapt, relavarea permisiei îi era necesară, dar nu-i dădea dreptul de a se complace. Mâine va merge în inspecţie la bord, doar pentru a vedea cum se comporta Compass Rose.

Într-o cameră de hotel, Bennett sta de vorbă cu o femeie, o femeie oarecare, depravată, şi care trecuse prin multe. Hotelul se afla – sau mai degrabă, sta la pândă – în spatele docurilor. Obişnuit, clientela se deda plăcearilor trupeşti atât de continuu şi de precipitat, încât erau mai mulţi clienţi pe scară, decât în camere. Un fel de stup infect în care se debitează mecanic voluptate, învelită în poleială de dragoste. Dacă Bennett ar fi ştiut că în acelaşi imobil, în acelaşi timp, se mai aflau încă patru membri ai echipajului, le-ar fi considerat drept acte de insubordine, fără să-i treacă un moment prin gând că nici el nu era la locul lui acolo.

Bennett îşi desfăcea cravata în faţa unei oglinzi murdare şi în spatele lui arcurile somierii gemeau sub greutatea creaturii care se preparase pentru întâlnire. Între timp, se închega o conversaţie corespunzătoare momentului.

— Ai avut parte de o călătorie plăcută, dragule?

— Groaznică, nemaipomenit de groaznică, am

să-mi dau demisia.

— Nu cred că vei reuşi.

— Am să găsesc o cale. N-am să rămân ţintuit pe această nenorocită de navă mică.

— Trebuie că e tare caraghios cu toţi bărbaţii aceia înghesuiţi pe navă; despre ce vorbesc?

Bennett, scoţându-şi pantalonii, se opri şi întrebă:

— Despre ce crezi?

— Cred că tot timpul, despre dragoste.

— Cam aşa ceva, spuse Bennett.

— Se spune că toţi marinarii sunt la fel.

Obişnuită cu cruzimile şi violenţele obiceiurilor meseriei sale, femeia îşi permise o mică revanşă.

— Scria aşa ceva, despre asemenea obiceiuri, acum câteva zile în Mirror; marinarii sunt mereu în atenţia ziariştilor.

— Am auzit de aşa ceva, spuse Bennett. Totdeauna umblă după senzaţional, dar fără să-şi compromită pana.

Femeia râse mecanic. Glumele indecente nu erau o noutate pentru ea, şi nici n-o distrau, dar stimulau pe clienţi. Un client aproape căzuse din pat de râs, povestindu-i despre un prieten al lui care căpătase un cârcel şi a trebuit dus la spital cu femeia alături de el pe targă. Ţinând seamă de felul ei de viaţă, femeia nu era dispusă nici să zâmbească la asemenea povestiri…

— Haide, spuse Bennett, îndreptându-se spre pat, de când aştept acest moment.

— Vai de mine, ripostă femeia, ce eşti atât de grăbit şi excitat? Nu eşti cumva francez?

— Un singur lucru este francez la mine, răspunse Bennett cu un hohot de râs grosolan.

Femeia surâse din nou şi gândi: „Ce tip ciudat!” Apoi insistă:

— Sunt sigură că eşti francez; se spune că ăştia sunt atât de pasionali, că nu trăiesc mult.

— Am trăncănit destul, zise Bennett, cu intenţii semnificative. De patru luni port cu mine povara asta…

— Ai dreptate, adăugă gânditoare femeia. Fii atent…

Morell ar fi dorit mai bine să petreacă seara liniştit, acasă, dar răspunse:

— Desigur, draga mea; unde vrei să mergem?

Elaine Morell nu răspunse imediat; sunt la Londra multe locuri unde să petreci şi nu aveau decât cinci zile la dispoziţie. N-o împiedica nimic să le frecventeze şi în absenţa lui, dar era bucuroasă să profite cât mai mult şi în timpul când soţul îi era acasă, cu uniforma lui care îi şedea atât de bine, dar păcat că nu avea decât un galon cusut pe mâneci, ceea ce îi părea cam prea modest. Se privi în oglinda toaletei, îşi aranjă o buclă de la ceafă şi răspunse:

— Decide chiar tu, dragul meu. În fond, tu să hotărăşti, căci tu eşti în permisie.

Alungit pe cuvertura patului, Morell se întreba în sine dacă el hotăra, ba chiar dacă soţia lui îi aparţinea realmente. În prezenţa acestei creaturi minunate, raţiunea şi voinţa i se topeau într-o secundă. Cu un simplu gest drăgăstos, ea îi răsturna cele mai dorite proiecte. Lumea îl

socotea pe Morell un om ponderat, cu judecată sigură şi i se prezicea un viitor foarte frumos în barou. Dar nimeni nu bănuia senzualitatea dizolvantă pe care căsătoria o imprimase caracterului său.

Elaine nu era decât o prea puţin importantă actriţă a teatrelor de mâna a doua din West End, deocamdată fără angajament. De altminteri, războiul părea a-i fi procurat şi alte preocupări foarte absorbante. Când Morell se căsătorise, s-ar fi crezut că şi el „interpreta un rol”, atât de neprevizibilă era reuniunea lui cu această femeie fermecătoare. Dar contrastele dispărură în ziua când – în prezenţa Elainei – el începu a renunţa la personalitatea proprie; îi vorbea cu o tandreţe timidă, care ar fi mirat până la stupoare pe prietenii lui; îi asculta flecăreala gurii ei drăgălaşe cu o atenţie tot atât de respectuoasă ca un discurs al preşedintelui către membrii juriului la tribunal.

Şi, mai ales, n-o contrazicea niciodată. De exemplu, în momentul acela era teribil de obosit: de trei nopţi cinau şi dansau în oraş, acum dorea niţel calm şi o voia pe Elaine numai pentru el. Dar ea declarase de la început că se mândrea să-l arate peste tot, la cocteiluri, la restaurante, în localuri de noapte. Chiar în prima noapte s-au întors la ora 4 dimineaţa; ajunşi acasă, ea îl recompensă cu o dărnicie calculată, care după trei luni petrecute departe de ea, îl lăsă sfârşit, extenuat. După care, cu un murmur al vocii care lui îi redădea forţe chiar în culmea extenuării, ea îi spuse:

— Dragule… ar trebui să ne despărţim mai

des… pentru a reveni mai des… Ai fost formidabil.

După asemenea primire pasionată, cum să mai reziste la cel mai mic capriciu al ei? Şi dacă încerca să reziste, cât timp va mai dura ardoarea ei? Figura ei fermecătoare, buzele care chemau sărutare, corpul… care părea creat doar pentru a primi amprenta bărbatului, îl antrenau irezistibil pe Morell într-un univers senzual de care nu se săturase în cei doi ani de când se căsătoriseră. Membrele ei flexibile, corpul care scânteia parcă pentru a-i spori plăcerea, îi inspirau o dorinţă mereu nestinsă, vecină cu nebunia. Acum, privind-o îmbrăcându-se în faţa lui, parfumându-şi gâtul şi umerii, punându-şi sutienul pe sânii perfecţi, îl năpădea o tulburare insuportabilă. După voinţă, Elaine se pricepea totdeauna să-i stârnească fantezia, dar aceasta i se aprindea şi mai violent când ea nu-l provoca.

Era conştient că ea îi cerea prea mult, că abuza de omul rece ce-şi imagina el însuşi că este. Dar o singură privire, un simplu gest al ei îl făceau să abdice; altminteri s-ar fi considerat că se comportă ca un mocofan. Apoi dacă ea nu ar fi mulţumită de el, dacă el nu s-ar lăsa condus de capriciile ei, ar fi fost periculos: mai existau atâţia bărbaţi…

Unul din aceşti „alţi bărbaţi” telefonase chiar în seara când Morell sosise acasă.

— Răspunde tu, îi spusese Elaine, sunt în baie.

Morell ridică receptorul: o voce bărbătească, pe un fond de muzică şi zgomot de alte voci, întrebă:

— Elaine? Suntem aici la o recepţie elegantă şi trupul tău adorabil este solicitat. Nu vii?

— Alo, replică Morell, destul de zăpăcit.

— Ah, scuzaţi, răspunse vocea, cine este la aparat?

— Morell.

— Cine?

— Morell.

— Ah, foarte bine. (Un scurt râs înăbuşit, apoi:) Îmi pare rău, nu ştiam că v-aţi întors.

— S-o chem pe soţia mea?

— Nu-i nevoie, la revedere.

Era vocea unui om beat, desigur mai puţin beat decât căuta să pară.

Şi în seara aceea au dansat până târziu într-un local de noapte atât de aglomerat, de zgomotos şi cu o atmosferă atât de libertină, încât Morell avea impresia că se afla într-o grădină zoologică. Elaine cunoştea pe majoritatea celor ce păreau obişnuiţii localului, mai ales o duzină de aviatori, care defilară pe rând dinaintea ei pentru a o invita la dans. Mai târziu, înlănţuită de soţul ei, în lumina obscură ce domnea asupra ringului de dans, ea îi mângâie unul dintre galoane, murmurând:

— Dragul meu, când vei fi înaintat?

Şi Morell, puţin mândru de capul Elainei sprijinit de umărul lui, se simţi ridicol. Dar odată întorşi acasă, ca de obicei, ea ştiu să-l facă să uite totul; excitată de alcool, îl extenua în îmbrăţişări până ce îl cuprinse un somn adânc, singurul remediu în stare să-l calmeze.

De fapt, se afla în permisie.

Lângă Mavis, Ferraby cunoscu ore minunate, pline de tandreţe. Ea locuia acum într-o mică locuinţă la marginea orăşelului Purtey, unde prezenţa mamei ei aducea un element puţin favorabil intimităţii, în timpul meselor şi al serilor. Dar el era atât de fericit s-o revadă, se simţea atât de fericit de a redeveni „cineva”, de a i se da consideraţie, după toate umilinţele cu care îl gratificase Bennett, încât dispariţia constrângerilor din cadrul strâmt al navei ştergeau cu desăvârşire inconvenientul prezenţei soacrei sale. Revenirea la atmosfera de tandreţe a momentelor lor de solitudine constituia un contrast atât de izbitor cu viaţa lui pe navă, încât, la început, nici nu-i venea să creadă că este reală.

— Ce brută, exclamase Mavis, revoltată, când Ferraby îi descrise comportările lui Bennett şi îi povesti unele din procedeele lui. Cum de i se tolerează să se poarte astfel?

— Asta se cheamă disciplină, spuse Ferraby.

De fapt, nu era deloc convins şi nici nu îndrăznise să-i povestească totul: erau umbre urâte, ce trebuiau alungate.

— Secundul, explică el, comandă pe navă şi, în consecinţă, şi ofiţerilor.

— Dar nimic nu-l îndreptăţeşte să se comporte atât de oribil.

— Aşa e felul lui.

— Ar trebui să i se interzică să se comporte astfel, reluă ea, şi tare aş dori să-i spun acestui individ ce cred despre el.

Drăguţa de Mavis, atât de tandră, atât de

seducătoare, în pantaloni şi mulată în vesta de angora bleu, cu dulcea ei figură crispată de mânie şi necaz! O îmbrăţişa şi spuse:

— Să nu ne mai gândim la asemenea lucruri. Dacă am merge să ne plimbăm?

— Nu eşti prea obosit?

— De ce să fiu prea obosit?

Mavis plecă capul, roşind:

— Gordon Ferraby, să-ţi fie ruşine, ştii prea bine ce vreau să spun.

Cu soţia la braţ, Ferraby avu sentimentul că este într-adevăr un bărbat.

Dar discuţiile despre Bennett îi redeşteptaseră amintiri urâte, care începeau să-l obsedeze. Într-o noapte avu un vis cu Compass Rose luptând cu furtuna şi Bennett vociferând la el, interzicându-i să dea ordine corecte la cârmă, astfel încât erau în pericol să eşueze; se deşteptă gemând, în plină panică, muiat de sudoare, tocmai când Compass Rose se lansa printre brizanţi spre un şir de stânci. Mavis îl luă în braţe, speriată de trupul lui tremurând, fiecare frison revelând o insuportabilă dramă interioară. El se scuză de a o fi deşteptat din somn, părând a-i cere iertare că avea o infirmitate incurabilă şi compătimind-o din toată inima că avea un asemenea soţ.

— Probabil că am avut un vis urât, murmură el cu voce scăzută; iartă-mă, draga mea.

— Dar ce visai?

— Că eram pe navă.

— Povesteşte-mi şi mie visul.

— Nu-mi mai aduc aminte de ce era vorba.

Ceva mai târziu, când ea îl strângea în braţe,

îngrijorată şi cu compasiune, el se decise şi mărturisi totul, temerile şi eşecurile, îndoielile despre sine însuşi, adevărata poveste a ultimelor luni. În întuneric, cu capul pe umărul lui Mavis, spovedania era mai uşoară, aşa că renunţă la orice amor propriu. Când termină, Mavis era mai emoţionată decât el; împărtăşea teroarea reîntoarcerii lui la bord şi se frământa, ca şi el, de lamentabila dilemă. Mărturisirile lui o îngrozeau, cu atât mai mult cu cât, în niciuna din scrisori, cu umor şi pline de încredere, el nu făcea nicio aluzie la necazuri. Gordon nu mai era omul ce cunoscuse şi cu care se căsătorise; ce făcuseră din el?

Au stat de vorbă până târziu, noaptea. De fapt, Mavis nu putea decât să-i arate încrederea ei în el, ceea ce era foarte puţin. Dar de fiecare dată când îl sfătuia să ceară schimbarea de navă, el răspundea încăpăţânat: „Nu pot renunţa la ceea ce m-am angajat voluntar”.

Imposibil să-l convingă că putea abandona fără dezonoare o profesiune care se dovedea că îi depăşeşte forţele şi era infinit mai penibilă decât crezuse; nu admitea că tratamentul odios la care îl supunea Bennett schimba radical clauzele angajării sale. Obsedat parcă de o dorinţă tenace de autodistrugere, Ferraby refuza să capituleze.

Din multe motive, după acea noapte, Mavis dori să aibă cât mai curând un copil.

Plecările în permisie au fost trase la sorţi şi lui Lockhart îi revenise să rămână la bord ca ofiţer de gardă. Urma să-i vie rândul data următoare şi el nu regreta situaţia; era tot un fel de vacanţă,

după gustul lui, deoarece în momentele libere se putea comporta ca în permisie: citind, ascultând radio, destinzându-se după zbuciumul ultimelor luni. Pe Compass Rose cu căldările demontate şi ventilatoarele în repaus, domnea deplină linişte; părea ciudat: după atâta agitaţie, nava era cuprinsă de o lene provizorie, asemănătoare cu sentimentul ce încerca Lockhart. Acesta avea multe de făcut, dar nimic care să ceară concentrarea spiritului. După micul dejun, vedea echipajul la adunare şi remitea lui Philipps lista lucrărilor de curăţenie şi piturare de efectuat, cerceta poşta sosită; la ora 16 trimitea pe permisionari, spilcuiţi şi ferchezuiţi la mal; la 21 făcea rondul pe navă pentru a vedea dacă totul era în ordine pe noapte. Mesele, parcă erau gustări de excursie: bucătarul şef şi şeful ordonanţelor Carislake erau în concediu; organizarea meniului revenea celei de a doua ordonanţe, Tomlinson, care altă dată ţinuse un mic bufet pe Edgware Road unde se serveau la repezeală cârnăciori fripţi şi pateuri calde; nu se pricepea să lucreze într-un careu de ofiţeri. Dar, rămas singur, Lockhart reluase vechiul său obicei de a citi în timpul meselor, aşa că nu dădea atenţie lacunelor serviciului şi calităţii bucatelor.

Compass Rose era legată alături de Viperous care şi el îşi curăţa căldările. Pentru prima dată, Lockhart putea examina mai de aproape un distrugător şi, profitând de vecinătate, se ducea deseori la bordul lui. Ofiţer de gardă era un tânăr locotenent activ care, păstrând convenienţele de la inferior la superior, nu prea lua însă în serios un

căpitan din rezerva voluntară. Lockhart observa amuzat acest permanent conflict dintre deferenţa reglementară ce se datora celor două galoane ale lui şi dispreţul ce-i inspira un amator. Căci la bordul lui Viperous nu exista nici urmă de amatorism. Severa atmosferă a Marinei Regale şi prestigiul profesional inerent unei activităţi pe distrugător formau o combinaţie foarte puternică. Viperous şi Compass Rose făceau, indiscutabil, parte din aceeaşi activitate şi înfruntau aceleaşi încercări, dar primul era vârstnicul şi privilegiile de vârstă sunt incontestabile. Poziţiile relative în ierarhia navală păreau acum să aibă mai puţină importanţă ca la început. Lockhart, şi mulţi alţii, începeau să acorde mai multă încredere corvetelor, de la trecerea în retragere a traulerelor şi remorcherelor, socotite definitiv ca improprii pentru serviciul de escortă; a naviga la bordul corvetelor, conferea acum marinarilor un renume de oameni tari şi o reputaţie specială.

În timpul concediului navei, Lockhart primi câteva vizite, printre care cea a locotenentului comandor Ramsay, comandant pe Sorrel, corveta soră, care într-o bună zi apăru în cadrul uşii careului.

— Este cineva aici? întrebă el cu voce tare.

Ramsay era robust, sanguin, jovial şi rula r-urile ca cei din vest; la bordul navei sale el trecea drept teribil de sever, dar abandona această reputaţie îndată ce ajungea dincolo de schela de debarcare.

— Vă salut, sir, spuse Lockhart, renunţând a mai citi ziarul. Poftiţi.

— Comandantul vostru este la bord?

— E încă în permisie. Vă pot oferi ceva de băut?

— Da, dacă se poate, gin. Văd că ai primit al doilea galon. Ce fel de om este secundul vostru?

— Insuportabil, răspunse Lockhart cu o strâmbătură a figurii.

— Vă cam muştruluieşte, nu-i aşa?

— Ţine… o disciplină riguroasă.

— Este un fel de a vorbi… zise Ramsay, surâzând. Aşa v-a fost norocul.

Discutară apoi un moment despre grupa de nave de escortă şi probleme de meserie. Ambii arătau aceeaşi resemnare ironică, caracteristică celor de pe corvete, când vorbeau despre navele lor.

Ramsay povesti cu amănunte o întâmplare neplăcută a corvetei Sorrel în cursul ultimei călătorii de escortă: un val cât un munte se sfărâmase exact peste comandă, smulsese două hublouri ale camerei hărţilor şi îndoise balustrada comenzii. Lockhart îşi trecu în revistă amintirile cu speranţa de a găsi un incident care să întreacă pe cel relatat de Ramsay; până la sfârşit, renunţă.

— Probabil că în curând ai să devii secund, spuse Ramsay la plecare, pe neaşteptate.

Remarca îi dădu de gândit lui Lockhart şi o mare satisfacţie: niciodată nu se aşteptase la aşa ceva. După o examinare mai în detalii, ajunse la concluzia că acum faptul ar fi mai puţin surprinzător decât la începutul anului.

Un alt vizitator a fost chiar Ericson, care apăru la bord puţin timp înainte de expirarea

permisiei şi cercetă cele mai mici colţuri ale navei, ca un proprietar puţin încrezător. Îndată, Lockhart îşi dădu seama de tot ceea ce se executase fără rânduială sau chiar se omisese dar, în general, comandantul părea mulţumit să constate că în timpul absenţei sale Compass Rose nu suferise nicio avarie. Luă dejunul la bord şi pentru a sublinia caracterul ocazional al vizitei sale, se comportă pe picior de egalitate cu Lockhart, ceea ce era cu totul neprevăzut din partea lui. Insistă în special asupra dificultăţilor de a înainta în grad pe timp de pace, în comparaţie cu posibilităţile mai rapide create de război. Lockhart avea impresia că Ericson începea să-şi schimbe părerile despre amatori, pe care înainte le lăsa să se întrevadă. Convorbirea din timpul dejunului îi lăsă lui Lockhart un sentiment de respect, aproape de adoraţie pentru comandant, sentiment pe care, cu puţin înainte, nu l-ar fi acceptat, considerându-l ca o atingere a personalităţii proprii; un alt mod de gândire de altă dată dispărea. Dar dacă noile sale opinii urmau a fi tot atât de naturale, de spontane, ca aceasta, Lockhart era bucuros de perspectiva lor.

6

În seara reîntoarcerii permisionarilor la bord, Lockhart, Morell şi Ferraby se aflau în careu, când îşi făcu apariţia Bennett, cam rostogolindu-se pe scară. Fără îndoială, era beat şi cu aproape toţi

nasturii de la pantaloni descheiaţi. Aspectul îi era atât de scandalos, încât celor trei le era imposibil să-l accepte fără o vie reacţie. În timp ce îl priveau în tăcere, Bennett îşi găsi mai întâi de lucru la bufet. În sfârşit, se întoarse, cu un pahar în mână, şi îi fixă cu privirea, pe rând.

— Bine, bine, bine, exclamă el cu un crescendo ridicol; băieţaşii s-au întors la ora cuvenită? Cum v-aţi desprins de deliciile permisiei?

Niciunul nu răspunse.

Gesticulând ca orice beţiv, vărsă jumătate din pahar pe scurtă şi sughiţă:

— Formaţi un faimos trio de şmecheri.

Apoi îl privi provocator pe Lockhart:

— Ce s-a întâmplat în timpul absenţei mele?

— Nimic de seamă.

— Bănuiesc că ai şters-o la uscat de câte ori ai putut.

Trase o enormă duşcă de whisky şi se înecă. Apoi îi privi pe rând pe Morell şi Ferraby:

— Cât despre voi, cei însuraţi… însurăţei…

Pierdu şirul gândului dar, din păcate, îl regăsi:

— …aţi petrecut bine, nu-i aşa?

— A fost foarte plăcut, spuse Morell, după o pauză.

— Pun rămăşag că fiecare din voi a lăsat ceva la copt, termină el grosolan.

Brusc, figura îi deveni pământie şi ieşi din încăpere împleticindu-se. Îl auziră bălăbănindu-se greu pe scară şi trântind uşa de la toaletă.

— Ce naiba înseamnă această frază

extraordinară? întrebă Morell.

— În locul dumitale, îi răspunse Lockhart jenat, nu i-aş da atenţie.

— Dar ce a vrut să spună? insistă Morell.

Cu menajamente nesfârşite, Lockhart îi explică aluzia la o eventuală paternitate. Dar cu toate nuanţările explicaţiei, reacţia a fost aşa cum inevitabil se aştepta: Ferraby deveni purpuriu şi plecă privirea. Cât despre Morell, îşi pierdu masca de indiferenţă şi figura îi luă o expresie teribilă de mânie şi dezgust.

— Ce oribil personaj! spuse el. Cum să scăpăm de el?

— Încep să cred că însuşi Bennett va face tot posibilul ca să scăpăm de el, zise Lockhart, mulţumit că schimbau subiectul discuţiei. Ultima escortă de convoi cred că i-a lăsat o amintire atât de rea, încât n-aş fi surprins dacă s-ar lăsa de meserie.

— Dar cum poate să facă? întrebă Ferraby cu o voce deprimată, slabă, aproape în şoaptă.

— Oh, spuse Lockhart cu un gest vag, sunt mijloace. Dacă aş fi în locul lui, aş simula că sufăr de ulcer duodenal. În marină asemenea cazuri sunt luate foarte în serios; la cel mai mic simptom, eşti imediat debarcat de teama unei crize fatale în plină mare.

— Poate că n-ar strica ca unul dintre noi să-l înveţe, spuse Morell după un moment de gândire. Nu cred că i-ar părea rău, dacă un cuvânt de-al nostru i-ar servi să-şi ajungă scopul.

— Cred că ştie de pe acum ce are de făcut, observă Lockhart.

— Ce fericire dacă ar pleca! exclamă Ferraby, tot aproape pe şoptite. Cât de diferită ar deveni viaţa noastră!

— S-au întâmplat şi lucruri mai puţin previzibile, zise LockharL

— Dar greu să fi fost mai plăcute, răspunse Morell. Cel puţin, după propria mea părere.

Datorită uneia din acele coincidenţe care rezolvă câteodată cele mai haine circumstanţe, cele discutate deveniră realitate. Chiar a doua zi, în timpul dejunului, Bennett, care înfulecase cu ardoarea obişnuită, începu brusc să se bată cu mâinile pe burtă şi emise un râgâit caracteristic.

— La naiba, strigă el, cu o voce sugrumată de emoţie şi de pireul de cartofi înghiţit, mă doare!

— Ce ai? întrebă Ericson cu aparenţă de interes.

— O durere infernală.

Bennett mai scoase un vaiet, mai sfâşietor, şi se îndoi peste masă, continuând a-şi apăsa burta cu mâinile, respirând cu un fel de horcăit, printre dinţii cu goluri între ei. Pentru multe motive, era un noroc ce merita să fie binecuvântat.

— Ai face bine să le întinzi, îi spuse Ericson. Du-te şi te culcă.

— Doamne, ce chin!

— Poate că ai băgat ceva în cuptor? îl întrebă cu candoare Morell, zbârlindu-şi sprâncenele în accent circumflex şi privind la Lockhart pe care îl umfla râsul.

Bennett se ridică cu greutate şi porni împleticindu-se spre uşă.

— Mă duc să mă întind, suspină el; va trece.

Şi ieşi pe uşă, gemând în gura mare.

— Ce necaz pe capul lui, zise comandantul.

— E foarte regretabil, spuse Morell, dar cred că nu putem face nimic pentru el.

Observaţia lui Morell însemna limpede că dorea o schimbare a discuţiei şi Lockhart cu greu se stăpâni. să nu bufnească în râs.

— De ce vă tot vine să râdeţi? întrebă Ericson.

— Mă iertaţi, sir, răspunse Lockhart, care avea toate motivele să se considere vizat; mă gândeam la ceva.

Morell încruntă sprâncenele, prefăcându-se admirabil că-i dezaprobă:

— Nu este deloc frumos din partea dumitale, în asemenea împrejurări, spuse el ritos. Nu te-aş fi crezut în stare, când secundul suferă, să râzi gândindu-te la altceva.

Ericson îi privi pe rând; se pregătea să vorbească, apoi renunţă. Evident purtarea lor nu era cum trebuie. Dar şi el îşi dădea seama că plecarea lui Bennett, mai mult sau mai puţin voluntară, ar fi limpezit atmosfera. Singurul inconvenient al incidentului era că poate boala lui Bennett era reală şi Compass Rose era gata cu pregătirile şi pleca probabil a doua zi.

Previziunile erau justificate: Bennett continuă să geamă toată după amiaza, iar seara fu evacuat la spitalul naval, de unde nu se mai întoarse. A doua zi de dimineaţă, când Ericson îl convocă pe Lockhart în cabina sa, avea pe birou două mesaje dificil de împăcat între ele unul era ordinul de plecare la ora 16, celălalt era referitor la Bennett.

— Lockhart, începu Ericson, secundul va lipsi de la bord un timp, e bănuit de ulcer duodenal.

— Oh! făcu Lockhart.

Satisfacţia de a fi prevăzut cum se vor desfăşura lucrurile îi dădea o poftă grozavă de râs, dar deodată un gând îi trecu prin minte: se prepara ceva, ceva ce-l privea personal, în legătură cu viitorul lui. Aştepta să continue comandantul, sigur de ceea ce va auzi, totuşi cam îngrijorat, că poate sperase mai mult decât se cuvenea.

Ericson plecă fruntea preocupată asupra celor două mesaje.

— Pornim azi după amiază, spuse el, şi plecăm fără Bennett. Căci în acest scurt răstimp, este puţin probabil să obţinem un înlocuitor. Aşadar, continuă el ridicând privirea, va trebui să preiei dumneata răspunderile de secund şi să reorganizezi carturile pe o nouă bază.

— Am înţeles, sir, răspunse Lockhart.

Se mira că inima nu-i bătea mai tare din cauza profundei bucurii ce simţea. Secund de navă… Era gata, trebuie să fie gata. Va trece mult timp până se va mai prezenta o atare ocazie.

— Te voi ajuta, continuă Ericson; sunt convins că vei fi în stare să asiguri serviciul până la sosirea unui înântocuitbr.

— Desigur, pot face faţă serviciului.

— Eşti aşa de sigur? spuse Ericson, privindu-l din nou.

Căci Lockhart răspunsese cu o rapiditate puţin reglementară, cu totul neobişnuită în raporturile dintre ei.

— Da, sir.

— Bine, răspunse Ericson, vom vedea... Deocamdată caută să te descurci cât mai bine.

Şi Lockhart părăsi încăperea cu ferma hotărâre de a corespunde.

La plecarea convoiului, Lockhart preluă cu încredere răspunderea propusă. În ce priveşte organizarea carturilor, intervenea un avantaj pentru el: lua acum cartul de dimineaţă, de la ora 4 la 8, şi fiind începutul verii, însemna aproape 4 ore de cart la lumina zilei, în loc de tensiunea şi dificultatea cartului de la mijlocul nopţii, total pe întuneric. Din prima după amiază, când, după o ultimă inspecţie însoţit de Tallow, raporta comandantului că Compass Rose era gata de plecare, se preocupa să nu fi neglijat ceva important. Nu-i era teamă, se simţea personal şi profesional interesat, precum şi dornic să repurteze succese; dar tot timpul acestei călătorii de escortă a convoiului cât şi în călătoriile următoare a muncit mult mai din greu ca înainte.

Avea obligaţia să prezinte în orice moment comandantului nava complet gata să facă faţă oricăror împrejurări. În port, răspunderile sale aveau ca obiect mai ales disciplina, aprovizionarea cu muniţii şi provizii, organizarea şi supravegherea echipelor de întreţinere. Pe mare, răspunderile sale solicitau calităţi mai importante şi făceau parte mai directă din meşteşugul războiului; era deci mai mare pericolul de a comite erori. În fiecare zi trebuia să verifice starea armamentului şi obuzelor, să desemneze oameni

care să corecteze eventualele defecţiuni. Trebuia modificată ordinea carturilor, să le întărească, să inspecteze de două ori pe zi cazarma echipajului ca să verifice cum era întreţinută şi dacă era uscată; altminteri viaţa la bord devenea prea inconfortabilă.

La căderea nopţii Compass Rose trebuia să se facă una cu întunericul, fără nicio licărire la bord, cu toate armele la locurile lor şi fiecare om cunoscând exact rolul ce-i revenea, în orice eventualitate. Programul era încărcat, dar Lockhart se simţea încurajat de ajutorul primit din partea lui Ericson, a cărui putere de muncă nu slăbea niciodată. Morrel şi Ferraby îi dădeau un concurs prietenesc, de care era foarte bucuros. Liberat de intolerabilul regim impus de Bennett, ei doreau sincer succesul înlocuitorului şi-l ajutau prin toate mijloacele, mai ales în perioada nesigură a începutului.

Căci, în fine, scăpaseră de Bennett; dispăruse în meandrele întortocheate ale spitalelor şi consultaţiilor medicale şi nu mai auziră niciodată vorbindu-se de el. Promovarea în funcţia de secund a lui Lockhart nu se realizase fără oarecare ezitare din partea comandantului şef la Operaţiilor din Vest. Noul ofiţer trimis pentru completarea careului, locotenentul Baker, era mai tânăr decât Ferraby şi se spera că va reuşi să capete încrederea în sine necesară; dar contrariul părea mai probabil. Odată constituită şi pusă la punct, noua echipă transformă totul pe Compass Rose. Careul deveni un loc plăcut, unde se relaxau şi se simţeau ca acasă, fără a mai fi sâcâiţi cu

observaţii. După cele şase luni de bănuitoare şi ineptă tiranie, se bucurau în fine de o libertate plăcută, de care niciunul nu înţelegea să abuzeze. Un sentiment asemănător se răspândea printre oamenii echipajului, unde procedeele grosolane ale lui Bennett provocaseră de asemenea resentimente, determinaseră reacţii exprimate prin lene şi tragere la fit. Certitudinea că, fără a cădea în slăbiciune, Lockhart era un şef mai înţelegător, aduse un randament mai bun. La început au trebuit reprimate câteva indiscipline ale permisionarilor care, pentru a justifica întârzierile, invocau motive nereale. Unul dintre culpabili pretinse că a fost rechiziţionat ca pompier pentru a combate incendiul într-un cămin; după anchetă Lockhart îl demască: în cursul nopţii respective şi pentru prima oară în patru luni, brigada de pompieri din Liverpool nu executase nicio intervenţie. Comandantul expedie pe mincinos la închisoare şi, de atunci, numărul celor ce recurgeau la asemenea încercări diminuă sensibil.

Ericson se felicita de ameliorarea intervenită. Obţinuse cu oarecari dificultăţi numirea lui Lockhart, lovindu-se de neîncrederea încăpăţânată a unor şefi; stăruise însă, considerând că merita osteneala: atât el, cât şi nava câştigau un sprijin a cărui valoare urma să sporească în viitor.

Printre alte atribuţii, Lockhart o avea şi pe aceea de medic la bord, sarcină ce îndeplinea încă de la ambarcare deoarece, imprudent, declarase că, pe vremuri, unul dintre unchii lui fusese

chirurg la Guy's Hospital. La început nu s-a ocupat decât de dureri de dinţi sau scoaterea unui gunoi din ochi şi de o invazie rebelă de păduchi, cu toate că în această privinţă n-avea nicio experienţă personală. Pe mare nu se întâmplase încă nimic grav, iar în port cazurile serioase se tratau la spital. Dar Lockhart ştia că nu totdeauna va fi la fel. Pe alte corvete, în urma torpilărilor, au avut răniţi la bord şi, mai devreme sau mai târziu, se va găsi şi el în prezenţa unor situaţii similare, fără a fi capabil să acorde ajutorul necesar. Deocamdată gonea asemenea gânduri; până în prezent nici măcar un simplu accident de automobil nu-l pusese în contact cu sângele şi cu răniri violente şi se temea să nu reacţioneze insuficient sau eronat dacă se iveau asemenea cazuri. Deseori îi venea în gând expresia „a leşinat la vederea sângelui" şi simţea o penibilă anxietate. „Şi dacă leşin, se întreba el, dacă nu pot face faţă situaţiei?" Conştient, era singura răspundere la care dorea să poată renunţa. Se auto-asigura că, până în prezent, această sarcină fusese doar un fel de sinecură şi problemele de diagnostic cu care fusese confruntat nu îi depăşeau posibilităţile şi nu justificau o demisie.

La plecarea într-un convoi, pe când navele se înşiruiau după ce coborâseră încet fluviul, un petrolier făcu un semnal către Compass Rose, pe care Wells îl transmise comandantului:

— Din partea petrolierului, şir: „Aveţi un medic la bord sau puteţi da o consultaţie?"

Ericson se adresă lui Lockhart, care se afla alături pe comandă:

— Ce spui. Lockhart?

— O să mă ocup, sir. De la distanţă, nu risc să fac prea mult rău.

— Bine, răspunse Ericson, apoi se adresă către Wells. Transmite: „Putem da o consultaţie; care sunt simptomele?”

Semnalele luminoase clipiră din nou, apoi Wells, după ce citi răspunsul, scăpă un „Oh!” scandalizat. Pentru prima oară. Lockhart îl vedea pe Wells pierzându-şi calmul şi se temea de ceea ce îl aştepta. Redevenit impasibil, Wells semnală: „Primit mesajul”, apoi spuse:

— Fvăspunul, şir; „Un prepuţ congestionat”:

Pe comandă se aşternu o tăcere meditativă.

— Sir, spuse în fine Lockhart, îmi mărturisesc cinstit incompetenţa.

— Te înţeleg, răspunse Ericson.

Era una din remarcile ocazionale care îi dovedeau lui Lockhart că Ericson nu era un simplu bun comandant.

— Avem la bord vreun priceput în materie?

— Nu, sir.

„Cred că nu putem face nimic pentru bolnavul vostru”, dictă Ericson lui Wells, continuând: „Comunicaţi mesajul distrugătorului, care are medic la bord”.

După care declară gânditor:

— Frumos început de călătorie pentru pacient, călătorie ce va dura douăzeci şi una de zile. Asta îi va învăţa ca data viitoare să nu mai frecventeze aceeaşi adresă.

Semnalele pe care Viperous şi Compass Rose le schimbară în privinţa acestui caz nu au fost din

cele care se înscriu în registrul de semnale şi lui Lockhart îi scăzu şi mai mult entuziasmul de a-şi continua cariera medicală. Mai târziu, în mijlocul Atlanticului, cerură veşti despre pacient şi au primit răspunsul: „Bolnavul a petrecut o noapte bună”.

— Nici nu ne îndoim, observă cu umor Morell; toată nenorocirea i se trage tocmai de la o „noapte bună”.

Evenimentele de la Dunkerque au marcat pentru ei începutul unei perioade de neîntrerupte bătălii, căci majoritatea convoaielor escortate au suferit atacuri submarine şi aeriene şi pierderile de nave făceau o inevitabilă parte din fiecare călătorie. Dunkerque a modificat echilibrul forţelor în Atlantic: multe nave, distrugătoare şi corvete au fost retrase din escorte pentru a lua parte la operaţie. Unele au fost pierdute, altele deteriorate, altele trimise în apele metropolitane pentru a face faţă unor eventuale tentative de invazie. Numărul navelor de escortă a convoaielor a devenit ridicol de insuficient, chiar după sosirea a 50 vechi distrugătoare cedate aliaţilor de Statele Unite. Convoaiele navigau sub o protecţie mai mulţiluzorie, mai ales ţinând seama de forţa crescândă a submarinelor. Când, după Dunkerque, Marina Regală reîncepu să dea atenţie bătăliei majore a Atlanticului, se constată că violenţa asaltului submarinelor se amplifica şi accelera în fiecare lună.

Alţi factori agravau şi mai mult situaţia. Harta prezenta un tablou sumbru: Norvegia invadată,

Franţa ocupată, Irlanda dubioasă, Spania într-o neutralitate echivocă, aşa că, coastele Europei, de la Narvik până la Bordeaux erau accesibile submarinelor şi, ameninţare mai serioasă încă, puteau fi utilizate ca baze aeriene pentru avioane cu rază mare de acţiune. Acum un avion putea descoperi orice convoi în plin Atlantic şi să-l semnaleze submarinelor în timp ce el evolua în afară de orice pericol. Consecinţele acestei cooperări au devenit funeste pentru aliaţi. În cele trei luni următoare evenimentelor de la Dunkerque, peste două sute de nave au fost date la fund şi pierderile au continuat cu cadenţa de cincizeci de nave pe lună, până la sfârşitul anului. Se pregăteau mijloace de remediere a situaţiei: arme noi, mai multe nave de escortă, mai multe avioane; dar remediile n-au sosit la timp; multe nave şi oameni şi multe convoaie s-au întors la baze cu goluri mari în rândurile lor.

Revenind din una dintre călătorii, pe când se aflau în largul Islandei, Compass Rose luă parte la prima sa bătălie sângeroasă.

Alarma a sunat puţin înaintea miezului nopţii; Ferraby părăsea comanda unde tocmai îşi terminase cartul în tovărăşia lui Baker şi se îndrepta spre pupa pentru a lua comanda lansatoarelor de grenade. El însuşi dăduse alarma îndată ce auzise bâzâitul avionului şi observase o jerbă de proiectile trasoare trase de la aripa îndepărtată a convoiului, semnalând un atac. Se aştepta deci la eveniment, dar nu îşi putea stăpâni frica bolnăvicioasă cauzată de agitaţia produsă pe navă, care era la prima ei alarmă. Noaptea era

calmă; luna strălucitoare, în ultimul pătrar, scălda puntea superioară cu o lumină rece şi marca cu vizibilitate periculoasă siluetele celor mai apropiate mase ale convoiului. O noapte tocmai potrivită pentru o dramă acum inevitabilă şi, în timp ce alerga spre capătul lui Compass Rose, Ferraby avea impresia că se precipită spre eşafod. Ştia că primul cuvânt pronunţat îi va trăda emoţia vocii, ştia că, dacă ar fi fost în plină zi, i s-ar fi văzut figura lividă şi buzele tremurătoare, ştia că, cu toate lunile de antrenament şi cu toată tensiunea treptat crescândă, nu era pregătit să înfrunte momentul teribil. Dar orice se întâmpla, Ferraby trebuia să privească lucrurile în faţă.

Wainwright, tânărul torpilor, era deja la post pe puntea pupa, degajând dispozitivul de lansare şi îndată ce deschise, gura pentru a pronunţa două sau trei cuvinte: „Gata, şir”, Ferraby înţelese că şi el abia îşi stăpânea nervii. Faptul îi dădu o oarecare încredere neaşteptată: dacă şi alţii erau cuprinşi de fiică, spaima lui înceta de a mai fi o slăbiciune ruşinoasă individuală, putea deci mai uşor fi suportată în tovărăşie cu ceilalţi; gândul îi dădu putere, îşi întări vocea şi comandă:

— Gata de lansat prima serie.

Apoi se întoarse pentru a verifica dacă echipa era la postulă, când un strălucitor foc de artificii la traversul navei îl orbi.

Avionul atacator survola destul de jos centrul convoiului, hărţuit de focurile convergente dirijate asupra lui de toate navele. Rămânea invizibil, dar zborul său rapid era jalonat de traiectoriile luminoase ale proiectilelor trasoare care măturau

cerul nopţii ca un imens evantai desfăşurat deasupra convoiului. Vacarmul era asurzitor, avionul zbârnâia în întuneric, sute de tunuri şi mitraliere trăgeau toate o dată, sirenele de pe una sau două nave mugeau, dând alarma. Din centrul convoiului, navele fugeau în dezordine ca să se depărteze de avionul ce zbura jos; era un infern. La pupa lui Compass Rose, oamenii aşteptau căutând să prevadă ce direcţie va lua avionul după fiecare cerc descris. Pe platforma de deasupra, servanţii de la mitralierele grele îşi profilau spre cer siluetele nemişcate, cu căştile pe cap, aşteptând ordinul de tragere; ordin care nu veni, căci se prepara un alt deznodământ.

Tumultul formidabil ajunse la un punct culminant când, la finele unei bucle deschise, avionul lăsă două bombe la centrul convoiului; una căzu în mare, proiectând o înaltă coloană de spumă care străluci sub lumina lunii, dar cealaltă îşi atinse obiectivul. Cu un îngrozitor zgomot de prăbuşire de fierărie, lovi o navă pe care n-o puteau vedea. Dar înţeleseră că nimeni n-o va mai vedea vreodată, căci urmă imediat o a doua explozie, iluminând întregul convoi cu o gigantică fulgerare portocalie. Toată nava a fost dezintegrată într-o secundă. Pe un cerc cu diametrul de jumătate de milă căzu pe apă o grindină monstruoasă de rămăşiţe; se auzi apoi descrescând bâzâitul avionului; depărtându-se, lăsa în urmă un murmur surd care accentua oroarea distrugerii efectuate.

— Probabil că nava atinsă transporta muniţii, se auzi o voce, întrerupând tăcerea lugubră. Bieţii

oameni!

— Nu şi-au dat seama de nimic, replică o altă voce. Este cel mai simplu mod de a muri.

„Imbecili, gândi Ferraby, stăpânit de un tremur nervos incontrolabil, imbecili ce sunteţi! Nimeni nu-i bucuros să moară!…”

De pe puntea de comandă, Ericson văzuse totul: lovirea navei, ploaia de scântei la punctul de lovire, precedând cu: câteva secunde formidabila explozie care transformă totul în bucăţi. Dar când îşi transmise ordinele, în tăcerea înmărmurită, vocea îi era tot atât de calmă ca de obicei; nimeni nu bănuia mânia şi durerea lui, la gândul că un echipaj la fel cu al său era volatilizat dintr-o singură lovitură şi nu era nimic de făcut: avionul dispăruse, mândru de oribila lui ispravă. Dacă mai supravieţuiau câţiva oameni, ceea ce părea de necrezut, Sorrel, nava de escortă din coadă, va încerca pe cât posibil să-i salveze. Totul se petrecuse rapid şi brutal…

N-a mai avut timp să se gândească la victime, să se înduioşeze de soarta lor, căci o a doua lovitură se auzi aproape imediat. Abia luase în mină binoclul că la vreo sută de metri distanţă, una din navele căreia Compass Rose îi asigura protecţia, se zgudui din cauza unei bruşte explozii, se ridică şi căzu, rănită de moarte.

De astă dată era o torpilă… Ericson o auzise şi se repezise spre portavoce pentru a da ordin să se mărească viteza şi să se înceapă zigzagurile, gândind: „Dacă torpila a fost lansată din afara convoiului, a trecut doar la câţiva metri de noi”. În cabina asdicului, Lockhart o auzise şi el şi, fără a

mai aştepta ordine, acţionase conform rutinei, care domina totul, chiar surpriza şi frica. Pe teugă, Morell o auzi şi-şi readună oamenii în jurul tunului, încărcându-cu un obuz iluminant. Jos în timonerie, Tallow auzi şi el şi se încleştă de timonă strigând către timonieri: „Atenţie la telegraf!” ştiind că trebuie să parvină ordine grabnice. La pupa, lângă dispozitivul de lansare a grenadelor, Ferraby auzise şi el torpila şi îl trecură fiori. Privirea i se îndreptă spre apa sumbră scursă pe lângă bordul lui Compass Rose, apoi spre nava rănită, care îi apărea foarte vizibil. Dorea din toate puterile să fie repede angajat într-o acţiune care să-l smulgă din teroarea simţită. În adâncul compartimentului maşinilor, Watts auzi, mai bine decât oricine, torpila lovindu-şi ţinta: o puternică lovitură de ciocan asupra bordului navei, o pâriială surdă. Când, aproape imediat, primi ordinul de a mări viteza, avea deja mina pe valvula principală. Ştia ce se întâmplase, nu se îndoia de ceea ce putea urma. Dar mai bine să ignoreze ceea ce se petrecea în altă parte; acolo jos, sub linia de plutire, era nevoie de răbdare, de speranţă şi de sânge rece.

Ericson ordonă executarea unui mare semicerc la tribord, îndepărtându-se de convoi şi începu să caute submarinul după ceea ce presupunea a fi siajul torpilei. Nu găsi nimic şi reveni circular în direcţia navei atinse, rămasă în afara liniei, ca un cocor ce nu mai are putere să urmărească zborul migrator, lăsând să treacă restul convoiului. Se scufunda repede, elicele ieşeau deja la suprafaţă, era pe punctul

scufundării totale. Parveneau până la ei strigăte de groază şi un miros greu de păcură. Un moment, pe nava net conturată de lumina lunii, au văzut o masă de oameni înghesuiţi la pupa care se ridica spre cer, gesticulând şi urlând, în timp ce sub picioarele lor simţeau nava alunecând spre mormânt. Dorind să decidă cu sânge rece cum putea ajuta pe cei în nevoie, Ericson era frământat de o dilemă: dacă se oprea pentru a culege pe supravieţuitori, nu numai că Compass Rose devenea la rândul ei o ţintă uşoară, dar pierdea orice şansă de a descoperi submarinul; dacă continua urmărirea, în timp ce Sorrel era ocupată în altă parte, aceşti oameni rămâneau pradă morţii. Alese un compromis, cei ce comporta minimum de riscuri: să lase la apă o barcă cu misiunea de a salva pe cei mai mulţi posibil, în timp ce Compass Rose se îndepărta, reluând urmărirea. Trebuia însă acţionat prompt.

Când Ericson îl chemă prin portavoce, cu un efort disperat Ferraby îşi întări vocea:

— Prezent, sir.

— Lăsăm o barcă la apă: ce gradat ai la îndemână?

— Pe marinarul şef Tonbridge, sir.

— Spune-i să adune câţiva oameni, cel mult patru, şi să rameze către nava care se scufundă. Recomana A-i să se ţină la distanţă cât timp nu s-a scufundat. Poate că şi ei au lăsat câteva bărci la apă. Să procedeze cum va crede mai bine. Ne vom întoarce să-i căutăm, după ce vom încerca o ultimă dată să reperăm submarinul.

— Am înţeles, sir.

— Procedaţi cât mai repede posibil; nu este cazul să stăm prea mult timp pe loc.

Ferraby căută să reacţioneze energic; era cel mai bun remediu pentru a-şi stăpâni frica. Barca a fost lăsată repede, nava torpilată mai plutea încă, dar se balansa lent, înainte de a fi înghiţită de valuri. Compass Rose se depărta abandonând pe salvatori periculoasei lor misiuni. Tonbridge apucă echea privind spre navă, când zgomotul unei explozii străbătu peste valuri şi nava începu să se scufunde rapid. Îngrozit, Tonbridge îl privea dispărând; nu mai asistase vreodată la asemenea dramă, nu mai acţionase în atari împrejurări şi făcea eforturi supraomeneşti pentru a îndeplini întocmai sarcina. Se îngrijorase când coborâse în barcă şi privise plin de teroare pe Compass Rose dispărând în imensitatea unei mări ostile, rămânând singuri în mica barcă, în timp ce întregul convoi se estompa în depărtare. Spectacolul navei care se scufunda sub ochii lor, bieţii oameni urlând şi zbătându-se în apă, în mirosul greu, acru, de păcură, era un adevărat coşmar. Tonbridge avea douăzeci şi trei de ani, era originar din mahalalele sărace ale Londrei, se angajase foarte tânăr şi servise timp de şase ani în Marina Regală; în faţa încercării cu care era confruntat, se comportă curajos, nu se eschivă, învingând obişnuitele micimi omeneşti.

Oamenii din echipa de salvare nu precupeţiră niciun efort; rămaseră în noapte călăuziţi de strigăte, impresionaţi de gemetele de groază ale celor ce cădeau direct în apă, făcând tot posibilul ca să-i ajute şi reuşind să salveze paisprezece

naufragiaţi, printre care un muribund şi opt răniţi. Tonbridge încercase să salveze şi pe un al cincisprezecelea care horcăia într-o ultimă tresărire de teroare şi epuizare; dar stratul de păcură ce-i acoperea trupul a făcut imposibilă salvarea, aluneca de câte ori îl apuca şi dispăru în adânc înainte de a-l putea lega cu o parâmă. Când pe mare n-au mai existat nici umbre, nici strigăte, au pus ramele în repaus şi au aşteptat pierduţi în imensitatea Atlanticului, singuri printre epave şi duhori otrăvitoare de păcură; astfel îi găsi Compass Rose.

În picioare la centrul navei, în timp ce barca era prinsă în cârlige, Ferraby tremura la gândul celor ce va vedea când vor apare salvaţii. Nu era în stare să suporte spectacolul; mila se contopea cu oroarea. Au început să apară mai întâi cei care puteau urca cu mijloace proprii: o jumătate de duzină de oameni tremurând, cu feţe înnegrite, cu hainele murdare de păcură, îmbrăcate la întâmplare, după explozie; unuia îi şiroia sânge din cap, altul îşi susţinea braţul ars de un jet de aburi de la umăr până la încheietura mâinii. Toţi priveau buimaci în jurul lor, stupefiaţi de rapiditatea dezastrului, fericiţi de a mai trăi, de a mai simţi puntea sub picioare. Au fost îndrumaţi la căldură şi s-a adus un sapan pentru a ridica la bord pe cei serios răniţi. Unii tăceau, alţii plângeau, mulţi scuipau păcura care le ardea şi infecta măruntaiele. Întinşi unul lângă altul, zăceau pe punte ca pe un pat de suferinţe, atât de tragici în nenorocirea lor, că nu-ţi venea să-i priveşti. Barca, în noaptea lugubră, lovea greu în

corpul navei şi din ea, Tonbridge strigă:

— Mai este un mort, aicea jos!

Ferraby nu mai văzuse vreodată un mort şi apelă cu disperare la toată voinţa pentru a privi această biată rămăşiţă aruncată de mare: un bătrân marinar, rece ca o piatră, aproape rigid, respingător la vedere, cu capul cărunt balansându-se de pe un umăr pe altul în timp ce se ridica trupul la bord.

Gata să vomite, lui Ferraby îi venea să fugă. Privi cu uimire amestecată cu oroare pe cei doi marinari care duceau cadavrul; „Cum pot ei să suporte ceea ce fac, gândea el, cum pot să se atingă de un mort!” Auzi pe Lockhart spunând:

— Duceţi-i pe toţi sub teugă, aici nu văd nimic.

Apoi Ferraby se duse să supravegheze ridicarea bărcii, fără a îndrăzni să mai arunce o privire la cortegiul de creaturi chinuite care se depărtau. Barca a fost ridicată la bord şi amarată, iar Ferraby fu fericit ca la întoarcere să fie scutit de o parte din oribila privelişte. Mai dăinuia doar o intolerabilă duhoare de păcură, puntea era presărată cu băltoace de sânge şi apă, mortul zăcea uitat, sprijinit de balustradă, la un metru de el, balansându-se după ruliu şi aşteptând zorile şi un linţoliu. Plin de spaimă şi repulsie, Ferraby fugi spre pupa urmărit de teroare.

În postul echipajului, sub lumina slabă a becurilor camuflate, Lockhart se consacra unei activităţi care altă dată i-ar fi părut imposibil s-o execute. Îşi amintea fugar şi cu oarecare bucurie de îndoielile anterioare: acum avea de-a face cu

sânge, mult mai mult decât ar fi fost necesar ca să leşine şi totuşi se ţinea bine pe picioare. Pentru a coase o tăietură profundă care brăzda figura unui om de la marginea părului până la nas, se gândise, scoţând catgutul din învelişul respectiv: „Sper că n-au omis să-i includă modul de utilizare!” Apoi bandajă o fractură de picior folosind ca atelă o bucată din suportul unei bănci, cusu diverse alte răni şi îşi dădu toată silinţa posibilă pentru a reanima omul cu braţul ars care leşinase de durere. În prezent, aproape cu o curioasă detaşare, asista la agonia înceată a unui om ai cărui plămâni şi, fără îndoială, intestinele, erau roase de aciditatea păcurii. Oamenii echipajului făceau cerc în jurul lui, nu-l slăbeau din ochi, gata să-l ajute la cel mai mic semn. Cele două ordonanţe aduceau ceai pentru a remonta pe salvaţi şi şocaţi, alţi marinari le aduceau haine uscate, iar mai târziu apăru Tallow oferind o duşcă mare de rom lui Lockhart, care aprecie că nu era prea copioasă. Din exterior se mai auzi o explozie şi Lockhart privi în sus; prin teuga înceţoşată, peste şirurile de răniţi bandajaţi, de oameni încă tremurând, peste cadavrul contorsionat, prin confuzia misterioasă a nopţii, Lockhart întâlni privirea marinarului şef Phillips. Involuntar, îşi zâmbiră, semn că gândeau la fel: dacă acum îi lovea o torpilă, prai se alegea din ei toţi şi toată activitatea de ajutorare a răniţilor ar fi fost zadarnică. Lockhart se absorbi din nou în munca sa, încercând să extragă o aşchie de oţel dintr-o rană, dacă respectivul suporta operaţia. Era momentul să se gândească numai la cele esenţiale

şi să-şi îndeplinească cât mai bine sarcina.

Când Lockhart termină lucrul, mijeau zorile. Târând picioarele, complet epuizat, urcă pe puntea de comandă pentru a raporta comandantului; îl întâlni la capătul scării; ambii munciseră din greu toată noaptea şi, istoviţi, se priveau în tăcere, cu figuri contractate, inexpresive, dar oarecum recunoscându-şi reciproc competenţele… Pe mâinile lui Lockhart şi pe mânecile scurtei, Ericson observă pete de sânge.

— Nu ţi-ai pierdut vremea degeaba, spuse el în fine, calm. Ce se întâmplă pe jos?

— Doi morţi, sir, răspunse Lockhart cu voce răguşită, trebuind să tuşească pentru a o face inteligibilă. Şi mă tem că încă unul este pe cale: a înotat cu un braţ teribil de ars şi a suferit un şoc extrem de violent; ceilalţi unsprezece ar trebui să scape.

— Paisprezece… din cei treizeci şi şase de oameni ai echipajului… spuse Ericson.

Lockhart nu găsi alt răspuns decât a clătina din cap. Şi chiar dacă ar fi existat un răspuns, nu reuşea să-l găsească în starea în care se afla. Orele petrecute în contact cu atâta suferinţă îi tociseră sensibilitatea. Arătând convoiul care, odată cu zorile, apărea din întunericul nopţii, el întrebă:

— Şi ce s-a mai întâmplat cu convoiul?

— S-a mai pierdut încă o navă din cealaltă parte a lui; în total, trei.

— Au fost mai multe submarine?

— Nu cred, probabil numai unul care a

traversat convoiul.

— Au lucrat bine astă-noapte, zise Lockhart, incapabil să exprime altceva decât un regret formal. Poate vreţi să vă odihniţi, sir? Aş putea termina eu cartul.

— Nu, du-te să te culci, voi aştepta pe Ferraby şi Baker.

— Tonbridge s-a comportat foarte bine.

— Da… şi dumneata la fel, Lockhart.

— Uneori a fost foarte greu, răspunse acesta, cu un gest din cap. Trebuie să-mi procur o carte despre răni, îmi va fi foarte utilă dacă lucrurile continuă astfel.

— Nu văd niciun motiv care să împiedice ca lucrurile să continue astfel, spuse Ericson. Trei nave în trei ore şi probabil o sută de oameni, straşnică treabă!

— Da, zise Lockhart aprobând cu un semn din cap, un debut promiţător. După război, o sa de cerem reţeta.

— După război, răspunse grav Ericson, ei ne-o vor cere pe a noastră.

7

Până la finele anului, au escortat unsprezece convoaie către Islanda, către Gibraltar, către punctul de întâlnire din mijlocul Atlanticului cu nave venite din partea opusă. Ca de obicei, pe măsură ce iarna avansa, vremea devenea tot mai rea. Dar au ajuns să se bucure de vijelie şi de

căderea barometrului pentru liniştea care rezulta astfel; căci nopţile întunecate şi marea agitată constituiau o asigurare împotriva atacurilor şi erau dispuşi să plătească un preţ bun şi chiar să prelungească cât mai mult situaţia de vreme rea. În acea epocă, submarinele nu posedau încă dispozitivele care mai târziu le-au permis să ochească cu precizie şi pe vreme rea şi deocamdată era mai dificilă reperarea şi torpilarea navelor. La început nimeni n-ar fi crezut că vor ajunge să binecuvânteze furtunile Atlanticului; acum furtunile le conveneau de minune.

Dar nu totdeauna sufla vântul, nu totdeauna luna era ascunsă în nori. Tragedia primului convoi torpilat se repetă de mai multe ori. Şi dacă numărul celor salvaţi creştea treptat, cel al navelor pierdute urma aceeaşi curbă. Devenea tot mai evident necesar să se rezolve problema naufragiaţilor, pescuirea lor din apă; corvetele, cărora deocamdată le revenea serviciul de salvare, erau lipsite de mijloace pentru a-l îndeplini. Devenea indispensabilă prezenţa la bord a unui medic, cel puţin a unui infirmier care să dea asistenţă răniţilor şi epuizaţilor. Era inutil, fără sens, să se expună nava la pericolul operaţiilor de salvare, dacă naufragiaţii ajunşi la bord, răniţi, arşi, otrăviţi cu păcură, nu puteau fi îngrijiţi cum trebuie.

Apoi dotarea cu efecte a corvetelor trebuia şi ea suplimentată: rezervă de aşternuturi, de pături, o infirmerie adecvată, medicamente pentru alinarea durerilor, ba chiar pânză pentru giulgiuri;

o mulţime de lucruri la început neprevăzute deveneau acum realităţi stringente.

În acest context de insuficienţă, de risipă de eforturi şi curaj se termină anul 1940. Cortina căzu pe o scenă memorabilă: în dimineaţa Crăciunului, o navă greu încărcată cu minereu de fier a fost literalmente tăiată în două sub ochii lor şi se scufundă în mai puţin de un minut ca o piatră azvârlită în lac. N-au rămas alte urme decât o spumă uleioasă şi patru oameni care se zbăteau la suprafaţa apei. În acea zi, s-a atins recordul distrugerilor şi al morţilor. În acea epocă de început, pierderile de nave, morţii, amploarea numărului victimelor erau încă capabile să-i îngrozească şi să-i emoţioneze.

Curând însă aveau să înţeleagă că partida de abia începuse.

PARTEA A TREIA
1941: ÎNCLEŞTAREA

1

Anul nou debuta cu o dramă oarecum casnică, de fapt fără importanţă, dar consecinţă a frământărilor inerente războiului.

Eroul conflictului a fost un marinar denumit Gregg, aflat în subordinea lui Morell, care nu ştia mare lucru despre el decât că era o fire liniştită şi disciplinată; de cincisprezece luni de la

îmbarcarea pe Compass Rose comportarea lui fusese fără reproş. Surpriza a fost generală când, subit, spre finele staţionării în port, el dispăru şi până în momentul când porneau pentru a i escorta primul convoi al anului nu l-au mai găsit. Au plecat fără el, după ce s-a aranjat cu autorităţile portului că, dacă revenea în absenţa lor, Gregg nu va fi abandonat pe cheu, fără resurse. Misterul dispariţiei urma a fi lămurit mai târziu, deocamdată consecinţa era un om mai puţin la bord. Discuţia abaterii de la regulamente a fost amânată, toată atenţia fiind concentrată asupra pregătirilor de pornire în călătorie.

La întoarcere a început cercetarea cazului; absenţa nemotivată este prin sine o faptă gravă, dar abandonarea postului pe navă, în timp de război, antrena inculparea de dezertare în faţa inamicului.

În dimineaţa următoare întoarcerii navei, Gregg apăru la raportul comandantului Ericson, care aştepta cu interes explicaţiile. Credea că va aduce o scuză sau va invoca circumstanţe capabile de a atenua gravitatea cazului cel puţin aşa spera Ericson, dat fiind antecedentele comportării lui Gregg. Altminteri risca închisoarea, din care va ieşi pierdut pentru totdeauna.

Dar Gregg se închise într-un mutism absolut, declanşând o adevărată dramă. Cazul era simplu: Gregg părăsise nava într-o după amiază, lipsise fără învoire de la bord la plecarea navei în călătorie şi se prezentase îndată la reîntoarcerea ei. Absenţa nemotivată de şaptesprezece zile era indiscutabilă. Când Ericson îi ceru lui Gregg să se

explice, nu primi alt răspuns decât o dare din cap, însoţită de: „N-am nimic de spus, şir”, ceea ce lăsa totul complet nelămurit.

— Trebuie să spui ceva. observă Ericson sever. Privi figura încadrată cu păr roşu a marinarului şi încercă să-i analizeze expresia: nu era aceea a unui om pornit să inventeze scuze, nici a unui om timid, cu atât mai puţin a unui revoltat. I se citea un fel de determinare fatalistă care, în circumstanţele respective, nu era lipsită de o doză de curaj.

— Vreau să cunosc motivele pentru care ai părăsit nava, continuă Ericson, şi să ne spui ce ai făcut în timp ce noi eram pe mare. Trebuie să-ţi explici purtarea, altminteri vei suporta consecinţe serioase.

Toţi îl priviră pe Gregg: comandantul, Lockhart, Morell şi Tallow, care îl adusese la judecată. Fiecare avea expresii diferite: comandantul era impasibil, reflectând obiectivitatea unui judecător; Morell părea intrigat; o, severitate foarte reglementară brăzda fruntea secundului Lockhart, iar figura lui Tallow exprima indignarea profesională, inaccesibilă indulgenţei faţă de vinovat şi care nu crede în sinceritatea pocăinţei. În faţa lor, marinarul Gregg păstra o imperturbabilă rezervă.

— Poate că te-ai dus să-ţi vezi părinţii? întrebă Lockhart de formă, dar cu o mină din ce în ce mai severă, căci găsea că gluma durase prea mult.

— Ei bine! spuse Ericson, aşteptăm.

— N-am nimic de spus, sir, repetă Gregg cu

aceeaşi voce inexpresivă.

Tallow se manifestă sub forma unei slabe fluierături a pagubă, ceea ce îi aminti lui Ericson greaua povară a tradiţiilor şi mecanismul justiţiei navale militare pe care va trebui să-l aplice pentru a adapta pedeapsa la delict. Scena i se părea cu atât mai lipsită de obiect şi fără rost, cu cât totul se desfăşura între el şi un biet marinar care refuza încăpăţânat să-şi salveze pielea. Căuta să descopere motivele reale ale tăcerii, dorind să-l scoată pe Gregg dintr-o situaţie care, cu cea mai mare bunăvoinţă din lume, devenea periculoasă pentru el. Încercă din nou:

— Este absurd, spuse el cu bunăvoinţă. Nu ştiu ce încerci să ascunzi, dar mă îndoiesc că merită să te comporţi astfel. îţi dai seama că te pot trimite la închisoare?

— Da, sir, murmură Gregg.

— N-aş vrea să fiu nevoit să procedez astfel. Pentru prima dată calci disciplina şi superiorul dumitale mă asigură că a fost totdeauna satisfăcut de activitatea pe care ai depus-o. Dar dacă nu dai o explicaţie valabilă, nu există altă soluţie decât închisoarea.

Şi după o pauză, reluă:

— De ce ai părăsit nava şi ce ai făcut în cele şaptesprezece zile?

Gregg tăcea mereu, ocolind privirea lui Eiăcson şi continuând confruntarea, care nu putea avea decât un singur deznodământ. Zgomotele de pe navă şi cheu păreau a fi suspendate, aşteptând rezolvarea scenei. Ciudat, lui Lockhart i se părea că faptul nu se întâmplase, că Gregg nu trebuia să

răspundă, că aveau să aştepte aşa totdeauna, până vor îmbătrâni cu toţii şi războiul se va fi terminat, fără a se mai imputa vreo vină. Poate că Ericson simţea ceva similar, căci se ridică brusc şi spuse:

— Amânăm discuţia.

— Amânăm discuţia, repetă Tallow cu un grăunte de mirare în voce.

Apoi, energic, comandă automat: „Stânga-împrejur, marş!”

După plecarea lui Gregg, Ericson îi spuse lui Morell:

— O să-l chem din nou mâine. Până atunci ai face bine să-i vorbeşti, să vezi ce este cu povestea asta. Nu vreau să-l trimit la închisoare fără să ştiu exact despre ce-i vorba. Este căsătorit?

— Da, sir.

— Vezi atunci dacă nu este ceva în legătură cu aceasta. Apoi se adresă şefului de echipaj:

— Ţine-l sub supraveghere până mâine dimineaţă.

— Da, sir.

— Să trecem la cazul următor.

Chemându-l pe Gregg la discuţie, Morell procedă altfel: singuri în cabină puteau vorbi mai liber, putea să-l trateze pe Gregg ca pe un martor care ştia ceva dar care ademenit, intimidat, a fost constrâns să nu mărturisească adevărul. Între patru ochi, fără proces verbal al discuţiei, raporturile de la ofiţer la marinar puteau lua un aspect mai intim.

— Comandantul face tot ce poate pentru dumneata, îi spuse scurt Morell, când Gregg repetă cu aceeaşi încăpăţânare: „N-am nimic de

spus”. Îşi dă mai multă osteneală decât poate meriţi, dar aceasta nu mă priveşte. Vrea să ştie motivul care te-a determinat să părăseşti subit nava. De ce nu-l spui?

— Nu vreau să-l spun, sir, replică el tot atât de încăpăţânat.

— Preferi o lună de închisoare?

Fruntea lui Gregg se brăzdă, dar nu răspunse nimic.

— Ştii ce înseamnă, continuă Morell: va fi o notă rea cât timp vei rămâne în marină, înscrisă totdeauna pe foaia matricolă.

— Nu servesc în marină decât pe durata războiului, sir.

— Şi cât timp crezi fă va dura? Vrei să rămâi marinar încă doi sau trei ani? Cum să avansezi în grad dacă refuzi să-ţi explici purtarea?

— Nu ştiu, sir.

— Haide, Gregg, e mai bine să vorbeşti, spuse Morell, schimbând tonul. Ce înseamnă asta? Unde te-ai dus? Acasă?

— Da, declară cu greutate, după o pauză, Gregg. Am fost la Londra.

— Ei! Asta înseamnă ceva… Şi ce nu este în regulă acasă?

— Acum totul e în regulă, sir.

— Dar înainte?

— S-a întâmplat ceva între timp.

— Ce?

— Nu vreau să spun, replică Gregg, reluându-şi atitudinea îndărătnică, fără expresie.

— Nu voi repeta nimănui.

— O să spuneţi comandantului, răspunse

Gregg perspicace.

— Poate că nu-i voi spune; în orice caz numai două persoane ar fi în cunoştinţă de fapte, nu se va răspândi nimic mai departe.

Gregg clătină capul, ezitând.

— Va merge mgi departe, totuşi, dacă o spun înaintea judecăţii; o să ştie toată lumea de la bord.

— Ce vei spune la raport nu se va repeta la bord, ştii foarte bine. Hai, să continuăm. Necazuri acasă?

— Da, sir.

— Cu soţia?

— Da.

— Ce fel de necazuri?

— Necazuri obişnuite, admise Gregg, destul de pornit.

— Cum ai aflat?

— Mi-a scris un prieten… de-acasă.

— Şi te-ai dus să aranjezi lucrurile?

— Da.

— De ce nu mi-ai spus şi mie?

Gregg nu răspunse.

— Vezi în ce încurcătură te-ai băgat, spuse Morell, sever. La ce naiba crezi că sunt buni ofiţerii, dacă n-ai încredere că pot să-ţi dea un sfat în asemenea cazuri?

— Nu ştiam, şir… Apoi voiam să păstrez întâmplarea numai pentru mine.

— Cum să păstrezi secretul când ai absentat şaptesprezece zile fără învoire?

— Până acum nu ştie nimeni cu excepţia dumneavoastră.

— Dar vei spune totul comandantului.

— Nu vreau, mai bine mă duc la închisoare şi gata.

— Nu fi copil. Nu spun că vei scăpa fără pedeapsă dar ţi se poate ameliora situaţia. Comandantul este foarte uman.

— Dar nu pot să povestesc totul la raport, spuse Gregg cu disperare, în timp ce mă ascultaţi toţi!

— Nu este nevoie de toţi, poţi foarte bine, cu privire la o chestiune de familie, să-l vezi pe comandant între patru ochi.

— Da, sir.

— Atunci?

Gregg se decise brusc:

— Am s-o fac, sir.

— De ce nu te-ai decis azi dimineaţă?

— Nu mi-a dat prin cap.

— Ţi-ai fi evitat multe necazuri. Toată lumea ţi-ar fi dat dreptate. Bine, voi aranja să-l poţi vedea pe comandant chiar azi după amiază, spuse Morell, ridicându-se.

— Şi ce să-i spun? întrebă Gregg speriat.

— Să-i spui exact de ce te-ai dus acasă şi ce s-a întâmplat acolo.

— Şi nu va merge vorba mai departe?

— Nu.

— Credeţi că o să scap?

— Nu ştiu, poate nu complet, dar în orice caz mult mai ieftin decât dacă refuzi să vorbeşti. Altminteri nu există decât o soluţie, închisoarea.

— Bine, spuse Gregg şi figura i se lumină. Vă mulţumesc mult, sir.

— N-ai de ce să-mi mulţumeşti.

Morell înţelese că era momentul să revie la raporturile reglementare, să se distanţeze de el. Adăugă:

— N-ai scăpat încă cu totul, mai ai de tras. Acum întoarce-te la lucru. Te voi anunţa când comandantul va dori să te vadă. De astă dată spune-i tot adevărul, nu mai pierde timpul degeaba.

Era posibil ca Gregg să refuze în ultimul moment să-şi povestească necazul aşa că, pus la curent de Morell, Ericson îşi dădu toată silinţa pentru a-i înlesni mărturisirea. Când marinarul intră în cabină, dădu ordin faţă de el să nu fie deranjat sub niciun motiv; îl pofti pe Gregg să ia loc, îi oferi o ţigară şi-l întrebă, ca şi cum era sigur că-i va spune totul fără nicio rezervă. În ţinută de serviciu, aşezat pe marginea scaunului, Gregg ezila încă, încordat şi cu broboane de sudoare pe frunte. Ericson se plecă spre el:

— Mi se pare că eşti căsătorit?

— Da, sir.

— Te-ai dus să-ţi vezi soţia?

Gregg ridică pleoapele, le lăsă în jos şi şopti abia perceptibil:

— Da, sir.

— Este mai bine să-mi spui totul, continuă Ericson. Fără a mai vorbi de situaţia grea în care te afli, nu simţi nevoia să te spovedeşti cuiva?

Se întoarse, în timp ce Gregg, în sine, se mai frământa încă. Dar Ericson atinsese punctul sensibil şi unul din talerele balanţei se înclină. Gregg privea soarele străbătând prin hublou, auzea apa lovindu-se de corpul lui Compass Rose;

în atmosfera paşnică a cabinei, se decise în fine să-şi povestească trista întâmplare.

La întoarcerea din precedenta călătorie, găsise următoarea scrisoare trimisă de un prieten:

„Dragă Tom. nu este treaba mea, dar m-am plimbat de două sau de trei ori pe stradă, cu gândul s-o văd pe Edith şi s-o întreb cum îi merge, dar n-am vrut să intru pentru că nu era singură. Dragă Tom, se vorbesc fel de fel de lucruri. Totdeauna, în faţa casei se află o maşină şi se spune că este un voiajor de la o mare întreprindere. L-am văzut o dată luându-şi rămas bun de la ea, amândoi râdeau. Asta nu mi-a plăcut, Tom, şi m-am gândit să-ţi scriu ca să te previn. îmi pare rău, dacă procedez greşit.

Mă ştii, dau totdeauna în strâchini. Nu te necăji şi caută să obţii o permisie ca să pui lucrurile la punct. Totul este din cauza păcătoşilor ăştia de ambuscaţi, unii sunt plini de baftă şi ţie ţi se lungesc urechile pentru un pic de bine”.

— Trebuia deci să plec, spuse Gregg, cu voce hotărâtă, aproape ca o provocare şi frământându-şi mâinile. Să primesc o asemenea scrisoare? A trebuit să plec imediat, sir, deşi nu avem drept la permisie decât peste trei săptămâni. Trebuia să merg să văd ce se întâmplă, suntem căsătoriţi doar de şase luni.

Plecase în după amiaza aceea, fără a preveni pe cineva, strecurându-se printre permisionari. A prins ultimul tren pentru Londra unde, la ora unsprezece noaptea, se urcă în autobuzul de Highgate.

— Şi ce s-a mai întâmplat? întrebă Ericson,

înţelegând că tăcerea lui Gregg putea să se prelungească la infinit.

— Avem o casă foarte mică, sir. O casă drăguţă, a aparţinut mamei mele, care mi-a lăsat-o mie. Când am ajuns, am constatat că era adevărat ce se spunea în scrisoare.

Dispăruse neîncrederea, transformându-se în suferinţă; retrăia oribilele momente.

— În faţa casei era o maşină... şi lumină la primul etaj.

Gregg se opri cu vocea strangulată; amintirea îi răvăşea figura. Apoi continuă:

— Înţelegeţi ce vreau să spun, sir? La parter nu era lumină.

— Da, spuse Ericson, da, înţeleg.

Şi Gregg continuă: nu ştia ce să facă. se simţea zdrobit. Sta în stradă, privea maşina şi lumina, oribila lumină de la camera de culcare.

— N-aveam nevoie de mai mult, spuse el, vedeam destul ca să fiu sigur. Am stat mult timp, întrebându-mă ce să fac, apoi mi-am zis: „S-o iert... nu este decât o biată fată abandonată, lăsată de capul ei!” Atunci am început să merg fluierând şi am făcut zgomot deschizând uşa şi intrând... Căci o iubesc, sir, spuse el cu tărie, ca şi cum numai el ştia ce este dragostea, suntem căsătoriţi numai de şase luni.

Urmă o tăcere lungă, pe care Ericson îi fu milă s-o întrerupă. Cuvintele: „O iubesc” deşteptau în amintirea lui Gregg disperarea. Când marinarul reluă mărturisirea, tonul era mai sumbru, mai tragic, ca şi cum acest aspect al întâmplării, pe care n-o divulgase încă nimănui, îl

făcea tot atât de culpabil pe cel care povestea, ca şi pe cel care ascultai

Auzind uşa deschizându-se, femeia, speriată, strigase: „Cine este? Iar el răspunsese: „Tom”. Urmaşe o mare zarvă, apoi şuşoteli. Furios, scârbit, aprinsese lumina în vestibul, ştiind foarte bine ce! nsemnau zgomotul şi şuşotelile: căutau să-l înşele, se întrebau ce ştia, ce văzuse sau ce ghicise. Până la sfârşit, au renunţat să se ascundă, căci omul din cameră începu deodată să vorbească cu voce ridicată şi Edith strigă pe un ton obraznic şi nemulţumit: „Cobor îndată”.

— Tot nu ştiam ce să fac, sir. Nu-mi venea să cred; până atunci se comportase cu totul altfel, niciodată nu mi-aş fi închipuit! Ne căsătorisem în timpul unei permisii, vă amintiţi, sir, dumneavoastră aţi făcut strigările la bord.

Deodată Ericson îşi aminti că citise cu voce tare: „Domnişoara Edith Tappett, din parohia Highgate, Londra” şi că se întrebase cum putea să arate o persoană cu un nume atât de puţin romantic. Acum ştia, aşa cum ştia şi Gregg.

— Ea a coborât destul de repede, urmă Gregg, cu ochii privind podeaua. Nici măcar îmbrăcată; înfăşurată la întâmplare, într-un capot; nu-mi amintesc totul cu precizie, sir.

„Iată un lucru pe care nu-l va uita niciodată, gândi Ericson… ce oribil să ai pe cineva în minte, într-o anumită situaţie groaznică, pentru totdeauna”. Dar Gregg deveni volubil, trecea de la o scenă la alta, fiecare mai teribilă decât precedenta, ca şi cum memoria îi era încărcată cu atâtea scene încât era inutil să se mai oprească la

una singură.

— Da, sir, cred că băuse puţin. Dar nu era un motiv să-mi vorbească cum a făcut-o. Parcă ar fi fost vina mea. Pur şi simplu mi-a spus; „Am un prieten în vizită, nu te aşteptam”. Şi când am întrebat: „Un prieten? Ce fel de prieten?” ea a răspuns: „Inutil să strigi, Tom. Cred că nu vrei să te dai în spectacol!” Apoi a strigat: „Walter!” şi l-am văzut pe respectiv. Avea un aer ironic, continuă Gregg cu voce furioasă şi nenorocită. Cobora treptele, îmbrăcându-şi pardesiul. Un tip zdravăn, o secătură, bine îmbrăcat şi atât de sigur de sine de… nici nu îndrăzneam… nici nu…

La amintirea înfrângerii şi a ruşinii usturătoare, vocea lui Gregg se pierdu într-un amestec de laşitate şi disperare.

— Nu te mai gândi, spuse Ericson repede, ca să-i evite înjosirea unei tăceri. Apoi ce s-a mai întâmplat? Ce ţi-a spus soţia?

— „Nu ştiam că soseşti, ar fi trebuit să mă previi; Tom!”

Era tot ce găsise femeia să-i spună; apoi a făcut prezentările şi tipul a spus: „Iată marinarul întors acasă!” Iar când Gregg i-a cerut să plece, i-a răspuns: „Cred că e mai bine să evităm neplăceri; îţi mulţumesc”.

Amintirile pluteau în capul lui Gregg ca epavele unui coşmar în care se scufunda.

— După ce tipul a plecat, ne-am explicat cum trebuia, dar n-am ajuns s-o fac să înţeleagă ce vină avea, spuse Gregg, a cărui voce mai păstra stupoarea pe care o simţise în acele momente. Mi-a spus că legătura ei dura de două luni, din cauză

că eu o învăţasem să facă dragoste şi nu se putea lipsi, aşa că eu eram vinovatul. Nici nu era supărată pe ea însăşi, ci pe mine. Apoi a mai spus că nu era singura în această situaţie, că aşa se întâmplă în timp de război. N-o mai recunoşteam. Apoi ne-am culcat, şi… ne-am apropiat, sir, deşi la început nu-mi venea s-o ating…

Gregg se opri din nou, de astă dată timp mai îndelungat, de parcă ar fi terminat ce avea de spus şi aştepta verdictul. „Totuşi, afacerea nu se poate termina astfel, gândi Ericson, cu privirea plecată asupra biroului; întâmplarea era destul de oribilă şi scuza în mare parte absenţa lui Gregg, dar nu explica decât două, cel mult trei zile şi el lipsise şaptesprezece. Aştepta, întrebându-se cum să-l convingă să continue, dar nu ştia cum să procedeze ca să nu pară brutal sau indiferent. Povestirea lui Gregg îl emoţionase, dar îl şi scârbise şi nu voia să aibă aerul că nu-i dă importanţă şi că o să se rezolve doar pe baza strictei justiţii imanente.

— Asta a fost prima zi, sir, spuse el, şi am mai rămas încă două zile, ca să pun complet lucrurile la punct. Aş fi putut ajunge la navă înainte de plecarea ei şi în acest caz vina mea ar fi fost mai mică.

Aruncă o privire rapidă asupra comandantului, convins că îi dădea crezare; dar Ericson rămase mai departe impasibil: nu-l va judeca decât la sfârşit. Gregg continuă:

— Ea se comporta exact ca altă dată, nu mai vorbea de tipul acela. Părea să fi uitat complet acuzaţiile ciudate pe care mi le adusese; am

sfârşit eu prin a face aluzie. Dar înainte de a pleca am întrebat-o ce se va mai întâmpla şi mi-a promis să încerce să rămână fidelă. Atunci am părăsit-o ca să iau primul tren. (După respiraţia mai scurtă şi vorba mai aspră, Ericson înţelese că drama nu ajunsese la apogeu). Am pierdut trenul din cauza aglomeraţiei şi am revenit cu intenţia să petrec ziua cu ea şi să iau trenul de seară... N-am mai găsit-o acasă; plecase, luându-şi şi un geamantan.

Ericson se temu că Gregg va izbucni în plâns; într-adevăr, tăcu brusc, gura i se strâmbă şi începu să tremure, părând că nu îşi mai putea stăpâni lacrimile. Era momentul capitulării: tânăr, inteligent, elegant în uniforma impecabilă, dar cu figura descompusă, dezminţindu-i imaginea prezentabilă. Fără un cuvânt, Ericson se îndreptă spre dulap, turnă wishky într-un pahar şi i-l întinse.

Era un gest atât de neobişnuit, atât de nereglementar, încât putea fi considerat ca o greşeală şi Ericson se întrebă dacă nu cumva mai târziu, când Gregg va fi uitat tot necazul întâmplării, nu se va lăuda în postul echipajului, spunând: „Necazuri? Eu? Ce spui! Şeful mi-a oferit o înghiţitură de whisky şi mi-a spus să mai reviu când voi avea chef!”... Efectul a fost însă altul: Gregg rămase surprins de gestul lui Ericson, îşi recapătă încrederea în sine şi continuă povestirea.

Ce povestise şi ceea ce urma să mai spună era o mare nefericire, dar îşi stăpânea şirul vorbirii. Crezuse că soţia lui plecase la maică-sa, la Edgware. Nu-i spusese că avea asemenea intenţii, dar cum era o impulsivă... Aşa că luă

autobuzul şi se duse s-o caute; îl aştepta o altă surpriză.

— N-am mai găsit-o, maică-sa n-o mai văzuse de câteva săptămâni. Părea mirată că o căutam, dar n-am avut chef să-i răspund la întrebări. M-am dus atunci la prietenul care îmi scrisese, dar plecase la expirarea permisiei şi ai lui nu ştiau nimic. N-am mai insistat şi m-am întors acasă.

Gregg a stat singur o săptămână în casa goală. Ericson încercă să-şi imagineze acea aşteptare, singurătatea, bănuielile, certitudinea de a fi înşelat.

— Trebuia s-o aştept, sir, pentru cazul că s-ar fi întors.

Din milă, Ericson nu-l contrazise:

— Aş mai fi continuat s-o caut, dar nu ştiam unde; Londra e aşa de mare. Apoi mi-a venit o idee, la care ar fi trebuit să mă gândesc mai devreme: avea o prietenă, măritată, care niciodată nu-mi fusese simpatică; locuia în cartierul White City, de cealaltă parte a Londrei; poate că era acolo. M-am dus la acea prietenă, care mi-a spus că într-adevăr soţia mea venise s-o vadă cu câteva zile mai înainte, dar că plecase fără să-i spună unde.

Povestirea lui Gregg decurgea acum fără rezerve; în liniştea cabinei, cuvintele şi frazele se succedau neîntrerupt spre deznodământ.

— Am avut impresia că prietena minţea, m-am învârtit un timp prin împrejurimi, apoi am intrat într-un bufet să mănânc ceva, să beau un păhăruţ… şi erau amândoi acolo şi beau vin.

Gregg îşi înghiţi, penibil, saliva.

— Ea râdea, a ridicat capul şi a exclamat: „Ia te uită cine este acolo!”

Ericson se aştepta ca Gregg să întrerupă iarăşi povestirea, dar whisky-ul îşi făcea efectul sau poate că nu voia să întrerupă un episod atât de hotărâtor:

— Am întrebat-o ce căuta acolo, în loc să fie acasă şi mi-a răspuns că nu vedea ceva rău în faptul că bea un pahar. Atunci am adăugat: „Unde ai fost toată săptămâna?” „La Elsa”, răspunse ea, adică la prietena unde o căutasem. I-am spus că nu-i puteam suporta purtarea iar tipul mi-a oferit un pahar. Am răspuns: „Nu accept să-mi faci cinste, şi dacă continuaţi, voi intenta divorţ”. Nu gândeam serios la aşa ceva, voiam numai să-i sperii. El răspunse: „N-ai probe”. Atunci am replicat: „Dar când te-am găsit acasă, în seara când am venit în permisie?” „Tocmai venisem să-i spun bună seara doamnei Gregg: un fapt cu totul inocent”. „Dar pata suspectă de pe capotul ei?” – „Ei, nişte lapte vărsat”, şi i-a făcut cu ochiul nevesti-mii, care se porni pe râs, ca o stricată ordinară…

„Ce bine descrie scena, gândi Ericson. Şi cum poate s-o mai dorească? Cum poate simţi altceva, decât ură şi dezgust?” În vorbirea lui Gregg nu se întrezăreau asemenea sentimente: cuvintele „stricată ordinară” n-o condamnau; regreta doar fericirea pierdută. Gândurile lui nu erau deloc raţionale, nu deosebea răul de bine; îl inspira doar instinctul dragostei, simţământul ce însoţeşte uniunea a doua fiinţe. Nici acum nu părea a pune la îndoială validitatea uniunii dintre ei; era în stare

s-o ierte, să accepte o nefericită tranzacţie, şi toate acestea din cauza acelui cuvânt, citit într-o carte, auzit la un film: „Iubire”, sursă de hotărâri prosteşti ale oamenilor.

Gregg continuă cu hotărâre:

— Voiam să-i răspund tipului, dar nu mi-a dat răgaz: „În orice caz, nu trebuie să te frământţi, – mi-a spus el – eu plec săptămâna viitoare în Statele Unite, pentru o mare afacere”. Nevastă-mea exclamă: „Ce-i asta, Walter! Când pleci?” „Joi, dar voi veni înainte să-mi iau rămas bun”. Atunci i-am spus: „Să te duci la dracu’, dar să nu-ţi mai calce picioarele la mine acasă”. Curios, sir, nici n-a mai încercat să discute, a adăugat doar: „Va fi cum doreşti”. Gândesc că ceea ce spusesem despre divorţ îl cam pusese pe gânduri, sau poate era sătul de toată povestea. S-a ridicat şi s-a adresat nevesti-mii: „Am să te revăd într-una din zilele astea”. Foarte mirată, ea i-a răspuns: „Este un adio, Walter? u El a ieşit din local fără să răspundă, ea a început să plângă şi am dus-o acasă.

Gregg se opri şi-l privi pe Ericson, întrebându-se parcă cum va reacţiona acesta la cele ce va mai povesti; ajunsese aproape de sfârşitul întâmplării şi, spre deosebire de indiferenţa iniţială, căuta să-şi justifice comportarea. Dar Ericson arborase o figură cât mai inexpresivă; nu era momentul verdictului, nici al cuvintelor reconfortante destinate să îndulcească rigorile disciplinei. Se menţinea pe terenul unei conversaţii intime şi aştepta desfăşurarea mai departe a întâmplărilor.

Gregg păru a-şi aduna tot curajul, şi urmă:

— Era vineri, sir. Trecuseră deja zece zile de când părăsisem postul şi tipul nu pleca decât joia următoare, şase zile mai târziu. N-am fost în stare să plec, şir; nu puteam s-o părăsesc, nu era totul în regulă. Eram neliniştit, poate că tipul îşi schimba părerea şi venea s-o vadă; iar dacă n-aş fi ştiut că se va duce ea după el, dacă i-ar fi fost posibil… Atunci am hotărât să rămân s-o păzesc; în orice caz eram în încurcătură, dar nu puteam alege decât această singură cale ca s-o împiedic să-şi mai vadă tipul. Chiar şi aşa, mai existau riscuri. Am mers împreună la cinema, ea s-a prefăcut că se duce la toaletă, după un moment am ieşit şi eu şi am prins-o tocmai când voia s-o şteargă pe stradă. După asta am rămas amândoi tot timpul în casă… Plângea mereu, cred că voia să plecemi-era teamă să nu adorm şi până la sfârşit i-am încuiat rochiile şi am ascuns cheia. (Îşi trecu mâna pe frunte.) Miercuri seara, în ajunul plecării tipului, a aşteptat să adorm; a forţat uşa dulapului, s-a îmbrăcat, dar m-am deşteptat tocmai când încerca să fugă şi am ajuns primul la uşă. A început să strige, căuta să mă dea la o parte, parcă înnebunise… Ca să fiu sigur, am stat de veghe toată noaptea… iar dimineaţa, când şi-a dat seama că era prea târziu, a renunţat şi am înţeles că acum puteam pleca. N-am vrut să mai aduc vorba despre cele întâmplate: încercam să uit toată întâmplarea şi să plec liniştit. Când să-mi iau rămas bun, m-a întrebat „Ai să ai neplăceri la bord?” I-am răspuns că da. Iar ea mi-a spus: „Şi eu am necazuri, Tom, sunt însărcinată”.

Ericson privi spre duşumea. Nu mai avea decât o întrebare de pus, dar n-ar fi adresat-o pentru nimic în lume. Însă Gregg răspunse de la sine:

— Copilul îmi va purta numele, sir, asta-i totul.

„Tot dragostea, gândi Ericson, plin de mirare; dragostea, acest leac universal, oricât de hidoasă ar fi înşelăciunea, oricât de urâtă ar fi trădarea…” Acum, când cunoştea toată întâmplarea, dorea să rezolve cazul cât mai repede: evident, Gregg nu trebuia pedepsit pentru un lucru care îi făcuse să sufere atât şi pe care nu fusese pregătit să-l înfrunte; exista o posibilitate înţeleaptă de iertare, la care putea recurge în asemenea cazuri. Cu toată dorinţa sa de a-l menaja pe Gregg, avea însă datoria să fie just şi faţă de alţii care, în împrejurări similare, în loc de a contraveni legii, respectau regulile disciplinei.

— Ai făcut bine că mi-ai povestit toate astea, Gregg, spuse el; o să mă mai gândesc până când cazul va reveni mâine înaintea judecăţii. Deocamdată vreau să-ţi spun un singur lucru, de care ai face bine să-ţi aminteşti.

Apoi, căutând să fie cât mai convingător, continuă:

— Ofiţerii nu sunt numai pentru a conduce nava şi a da ordine, ci şi pentru a vă ajuta când aveţi nevoie. Dacă ai fi venit, să-mi povesteşti, îndată ce ai primit scrisoarea, ţi-aş fi dat o permisie specială. N-ai mai fi vinovat de absenţă ilegală şi ne-am fi aranjat ca cineva să-ţi supravegheze soţia în absenţă. Să ştii că Marina

Regală are soluţii pentru toate: pentru a angaja o bătălie, a scoate dintr-un tun un obuz blocat, gata să explodeze, sau a-l ajuta la nevoie pe un om ca dumneata, cu necazuri casnice. Marina Regală ştie totdeauna cum să procedeze şi alege calea cea mai bună, căci are grijă de oamenii ei.

Ericson înţelese că Gregg era din nou pe cale să plângă şi se opri; nu mai era cazul să-l bată la cap.

— Eşti liber acum. Pofteşte pe ofiţerul secund să vie la mine.

După plecarea lui Gregg, Ericson rămase mult timp îngândurat. Poate că trebuia să verifice povestirea lui Gregg, la Londra, la faţa locului; dacă totul era adevărat, exista posibilitatea legală să nu fie pedepsit. Chiar dacă contravenise disciplinei şi cu toate că femeile, căsnicia şi sentimentele nu au ce căuta în timp de război… Dar era convins că nenorocita de poveste era adevărată, că nu exista comedie în această suferinţă… Unele femei nu sunt bune de nimic; altele se satură de război; iar când ambele situaţii coincid, nu este de mirare ceea ce rezultă, oricât ar fi de deplorabil şi dezgustător.

2

Cu sosirea primăverii, zilele s-au lungit şi nopţile pe mare au devenit mai puţin dure. Acum numai cartul lui Morell decurgea în obscuritate completă, şi când sosi vara, scăpă şi el în mare

parte de tensiunea contactului cu convoiul şi a supravegherii umbrelor negre câte patru ore în şir. În timpul ultimei jumătăţi de oră a cartului, spre dimineaţă, negurile se ridicau încet la est; prin binoclu, orizontul devenea mai puţin vag, se contura mai net; navele aflate în câmpul vizual îşi reluau cele trei dimensiuni. Când Lockhart venea să-l schimbe, detaliile suprastructurii lui Compass Rose şi figurile oamenilor de pe puntea de comandă erau distincte; când îşi dădeau bună dimineaţa, se recunoşteau, nu trebuiau să se ghicească. După o jumătate de oră apăreau zorile şi începea o nouă zi; o zi care îi ducea mai departe în Atlantic, sau mai aproape de casă. Lockhart trecea în revistă ansamblul calm al navelor şi rămânea câteodată cu o milă mai în urmă pentru a-i încuraja pe leneşi. Apărea şi comandantul, cu obrazul cenuşiu şi bărbos, după o noapte inconfortabilă petrecută în cuşeta din timonerie; arunca o privire în jur, adulmeca aerul, apoi străbătea comanda de la un cap la altul, cu sextantul în mână, profitând de ultimele stele, înainte de a dispărea din cauza soarelui. În fine, pentru a marca sfârşitul nopţii, apărea Tomlinson, tânăra ordonanţă, ca să strângă farfuriile pe care se serviseră sandvişuri şi ceştile goale de cacao, rămăşiţe ale gustării de noapte.

Zile în şir, aşa începeau zorile la bordul lui Compass Rose. Uneori însă aurora era momentul tragic în care se numărau cei rămaşi, în care se făceau apelurile şi se semnala lui Viperous totalul supravieţuitorilor şi cel al morţilor. Căci acum, în 1941, nava avea un an mai mult ca vârstă, ca şi

războiul; şi cu cât acesta înainta în durată, sporeau obstacolele şi eşecurile.

Toate navele aliaţilor erau supuse la grele încercări: în mai mult de două treimi ale Atlanticului, inamicii aveau iniţiativa, atacau cu forţă brutală şi eficace. Parcă o pată întunecată se întindea pe acest imens ocean: zona de securitate se restrângea şi cea periculoasă, în care nicio navă nu era sigură de sine de la o oră la alta, părea că se răspândeşte rapid pe o suprafaţă din ce în ce mai mare. Uneori se iscau bătălii de nave mari: Hipper, Scharnhorst şi Gneisenau făcuseră incursiuni prădalnice; Hood a fost scufundat cu o lovitură de tun norocoasă, trasă de la distanţă de unsprezece mile; apoi, ca ripostă promptă, Bismarck a fost distrus, şi scorul a fost egalat. Acestea erau isprăvi izolate, puncte culminante ale unui război îndârjit şi intermitent. Dar în cursul rutelor continue spre tot felul de direcţii, navele de escortă duceau o bătălie lungă şi sângeroasă contra unui inamic care sporea în forţe.

Şi această sporire se făcea organizat: submarinele îşi coordonau atacurile, acţionau acum în grupe de şase sau şapte unităţi, pândind convoaiele pe lungi porţiuni de drum şi îşi reuneau forţele îndată ce intrau în contact cu ele. Aveau la dispoziţie porturile franceze, norvegiene şi baltice, cu adăposturi şi puncte de aprovizionare; erau asociate cu avioane cu rază mare de acţiune pentru a descoperi şi identifica navele; de partea lor era numărul, competenţa tehnică, armament mai bun şi stimulentul succesului… Primul lor atac

în grup a scufundat zece din cele douăzeci şi două de nave ale unui convoi; recordul lunar de torpilări s-a ridicat într-o lună la rezeci şi trei, apoi în alta la cinzeci şi şapte. Treptat, submarinele îşi extindeau operaţiile mai la vest, astfel că nici în mijlocul Atlanticului nu mai exista o zonă sigură pentru convoaie. Nici din Marea Britanie, nici din Canada, nici din Islanda nu li se putea acorda o protecţie aeriană completă, deşi toate coastele acestor ţări erau acum incluse în sistemul stratfegic aliat, aşa că posibilităţile de ripostă a navelor de escortă erau limitate. Zona periculoasă se întindea mereu şi numărul navelor naufragiate sporea. S-au luat contramăsuri: patrulele de avioane şi-au extins raza de acţiune; un număr de vase comerciale au fost prevăzute cu avioane de vânătoare catapultate şi, cu încetul, armamentul navelor de escortă se ameliora. În consecinţă, spre mijlocul lui 1941 au fost date la fund şapte submarine într-o lună, cea mai ridicată cifră a războiului. Dar şapte submarine mai puţin nu însemna prea mult; mai rămâneau destule care vânau şi torpilau; nu ajungeau navele de escortă pentru protecţia convoaielor; diferenţa nu putea fi compensată decât prin noroc şi efort uman, dar acestea nu erau în stare să rivalizeze cu forţa şi viteza inamicului, sau să oprească masacrul.

Compass Rose a fost martoră la multe asemenea masacre. Nu mai era o surpriză pentru echipaj când suna alarma; nu se mai simţeau şocaţi când priveau urcându-se la bord epavele umane de pe o navă înghiţită de ocean; nu se mai emoţionau asistând oameni murind. Echipajul a

trebuit să-şi însuşească o lipsă de umanitate profesională şi să-şi impună insensibilitate, cea mai bună bază a eficienţei. A medita despre ororile războiului era timp pierdut şi furia sau mila nu făceau decât să dăuneze muncii. Oţeliţi faţă de suferinţă şi distrugere, îşi dădeau toată osteneala să răspundă la lovituri şi-i salvau pe oameni pentru ca aceştia să se reîntoarcă la luptă cât mai curând posibil.

Ferraby şi Baker, cei doi tineri locotenenţi, împărţeau cartul de la opt seara până la miezul nopţii. După moda cea mai recentă pe corvete, ambii lăsaseră să le crească barba, ceea ce, curios, nu-i îmbătrânea, ci le dădea un aer mai tânăr şi, în acelaşi timp, ceva artificial, ca unor actori de provincie într-o reluare a piesei „H.M.S. Pinafore”. („Aveţi o frumoasă cultură horticolă”, spusese un vizitator mucalit admirându-i şi se alesese cu o încruntare furioasă a sprâncenelor lui Morell). Sosit la bord cu un an înainte, cu timiditatea unuia care până atunci exercitase doar o vagă activitate de contabil, Baker nu-şi pierduse nici modestia, nici lipsa de încredere în sine. Din multe puncte de vedere semăna cu Ferraby: ca şi acesta, accepta fără reacţie autoritatea, chiar când nu era bine motivată; îi lipsea încrederea în sine şi se temea că, mai curând sau mai târziu, – războiul îi va pune în evidenţă lipsa de experienţă… Când discutau împreună se menajau protector, reciproc, ca oamenii dintr-o cameră în care aşteaptă să fie chestionaţi pentru obţinerea unui post pe care se îndoiesc că-l pot obţine: inutil

să încerce a se impune unul faţă de celălalt; o atitudine prea îndrăzneaţă îl putea indispune pe patronul care urma să-i chestioneze şi erau ameninţaţi să fie trimişi la plimbare chiar înainte de a intra în biroul unde se fac angajări… Dar, de câtva timp, Ferraby dobândise o superioritate netă: devenise tată şi când era singur cu camaradul său îşi descria primele emoţii ale paternităţii.

— Doreai o fată, sau un băiat? îl întrebă Baker într-o seară când, conform obiceiului de când se aflau pe mare, conversaţia se referea la cele de acasă.

— Mi-a fost indiferent sexul copilului, doar ea să scape cu bine, răspunse Ferraby cu sinceritate. Eşti atât de îngrijorat, către sfârşitul sarcinii… Maică-sa era lângă ea, s-o îngrijească, dar am fost tare bucuros când am aflat că s-a terminat.

Nici acum nu putea gândi fără nelinişte la acea noapte, chiar înaintea sfârşitului ultimei sale permisii: strigătele lui Mavis, deşteptată brusc spre miezul nopţii, telefoanele frenetice, salvarea care nu mai venea, apoi aşteptarea în chinuri până în zori, până la amiază, până la jumătatea nopţii următoare… Tabloul cu Mavis şi copilul, a doua zi dimineaţă, două capete pe pernă în loc de unul, îi compensase anxietatea, dar nu i-o ştersese complet din memorie.

— A fost un noroc să mă aflu în permisie în acele momente; nu ştiu cum aş fi suportat dacă se întâmpla în timp ce eram pe mare.

— Cu seria următoare merg şi eu în permisie, spuse Baker, savurând cuvântul atât de plăcut.

Încă două convoaie cred... aproximativ şase săptămâni.

Şase săptămâni... Ferraby fu năpădit de gânduri pe care se feri să le împărtăşească lui Baker, şi nici altuia. Pe Atlantic şase săptămâni însemnau mult, când numai şase ore – sau chiar şi numai şase minute – puteau aduce un dezastru. Submarinele la pândă erau atât de numeroase încât, până la sfârşit, unul din ele tot o va lua ca ţintă pe Compass Rose. Ferraby era constant obsedat de această teamă; ca şi cum, după plecarea lui Bennett, ar fi schimbat o tiranie cu alta, ca şi cum frica de Bennett era înlocuită acum cu teama de a fi torpilat. Din tot echipajul, Ferraby era cel mai puţin capabil să facă faţă împrejurărilor: nu putea uita capul bălăbănind al mortului, prima dată când salvaseră supravieţuitori; nu putea uita alarmele repetate, atacul inevitabil, slaba speranţă de a supravieţui. Chiar în această clipă, discutând cu Baker sau privind nava pe care se afla, era agitat şi nervos, preocupat de ceea ce aduceau următoarele clipe; se apropiau de miezul nopţii, sfârşitul cartului lor, timpul când se produceau mai des catastrofele: bubuitul, flăcările izbucnite pe vasul torpilat, explozia în inima convoiului. Şi dacă nu se întâmplau în timpul acestui cart, puteau avea loc în cel următor, în cel din mijlocul nopţii, ceea ce era mai rău ca oricând.

Pe mare, la miezul nopţii, Ferraby era liber să coboare şi să se culce fără a mai fi deranjat până la ora micului dejun; dar nu reuşea să doarmă decât la începutul şi la finele călătoriei, când erau

la adăpost de atacuri. Gândul că, întins în cuşetă, se afla sub linia de plutire, îi tortura imaginaţia; era sigur că Compass Rose va fi torpilată în timpul orelor de întuneric şi că torpila va pătrunde chiar în cabina unde era culcat... Când se aflau în mijlocul Atlanticului, îl persecutau neîncetat asemenea gânduri; noapte după noapte, în timp ce era culcat, nava rula şi gemea, tăind apa aflată doar la câţiva centimetri de cuşetă. Scăldat în sudoare, privea fix niturile care legau plăcile subţiri ale pereţilor navei. Între el şi apa neagră nu era decât acest perete şi, plin de teroare, aştepta mereu zgomotul de fier izbit, explozia, erupţia apei, certitudinea de a fi prins în cursă şi sufocat înainte de a face o mişcare. În timpul unei nopţi reuşise totuşi să adoarmă, deşi se semnalase prezenţa submarinelor; aţipise după o oră de enervare când, pe jumătate deşteptat, auzise o monstruoasă explozie ce părea a proveni chiar din interiorul navei. Pe când sărea din cuşetă, sună alarma, urmată de zgomotul paşilor precipitaţi. Cuprins de o panică oarbă, alergă spre scară şi cerul liber. Ajuns gâfâind pe puntea superioară, unde cel puţin putea respira în voie, îl aştepta un spectacol infernal. Una din navele de escortă lansase o rachetă, din cele care luminează un cerc de două mile, pentru a observa submarinul ce s-ar găsi la suprafaţă; sub lumina strălucitoare, galbenă, se vedea marea dezlănţuită, convoiul luptând cu furtuna şi Sorrel grăbindu-se spre tribord în căutarea inamicului; apoi, foarte aproape de ei, o navă rău înclinată, pe cale de scufundare. În timp ce-o privea, din coşul ei se

ridicară brusc flăcări şi păru a se desface în bucăţi. Ajunse până la ei un suflu oribil de ulei ars, de vopsea şi de aburi, parcă mirosul morţii, şi nava dispăru înghiţită de mare. Fizic bolnav, Ferraby se sprijini de balustradă: nava lovită ar fi putut fi Compass Rose şi oamenii înecaţi, propriul lor echipaj, iar locul loviturii, propria lui cabină. Multe nopţi după aceea, la terminarea cartului, n-a mai fost în stare să meargă să se culce; rătăcea pe puntea superioară sau se ghemuia într-un colţ în spatele comenzii, sau în coridorul timoneriei. Nedormit până în zori, pipăindu-şi semnalul luminos de salvare şi centura de salvare umflată, aştepta cu spaimă nespusă rândul lor de a fi loviţi. Văzuse mulţi oameni cu echipamentul de salvare astfel pregătit, salvaţi care nu mai voiau nici să mănânce şi se mirase de spaima şi de obsesia lor; acum, nu se mai mira.

Starea lui de spirit n-o putea mărturisi nimănui, şi mai ales n-o mărturisea lui Mavis care era mai bine să ignore terorile şi pericolele la care era expus. Închiriaseră o mică casă, la marginea Liverpoolului şi mergea s-o vadă de fiecare dată când Compass Rose revenea în port. Revederea şi despărţirea repetată erau în acelaşi timp plăcute şi dureroase şi nu-l ajutau să-şi suporte soarta... Cerinţele războiului îi depăşeau din ce în ce mai mult puterile, îi prezentau o notă de plată pe care tăria sa sufletească, falimentară, n-o putea achita.

Lockhart îi acorda acum lui Ericson o încredere absolută şi o neprecupeţită admiraţie. Avea toate calităţile unui comandant: calm pe puntea de comandă, indiferent de situaţie, un marinar minunat, capabil că manevreze pe Compass Rose cu perfectă siguranţă, neobosit, dându-şi toată osteneala în executarea obligaţiilor profesionale, indiferent că era vorba de a pune la locul lor pe indisciplinaţi, de a face punctul navei pe mare sau de a lua măsuri pentru a ocroti cu gelozie pitura navei când acostau tancul petrolier. Părea de neînlocuit; a fost deci o adevărată lovitură când Ericson deveni deodată incapabil să-şi îndeplinească munca şi Lockhart trebui să preia singur conducerea navei în ultimele cinci zile de escortă a unui convoi. Într-o noapte când Compass Rose se rula la 45 grade, Ericson fu proiectat din cuşetă şi se alese cu o coastă fracturată. Cea mai mică mişcare îi provoca dureri intense; nici vorbă să mai iasă pe comandă. Lockhart semnală accidentul lui Viperous şi, puţin sigur de sine, preluă comanda.

Evident, nu avea de ales, dar aceasta nu-i uşura sarcina. După ce a depăşit primele temeri, observă însă că noul său rol îi plăcea şi se simţea capabil să-l îndeplinească… De fapt, era într-adevăr de necrezut: ziaristul independent numit Lockhart, chemat să străbată Atlanticul, să poarte întreaga răspundere a unei nave de o mie de tone şi a unui echipaj de optzeci şi opt de oameni; o asemenea presupunere ar fi provocat râsul, înainte de război, în orice bar de pe Fleet Street.

Dar nu se mai aflau în perioada de dinainte de război, totul era diferit; avea la activ optsprezece luni de antrenament, optsprezece luni alături de Ericson, în timpul cărora îşi însuşise pe nesimţite funcţiunile comenzii şi când veni momentul să le exercite i-a fost uşor să urce o treaptă mai sus, cu oarecare emoţie, e drept, şi stimulat de un simţământ de surprindere plăcută. Una din caracteristicile cele mai importante ale Marinei Regale, cel puţin în timp de război, consta în aceea că oamenii erau instruiţi repede, bine, şi continuu; se trezeau deodată încărcaţi cu răspunderea directă a unei nave preţioase, a unei părţi dintr-un convoi şi a unui număr de oameni, printre care şi prieteni, având pur şi simplu impresia că întorc pagina unei cărţi cunoscută pe dinafară.

Când Ericson, văitându-se din cauza suferinţei, se aşează în cuşetă, Compass Rose era la nouă sute mile vest de Marea Irlandei, la coada unui lent convoi care îşi luase deja partea de vânturi contrarii şi de alarme contra submarinelor. Apoi vântul căzuse şi navigaseră câteva zile spre ţărm, fără alarmă. Luând comanda, Lockhart reorganiză carturile astfel ca să nu fie obligat să respecte ore fixe; neposedând aceeaşi încredere în sine ca Ericson, sta de veghe vreme mai îndelungată decât era necesar, petrecea în medie două treimi din zi pe puntea de comandă. Trebuia să fie pregătit pentru orice surpriză posibilă şi mijlocul cel mai sigur era de a se afla la locul cuvenit în orice moment… Din timp în timp cobora să raporteze comandantului care, de fiecare dată,

îi punea aceleaşi întrebări: se menţinea convoiul în formaţie strânsă? Compass Rose era la postul ei? Se mai semnalase prezenţa submarinelor? Lockhart făcuse cu atenţie vizările pentru determinarea poziţiei? Cum era vremea?

Evita o singură întrebare: „Ai vreo îndoială în ceea ce faci?” şi Lockhart îi era recunoscător pentru încrederea pe care o subînţelegea. Ericson se apropia doar în treacăt de această întrebare, spunând:

— Cred că, acum doi ani, nu te-ai fi văzut în această situaţie…

Lockhart surâse. Se afla în picioare, în mijlocul cabinei, înfofolit contra frigului de afară, cu cizme de marinar şi manta groasă, contrastând cu elegantul halat de casă al lui Ericson.

— Acum doi ani, sir, conduceam doar o iolă de cinci tone, destul de drăguţă, care se bălăcea în Sofent.

— Ce echipaj avea?

— Era format dintr-o singură persoană, tot foarte drăguţă.

— Întoarce-te repede pe puntea de comandă, înainte de a mi se ridica temperatura! zise Ericson.

Ce om bun este comandantul, gândi Lockhart, urcând scara; un om bun merită să fie iubit şi respectat în toate împrejurările…” În ultimele luni relaţiile lor deveniseră amicale; continuu alături şi satisfăcuţi de rezultatele obţinute, reduceau acum ceremonialul numai la ocazii publice şi, când erau singuri, îşi permiteau un ton mai liber. Lockhart continua să i se adreseze cu „sir”, indiferent că

erau singuri sau cu martori, deoarece îl considera superior în toate privinţele, dar ambii îşi dădeau seama că erau parteneri în aceeaşi partidă; încrederea era reciprocă şi dispăruse distanţa de acum un an şi jumătate, când Lockhart intrase prima dată în biroul docului de pe Clyde.

Călătoria decurgea fără dificultăţi şi se apropia de sfârşit; doar un trauler islandez, în drum spre sud, încercase să taie convoiul de-a curmezişul, în semiobscuritate, şi a trebuit să fie convins să renunţe la un proiect atât de îndrăzneţ. Între Scoţia şi nordul Irlandei, convoiul se împărţi, unele nave luând drumul spre Clyde, altele spre sud, la Cardiff şi Barry Roads, majoritatea îndreptându-se însă spre Liverpool. Navigaţia de-a lungul coastei Mării Irlandei şi apropierea de Liverpool spori starea de tensiune a lui Lockhart, cum se întâmplă cu ultima oră a unui curs şcolar care se termină cu o lucrare scrisă dificilă. Multe nenorociri se puteau întâmpla între apele înguste dintre uscaturi, la cea mai mică eroare de navigaţie sau la o simplă lipsă de vigilenţă: trebuia supravegheată coasta plină de surprize, luat seama la drumurile în diverse direcţii ale numeroaselor nave, fără a mai vorbi de bărcile pescarilor, unele prevăzute cu lumini, altele fără şi trăgând în urma lor plase de lungimi şi complexităţi nebănuite. Navele de pescuit constituie o dificultate cu caracter special. De secole Amiralitatea primeşte plângerile pescarilor prea imaginativi care, îndată ce observă o navă de război la cinci mile distanţă, o ameninţă cu pumnul şi se jură că li s-au smuls plasele, făcute

bucăţi. Drept contramăsură, forurile înalte au introdus obligaţia de a se ţine un „Jurnal al navelor de pescuit”: de fiecare dată când sunt observate pe mare trebuie să îi se noteze poziţia exactă şi să li se evalueze distanţa. Măsura nu dă totdeauna rezultate dar cel puţin se elimină reclamaţiile neserioase.

Întreaga ultimă noapte Lockhart o petrecu pe comandă, verificând drumul, recunoscând diversele geamanduri şi faruri, nelăsând nimic la întâmplare. Aprecia acum oboseala lui Ericson când au început escortele, având ca ajutor tineri ofiţeri fără experienţă şi răspunzând de o navă care, chiar pentru un marinar de profesie, era în mare măsură de tip necunoscut. Când se făcu ziuă, când convoiul, în stare perfectă, depăşi insula Man şi se îndreptă spre est, spre Liverpool, Lockhart simţi o imensă uşurare şi mulţumire la gândul că partea cea mai dificilă a călătoriei se terminase şi nu mai rămânea decât răspunderea acostării lui Compass Rose în bazinul portului. Soarele usca punţile, pescăruşii zburau lin în jurul provei, părând a reflecta liniştea sa proprie. Nu întâlnise vreo întâmplare spectaculoasă, dar totul fusese nou pentru el şi dacă ceva ar fi mers rău ar fi fost o demonstraţie publică a nepriceperii sale.

Se socotise însă prea devreme la capătul grijilor; tocmai se pregătea să coboare ca să se radă şi să se schimbe, predând ultimul cart uşor lui Baker, când apăru Viperous, îndreptându-se cu toată viteza spre coada convoiului lăsând în urmă un siaj enorm şi având acel aer dramatic, fără obiect, pe care Lockhart îl gelozea la

distrugătoare… Trecând între cele două ultime nave ale coloanei, într-un nor de spumă, Viperous se aşează paralel cu Compass Rose.

— Conectaţi megafonul, se grăbi să ordone Lockhart; nu înţelegea ce se pregătea, însă probabil că era nevoie de o conversaţie. Pe comanda distrugătorului observă binocluri îndreptate spre el. La un nivel inferior, cele două echipaje, aplecate peste balustradele respective, îşi recunoşteau reciproc prietenii şi schimbau discuţiile cuvenite la întoarcerea în port. Brusc, megafonul de pe Viperous lansă cu voce agreabilă, gravă, dar cu accent scurt de autoritate:

— Cum merge comandantul?

— Cam la fel, răspunse tot prin megafon Lockhart. Îl doare încă destul şi stă culcat.

— Transmiteţi-i cele mai bune urări. Urmă o pauză, apoi: avem dreptul la permisii începând chiar de azi şi vrem să ajungem devreme ca să rezolvăm problema soldelor oamenilor. Sunteţi în stare să conduceţi convoiul în port? Nava de conducere prin coridorul balizat se află la aproximativ nouă mile în prova noastră.

— Da, răspunse Lockhart: nu putea ezita, deşi nu prea înţelegea ce i se cerea. Da, pot prelua operaţia.

— Comandorul tocmai a făcut semnalul să se ia linia de şir, continuă vocea. Aşezaţi-vă în cap, îndată ce se va executa ordinul. Când veţi ajunge la docul Gladstone, emiteţi semnalul obişnuit de sosire: treizeci şi opt de nave, convoiul BK 108. Vom preveni noi înşine despre ce este vorba.

— Da, sir, spuse Lockhart, amintindu-şi

respectul datorit comandantului lui Viperous, ofiţerul cel mai vechi al grupei de escortă, un tânăr căpitan comandor cu reputaţia unei firi violente. Au mai mers încă un moment alături, apoi:

— Foarte bine, răspunse vocea de pe Viperous. Vă acord toată încrederea. Dar să nu mergeţi prea repede, nu-i place căpitanului portului.

Undeva, în interiorul distrugătorului, se auzi sunând telegraful de la maşini şi nava se lansă brusc înainte, proiectând un val de etravă asemănător cu o felie dintr-un gigant tort cu cremă.

— O să vă arătăm acum, urmă vocea care se depărta, ce înseamnă un ogar al oceanului!

Şi Viperous porni repede, lăsând pe Compass Rose siderată şi pe Lockhart reflectând gelos la superioritatea distrugătoarelor faţă de alte nave. Dacă şi la bordul lui Compass Rose s-ar putea apăsa pe un buton şi s-ar lăsa convoiul departe în urmă…

Dar nu era timp de visare, avea altele de făcut. Convoiul se aşeza în linie de şir pentru a trece strâmtoarea şi a urca pe fluviu; Compass Rose trebuia să străbată cel puţin şase mile mai repede, pentru a-şi lua postul în capul coloanei. Nu putea rivaliza cu viteza lui Viperous, dar procedă cum putu mai bine: corpul navei trepida în timp ce descria rotaţii pentru a depăşi convoiul şi curând ajunse în fruntea lui. Lockhart observă, fără a da mare importanţă, că soarele apusese şi se făcuse deodată frig; dar nu prevedea deloc ceea

ce va urma. Ajungeau la nivelul celei de-a patra nave a convoiului şi se vedea, la aproximativ două mile în prova, nava far marcând intrarea fluviului, când aceasta dispăru brusc; în acelaşi moment, convoiul dispăru şi el, şters ca o urmă de cretă pe o tăbliţă: era ceaţa adusă de vântul din nord care le bara drumul, deasă ca o pătură, ascunzând într-o clipă totul.

Speriat un moment, Lockhart se aplecă peste balustrada comenzii. Ceaţa îi învăluia cu valuri groase de vapori acri şi reci; putea distinge doar la şase metri înainte gura tunului de pe nava lor, dar nimic altceva, nici marea, nici navele, nici măcar etrava lui Compass Rose. Era parcă izolat şi orb în interiorul unui sac întunecat; îi auzi apoi pe ceilalţi aflaţi în sac, un cor furios de sirene, pe măsură ce convoiul intra în cortina de ceaţă. Au fost surprinşi în momentul când tocmai formau linia de şir strânsă; multe nave erau la o distanţă de nava următoare mai mică decât propria lor lungime şi convoiul telescopa ca un tren de marfă frânat brusc. Mergând orbeşte, nu le rămânea altceva de făcut decât să facă cât mai mult zgomot şi aşteptau o minune care să răspândească curând ceaţa.

Lockhart nu se lăsă cuprins de panică. Compass Rose se mai aflase în situaţii similare şi Lockhart admirase calmul cu care le stăpânise Ericson; n-avea acum decât să-i urmeze exemplul. Rezistă la tentaţia de a se depărta de convoi: în ceaţă, trebuie considerat că şi celelalte nave îşi păstrează drumul şi este necesar să-l păstrezi pe al tău, altminteri este imposibil să-ţi închipui ceea

ce se poate întâmpla. O navă care îşi pierde sângele rece şi încearcă să iasă pe cont propriu din încurcătură poate provoca un dezastru general.

Pentru moment toate navele erau la tribord şi Lockhart încercă să distingă în minte diversele sunete ale sirenelor. Cea mai apropiată, cu sunet grav, era a unui mare petrolier, ultimul depăşit când se lăsase ceaţa; urma un şuierat ciudat, ca şi cum în sirenă ar fi pătruns apa. Nava comandorului, în capul convoiului, avea un altfel de sunet, uşor de distins; dominându-le, vocea autoritară a sirenei de ceaţă de pe nava far indica punctul de unde nu se mai putea avansa fără pericol, la două mile înainte, căci acolo şenalul se îngusta şi n-avea mai mult de 50 de yarzi lărgime; dacă ceaţa nu se risipea şi convoiul trebuia să ancoreze, manevra trebuia executată în cel mult douăzeci de minute.

Lockhart concepea gravitatea situaţiei; lângă el, Morell, Baker, şeful semnalizator Wells şi cei doi oameni de veghe căutau să-l ajute, observând şi interpretând. Ştiau ca şi el cât de înşelătoare sunt sunetele: un sunet de sirenă care pare că vine sigur dintr-o parte, e de fapt reflectat de masa de ceaţă şi vine dintr-o zonă periculoasă, necunoscută. Compass Rose avansa pe apa nesigură, în tovărăşia fantomatică a celorlalte nave, la distanţă neapreciabilă, într-o formaţie invizibilă. Tot restul convoiului părea că se depărtează, doar cele patru sunete de sirenă la care Lockhart era în special atent – marele petrolier, nava următoare, nava comandorului şi

nava far – se succedau în rotaţie uniformă, sirena navei Compass Rose fiind al cincilea element. Atât timp cât succesiunea de sunete continua să se audă astfel, erau în securitate, în aşteptarea ridicării ceţii.

Deodată Lockhart ridică capul şi observă că şi Wells făcea la fel. O sirenă nouă, o intrusă, se alăturase cvintetului şi părea că vine de la prova babord, din partea opusă convoiului, parte care trebuia să nu fie escortată.

— O navă la babord! spuse Wells ezitând şi aşteptând în tăcere ca sunetul să se repete.

Sunetul de sirenă unu, era petrolierul; doi, nava dinaintea lui; trei, comandorul; patru, vuietul prelung al navei far. Acum apărea un al cincilea semnal de sirenă, din babord, zonă considerată fără pericol şi devenind deodată sursa unui pericol iminent. Auzindu-l, lui Lockhart i se ridică părul în cap. Putea fi ceva fără importanţă: o navă părăsind portul, o navă rătăcită de convoi, o navă izolată care îşi urma calea. Dar orice era, se afla acolo, în ceaţă, îndreptându-se cine ştie unde şi apropiindu-se cu fiecare secundă.

Lockhart strânse în mâini parapetul comenzii, ştiind, fără să fie nevoie să se întoarcă, că ceilalţi îl observau, că vieţile lor şi securitatea lui Compass Rose depindea de următoarea comandă ce va da. Şi sirena lui Compass Rose urlă teribil de tare, urmată apoi succesiv de cele patru sirene identificate şi, în fine, de acel blestemat de al cincilea semnal necunoscut, mai aproape încă, drept în prova, poate uşor la babord.

— Încet, înainte! spuse Lockhart eu o voce

calmă de care se miră el însuşi. Telegraful sună, maşinile trecură la un ritm mai slab, valul prova deveni un simplu foşnet. Toţi erau însă încordaţi şi Lockhart se simţi scăldat în sudori, în timp ce înaintau spre acea a cincea navă care îi putea duce la naufragiu. Dacă comandorul nu făcea semnalul de ancorare, Lockhart trebuia să ia o decizie pe răspundere proprie; să se oprească complet, sau să se îndrepte spre babord de restul convoiului şi de pericol. Era imposibil a continua astfel înaintarea, compromiţându-şi metru cu metru propria lor securitate. Îl auzi alături pe Morell tuşind; aerul umed se amesteca cu sudoarea care îi brobonea sub păr, picurându-i pe frunte. Sirena lui Compass Rose urlă deodată chiar deasupra capetelor lor; Lockhart avu viziunea catastrofei ce urma să se producă în câteva secunde: şocul, pârâiala metalului şi a lemnului, etrava spartă, strigătele oamenilor prinşi ca în capcană şi răniţi în postul echipajului; simţea că toţi îl observă, când cu încredere, când fără, dar cu dorinţa că va face faţă crizei. Apoi, deodată, omul de veghe din babord strigă: „Navă la babord, sir!” şi la patruzeci de yarzi depărtare, în ceaţa risipită brusc de soare, alunecă pe apă un mic cabotier, îi depăşi şi se îndreptă de-a lungul convoiului. Lockhart simţi o imensă uşurare; ultimele urme de ceaţă dispăreau şi descoperea şirul navelor, toate intacte, precum şi nava far care oscila liniştit pe apa calmă. Tot atât de brusc cum apăruse, pericolul dispărea. Era o adevărată eliberare, acţionase cât se poate mai bine şi cu rezultat. Acum, Compass Rose şi tot convoiul se

îndreptau grăbiţi spre ţărm, acasă.

O oră mai târziu urcau încet pe Mersey, printr-o mulţime de nave, spre ancorajul convoiului. În urmă se desfăşura lungul şir de nave greu încărcate, obosite parcă de călătorie, mândre dar fără emfază, nave pe care le cunoşteau bine căci le escortaseră de această dată şi în alte dăţi, nave pe care le protejaseră, le blestemaseră când leneveau în urmă sau le admiraseră pentru manevrele lor abile. Se termina încă o escortă de convoi, a şaisprezecea sau a douăzecea, Lockhart pierduse socoteala, aduceau în bună stare încă un convoi în Anglia, cu sute de oameni şi mii de tone de mărfuri, după ce luptaseră cu vremea şi înfruntaseră răutatea inamicului. Aveau de ce să fie mândri şi mulţumiţi de sine: mărfurile aduse erau necesare, oamenii foarte preţioşi şi propria lor navă le era acum dragă.

— Comandorul ne cheamă: strigă Wells.

Şi traduse mesajul: „Ce plăcut este să revedem pescăruşii de la Liverpool. Mulţumim şi la revedere”.

Lockhart aruncă o privire în amonte, către marile păsări aurite care, în centrul Liverpool-ului, ornamentau acoperişul clădirii Building Liver. Împărtăşea în totul sentimentele comandorului.

— Răspunde, ordonă el lui Wells: „De fiecare dată par mai mari şi mai frumoşi. La revedere”.

Aşteptă ca mesajul să fie transmis, apoi, cu un straniu sentiment de regret, dădu la cârmă comanda care despărţea pe Compass Rose de convoi şi o dirija către locul ei de acostare şi

aprovizionare. Sarcina era terminată, oficial era eliberat, dar despărţirea îi făcea efectul abandonării unui copil adoptiv pe care se obişnuise să-l iubească… Mai devreme, se cam temuse de manevra necesară pentru a acosta pe Compass Rose la petrolierul de aprovizionare cu combustibil, dar o execută cu o abililate calmă, ca şi cum ar fi făcut-o timp de un an, în fiecare zi. După încercările din ultimele câteva zile, după primejdia ceţii, nu se mai temea de nimic, se simţea capabil să ducă orice la bun sfârşit. Când, în fine, ordonă oprirea maşinilor principale şi coborî ca să raporteze lui Ericson, se simţea cu cel puţin zece ani mai în vârstă, ajuns la o maturitate sigură de sine.

4

Viaţa pe mare era aspră, închisă, şi uneori plină de surprize; când plecau în permisie se bucurau de viaţa agreabilă a căminelor; şi mai era o viaţă intermediară, în port, la odihnă după o escortă de convoi, înainte de pregătirea pentru următoarea. Din aceste trei feluri de viaţă, cea din port le dădea poate sentimentul cel mai viu de a constitui un element al unei arme complexe, angajată într7 o bătălie enormă şi fără îndurare.

Docul Gladstone, adăpostul tuturor navelor de escortă ale Operaţiunilor din Vest, devenise, în doi ani, un vast stup de activitate navală. Din punct de vedere strategic, bătălia Atlanticului era

dirijată de la cartierul general subteran situat la Building Liver; în docul Gladstone şi în celelalte bazine mai mici grupate de-a lungul portului, navele venite din luptă se aliniau câte trei sau patru de-a lungul cheiurilor: murdare, deteriorate, extenuate, fericite de a se odihni sau aşteptând următoarea maree pentru a porni din nou la drum. Aveau aerul unor simpli executanţi, fără eleganţă, dar erau solide şi inspirau încredere; adunate una lângă alta, prova uneia atingând pupa celeilalte, cu catargele îndreptate spre cer şi cu teuga depăşind nivelul danei, care, şi aceasta, era o aglomerare de barăci, echipamente, piese detaşate, bidoane cu ulei şi provizii proaspăt aduse. Dar navele de război atrăgeau şi reţineau atenţia: distrugătoare cenuşii cu forme elansate, escortoare şi corvete scunde, traulere care dragau şenalul, într-un cuvânt grupul de nave care ţinea în mână soarta bătăliei, paza Atlanticului; ansamblul nu era prea faimos, pe ici pe colo părea cam mototolit, şi era fără îndoială subţiat şi întins până la ultimul grad de rezistenţă. Dar trecuse probă a doi ani teribili şi avea să reziste cât avea să continue războiul, şi chiar cinci minute mai mult.

Oamenii de pe nave erau de aceeaşi teapă. Pentru marinari, bătălia Atlanticului devenise un război al lor: se pricepeau cum să facă de cart în nopţile îngrozitoare, cum să reziste la oboseala dureroasă, cum să-i salveze pe supravieţuitori, să scufunde submarine, să îngroape morţi în mare şi cum să moară fără să facă pe nimeni să-şi piardă prea multă vreme. Deşi nu cu aceleaşi detalii ca în

privinţa propriei participări la operaţii, era cunoscut planul general al bătăliei şi aspectele pe care le lua. De exemplu se ştia că în acel moment convoaiele erau continuu în pierdere. Se cunoştea, de asemenea, cifra lunară a torpilărilor, isprăvile şi calităţile navelor de escortă din alte grupe, numele comandanţilor de submarine care se remarcaseră în special prinabilitate şi cruzime. Întreaga bătălie era acum o problemă personală şi marinarii implicaţi simţeau o mândrie şi o solidaritate de neînlocuit cu altceva. Luptau împreună şi învăţaseră cu ce furie mortală, crescând din lună în lună, erau supuşi încercărilor până la extrema limită a rezistenţei, toţi cei ce participau la luptă, indiferent de nivelul profesional.

Mai ales aceasta era situaţia celor de pe corvete, cele mai mici din navele lansate pe sălbaticul Atlantic în această fază disperată a războiului: revenite în port, după încercările dure ale escortării de convoaie, după atacurile terminate cu succes, după pierderi şi masacre, ele erau conştiente de valoarea proprie. Se vorbea în ziare despre ele; oamenii îşi citeau isprăvile, îşi repetau titlurile ridicole ale articolelor, atât de departe de realitate. Dar fiecare ştia care este reputaţia publică a corvetelor şi atunci când se aflau izolaţi pe mare, veşnic confruntaţi cu orori şi succese, această faimă constituia un imbold care le stimula dorinţa de a birui. Când marinarii spuneau că sunt îmbarcaţi pe o corvetă, se aşteptau la răspunsul: „Ce viaţă dura, vai de capul vostru!” Dar indiferent de răspuns, manifestând

simpatie sau lipsă de înţelegere din partea interlocutorilor, ei îşi dădeau seama care era adevărul şi în sinea lor erau mândri de a participa la bătălie.

În port, ofiţerii se vizitau între ei; gustul ginului de pe un alt vas şi cancanurile diferite făceau să treacă mai uşor timpul în aşteptarea viitoarelor acţiuni. Indiferent de navă, oamenii se asemănau: toţi erau amatori care îşi însuşiseră abilitatea profesională şi rezistenţa la oboseală. Teoretic, Ericson avea ca subalterni: un ziarist, un avocat, un funcţionar de bancă şi un ajutor contabil. Dar acum aceste titluri deveniseră lipsite de sens: erau numai ofiţeri, tineri care făceau să meargă nava, adaptaţi atât de perfect la noua lor viaţă încât abandonaseră tot ce se referea la trecutul lor, în afară de o oarecare amprentă de suprafaţă. La fel şi la bordul celorlalte corvete: nave noi, puse la încercare, esenţiale pentru luptă. Nu este de mirare dacă, în timpul perioadelor de odihnă, între două convoaie, aceşti tineri manifestau siguranţa cam dispreţuitoare a unei elite. A naviga pe o corvetă conferea o distincţie specială, de care erau toţi conştienţi.

În mod natural, sentimentele lor faţă de oamenii care nu participau la luptă erau influenţate în consecinţă. În timpul şederii în port, cei de pe Compass Rose aveau numeroase contacte cu instructorii care dirijau instrucţia de tragere şi asdic, activităţi care ocupau cea mai mare parte a zilelor lucrătoare dintre convoaie; apoi, nava primea vizite ale unor specialişti de toate soiurile, care veneau să verifice

echipamentul: specialişti în transmisiuni, ingineri mecanici, ofiţeri de legătură, ecleziastici, toţi urcaţi cu diverse motive la bord sau fără niciun motiv decât setea şi dorinţa de a se răcori într-unul din barurile plutitoare. Majoritatea vizitatorilor erau bine primiţi, aproape toţi erau oameni serioşi, gata să-i ajute, agreabili şi sinceri când îşi exprimau dorinţa de a porni pe mare în loc de a petrece războiul într-un birou la uscat. Dar existau şi alţi vizitatori care soseau la bord sub un pretext oarecare la ora 11 dimineaţa şi se încrustau în careul ofiţerilor, cu paharul într-o mână şi sticla la îndemâna celeilalte, stând pironiţi până când se anunţa că se închide barul, sau erau invitaţi la masă. După două sau trei săptămâni de mare agitată şi atacuri dure, după amintirea marinarilor pe care îi văzuseră murind chiar în careul unde stăteau la masă, le era dificil să se arate politicoşi faţă de oameni care păreau a considera escortele ca o ispravă agreabilă şi situaţia lor proprie de ambuscaţi, ca recompensa unui merit excepţional.

În general, în asemenea cazuri, ofiţerii de pe corvete reacţionau prin tăcere, prin dispreţ tacit, neputându-şi exprima liber ce anume gândeau în legătură cu acest tip de vizitatori. Câteodată însă dispreţul deborda. Într-o zi, la bordul lui Compass Rose dejunul a fost întârziat cu mai bine de o oră din cauza prezenţei unui băutor de gin care se încăpăţâna să nu înţeleagă că trecuse ora apetitivului, aşa că atunci când s-au aşezat la masă erau într-o stare de vie exasperare. Ericson lipsea, aşa că prezida Lockhart. Pe când se servea

un pateu cu rinichi aproape congelat, el exprimă asentimentul general prin cuvintele:

— Omul ăsta a depăşit limitele; vine în fiecare zi la bord, tot timpul cât stăm în port şi cred că nu aduce un cât de mic serviciu. Ce-a făcut azi dimineaţă, Morell?

— A băut opt pahare de gin, răspunse Morell cu ton detaşat. În afară de asta, a declarat că tunul nostru este în bună stare şi bine întreţinut.

— Ofiţer cu artileria al flotilei! exclamă Lockhart furios; îmi vine să iau tunul şi…

— Perfect, spuse Morell, dar cer dreptul să trag eu primul.

— Nu vi-l mai amintiţi de la King Alfred? interveni Ferraby. Era în acelaşi timp cu noi, spunea că o să intre la Forţele de coastă.

— Da, spuse Lockhart, îmi amintesc vag de el.

— Aţi avut tot timpul să vă împrospătaţi memoria, apuse Morell.

— Ceea ce mă irită mai mult, continuă Lockhart, este atitudinea lui faţă de război: vine la bord, ne bea ginul, nici nu simulează că ne-ar fi de vreun ajutor, apoi vorbeşte de război şi de marină ca şi cum ar fi o combinaţie inventată într-adins pentru a-i procura o viaţă confortabilă.

— Probabil că chiar asta este războiul pentru el, spuse Morell. Ştiţi, sunt sute de asemenea indivizi: nu înţeleg situaţia sau nu vor s-o înţeleagă; îşi găsesc o mică slujbă uşoară, agrementată cu o plată bunicică şi, cu cât durează războiul, cu atât sunt mai fericiţi. Nu se bat şi nici nu ajută la luptă, căci ei nu înţeleg războiul ca o luptă. Pentru ei, războiul este doar un mic

accident lumesc care le dă ocazia să poarte o uniformă elegantă şi prilejul de a face rost de ţigări scutite de vamă.

— Dar câţi sunt oamenii care înţeleg războiul ca o luptă? întrebă Baker.

Rareori Baker se amesteca în discuţiile careului, dar de data aceasta părea să fi găsit curajul să ia parte. Roti privirea împrejurul mesei şi spuse, ezitând:

— Suntem şi aici destul de aproape de război; totuşi, chiar când suntem pe mare, cu greu realizăm implicarea noastră în acest război cu scopul de a-l câştiga şi a-i bate pe nemţi. Cea mai mare parte din timp nu ne simţim ca fiind în război – ci muncim pur şi simplu pentru că o fac şi toţi ceilalţi, iar dacă ar fi vorba de francezi în loc de nemţi, am face la fel, fără a pune întrebări.

— Înţeleg ce vrei să spui, îi răspunse Lockhart după o pauză. Este adevărat că uneori avem impresia că suntem prinşi într-un mecanism, un mecanism pe care altcineva îl dirijează şi îl acţionează…

Ezită un moment, gândind: „De vină este faptul că nu ne-am interesat mai mult de politică înainte de război, ca să înţelegem cauzele lui şi să simţim o imperioasă dorinţă personală de a-l câştiga. Dar pentru Baker, în vârstă de abia douăzeci de ani şi cu un orizont destul de restrâns, o asemenea critică ar fi prea aspră; nu i s-ar putea reproşa lipsa de interes pentru evenimente, ci mai curând lipsa de maturitate”.

— Totuşi, continuă el, suntem în vârtejul bătăliilor şi, chiar dacă nu aplicăm o etichetă

melodramatică, de exemplu: „luptăm pentru democraţie” sau „să punem capăt tiraniei fasciste”, procedăm întocmai şi în aceasta rezidă semnificaţia războiului.

— Este într-adevăr părerea dumneavoastră? spuse Morell, privindu-l cu curiozitate.

— Da.

Apoi, conştient că este obiectul unei curiozităţi similare din partea celorlalţi, Lockhart căută să atenueze efectul spuselor sale şi surâse:

— Da, sunt foarte patriot; este singurul lucru care mă ţine.

Se auzi o bătaie în uşa careului şi intră şeful de cart:

— De la ofiţerul cu artileria, domnule, anunţă el cu ceremonie.

— Cum? spuse Morell.

— Ofiţerul care a plecat adineauri, s-a reîntors la bord.

— Vai! Doamne! exclamă Lockhart fără voia sa.

— Mi-a spus să vă predau asta, uitase s-o lase, şi îi prezentă un plic.

— Mulţumesc, spuse Morell, luând plicul: îl deschise cu ajutorul unui cuţit şi scoase o foaie impozantă ca de pergament. Aruncă o privire şi figura îi exprimă o stupefacţie comică.

— Mii de draci! exclamă el. Nu este posibil!

— Despre ce e vorba? întrebă Lockhart.

— O corectură la noile ordine ale flotilei pentru artilerie. Cel puţin cetăţeanul nostru şi-a justificat activitatea.

— Ceva important?

— Destul, se pare! De fapt, e chiar foarte important... să vă citesc, spuse, potrivindu-şi vocea, ceea ce-i făcu pe toţi cei prezenţi să ridice ochii spre el: „Ordin al flotilei pentru artilerie. Corectura nr. 1: la pagina 2, rândul 6: în loc de „ovilură" se va citi „lovitură".

Pe numeroasele nave întâlnite de obicei la Liverpool, unele echipaje aparţineau marinelor aliate; multe ajunseseră acolo cu nave cu tot, dar erau şi oameni izolaţi, recrutaţi la sosire şi ambarcaţi pe nave britanice puse la dispoziţia lor. În această situaţie se aflau câteva drage pescuitoare de mine olandeze, o corvetă norvegiană şi un vânător de submarine francez, cu un profil atât de deteriorat încât la prima vedere te întrebai dacă nu era pe cale să naufragieze. Aceste nave şi aceşti oameni ridicau o problemă delicată: aceea de a şti dacă puteau fi luaţi în serios şi dacă te puteai bizui pe ei ca aliaţi oneşti şi eficaci, sau dacă trdbuiau consideraţi ca obiecte ornamentale neaşteptate, acceptabile atât timp cât nu dăunau vreunei operaţii importante.

Dificultatea consta în deosebirile şi diversitatea gradului de încredere pe care îl inspirau. Echipajele acestor nave „străine", izolate într-o ţară care nu era a lor, orice contact cu ţara lor de baştină fiind întrerupt, se comportau cu o rezervă prudentă, dificil de înlăturat. Erau menajaţi, scuzaţi, simpatizaţi din cauza situaţiei, dar existau atâtea alte preocupări legate de prezenţa lor încât complicaţia sentimentală pe care o necesita compătimirea acestor exilaţi

depăşea timpul ce li se putea acorda… Câteodată însă efortul merita osteneala, mai ales când erau convinşi să vorbească liber, căci mulţi dintre ei aveau de povestit tot felul de întâmplări pasionante în legătură cu motivele pentru care ajunseseră să lupte alături de aliaţi, povestiri mult mai interesante decât simpla formalitate constând în semnarea unui angajament şi îmbrăcarea uniformei Marinei Regale; povestiri dramatice despre fuga lor, singurul mod de a-şi păstra onoarea când patria le era în ajunul înfrângerii; decizii disperate, luate sub scutul prefăcut al unei acceptări pasive care le permisese să fugă şi să respire aerul liber al Angliei. Sub forme variate, toţi aceşti străini duseseră astfel de lupte şi practicaseră asemenea înşelăciuni şi toţi purtau semnul tristeţii de a-i fi părăsit pe ai lor; dar şi tristeţea era diversă şi prezenta grade variabile de veracitate.

Olandezii şi norvegienii păreau cei mai serioşi şi demni de încredere. Gândeau cu melancolie la trecut – mulţi nu mai aveau veşti despre familii şi prieteni de când ţara le fusese atât de barbar cotropită în 1940 – dar priveau, şi viitorul, cu intenţia de a efectua un efort pozitiv pentru a recuceri şi restabili ceea ce pierduseră şi a se reîntoarce cu onoare la căminele lor şi la pace. Navele lor produceau totdeauna o impresie remarcabilă, datorită calităţilor excepţionale ale oamenilor din echipaje care, voluntar despărţiţi de ţară, se consacrau unui singur efort implicând virtuţi de marinar, corectitudine, răbdare şi curaj care se reflectau în tot ceea ce îndeplineau şi în

cea mai mare parte a celor ce vorbeau. După o seară petrecută pe una din navele olandeze, Ericson rezumă pe scurt impresiile:

— Îmi plac aceşti olandezi, spuse el a doua zi de dimineaţă lui Lockhart, când se plimbau pe puntea superioară în timpul repausului. Ei iau războiul în serios şi nu vorbesc decât de lupta lor. Când am spus că dta păcat că regina Iuliana avea trei fete în loc de un băiat, comandantul s-a înroşit şi a răspuns: „Dacă ne crezi incapabili să ne batem pentru fete, ai de-a face cu mine: hai să ieşim pe punte”. Am băut împreună câteva păhărele de rachiu, dar cred că era în stare să treacă la fapte. Iată genul de oameni buni să dragheze minele înaintea unui convoi nu ca francezii, ăştia care tot plâng după căminul lor şi nu curăţă conştiincios marea, în toate colţurile.

Într-adevăr, francezii erau altfel. Lockhart urca destul de des la bordul unui vas francez pentru a se delecta la mesele oferite (felurile de bucate erau delicioase) şi pentru ocazia de a vorbi franceza. Era însă conştient de atmosfera dubioasă, de nepăsare dezordonată, care părea că contaminează întreaga navă. Nu suspecta sinceritatea apartenenţei lor alături de aliaţi, dar se simţea că evenimentele îi depăşeau şi nu erau prea siguri că Franţa va ieşi cu faţă curată din situaţia ei dezonorantă. Vorbeau cu respect de generalul de Gaulle, dar păreau totdeauna că păstrează o oarecare rezervă pentru cazul când de Gaulle n-ar fi reuşit: „Să luăm lucrurile aşa cum sunt, fără să le răstălmăcim”... Discutau mai mult despre căminele şi familiile lor, decât de lupta la

care participau; ca să vorbim sincer, aspirau să se întoarcă acasă.

Oficial, americanii nu intraseră încă în război: lovitura de la Pearl Harbour nu curmase deocamdată neutralitatea lor, restul de profitabilă, timp de doi ani. Apăreau însă, pe ici pe colo, aviatori care se odihneau la Liverpool între două traversări ale Atlanticului şi marinari, în anonimele întinderi ale mijlocului Atlanticului. Căci acum americanii escortau ei înşăşi unele din convoaie de la porturile lor până la un punct unde escorta era preluată de navele britanice. Escorta americană consta din distrugătoare eu aspect bizar, cu denumiri foarte lungi, începând deseori cu Jacob sau Ephraim; apăreau din ceaţă şi făceau semnale morse cu încetineală, astfel ca britanicii să fie în stare să le înţeleagă, explicau ei.

— Ne cred că suntem o grămadă de puştani, spuse semnalizatorul Wells cu dezgust, într-o zi când un operator american, excepţional de prudent, îi pusese răbdarea la încercare. S-ar spune că sunt la prima lecţie de instrucţie în cazarmă… Şi ce ignoranţi sunt aceşti oameni, nici nu cunosc ortografia!…

Totuşi, de obicei, se putea lega cu ei o agreabilă camaraderie; ajutorul lor consta în nave, important pentru acel timp de lipsuri, şi în faptul că preluau o parte din dificultăţile legăturii transatlantice, ceea ce insufla britanicilor sentimente de frăţească satisfacţie. Americanii nu intraseră încă în război, dar legea Lend-Lease şi neprecupeţitul lor efort naval meritau toată recunoştinţa.

Alţi neutri nu se comportau la fel; există grade de neutralitate, ca şi grade de infidelitate: poţi ierta unei femei o răceală trecătoare, dar nu seninătatea surâzătoare şi continuă în braţele altor bărbaţi. Chiar în trădările cele mai grosolane, fie că e vorba de căsătorie sau de raporturi între naţiuni, există grade de culpabilitate; de exemplu, se putea înţelege, dar nu ierta, punctul de vedere al Spaniei sau Argentinei care aveau afinităţi politice cu Germania şi nu îşi ascundeau ura lor faţă de Anglia şi speranţa înfrângerii acesteia. Nu erau amatori de democraţie. Dar cu greu se putea înţelege neutralitatea unei ţări ca Irlanda, ale cărei şanse de libertate şi independenţă deveneau nule în cazul unei victorii germane. Faptul că Irlanda se menţinea în afara conflictului, ridica pentru Marina Regală probleme speciale.

Neutralitatea irlandeză, explicată prin interpretări de generozitate, permitea naziştilor să menţină la Dublin un centru de spionaj, o fereastră deschisă spre Marea Britanie, graţie căreia, pe toată durata războiului, au adus prejudicii imense cauzei aliaţilor. A fost un factor funest în special din punct de vedere naval, căci priva Marina Regală de bazele din sudul şi estul Irlandei, baze de care dispusese în timpul primului război mondial. Nu este posibil să se stabilească numărul exact al navelor şi oamenilor pierduţi, lună de lună, din această cauză, dar totalul este considerabil şi tragic. De la aceste baze, navele de escortă ar fi putut naviga mai departe spre vest, în Atlantic, sporind protecţia convoaielor atât de

necesare; s-ar fi putut aproviziona rapid cu combustibil şi primi remorchere de salvare pentru navele naufragiate, aşa că bătălia Atlanticului s-ar fi desfăşurat de la început în condiţii aproape egale. Aceste baze fiindu-le refuzate, navele de eşfcortă trebuiau să facă un mare ocol pentru a ajunge pe câmpul de bătălie şi reveneau în port cu cel puţin două zile mai târziu.

Legal, Irlanda era în dreptul ei: optase pentru neutralitate şi totul decurgea din această calitate. Era liberă să se ţină deoparte de război, ori cât de mult dăuna aceasta cauzei aliate. Dar marinarii care asistau la naufragii şi la pieirea multor prieteni a căror moarte ar fi putut fi evitată, considerau situaţia sub un aspect mai simplu, simţeau o mânie care se accentua de fiecare dată când navigau de-a lungul coastelor ei liniştite.

Liverpool era un oraş de marinari şi faptul se observa destul de uşor. La cheiuri erau acostate nave de comerţ şi nave de escortă aglomerau docul Gladstone; în fiecare seară, sute de oameni coborau la uscat, hotărâţi să se bucure cât mai mult de scurtele lor ore de libertate: se îmbătau, provocau dezordini, se înghesuiau pe străzi şi prin baruri, monopolizau prostituatele, seduceau tinerele fete şi alinau dorurile femeilor măritate; Liverpool îi ierta şi le oferea o generoasă ospitalitate. E dificil să se evalueze contribuţia Liverpool-ului la susţinerea moralului acestei invazii de marinari; dar ambianţa plăcută, primirea sinceră rezervată marinarilor, an de an, i-a ajutat considerabil să suporte războiul după

lungile luni de solitudine pe mare cu pericolele şi oboselile respective.

Compass Rose îşi primea şi ea partea din această generozitate; de 18 luni de când avea baza acolo, marea majoritate a membrilor echipajului legase cunoştinţe în oraş şi puteau fi siguri de a regăsi aici o viaţă ca de familie normală, constituind pentru ei tonicul cel mai eficace. Unii dintre oamenii de pe Compass Rose se însuraseră cu fete din Liverpool sau îşi aduseseră soţiile acolo; nava părea că aparţine acum acestui oraş şi cât timp nu erau transferaţi pe Clyde sau la Londonderry, celelalte două mari baze ale Operaţiunilor din Vest, erau fericiţi de situaţie, cel mai bun compromis între război şi pace.

Şi Ericson era bucuros de această legătură permanentă cu uscatul care satisfăcea echipajul şi diminua riscurile întârzierilor din permişii; se şi împăcase, în sine, cu avantajele propriei vieţi casnice, Grace aşteptându-l placidă în mica căsuţă de la Birkenhead. Îşi concentra însă gândurile tot atât de mult asupra lui Compass Rose şi faptul că mama lui Grace locuia acum cu ei, permanent instalată lângă căminul din salon, îi împăca remuşcările atunci când, în caz de nevoie, dormea la bord. Un alt locuitor din Birkenhead, Tallow (de curând avansat maistru principal) se îngrăşa văzând cu ochii din cauza mâncărurilor preparate de sora lui, Gladys, şi se amuza oarecum de relaţiile ce se înfiripau între Gladys şi şeful mecanic Watts, musafir nelipsit şi totdeauna binevenit când Compass Rose staţiona la

Liverpool. Watts era văduv, cu copii adulţi; Gladys era văduvă şi depăşise de mult vârstă pasiunilor romantice; o înţelegere tăcută intervenise între ei, că odată războiul terminat, se vor căsători şi vor trăi din pensia lui şi din modestele ei economii… Prima dată când Watts abordă subiectul faţă de Tallow o făcu cu atâtea ocolişuri, încât acesta nu înţelegea despre ce e vorba şi se lămuri doar când Watts sfârşi prin a spune:

— Aici ne vom instala după război.

— Ce bună idee, Jim! exclamă Tallow.

În acel moment erau singuri în careul maiştrilor, îşi strânseră mâinile cu stângăcie, fără să se privească, şi Tallow spuse cu căldură:

— E cel mai bun lucru pentru dânsa, ca şi pentru dumneata. Pe ea ai întrebat-o?

— Cam aşa ceva… răspunse Watts, intimidat de etalarea sentimentelor sale… Ne-am înţeles, dar este un singur lucru care…

— Ce nu este în regulă?

— Ea se nelinişteşte puţin în legătură cu dumneata. De multă vreme îţi gospodăreşte, nu vrea să rămâi singur.

— Nu vă faceţi griji! spuse Tallow surâzând. Se poate prea bine să mă însor şi eu, într-una din zile. Nu se ştie niciodată. Nu te mai gândi, Jim, când veţi dori, voi conduce mireasa la altar.

— Asta nu va fi aşa curând… răspunse Watts. Nu o vom face cât va dura războiul şi durata pare că va fi lungă.

— Poate că ai dreptate… Pentru mine însă să nu vă faceţi griji; sunt gata oricând să dansez la nunta voastră.

Dar nunta n-a mai avut loc; căci Liverpool; oraşul marinarilor, avea să plătească curând această reputaţie în modul cel mai brutal, plată care va spulbera toate speranţele de fericire ale lui Watts.

5

Încă din aval, de la nava far de la Crosby, se răspândi ştirea că ceva nu era în regulă şi în timp ce urcau pe fluviu, oamenii echipajului, adunaţi pe puntea superioară, îşi fereau ochii de soarele puternic, căutând cu privirea spre oraşul pe care începuseră să-l considere ca fiind „acasă”. Pe teugă, Morell, în aşteptare, cu oamenii care preparau partalele de legare, îşi îndreptă binoclul spre Building Liver; părea înconjurat de fum şi conturul lui prezenta goluri pe care nu le remarcase vreodată. Îl auzi pe marinarul şef Phillips exelamând:

— Doamne! A fost atins!

Apoi simţiră cu toţii mirosul acru de fum şi Morell, observând un mare antrepozit de pe docul Gladstone, constată că era tăiat de sus până jos, una din jumătăţi devenind o gigantică grămadă de dărâmături, restul, înnegrit, arzând fără flacără. Plimbându-şi binoclul de-a lungul oraşului şi Birkenheadului văzu numeroase alte imobile şi case mai mici transformate în ruină în centrul unui mare cerc de dărâmături arse; se mai zăreau încă ctleva incendii, partea nordică a oraşului fiind

acoperită cu un văl des de fum. Apăreau părţi goale, străzi întregi dispărute, şiruri de case deteriorate şi dărâmate. Lăsă binoclul, impresionat de importanţa distrugerilor, de ruina unui oraş pe care îl părăsiseră prosper şi întreg; îşi încrucişă privirea cu cea a unui tânăr marinar despre care ştia că tocmai i se stabilise soţia la Liverpool.

— Ce… ce se vede, sir? întrebă omul cu ezitare.

— Mă tem că nu-i prea bine, răspunse Morell; pare-se cu un fost mai multe raiduri de bombardamente.

— Ticăloşii! spuse Phillips. Iată, şi acele case…

Asta au găsit la întoarcere: fum şi aer rău mirositor, mirosul distrugerii, care le venea în întâmpinare. Au primit ordin să meargă direct la docul Gladstone.

— Sper că tancul de aprovizionare n-a fost atins, spuse Ericson. Ar fi ars ca o luminare.

Privise prin binoclu la Birkenhead, unde se afla casa lui; ruinele indicau o furie specială, ca şi cum bombardierele, vizând docurile, ar fi confundat şirurile regulate de case cu cheiul apropiat şi ar fi aruncat acolo, victorioase, toate bombele… Dar poate că nici nu le păsa ce loveau… Compass Rose evoluă brusc, de la un mal al fluviului la altul şi Ericson strigă scurt:

— Fii atent la drum, Tallow!

Prin portavoce acesta răspunse:

— Iertaţi-mă, sir.

Atunci îşi aminti Ericson că nu era singurul

cu interes personal în legătură cu cele întâmplate la Birkenhead. Micşorară viteza şi puseră capul către intrarea docului Gladstone; în curând vor afla cele întâmplate; vestea rea vine repede.

Când au ajuns de-a lungul cheului sudic al bazinului, vreo şase oameni de pe cel mai apropiat distrugător alergară în întâmpinare pentru a lua parâmele de legare. Prima bandulă fu aruncată de la navă la mal, restabilind contactul cu uscatul după mai mult de cincisprezece zile pe mare; în picioare, pe teugă, Phillips întrebă:

— Ce s-a întâmplat?

Unul dintre marinarii de pe distrugător, marinar brevetat, cu trei galoane de bună purtare, îi răspunse:

— Aţi pierdut o teribilă ocazie! Opt nopţi la rând au venit bombardierele, ca un stol de vrăbii şi au făcut praf oraşul, vă rog să mă credeţi.

— Spune, mai întrebă Phillips, care cartier a fost cel mai atins?

— Cam toate, răspunse celălalt cu un gest vag: Bootle, Birkenhead, Wallasey, şi centrul: strada Lord nu mai există, e rasă de ambele laturi. Este cel mai teribil bombardament de la începutul războiului, spun ziarele. Şi nici nu cred că poate fi ceva mai rău... Se afla aici un vas încurcat cu muniţii care a ars ca o torţă; noroc că a putut fi remorcat în mijlocul fluviului înainte de a exploda...

Continuă activ relatarea, gesticulând.

— A fost o porţie grozavă... Daţi parâma prova.

De pe punte o voce rece ordonă:

— Terminaţi pălăvrăgeala şi vedeţi de parâme!

Phillips aruncă o privire spre omul de pe cheu cu care vorbise şi acesta îi răspunse cu un semn din cap; ştiau amândoi cât de lungă putea fi o asemenea conversaţie.

De la comandă Ericson dădu „Liber la maşini” şi se adresă lui Lockhart:

— Vor fi probabil multe cereri de permisii speciale. Cred că ar fi bine să amâni permisiile obişnuite şi să dai cu precădere celor care au rude la uscat.

— Da, da, sir.

— Ocupă-te de fixarea cablurilor. Mă duc la uscat să telefonez.

La telefon erau o mulţime de candidaţi: un şir de oameni îngrijoraţi aşteptau cu răbdare, înaintea cabinei, fără a discuta între ei. Ericson obţinu legătură şi schimbă câteva cuvinte cu soţia; îi păru cam speriată, dar era teafără... Mica locuinţă a lui Ferraby se afla la marginea oraşului şi obţinu şi el aceeaşi veste reconfortantă; dar când îi veni rândul lui Tallow, nu se auzi decât un sunet ascuţit, continuu, care însemna linie deranjată, Când se întoarse la bord, în timp ce se îmbrăca grăbit pentru a merge la uscat, Watts îi spuse ezitând:

— Aş vrea să te însoţesc, Bob.

— Bine, Jim, spuse Tallow în timp ce se rădea, vino cu mine.

— Poate că liniile telefonice sunt deteriorate.

— Da, poate că asta e.

Dar cu cât se apropiau de casă, după

traversarea fluviului cu bacul, îşi dădeau seama că nu era numai asta. De la debarcader, urcară panta spre Dock Road încet, din cauza resturilor de geamuri, de piatră şi de lemn răspândite pe străzi, între casele ruinate şi printr-un miros de incendii recent stinse. Mergeau tăcuţi prin decorul sinistru, care vorbea de la sine; nu mai discutau despre ceea ce aveau să găsească, certitudinea se accentua cu fiecare pas, cu fiecare magazin sau mică locuinţă reduse la ruine. Curând, unul lângă altul, cu uniformele lor curate şi bine croite, ajunseră la ultimul colţ, mai bine spus la locul unde fusese ultimul colţ şi priviră în lungul străzii Dock Road. Nu rămăsese mare lucru: cele două case din colţ şi altele trei următoare dispăruseră, în mijlocul străzii era o groapă mare, apoi, mai departe, o grămadă de dărâmături de la o casă prăbuşită pe stradă: probabil fusese aruncat un şir de bombe, la distanţe egale, ca butonierele unei haine... Privind spre capătul cel mai depărtat al distrugerilor, cu un ton pe jumătate surprins şi de un calm fatalist, Tallow spuse:

— Acolo este, Jim, recunosc şi, absurd, începu să fugă.

Watts îl urmă tot atât de grăbit, trecură într-un trap regulat prin faţa primului grup de case dărâmate şi ajunseră la ultimul colţ distrus: numărul 27 era pe jumătate nimicit de explozie; la fel numărul 31; dar numărul 29 primise o lovitură directă, în plin.

Dock Road, numărul 29... Sub soarele calm de după amiază, dărâmăturile micii locuinţe erau impresionante: vântul fâlfâia o hârtie ruptă din

tapetul camerelor; o jumătate din scară rămăsese suspendată în unghi nefiresc, iar o chiuvetă de bucătărie stătea ca un barbar altar domestic pe un soclu de cărămizi sparte. Casa se prăbuşise, dărâmăturile erau răspândite în grădină şi pe stradă. Acolo unde Tallow trăise conforatbil şi fericit, unde Watts se bâlbâise propunând o căsătorie şi Gladys crease un refugiu cald şi plăcut, scârţâiau acum, sub picioare, cioburi de geam şi pietre; nu mai era casă, ci o masă informă de dărâmături pe care plutea, ca un blestem final, un miros de ars. Câţiva oameni – o echipă de salvare, în salopete albastre prăfuite – scormoneau prin ruine, încercând să cureţe locul.

După un moment de ezitare, Tallow îl acostă pe unul din ei, un om înalt, cu cască de metal pe cap.

— Cum s-a întâmplat?

Aproape fără să-l privească, omul răspunse:

— Întrebare fără rost; vezi, sunt ocupat.

— Este casa mea, spuse Tallow, cu voce inexpresivă.

— Ah! făcu omul, ridicându-se, iartă-mă, prietene… vin atâţia gură-cască să ne bată la cap în timpul lucrului… Îl privi pe Tallow cu compasiune adâncă apoi continuă; casa a primit o lovitură directă… acum vreo cinci zile. Eraţi absent?

— Da, abia acum m-am întors.

Urmă o tăcere, în timp ce vântul spulbera praful. Cu efort, Tallow întrebă:

— Şi cei dinăuntru?

Fără a-l privi, omul spuse arătând cu un gest

de cealaltă parte a străzii:

— Vă puteţi informa acolo, la postul de pază, cei de acolo se ocupă de astea.

— Dar persoanele din casă? întrebă brusc Tallow, ştiţi poate ceva?

De astă dată omul îl privi direct, căutându-şi cuvintele:

— După asemenea lovitură nu cred că a mai rămas mare lucru; am scos din dărâmături două femei, nu le cunosc numele. Întrebaţi la post, vă vor da toate informaţiile.

— Erau moarte? întrebă Tallow.

După o pauză, primi răspunsul:

— Da, erau moarte.

Traversând drumul pentru a ajunge la postul de pază, Tallow spuse:

— Probabil era doamna Crossley; venea deseori să petreacă seara cu Gladys.

În interiorul postului, o cabană din cărămizi, la colţul străzii, trei oameni jucau cărţi la o masă: doi erau tineri, al treilea mai în vârstă, cu păr cărunt. Tallow şi Watts intrară plecându-şi capul, pe uşa joasă, şi unul dintre tineri ridică ochii şi exclamă, simulând alarmă:

— Atenţie, băieţi, iată marinarii!

Omul cu păr cărunt puse cărţile pe masă:

— Sosiţi la timp ca să luăm împreună o ceaşcă de ceai; totdeauna e plăcut să întâlneşti marinari.

— Numele meu este Tallow, spuse acesta scurt, de la Dock Road numărul 29… Ştii, casa din faţă. Ce s-a întâmplat?

Urmă o tăcere prelungă, surâsurile se

ştergeau pe figurile celor trei, bunvenitul se evaporă, făcând loc unui sentiment de jenă. Apoi, cel mai în vârstă spuse emoţionat:

— Domnul Tallow, da… Era casa dumitale? Sunt dezolat, cu totul dezolat.

Ca să-şi ascundă stinghereala, cotrobăi printre hârtiile de pe masa de lemn natur.

— Am făcut un raport la primărie, reluă el. Doi morţi… Da. Iată: Doamna Bell şi doamna Crossley… Nu aţi fost finanţat?

— Abia m-am întors după cincisprezece zile de mare. Când s-a întâmplat?

— La 5 mai, acum cinci zile; doamnele Bell şi Crossley… va erau rude?

Tallow îşi înghiţi saliva.

— Doamna Bell era sora mea şi doamna Crossley, prietena ei.

— Îmi pare tare rău, spuse omul clătinând capul. Dacă vii putem fi de vreun folos…

— Ce s-a făcut cu…

Unul dintre tinerii care îi primise atât de vesel, se scula îndată:

— Nu vă necăjiţi… Staţi un minut.

— Când a avut loc înmormântarea? întrebă Tallow, fără să se aşeze.

— Acum două zile… Tânărul tuşi… Au mai fost şi alţii, douăzeci şi unu în total.

— Douăzeci şi unu? Toţi din Dock Road?

— Da. A fost o noapte de groază.

În picioare, în spatele lui Tallow, Watts întrebă:

— Unde a fost înmormântarea?

— La cimitirul Croft Road, răspunse de astă

dată cel în vârstă. Totul s-a făcut cum trebuie, vă asigur. A asistat primarul şi consiliul municipal. Au fost toţi puşi într-o mare groapă cu o mulţime de jerbe de flori... Se opri, apoi continuă pe un ton diferit: Nici nu şi-au dat seama, domnule Tallow. Totul s-a petrecut într-un minut... într-o secundă. N-au suferit deloc.

— Înţeleg, spuse Tallow.

— Şi asta este o consolare, spuse încet cel în vârstă.

— Da, răspunse Tallow. Vă mulţumesc, am să revin peste o zi sau două.

La ieşirea din baraca obscură a postului, soarele îi orbi. Unul lângă altul, fără a se privi, cei doi contemplară grămada de dărâmături şi pe oamenii care se ocupau de ele. În grădina din faţă se jucau nişte copii, ridicând un zid de cărămizi, apoi dărâmându-l. Peste ruine plana o pace dezolantă.

— Tare îmi pare rău, Bob, spuse Watts, după un timp, tare rău.

— Şi mie, Jim. Pentru dumneata, ştiu ce însemna ea pentru dumneata. Amândoi am pierdut...

Tallow se redresă brusc:

— Ce să-i faci, s-a întâmplat şi gata. Să mergem.

Porni încet şi Watts porni alături de el.

— Curios, spuse Tallow când treceau pe lângă craterul deschis, nu-mi vine să cred.

Ridică ochii spre cer, un cer inocent şi înşelător.

— Într-adevăr, e de neconceput, continuă el

cu voce mirată şi dureroasă; ne întoarcem de pe mare, fericiţi să regăsim interiorul şi deodată aflăm că persoanele pe care le credeam vii sunt moarte, îngropate cu două zile înaintea întoarcerii... E de neconceput... repetă, vag. Jim, cred că simt nevoia să beau ceva.

6

Au escortat încă patru convoaie şi operaţiile au decurs în acelaşi context de agitaţie, acum obişnuit; apoi, la jumătatea verii, li se acordă ceea ce aşteptau de luni în şir; o primă permisie lungă pentru revizia navei, prima de când era lansată Compass Rose. Toţi aveau nevoie de destindere, pentru unii, imperioasă; viaţa pe convoaiele din Atlantic cerea un efort sporit, care nu se prevedea până unde poate merge şi care uza nervii şi răbdarea, ca şi structura navelor. Această stare se observa din multe mici întâmplări: se întârzia din permisie, cu toate că nu rămânea nepedepsită fapta; izbucneau certuri în careu, o epidemie de mici furturi în cabinele echipajului – singurul remediu al acestei stări de iritare generală fiind un adevărat repaus, fără nicio muncă profesională, fără pericole şi disciplină. Numai un asemenea repaus putea permite echipajului să-şi reia povara şi să o suporte până la sfârşit; fără o asemenea pauză, starea de iritaţie şi ineficienţă creştea cu paşi uriaşi.

Ca şi echipajul, Compass Rose avea şi ea

nevoie de odihnă. Era prima oprire serioasă de activitate, după aproape doi ani de când părăsise şantierele de pe Clyde. În afară de mici reparaţii, multe lucruri trebuiau modificate, armele ameliorate, personalul trebuia sporit şi multe altele erau necesare pentru a aduce nava la nivelul corvetelor mai nou construite. Trebuia înzestrată cu o comandă în întregime nouă, mai spaţioasă şi mai bine protejată, catargul trebuia aşezat mai în pupa, după ultima modă a Marinei Regale; era necesară o infirmerie bine echipată, noi dispozitive de lansat grenade şi un aparat asdic perfecţionat, în stare să îndeplinească mai multe funcţiuni, doar că nu spunea şi numele submarinului inamic. Lista de modificări şi adausuri era importantă şi Compass Rose revenea cu bucurie în mâinile constructorilor pentru a se supune, timp de şase săptămâni, unui tratament de întinerire.

Două treimi din echipaj au primit permisie; singur Baker ţinea companie, în careu, lui Lockhart, care îşi amânase concediul pentru a supraveghea mersul lucrărilor la bord, sarcină ce îi revenea de drept. Şi rătăcind prin colţurile navei, verificând ce trebuia remediat după o lungă listă de defecţiuni, se simţea dezamăgit constatând cu câtă rapiditate trecuse nava de la starea de activitate febrilă, la cea a unei carcase inerte, legată la cheu, murdară şi dezordonată, fără marinari, cu căldările reci, cu inima rece; nu-i venea să creadă posibilă o asemenea tranziţie.

Privea lucrătorii îndepărtând mari părţi din comandă cu aparate de tăiere cu acetilenă; privea

scânteile căzând pe afetul tunului demontat; rătăcea dezolat la pupa unde sudorii, ocupaţi cu noul dispozitiv de lansare a grenadelor, îndoiseră pe cel vechi în forme fantastice şi nefolositoare; dar ştia că din această harababură, Compass Rose va ieşi mai puternică şi mai eficientă. Nu se împăca însă cu contrastul dintre nava anterioară, îngrijită şi ordonată, şi dezordinea ce domnea acum pe ea. Apoi, nu se putea opri să compare echipajul disciplinat şi inimos al navei, muncind din greu, zi de zi, în efortul războiului, cu echipa lucrătorilor de la şantierul naval. Mulţi din ei munceau din greu şi cinstit; dar alţii îşi îndeplineau munca fără grabă, stăteau la pălăvrăgeală îngrămădiţi prin colţuri, de mai multe ori pe zi, şi lăsau lucrul cu asemenea punctualitate, încât nici nu suna bine încetarea că se şi înghesuiau pe schelă, luând direcţia oraşului. Deseori Lockhart întrerupea partide de joc de cărţi în compartimentul maşinilor, la care maistrul respectiv nici nu se uita; erau nişte pocherişti fanatici care, în fiecare după amiază, se adunau în cabina asdicului, încuiau uşa pe dinăuntru şi jucau până la ora cinci, surzi la toate apelurile, afară de cel al celui care împărţea cărţile de joc. Erau oameni care duceau o viaţă la adăpost de pericole, fără rigorile disciplinei severe, la finele zilei de lucru mergeau la casele lor, durata muncii nu depăşea şapte ore şi erau mult mai bine plătiţi decât cei de la bord; atitudinea lor delăsătoare stârnea nerăbdarea şi nemulţumirea lui Lockhart.

Şi pentru asemenea oameni luptau şi mureau; judecând drept, nu prea meritau sacrificiul.

Într-o zi, pradă unei vii mânii, Tallow îi spuse lui Lockhart:

— Veniţi să vedeţi ceva, sir.

Şi îl duse pe puntea bărcilor de salvare; pe lângă bărci mai erau prevăzute două plute de salvare, fiecare echipată cu rame, cu un bidon cu apă şi o cutie metalică impermeabilă, conţinând alimente suficiente pentru o săptămână. Erau două asemenea plute, cu cele două cutii de alimente respective; acum, după o săptămână de şantier, dispăruseră amândouă cutiile.

— Ticăloşii! spuse Tallow; să furi hrana care ar putea să salveze oameni a căror navă a fost torpilată; aş pedepsi pe făptaşi lăsându-i pe o plută în mijlocul Atlanticului şi abandonându-i să se descurce singuri! Nu putem face nimic, sir?

— Mi-e teamă că nu, spuse Lockhart privind cu calm melancolic plutele prădate. De câteva zile, învăţase o mulţime de lucruri…

— Putem să ne plângem; mă voi duce la directorul şantierului… Dar nu vom primi înapoi ceea ce ni s-a luat şi n-o să-i înveţe pe hoţi cât de criminală este fapta comisă. Nu au aceeaşi concepţie despre cinste ca noi, Tallow dragă, de aici vin toate relele.

— Ar fi vremea să le-o băgăm în cap, bombăni Tallow cu mânie. Aş vrea să-şi schimbe munca lor cu a noastră, nu mai mult decât o singură călătorie pe mare. Nu mai atunci vor înţelege ce bine o duc!

Când marinarii se întorceau în port şi citeau dările de seamă din ziare îşi puneau de multe ori întrebarea, pentru ce oare se mai luptau. Li se

părea cel puţin un nonsens că, odată îmbrăcat în uniformă, un om oarecare era obligat să execute ceea ce i se comandă, fără să discute, pentru, o soldă de nimic, în condiţii de viaţă extrem de neconfortabilă, pe când vecinul său, în veşminte civile, dar tot atât de interesat de ceea ce putea aduce războiul, obţinea, hărţuind autorităţile, ceea ce voia. Marinarii nu discutau prea des această problemă pentru că erau prea ocupaţi şi preocupaţi de cele ce aveau de îndeplinit şi, în general, nu prea trăncăneau, dar îşi dădeau seama de învârtelile făcute „la negru" de speculanţii de alimente şi de risipitorii de benzină, adusă în Anglia cu preţul atâtor vieţi. Uneori, gândul acestei minorităţi putrede le inspira o asemenea mânie, încât le otrăvea satisfacţia profesiunii şi mândria de a o îndeplini.

În mod normal, Ericson ar fi trebuit să petreacă o mare parte din timpul său la bord, pe durata reparării navei; rezista greu tentaţiei de a asista la lucrările de transformare de pe Compass Rose. Dar pentru prima dată de la începutul războiului permisia lui coincidea cu cea a fiului său şi dorea să petreacă cât mai mult timp acasă spre a profita cât mai mult de această întâlnire pe care întâmplarea poate că nu i-o va mai oferi multă vreme, sau poate niciodată.

Ucenicia terminată, tânărul John Ericson era acum ofiţer al patrulea de marină; uniforma albastră cu un gulon aurit nu se acorda cu figura lui încă copilăroasă şi Ericson, privindu-l cum stătea pe canapeaua pe care cu câţiva ani mai înainte sărea sau o transforma în cal de balansat,

nu-i venea să creadă că băiatul său era îndreptăţit să poarte acest costum de bărbat. Crescuse atât de repede, cât lipsise Ericson şi, lucru de neînchipuit, avea aceeaşi meserie ca tatăl său…

Seara, în jurul sobei, reuniunea familiei părea o scenă dintr-un roman, ruptă de realitate. În obişnuitul său fotoliu, Ericson citea sau vorbea; la unul din capetele canapelei, Grace tricota fără întrerupere şi John, de curând adult, pufăia la capătul celălalt dintr-o pipă nou-nouţă. În faţa lui Ericson, în celălalt fotoliu, o bătrână doamnă dezlega cuvinte încrucişate şi-şi impunea tuturor voinţa. Ericson considera că soacră-sa se mai potolise, dar nu prea mult: încerca mereu să dirijeze totul şi se comporta ca mugura persoană matură într-o casă plină de copii. Ericson se felicita că venea rar acasă şi că se puteai refugia la bordul lui Compass Rose când nervii nu-l mai ţineau. Căci era evident că, la fel ca un păianjen, bătrâna doamnă nu va mai pleca: se instalase pe toată durata războiului şi toată casa trebuia să graviteze în jurul ei, dominând de o manieră pe care comandantul uneia din navele de război ale Majestăţii Sale nu o putea accepta.

Conversaţia se purta în acea atmosferă de roman în cure se discută despre toate, numai despre ceea ce trebuie nu, anume despre ceea ce îi reunise şi care putea să-i separe în orice moment din nou – războiul. Ericson ar fi discutat bucuros cu fiul lui, dar în prezenţa femeilor se simţeau opriţi de o ciudată timiditate; amintirile care o obsedau nu erau din acelea pe care să le evoci la gura sobei. Nu abordau subiectul

războiului decât în privinţa tradiţionalei rivalităţi dintre Marina Regală şi cea comercială; se refereau numai la aspectele superficiale ale vieţii de marinar: diverse comenzi la cârmă, soldele şi alte nimicuri fără importanţă. Apoi, urmând discuţia, Grace intervenea:

— Sunt sigură că viteza cu care este capabilă să navigheze o corvetă nu are prea mare importanţă. Cred că sunteţi toţi obligaţi să navigaţi în acelaşi ritm.

Iar bătrâna doamnă, mâzgălind pe ziarul de seară, bodogănea:

— Care este cuvântul cu unsprezece litere şi înseamnă „zădărnicie”?

După care întreaga familie se străduia să rezolve problema... Astfel trecea seară după seară: doi bărbaţi şi două femei, strâns uniţi, şi totuşi atât de diferiţi unul de altul; suferind povara războiului şi căutând să evite cea mai uşoară aluzie la el.

Totuşi, către finele permisiei lui John, avid de o intimitate pe care o dorea mult, Ericson propuse fiului său să meargă împreună cu autobuzul la ţară, într-o lungă plimbare la Cheshire. Autobuzul îi duse spre interior, prin suburbiile neaspectuoase ale Birkenheadului şi pe un drum care ducea dincolo de acesta: apoi coborâră şi se îndreptară pe jos spre mare. Sub arşiţa soarelui merseră fără oprire timp de patru ore, cu faţa biciuită de briza Mării Irlandei şi a Atlanticului; izolarea în acest peisaj sălbatic pe care-l cunoşteau şi-l iubeau, îi apropie, discutară ca şi cum ar fi făcut-o pe mare, într-o noapte calmă, împărţind un cart. Vorbiră

despre meseria lor, de întâmplările convoaielor, de navele şi prietenii pierduţi, de adevărurile ascunse de statistici şi de comunicate seci din ziare. Dar numai către sfârşitul după-amiezii când, ajunşi pe coasta de nord-est, se întinseră alături pe o pantă ce cobora până la marea pe care, la orizont, un şir de vase ne îndreptau spre Atlantic, atunci doar, fără reticenţe şi timiditate, îşi mărturisiră gândurile ascunse.

— Este pur şi simplu un asasinat, tată, spuse John Ericson, referindu-se la evenimentele ultimelor luni şi la cifra înspăimântătoare a torpilărilor; unul după altul, convoaiele pătimesc la fel, ba chiar din ce în ce mai rău. Cât timp o să ne mai trimită pe mare, când este absolut cert că jumătate din nave nu se mai întorc?

— Sunt convoaie care scapă în întregime, John, spuse Ericson.

— Extrem de puţine… Nu reproşăm nimic navelor de escortă; fac şi ele ce pot şi se comportă admirabil. Dar chiar sistemul însăşi al convoaielor pare că nu funcţionează cum trebuie. Să-l auzi pe comandantul nostru comentând aceste probleme! Degeaba suntem în stare să realizăm oricând unsprezece noduri, dacă avem obligaţia sa ne târâm cu şapte sau opt noduri, încadraţi într-un convoi timp de trei săptămâni la rând, ţintă aproape imobilă pentru submarine.

— E mai puţin pericol să navigaţi în convoi, decât izolat; se poate dovedi cu cifre.

— Nu prea suntem de aceeaşi părere când vedem sosind torpilele şi singurul ordin ce ne parvine de la comandor: sună: „Menţineţi viteza

convoiului…” Apoi să vezi navele cu prietenii de pe ele naufragiind, sau sub bombardament de fiecare dată când suntem pe mare. Câteodată, mi se pare că…

Se opri.

— Ce este, John?

— Ţi-e frică câteodată, tată?

Figura tânărului băiat, replică încă nedefinită a celei a tatălui, se îndreptă cu anxietate spre Ericson.

— Frică, frică adevărată, până la a tremura când ştii că se produce un atac?

Culcat pe spate, cu ochii spre cerul albastru auriu, Ericson răspunse, cu un ton cât mai natural posibil:

— Cred că la toţi ne este frică; mie, în tot cazul. Singurul lucru de făcut este să laşi să se observe cât mai puţin – pentru că frica este contagioasă şi să încerci a-ţi îndeplini datoria ca şi cum nu ţi-ar fi frică.

Păru a examina cu mare atenţie un fir de iarbă.

— Frica este un sentiment absolut natural, John; acel care, în meseria noastră, pretinde că nu cunoaşte frica, sau este un mincinos, sau un prostănac cu care e mai bine să nu-ţi pierzi timpul.

— Câteodată mă cuprinde o frică teribilă.

— Ei bine! cel puţin, tu nu eşti un mincinos.

Au râs amândoi. Simţeau acum între ei o încredere, o sinceritate mărturisită, la care până atunci nu ajunseseră.

— Mă gândesc mult la tine, tată, când sunt pe mare, spuse John după o mică perioadă de tăcere.

Şi el privea cerul: cu apropierea serii se decolora cu repeziciune, de parcă la orizont linia care separa marea de cer începea să se estompeze; soarele înclina spre apă…

— Mai ales când văd corvetele executând runda în jurul convoaielor; sunt atât de mici…

— Ţintele mici oferă avantaje.

— Preferăm avantajul de a şti că sub noi sunt cele zece mii de tone ale unei nave solide, în timpul unei furtuni pe Atlantic.

— Şi eu mă gândesc de multe ori la tine, John, spuse Ericson, savurând acest moment de intimitate, primul de când John nu mai era copil şi neştiind cum să-şi exprime gândurile… Avem amândoi aceeaşi meserie şi ştim în ce constă; nu pot să nu fiu îngrijorat pentru tine… îngrijorat, dar în acelaşi timp mândru de ceea ce faci. La anii tai, nu ajunsesem încă aşa departe. Dar, fii prudent, nu-i nea? Doresc să pot celebra cum se cuvine viitorul armistitiu… Să nu uităm ora autobuzului, John, altfel bunică-ta iar o să ne ia la rost.

John se sculă surâzând:

— E teribilă, nu-i aşa?

— Da, toţi îi simţim autoritatea.

— Oh! nu mă deranjează deloc, spuse John surâzând din nou. Nu sunt eu comandantul navei.

În grădina căsuţei aflată la periferia Liverpool-ului, Ferraby se juca cu copilul: o fetiţă, acum de şase luni; drăguţă, gângurind, mergând de-a buşelea şi răspunzând cu un mic surâs de bucurie la numele de Ursula. Ferraby era fericit de rolul de tată, îşi plimba copilul cu căruciorul

după-amiază sau îi prepara baia la temperatura necesară; nu se supăra când era sculat din somn la mijlocul nopţii, considerând că aceasta consfinţea calitatea sa de tata. Dar ceea ce prefera îndeosebi, era, pur şi simplu, să-şi vegheze fetiţa, să-i vorbească şi să-şi simtă un deget strâns între degeţelele ei. Nu dorea deloc o activitate mai interesantă; era cel mai fericit să petreacă permisia în acest mod tandru şi simplu şi n-ar fi schimbat cu nimic. Dar chiar în timp ice se juca la soare, ţinând în braţe corpul cald al copilei, mângâindu-i pielea catifelată ca o pl lulă de floare, gândurile îi rătăceau departe, la ororile războiului şi furtunilor.

Gândurile îl asaltau în valuri, nu putea scăpa de ele; la orice oră din zi sau din noapte, fără să se poată opri, gândurile i se duceau la Compass Rose şi la ceea ce va urma după permisie, al cărei sfârşit era apropiat; câteodată, ca în acest moment, contrastul dintre teroare şi tandreţe, cele două extreme ale vieţii sale, îl copleşea. Simţea în acelaşi timp dulceaţa prezentului, aici în grădină, şi ameninţarea viitorului care îl aştepta pe Atlantic, atât de dur şi de groaznic şi pe care îl ura din tot sufletul. Despre toate acestea nu-i vorbea lui Mavis, dar câteodată parcă le discuta cu copilul.

În timp ce spaima profetică îi punea stăpânire pe suflet, copilul, tot gângurind, ajunse la marginea cuverturii şi căzu în iarbă, cu faţa în jos. Dar plânsul îi încetă imediat, ca prin minune, când Ferraby îl ridică şi-l strânse la piept. Alertată, Mavis alergă în grabă din casă, dar se opri în

pragul uşii privind cu un surâs la tată şi la fiică. „Dumnezeu să-l ocrotească!”, îşi spuse ea bucuroasă, văzându-l pe Gordon al ei destins şi fericit.

— Da, mamă, foarte bucuros, spuse tânărul Baker şi se urcă în camera sa pentru a-şi pune cravata. Era a patra oară în această săptămână de când îşi însoţea mama la un ceai; ştia că îi face atâta plăcere, că era atât de fericită să-şi prezinte feciorul, încât îi era imposibil s-o refuze. De altfel, nici nu avea altceva mai bun de făcut.

Ca de obicei, îşi petrecea permisia în micuţa casă a mamei sale, situată într-o surburbie a Birmingham-ului. În primele zile s-a complăcut să fie etalat în public, să savureze mâncărurile şi nepreţuitul confort al casei părinteşti, să fie centrul atenţiei materne; dar curând s-a obosit şi îşi dădea seama că aspira la emoţii de un gen diferit... Baker avea 19 ani; era timid, dornic să placă, cu instinctele normale încă nesatisfăcute, oarecum stimulat de o predilecţie pentru aspectele mai tainice ale eroticei: colecţiona portrete de vedete, tăiate din Esquire şi alte publicaţii asemănătoare, se abonase la reviste de „artă”, şi, în dulap, ascunse sub un rând de cămăşi, avea o serie de cărţi poştale reprezentând diverse şi neobişnuite poziţii de făcut dragoste. Dar până atunci nu se ivise ocazia să-şi realizeze visele: singurele fete pe care le întâlnea acasă erau fiicele bine crescute ale prietenelor mamei sale, selecţionate, credea el, după puritatea lor sănătoasă şi, la Liverpool, singura sa cunoştinţă

feminină era o oarecare Wren de la biroul de solde, tânără fată prea interesată de cariera proprie pentru a-şi pierde vremea cu un aspirant şi care nu răspundea la timidele avansuri ale acestuia decât cu un surâs reţinut, ca pentru singurul galon de pe mâneca bietului băiat... Baker îşi petrecea permisiile între speranţă şi deznădejde: speranţa de a întâlni din întâmplare fata atât de dorită şi deznădejdea unei perpetue decepţii. Ce nedreptate! Ceilalţi aveau femei, şi ce nu făceau cu ele; chiar la cinema, prin întuneric, ghiceai ce se petrece; el singur aştepta pe cea care să-i potolească aspiraţiile.

Din josul scării, mama îi strigă:

— Tom, este ora plecării!

Îşi îmbrăcă haina şi se prepară să coboare. Încă un ceai... Dar nu se ştie niciodată: poate că de rândul acesta o va întâlni, ea îi va surâde, se vor recunoaşte de la prima vedere, vor izbuti să se izoleze de mulţime, ea îi va face avansuri şi în fine va afla şi el ce înseamnă, toate acestea.

La ceaiul respectiv era o tânără fată, dar cu ten palid; sân plat şi mişcări stângace – deloc ce aştepta; nici nu-şi putea închipui s-o sărute... Aşezaţi ceremonios în cerc, bând ceai şi mâncând sanvişuri cu castraveciori muraţi: doamna Keyes, doamna Ockshott, doamna Henson, maică-sa, un domn bătrân, soţul uneia dintre doamne, tânără fată, fiica uneia dintre aceleaşi doamne şi, la locul de onoare, el, tânărul ofiţer de marină care avea un moment de repaus între două călătorii înfiorătoare. Conversaţia se desfăşura precum urmează: ca totdeauna în asemenea ocazii, mama

sa căuta să-l pună în evidenţă şi cel mai simplu era să-i dea satisfacţie, toţi ţinându-i isonul; nu era greu în această atmosferă complet favorabilă.

— Câteodată, spunea el, mestecând un sandviş, marea este atât de agitată încât nu stă nimic pe masă, mâncăm direct din cutiile de conserve, sau nu mâncăm nimic.

Doamnele îşi exprimară onomatopeic compasiunea şi mama sa adăugă cu o groază afectată:

— Închipuiţi-vă!

Baker surprinse privirea admirativă a tinerei fete... Dar cât era de urâtă... Ţinea genunchii depărtaţi, fusta i se ridicase, lăsând să se vadă nişte chiloţi, la fel ca cei arătaţi în reclame, cu elastic în jurul pulpelor. Deloc interesant... Luă încă un sandviş şi continuă cu îndrăzneală:

— Îmi amintesc că odată ordonanţa mi-a adus o cutie de carne conservată pe comandă. Nu mâncasem nimic de două zile... Ei bine! E foarte curios, dar n-am fost în stare să înghit ceva! Cred că din cauza epuizării.

— Închipuiţi-vă! exclamă din nou maică-sa... Tom, povesteşte-ne despre omul cela gata să se înece... Ştii, când ai sărit peste bord, în plină furtună.

— Ah! da...

Tânără fată, fixându-l cu privirea, îşi apropiase acum picioarele. „Faci foarte bine”, gândi el şi întinse ceaşca pentru a fi umplută.

— Nu e o mare ispravă, zise, adunându-şi amintirile, într-o noapte comandantul ceruse voluntari...

Şi debită o frumoasă poveste, prea frumoasă, judecând după expresia singurului celuilalt bărbat prezent în camera. Dar femeile o savurară cu lăcomie, tânără fată urâtă era complet hipnotizată de ceea ce făcuse şi de cocii ce spunea. El se bucură de admiraţia creată, dar reîntors acasă simţi din nou starea de plictiseală şi frustrare. Ce-i păsa de mârţoagele acelea bătrâne şi de urâta aceea… Risipise orzul pe gâşte… Ar fi dorit să-şi istorisească isprăvile la colţul sobei, unei fete cu totul deosebiteea – care să-şi sprijine capul pe genunchii lui şi să nu-şi dezlipească ochii de la el, să nu se mişte, în timp ce el îi introduce mâna, încet, în decolteul rochiei.

Ce minunat lucru trebuie să fie căsătoria, îşi spuse el, să fii căsătorit”.

În salonul călduţ şi subtil feminin al apartamentului din Westminster, încălzind între palme un pahar de coniac, Morell privea pendula, aşteptând ora când putea să meargă să-şi ia soţia de la teatru. Vestonul uniformei, pe un scaun, aştepta şi el acest moment atât de dorit, dar care încă nu sosise.

Nu era decât ora 10 şi cinci minute; nu era cazul ca Morell să pornească decât peste o jumătate de oră; lui Elaine nu-i plăcea ca el să se plimbe prin teatru sau să stea în cabina ei, în timp ce ea se afla pe scenă şi rareori termina să se demachieze, să se schimbe şi să plece din teatru înainte de ora 11. (Pe mare, el se imaginase aşteptând în cabina ei, jucându-se cu cutia de machiaj, vorbind cu cabiniera până când soţia

avea să vină de pe scena, dar realitatea era alta). Deseori dorea să se înceteze reprezentaţiile cu piesa în care juca ea acum dar succesul continua şi, de altminteri, Elaine ar fi fost dezamăgită dacă s-ar fi îndeplinit dorinţa pur egoistă a soţului. Nu prea au stat mult împreună, în cursul permisiei, căci şase reprezentaţii de seară şi două în matineu pe săptămână nu-i lăsau lui Elaine decât puţin timp liber, fără a mai pune la socoteală dejunurile, dineurile şi cocteilurile în oraş, care constituiau acompaniamentul firesc al unei piese de succes.

Morell degusta băutura, morocănos şi nedecis, cu toate că urmau să se revadă peste o jumătate de oră; era plictisit, căci aveau să meargă la o reuniune despre care nu era sigur că va fi plăcută.

La început Elaine păruse a regreta sincer că erau despărţiţi o atât de mare parte de timp.

— Oh! dragule! Ce păcat, exclamase în seara sosirii lui. Tocmai când ai şi tu o permisie mai lungă, eu joc într-o piesă care sigur va ţine mult timp afişul... Dar, nu-i nimic, continuase ea, frecându-şi obrazul de umărul soţului, vii să mă iei de la teatru şi te voi recompensa...

Şi, într-adevăr, când, mai târziu, în seara aceea, a adus-o acasă după spectacol, ea îi compensă orele de singurătate, cu toată senzualitatea tandră de altă dată. Lucrurile s-au petrecut la fel trei sau patru nopţi la rând, fără cea mai mică ezitare din partea lui Elaine, astfel că el a fost imens, teribil de fericit. Dar mai apoi...

De fapt, în ce consta evidenta schimbare de atmosferă? De ce devenise ea mai puţin atentă şi

el mai puţin fericit, mai neîncrezător? O cauză era mai întâi mediul în care trăia ea: tipi care telefonau fără întrerupere, invitaţii ce nu puteau fi refuzate, supeuri la ore târzii, după spectacol, de la care el era exclus.

— Dragul meu, spunea ea, e mai bine să nu vii. Nu sunt decât oameni de teatru, care tot timpul vor vorbi despre meseria lor. Te-ai plictisi de moarte.

Iar când i-a cerut să renunţe şi ea, i-a replicat cam iritată:

— Dragul meu, trebuie să merg, este important, poate ca rezultă un alt angajament pentru o altă piesă.

Era un argument peste care nu se putea trece şi nici nu exista altul pe care ea să-l recunoască valabil.

Renunţase să-i mai pună întrebări: când încerca să ştie unde se duce, ea se mulţumea să-i răspundă:

— Oh! Pur şi simplu un supeu! Oameni pe care tu nu-i cunoşti şi probabil nu ţi-ar fi pe plac.

Întrebare şi răspuns, răspuns şi tăcere, sau un protest plictisit. (Dar nu se putea opri să întrebe, teribil de gelos, despre fiecare moment când erau separaţi). Iar dacă el depăşea, încăpăţânat, un anumit grad de persistenţă, până la sfârşit ea îi răspundea:

— Nu mă mai plictisi cu întrebările; mă înnebuneşti…

Şi situaţia rămânea aceeaşi. Voia să-i explice unde va ajunge el, dacă mai continuau astfel; dar începuse să se teamă de orice emoţie, de orice

tentativă de a pătrunde în cealaltă viaţă a ei, viaţă pe care n-o împărtăşea. Avea atât de mult de pierdut, încât era limpede că pentru nenumărate motive nu-şi putea permite riscul de a merge prea departe cu întrebările. În încercările de a-şi restabili autoritatea, efortul lui era din ce în ce mai slab, pierdea tot mai mult terenul şi abjecta sa resemnare devenea mai evidentă.

Nu era în stare să lupte, îşi dădea seama de acest lucru cu consecinţe fatale pentru amândoi.

Dar mai rău decât toate era altceva, altceva ce remarcase chiar de la începutul permisiei: o subtilă slăbire a pasiunii Elainei, un oarecare automatism în reacţiile ei, astfel că nu ştia sincer dacă participa într-adevăr sau nu era decât o comediană abilă în simularea voluptăţii… Într-un anumit moment, într-un moment de ciudată detaşare, deşi foarte apropiaţi, a avut sentimentul că o observă de departe şi s-a surprins dialogând imaginar: „Această femeie, cum prea bine veţi constata, face dragoste cu o competenţă tehnică care…”, dar nu ajunse să-şi termine gândurile. Cu răceală şi greaţă bruscă, abia a fost în stare să termine, ca să nu se trădeze nici pe sine, nici pe ea.

Neliniştea nu i se baza pe nimic precis, dar nimic nu-l reconforta. Cea mai penibilă era incapacitatea lui de a discuta, de a-i cere şi obţine adevărul. Împărţeau locuinţa şi patul, o conversaţie plăcută şi multe glume; dar totul era superficial, sinceritatea şi comunitatea de gândire dispăruseră şi se temea să facă aluzie la dispariţia lor, într-atât îi era de frică de ceea ce putea

descoperi.

Pendula bătu jumătatea de oră şi, cu recunoştinţă, Morell se sculă pentru a îmbrăca haina. În acest moment, sună telefonul.

Timp de un minut îl lăsă să sune: mai mult ca sigur că era vreunul din prietenii nesuferiţi ai lui Elaine; femei cu aluzii răutăcioase, bărbaţi corpolenţi cu contracte în buzunare frecându-şi palmele, juni de moravuri dubioase, pleava teatrului, la care se adăugau ofiţerii ambuscaţi… Dar soneria persista şi până la sfârşit, ridică receptorul: era Elaine.

— Dragul meu, începu ea şi continuă repede ca pentru a evita vreo obiecţie; am fost invitată la un supeu după reprezentaţie.

— Ah! făcu el cu un ton foarte rezervat.

— Trebuie să mă duc, dragule. Va fi şi Readman, ştii, regizorul.

— Foarte bine, răspunse după o pauză.

Ar fi putut să-i răspundă altceva, dar ştia că va fi fără efect…

— Pot veni să te iau?

— Nu, dragul meu, se face prea târziu.

— N-are importanţă; unde vei fi?

— Drept să-ţi spun nici nu ştiu, spuse ea cu voce iritata. Vom merge într-un restaurant oarecare. Nu te nelinişti.

El insistă prosteşte.

— Atunci telefonează-mi. Pot să viu oriunde, la orice oră…

„Draga mea, continuă el în gând, eşti soţia mea şi suntem în ultima mea săptămână de permisie; te vreau acasă, nu la supeuri cu alţii”.

Dar ştia că totul ar fi rămas fără efect.

— E tare neplăcut, spuse ea, apoi înşiră cu perfidie o serie de fraze rapide, fără a-i lăsa timpul să răspundă:

— Intra-adevăr, dragule, va fi foarte târziu şi nu mă aştepta. Dormi, ne vom vedea mâine dimineaţă. La revedere.

El încercă să mai pledeze, dar auzi de partea cealaltă închiderea receptorului.

Se aşeză şi luă un pahar cu coniac, conştient doar de o zdrobitoare decepţie. Apoi, fără să-şi poată stăpâni judecai a, două scene i se impuseră, într-o rapidă şi oribilă succesiune, până la obsesie. Mai întâi îşi reaminti de o vânătaie enormă pe care o văzuse pe coapsa Elainei în prima noapte când sosise în permisie… E drept, ea se învineţea la cea mai mică atingere; glumiseră pe tema aceasta în voiajul lor de nuntă.

— M-am lovit coborând din taxi, îi răspunse ea la întrebare.

El bombăni:

— Frumoasă întâmplare!

Apoi, schimbându-şi dispoziţia, o întrebă:

— Pot să chem un alt taxi… chiar acum?

Ea răspunse:

— Aparatul de taxat este deja în funcţiune.

Scenă plăcută, care sfârşi într-o frenezie a simţurilor… Dar acum, evocând-o, nu-şi mai amintea decât de promptitudinea răspunsului ei.

A doua scenă la care se gândi, îl făcu să se ridice şi, cu un-sentiment de ruşine, să meargă în camera de baie. Agăţat de uşă se afla un săculeţ special cu „obiectele” Elainei. Se sprijini cu

spatele de perete, dezgustat de curiozitatea lui atât de josnică, întinse mâna, luă săculeţul, îl deschise şi, detestându-se, se uită înăuntru; ceea ce căuta, nu era acolo.

Desigur, toate acestea nu erau concludente. Odată – mai demult – ea îi spusese: „Oh! vreau să fiu totdeauna gata pentru tine”. Poate şi acum exclamaţia era valabilă, dar pentru cine…

Şi, reîntors în salon, aşezat în fotoliu, îşi imagină, cu cele mai teribile detalii, pe Elaine făcând dragoste cu altul.

Şi Lockhart şi-a petrecut permisia la Londra, dar într-o atmosferă mai puţin dramatică. Desigur, dacă s-ar fi găsit în situaţia lui Morell, ar fi ştiut s-o înfrunte cum trebuie. Pe mare se putea consacra cu totul profesiei sale, ca un celibatar înveterat; dar o permisie mai lungă la uscat punea la încercare părţile slabe ale acestei armuri, îşi reamintea de trecutul cu totul diferit şi reveneau la suprafaţă dorinţi de plăceri senzuale pe care crezuse că le dăduse la o parte împreună cu hainele civile. Dar nu s-a prezentat vreo ocazie şi permisia îi decurse într-o ambianţă bărbătească devenită normală pentru el în ultimii doi ani.

Locuia în Kensington, într-un apartament mobilat al cărui proprietar era absent, plecat într-o misiune misterioasă în America; ar fi trebuit să suporte greu singurătatea, după ce trăise atât de mult timp în contactul şir ins al atâtor oameni de la bord. Dar se găsea la Londra, îndrăgitul său oraş, mai puţin îngrijit ca altă dată şi presărat. de distrugeri din cauza bombardamentelor. Dar care

tot îi mai oferea atracţiile: oamenii, barurile, teatrele, concertele, simple plimbări pe străzi care duceau spre fluviu sau spre verdeaţa parcurilor; şi el profită din plin de toate.

S-a întâlnit cu mulţi oameni: din fericire, din întâmplare, din proprie voinţă, sau din nefericire; din toate întâmplările i-au rămas în minte două: nu erau cele mai caracteristice pentru Londra pe timp de război şi nici cele mai agreabile. Dar i s-au întipărit în memorie, părându-i-se că asistase la o reuniune de copii, din care unul vomita şi altul era arţăgos.

La Cafe Royal îl întâlni pe un fost patron din timpul unei scurte şi nu prea glorioase perioade cât lucrase într-o agenţie de publicitate. Lockhart acceptase postul cam prin 1935, constrâns de lipsa de mijloace; chiar de la început slujba i se păruse stupidă şi plictisitoare; consta în a face reclame pentru articole alimentare. Arătându-i modul în care trebuia să le execute, patronul, un bărbat gras, pe nume Hamshaw, a rămas foarte surprins de neseriozitatea cu care Lockhart îşi îndeplinea obligaţiile. Perseverase câteva luni; din ce în ce mai des, textul îi era înapoiat cu observaţiile: „Prea aspru”, „Prea sec”, „Mai multă fineţe, vă rog”; odată chiar: „Aluzia la salivă este deplasată”. Într-o zi Lockart termină o reclamă de biscuiţi pentru căţei cu: „Căţeilor le place”; frază care a fost înlocuită cu: „Niciodată nu s-a oferit lumii canine ceva mai gustos”. În acea zi Lockhart îşi dădu seama că răbdarea i se epuizase.

A aşteptat o ocazie ca să-şi ia tălpăşiţa. Într-o dimineaţă găsi pe biroul său de la Hamshaw: „Vă

rog să-mi prezentaţi o caracterizare pentru caramelele firmei Bolger, confecţionate din melasă”. Lockhart se gândi un moment, mâzgăli un rând în josul paginii, îşi luă pălăria şi plecă. Câteva ore mai târziu, Hamshaw descoperi efortul de adio al lui Lockhart: „Caramelele lui Bolger – bogate şi negre ca Aga Khan!”

Încă de pe vremea aceea Hamshaw se remarca prin solemnitate. Acum făcea parte din cadrele Ministerului Informaţiilor, se ocupa de opinia publică a unor subcontinente întregi şi devenise pur şi simplu olimpian. Îl salută pe Lockhart cu un aer detaşat şi-i spuse:

— Ah! Lockhart, să luăm masa împreună, zise el cu tonul cu care ar fi oferit sfânta cuminecătură unui eretic dubios. După ce discutară cu prudenţă un timp oarecare, Hamshaw spuse încet, mângâindu-şi guşa voluminoasă:

— Rolul vostru este frumos dar trebuie să mărturisesc că noi, cei din minister, vă considerăm… cam lăsători.

— Lăsători? repetă Lockhart cu mirare.

Hamshaw aprobă din cap, înfulecă un sandviş şi continuă:

— Da. Am dori să fiţi mâi darnici şi mai rapizi cu informaţiile despre Atlantic şi despre altele. Cooperăm foarte greu cu Amiralitatea; într-adevăr, foarte greu.

— Cred că Amiralitatea are motive serioase de securitate.

— Dragul meu Lockhart, nu trebuie să mă înveţi pe mine ce înseamnă securitate! zise Hamshaw cu aer competent. Te asigur să ne

pricepem şi noi foarte bine. Ceea ce dorim este ceva mai multă bunăvoinţă în a ne comunica ceea ce se întâmplă, satisfăcând, bineînţeles, exigenţele securităţii. Succesele – dacă sunt succese – nu servesc la nimic decât dacă oamenii aud vorbindu-se despre ele.

Lockhart încruntă sprâncenele, reproşându-şi în sine că admite asemenea prostii, chiar din politeţe mondenă.

— Un submarin scufundat, este scufundat, indiferent dacă faptul se anunţă sau nu în două culori pe prima pagină, spuse el scurt. Reclama ulterioară faptului, nu îl afectează cu nimic.

— Reclama, cum o numeşti, spuse Hamshaw, privindu-l cu aer ofensat ca şi cum i s-ar fi arătat personal lipsă de respect, reclama este preţioasă din punct de vedere psihologic. Moralul naţiunii, principala noastră preocupare, se susţine prin alimentarea continuă cu veşti bune. Nu cred că exagerez afirmând că războiul n-ar putea fi dus o singură zi fără entuziasmul public constant pe care îl furnizăm. Totuşi, spuse el, conştient de atenţia distrată pe care i-o acorda Lockhart, nu trebuie să te plictisesc cu ideea mea fixă, oricât de interesantă ar fi. Vorbeşte-mi mai bine despre dumneata, eşti satisfăcut de meserie?

— Aproape, răspunse Lockhart.

— În multe privinţe, spuse Hamshaw gânditor, regret că nu ai rămas la noi. Am adus o parte din personalul meu la minister – pe cei în care aveam mai multă încredere – şi toţi au ajuns bine. Ai fi acum şef adjunct de serviciu – poate chiar director.

— Nu mai spune! replică Lockhart.

— Da, există mari perspective de avansare, foarte mari. Dar poate eşti destul de mulţumit în Marină.

— Cred că da, spuse Lockhart.

— Ei bine, asta este esenţial. Toţi suntem angajaţi în acelaşi război, urmă Hamshaw cu condescendenţă, toţi lucrăm pentru aceeaşi cauză. Ne dăm din plin seama, te asigur. Dar nu este cazul ca toţi să ne încadrăm numai ca forţe active în luptă; informarea publicului are o importanţă care nu poate fi neglijată.

— Te pricepi să minimalizezi unele lucruri, replică Lockhart cu voce egală şi, pentru a doua oară în cursul relaţiilor lor, îşi luă pălăria hotărât să plece. Dacă ne mai dai, ceva răgaz, vom încerca şi noi să ne integrăm în maşina de război de care vorbeşti.

— Mi se pare că, fără să vreau, te-am supărat, spuse Hamshaw cu reproş.

— Da, nu ştiu de ce, m-ai cam supărat, zise Lockhart şi îl lăsă să reflecteze la riposta lui, pe care, fără îndoială, o va interpreta ca o manifestare regretabilă a unei psihoze de război.

Mai târziu, în aceeaşi seară, într-un bar din Fleet Street s-a întâlnit cu un fost coleg, Keys, pe care nu-l mai văzuse de la începutul războiului. Keys era mult mai în vârstă decât Lockhart, un vechi reporter priceput, lucrând în colectivul unui cotidian de mare tiraj. Ca şi în cazul lui Hamshaw, aptitudinile sale naturale păreau a fi fost stimulate şi intensificate de războiu' şi, pe când înainte era cam sceptic în legătură cu natura umană în

general, acum era exagerat de cinic în privinţa tuturor aspectelor războiului şi a motivelor acelora care luau parte la el. Încurajat de whisky-ul din faţa lui, îi expuse lui Lockhart o critică de o violenţă extraordinară, care îngloba întreaga Marea Britanie şi pe toţi britanicii. După el, politicienii îşi făceau treburile fără să le pese de binele comun; industriaşii vindeau marfă de proastă calitate cu beneficii fantastice; toate ziarele, fără excepţie, se întreceau în neadevăruri, trecând sub tăcere înfrângerile aliaţilor şi înlocuindu-le cu succese inventate. Muncitorii erau toţi leneşi, iar militarii erau, bineînţeles, victimele unui enorm abuz de încredere naţional, dacă nu chiar mai rău…

— În orice caz, nu valorăm mai mult ca nemţii, trase concluzia Keys cu mânie, privind uniforma lui Lockhart ca şi cum ar fi fost un costum de prizonier pe care trebuie să-ţi fie ruşine să-l porţi. Urmărim acelaşi scop ca şi ei, dominaţia Europei, cu pieţele componente. Nemţii o mărturisesc mai sincer, asta-i diferenţa.

— Hm… făcu Lockhart, fără a se compromite.

Barul era plin de lume, nu voia să atragă atenţia printr-o discuţie inutilă ce putea deveni dezagreabilă. Chiar deasupra capetelor lor era un anunţ cu litere gotice: „Aici nu există gânduri negre”.

— La naiba! strigă Keys cu furie sălbatică; în aceste ultime luni am făcut atâta reclamă marelui efort de război al aliaţilor, mai mult decât m-aş fi crezut capabil! Să-ţi vie greaţă.

— Atunci, de ce faci?

Keys dădu din umeri.

— Pentru acelaşi motiv pentru care porţi această uniformă, spuse ciudos.

— Mă îndoiesc, spuse Lockhart cu ton tăios.

— Nu te amăgi cu iluzii… E război şi te-ai angajat ca un copil cuminte pentru că toată lumea face la fel. E război şi ziarul meu este obligat să facă patriotism, altminteri nu s-ar vinde; articolele mele trebuie să bată toba patriotismului, altminteri mi-aş pierde slujba. Motivul este acelaşi: teama de a nu te integra regulilor şi de a fi prost văzut dacă nu te încadrezi ca oile în turmă.

— Mai sunt şi alte motive, spuse Lockhart.

Keys, cu un gest ironic:

— Presupun că îmi vei răspunde că întreaga Marină Regală luptă pentru dumnezeu, rege şi ţară.

— Într-adevăr, pe aceasta se bazează sentimentele noastre, spuse Lockhart destul de calm. Ştim că războiul nu se duce numai pentru dreptate şi justiţie şi că nu numai unul din adversari are dreptate, iar teza „dominării Europei” este suficient de fundamentată ea să te facă să te gândeşti de două ori înainte de a accepta, ca juste discursurile patriotice. Dacă am fi învinşi şi dacă nu declaram noi primii războiul, nu mai aveam vreo perspectivă de a trăi pe baza principiilor în care credem. Cum îţi închipui că ar fi Anglia dominată de germani?

— Mai eficientă, răspunse Keys.

Lockhart surâse şi spuse cu bună dispoziţie:

— Văd că nu sunt în stare să te conving.

Pentru multe motive, nu se putea supăra pe

Keys; ştia că de o viaţă întreagă trăia colportând zvonuri, încât nu mai era în stare să distingă o emoţie sinceră de una simulată şi ajunsese că şi adevărul şi zvonurile îl lăsau insensibil.

— O să-mi urmez mai departe visul meu patriotic… spuse Lockhart, calm. Ştii, uneori acest sentiment devine real şi mulţi oameni au murit pentru el.

— Nişte proşti, spuse Keys cu dispreţ.

— Poate, continuă Lockhart, dar din cauză că n-aveau de unde să ştie, cei mai mulţi luându-se după ziare, în care voi vă faceţi bine treaba!

Poate ca antidot, în acea seară Lockhart se cam ameţi şi în această stare de ameţeală nepăsătoare se îndrepta spre casă, coborând pe lunga pantă de la Piccadilly spre Kinghtsbridge, încercând să-şi rezume impresiile întâlnirilor zilei. Totuşi atitudinea lui Keys faţă de război îi era mult mai simpatică decât cea a lui Hamshaw; primul era poate cinic, dar cel puţin nu-şi făcea iluzii; era lipsit de emfaza şi grandilocvenţa în care Hamshaw învăluia ca într-o ceaţă persoana sa, războiul şi rolul pe care îl juca în cadrul acestui război. Războiul nu era nicio cauză sfântă, apărată exclusiv de cavaleri cu credinţă, nici, cum pretindea Keys, o josnică afacere comercială. În oarecare măsură Keys era îndreptăţit să afirme că bătălia dintre cei doi adversari urmărea supremaţia Europei; totuşi, lupta nu se reducea numai la acest scop egoist şi linbuia făcută distincţie între cei doi combatanţi. Keys îşi fundamenta propria sa amărăciune, care putea proveni din multe cauze; la urma urmei, poate din

cauză că era prea bătrân pentru a fi direct utilizat în război şi, exclus din cauza unui asemenea motiv dezagreabil, prefera să se dezinterezese.

— Nu putem să ne naştem toţi la fel, vorbi Lockhart cu voce tare, adresându-se faţadei unui mare imobil de pe Rutland Gate. Keys nu este nici atât de logic şi nici atât de profund înţelept cum se considera el însuşi în acea discuţie; prea în vârstă pentru a lupta, ajungea la dispreţul războiului, considerându-l o josnică şi sângeroasă afacere comercială.

Poate că mai era şi altceva… Lockhart nu fusese niciodată un patriot fanatic: chiar acum, intim implicat în luptă, dorea aprig doar s-o câştige… Apoi să contribuie la o reglementare justă şi echitabilă a raporturilor dintre naţiuni. Dar înainte de toate, războiul trebuia câştigat; altminteri însemna dezastru pentru tot ce avea un preţ în concepţiile sale despre lume şi supunerea la o tiranie crudă, impersonală şi detestabilă, care ar pune capăt speranţelor de omenie.

Fără îndoială că existau şi germani care încercau aceleaşi sentimente: germani buni, înşelaţi, dar sinceri şi la fel de preocupaţi de valorile umane; buni soldaţi, buni marinari, buni aviatori, care credeau că luptă împotriva perfidei tentative engleze de cucerire. Păcat că şi asemenea germani trebuiau omorâţi.

— În realitate, poate că sunt un german, spuse el cu glas tare, sprijinindu-se de un stâlp de felinar. Nu suntem mai buni unii decât ceilalţi… Dar cu toată partea de german din mine, trebuie să câştig războiul, apoi vom pune la cale

împărţeala…

— Da, sir, spuse un poliţai, apărând deodată alături de el. Locuiţi departe de aici?

Lockhart clipi din ochi şi îşi concentra cu efort privirea asupra figurii din faţa lui care, la lumina felinarului, îi părea enormă.

— De ce poliţiştii sunt totdeauna mai înalţi decât mine? se întrebă el cu regret. În Germania…

— Ce-ar fi să luaţi un taxi? întrebă poliţaiul cu răbdare profesională. Găsiţi unul ceva mai departe, pe Knightsbridge.

— E o noapte frumoasă pentru mers pe jos, spuse Lockhart.

— Mai bună pentru dormit, răspunse poliţaiul, cu reproş. Pe aici, toată lumea doarme şi nu trebuie s-o trezim, nu-i aşa?

— Ai servit vreodată în marină? întrebă Lockhart cu dorinţa vagă de a stabili un contact amical.

— Nu, sir, n-am avut acest noroc. Poliţaiul opri un taxi care trecea încet.

— La ce adresă locuiţi?

Lockhart dădu adresa şi se împletici în timp ce agentul deschidea portiera.

„Este neplăcut, gândi el, când eşti beat, toată lumea e mai amabilă…” Apoi se opri cu piciorul pe scară:

— Aş putea să ajung liniştit acasă pe jos.

— Da, sir, răspunse poliţaiul.

— Sper să nu am vreun necaz cu acest client, interveni şoferul, un bătrân cu manta groasă verde, poate de fost marinar.

— N-ai să ai niciun fel de necaz, spuse

poliţaiul, închizând portiera, în timp ce Lockhart se prăvălea pe canapeaua maşinii. Apoi adăugă prin fereastra deschisă:

— Sunteţi sigur de adresă?

— Da, răspunse Lockhart, o port gravată pe inimă.

— Bine, spuse poliţaiul şi se adresă şoferului:

— Poţi pleca.

— Trebuie să câştigăm războiul, mai spuse Lockhart în chip de rămas bun.

— Cred şi eu, răspunse poliţaiul, dar nu în noaptea asta, lăsaţi pe mâine.

După ce parcurseseră vreo milă, şoferul se întoarse şi întrebă:

— Cum este viaţa pe aceste nave de război?

— Groaznică, răspunse Lockhart, muncindu-se să-şi aprindă o ţigară şi să se descotorosească de masca de gaze atârnată de umăr.

— V-am întrebat şi eu într-o doară, spuse şoferul contrariat. Din partea mea pot să fie toate date la fund.

— Nu doreşti să câştigăm războiul? întrebă Lockhart mirat.

— Doresc o mulţime de lucruri; şi, cu o aruncătură de ochi pe aparatul de taxat, adăugă: ştiţi, după miezul nopţii tariful se dublează.

— N-are niciun rost, spuse Lockhart.

Şoferul opri brusc maşina la o margine de trotuar şi, cu un ton violent:

— Ce-aţi spus?

— Sunt născut în acest oraş, începu Lockhart cu o claritate de gândire de care se mira chiar şi el. Ştii foarte bine că…

A fost o seară lamentabilă. Dar permisia lui Lockhart nu s-a terminat cu impresia acestei ultime scene, nici cu cea lăsată de conversaţiile cu Hamshaw şi Keys. A plecat cu o amintire complet diferită căci în ultima seară la Londra a mers la teatru, unde se juca o comedie muzicală nu prea grozavă, singurul teatru unde găsise un loc. În timpul unei pauze a fost martorul unei scene pe care nu a putut-o uita luni în şir.

Se afla în sală un grup de tineri ofiţeri aviatori veniţi dintr-un spital specializat în chirurgie estetică: şase tineri în uniforme, toţi la fel; aruncând o privire de-a lungul rândului de fotolii pe care le ocupau, Lockhart avu o impresie atât de îngrozitoare încât un moment crezu că este prada unei iluzii cauzată de jocul luminii şi umbrelor. Dar nu era o iluzie: erau şase figuri informe, mutilate de răni şi refăcute chirurgical aşa cum se putuse; pielea încreţită de cicatrici sau de arsuri le dădea aspectul unor caricaturi vii, fără sprâncene, fără urechi, fără buze sau fără bărbii; pe alocuri pete de un cenuşiugălbui marcau rezultatul arsurilor, sau erau evidente cicatrici de un roşu palid. Figurile purtau urme de atâta violenţă şi suferinţă, încât Lockhart, impresionat, simţea că îi vine rău. Şi alături de fiecare din aceste teribile figuri, faţa proaspătă şi tânără a câte unei fete; fete care zâmbeau, vorbeau cu însufleţire şi priveau fără înfiorare, de aproape, câte una din acele măşti care nu mai aveau cu ce râde, care abia vorbeau şi le răspundeau cu vioiciune înfricoşătoare…

— Nu ar trebui lăsaţi să vie într-un local

public, şopti o femeie dintr-un fotoliu aflat chiar în spatele lui Lockhart. Trebuie menajată sensibilitatea oamenilor.

„Taci din gură, nenorocito!” gândi cât pe-aci cu glas tare Lockhart apoi, atras ca atâţi alţi spectatori, ca de un magnet, de înfricoşătoarea hidoşenie, privi din nou la bieţii mutilaţi şi-şi spuse: „Sărmani de voi, poate, cu timpul, vă veţi reface; într-un an sau doi…”

Acesta era războiul şi nimic altceva; cu aspecte care nu se pot nici înfrumuseţa, nici minimaliza, nici uita, cu niciun chip. A fost mulţumit când s-au stins luminile, unii mult pentru cei mutilaţi care, probabil, se simţeau mal bine în ascunzişul întunericului. Cât despre el, după şocul iniţial se simţi cu sufletul mai aproape de această crudă mărturie a bătăliilor, decât de tot ce întâlnise la Londra. Aceste figuri mutilate reprezentau pentru el tot ce era mai nobil în oraş, oraş rănit şi mutilat ca şi ei; dar toţi aceşti mutilaţi, cu ceea ce le mai rămăsese, vorbeau, munceau şi se distrau fără să se lase doborâţi.

Aceasta a fost amintirea dominantă cu care s-a întors din permisie; nu era în pericol să i se moleşească sufletul, să i se amintească plăcerile căminului, să i se slăbească curajul; de aceea, Lockhart duse amintirea cu sine cu recunoştinţă.

După refacere Compass Rose abia mai era de recunoscut; părea că ieşise din rândul categoriei corvetelor, că fusese avansată la un grad superior, cu distincţii speciale. Noua punte de comandă semăna cu cea a unui distrugător, având o masă

de hărţi acoperită şi mai mult loc pentru a circula; infirmeria, condusă de un infirmier, fost veterinar, era mulţumitor echipată pentru a face faţă la mai toate felurile de accidente survenite în mod obişnuit. Se mărise numărul lansatoarelor de grenade antisubmarine şi al tunurilor antiaeriene; se amenajase un nou dispozitiv asdic şi se montase o armă de ultimul model: un radar.

Mai de mult ar fi trebuit să fie dotaţi cu această formidabilă invenţie pentru războiul naval; toate distrugătoarele de escortă şi una sau două corvete favorizate erau deja echipate. Dar Ericson, deşi reclamase de nenumărate ori în timpul ultimului an, nu reuşise să obţină nimic.

— Sunt puţine speranţe să obţineţi, îi spunea pe şleau, de fiecare dată, funcţionarul de resort de la Amiralitate. Sunt tot felul de nave care trebuie dotate înaintea navei dumneavoastră, nave mai serioase, aşa că deocamdată trebuie să mai aşteptaţi, să vă puneţi pofta în cui.

— Ce păcat că Bennett nu mai este cu noi; expresia „pofta în cui” l-ar fi delectat teribil, comentase Morell care asistase la discuţie.

În prezent, în sfârşit, îl aveau, montat pe puntea de comandă în toată măreţia sa. Era arma cea mai necesară în războiul de pe Atlantic; era mijlocul de a semnala, noaptea sau pe vreme rea, orice sursă de pericol apropiat. Radarul putea detecta un submarin la suprafaţă, la distanţă considerabilă, indicându-i drumul şi viteza; pe ecranul său fluorescent, radarul arăta „imaginea” convoaielor sau a navelor apropiate, ceea ce simplifica enorm munca de noapte şi nu se putea

închipui cum acţionaseră înainte, fără el… Nu mai era nevoie să se scruteze întunecimile, obosind ochii; radarul executa automat operaţia; inutil de a mai porni în căutarea navelor rătăcite, se vedeau limpede profilate pe ecran, chiar la douăzeci de mile distanţă. Radarul constituia un ajutor, o îmbărbătare şi, pe deasupra, aducea spre egalizare scorul bătăliei Atlanticului, opunând atacului neaşteptat şi viclean un mijloc minunat de prevenire; era cel mai mare ajutor pe care ştiinţa îl punea la îndemâna celui în pericol de a fi atacat.

Dispozitivul a fost montat la timp, la reluarea călătoriei pe mare, tocmai când bătălia atingea apogeul, tocmai când porneau în cea mai grea călătorie întreprinsă până atunci.

7

După terminarea reparaţiilor şi odihnei, s-au îmbarcat pentru călătorie pe o vreme frumoasă de sfârşit de vară.

Este curios cum se realizează un acord între oameni şi maşini. La plecare, ieşind din doc, Compass Rose lovi coronamentul cheului – din fericire nu prea puternic – ca urmare a unei mici defectări a dispozitivului de inversiune a marşului. Şi, spre marea lui ruşine, un marinar suferi de rău de mare chiar în primele cinci minute de traversare a fluviului până la tancul de aprovizionare… Erau incidente fără importanţă şi când s-au alăturat convoiului, în largul navei-far,

echipajul îşi regăsise vechea rutină; după două zile, pe drum spre Gibraltar, nava era cu totul gata pentru luptă. Au avut parte de minunate zile însorite şi nopţi calde la rând; erau conştienţi de norocul de a naviga pe o mare ca o oglindă albastră, ca nişte turişti pe timp de pace, fără obligaţia de a plăti plimbarea. În multe privinţe erau bucuroşi de reluarea activităţii, eliberaţi de legăturile îndoielnice şi emoţionale ale uscatului. Făceau parte din nou dintr-o escortă, două distrugătoare şi cinci corvete, însărcinate cu protejarea a douăzeci şi una de nave, greu încărcate, cu destinaţia Gibraltar. Aceasta era adevărata lor menire, reîncepeau bucuroşi munca, dându-şi seama de importanţa ei hotărâtoare şi fără a mai aştepta pe curând noi concedii.

Dar mirajul acelei vremi ideale, al tranziţiei uşoare de la un fel de viaţă la altul, se risipi curând.

La început a apărut un avion izolat, poate îl mai întâlniseră şi altă dată, un Foke-Wulf de recunoaştere cu patru motoare, care se apropie de convoi venind din est şi începu să se rotească încet în jurul lui, în afara bătăii tunurilor cu care erau dotaţi. Se mai întâmplase şi altă dată, erau obişnuiţi cu manevra avionului; repera convoiul, notându-i exact viteza şi drumul şi alarmând submarinele aflate în împrejurimi. Curios părea doar faptul că apăruse aşa curând după plecarea lor în călătorie, pe o mare cu soare pe cer şi liniştită ca oglinda, brăzdată doar de convoiul lor în călătoria spre sud. Navele convoiului şi-au strâns rândurile şi urmăreau prin binocluri

evoluţiile acestui mesager prădalnic, gândind: „N-are rost, pe acest ocean nemişcat, să nu ne lăsaţi să trecem în pace; nimeni nu va şti nimic…”

În amurg avionul dispăru spre est cu aceeaşi aliură, dar pe comandă l-au urmărit cu presimţiri sumbre, preparându-se pentru întunecarea navei şi luând măsurile pentru noapte.

— Ce le pasă, spuse Ericson îngrijorat, exprimând gândurile întregului echipaj; se învârtesc în zbor în jurul nostru, emit semnalul cuvenit şi, pe o rază de o sută de mile împrejur, toate submarinele sunt asmuţite împotriva noastră.

Privi cerul senin şi calm:

— Măcar de s-ar strica vremea, de-ar sufla niţel vânt; pe vreme atât de calmă nu avem nicio şansă să scăpăm neobservaţi.

În timpul nopţii nu se întâmplă nimic excepţional; doar la ora unsprezece primiră un mesaj de la Amiralitate: „Cinci submarine sunt semnalate în zona în care vă aflaţi şi altele se îndreaptă tot într-acolo”; îi avertiza cu generozitate, dar îi lăsa să se descurce cum vor putea. Îndată ce se întunecă, convoiul schimbă de drum, noul cap formând un unghi foarte deschis faţă de cel pe care îl observase avionul; poate că reuşeau să zădărnicească urmărire, a, poate că submarinele erau încă prea departe pentru a ajunge la convoi; cinci ore de întuneric se scurseră fără incident, pe ecranul radarului ansamblul compact al navelor comerciale şi al celor de escortă avansa fără a fi deranjat. În zori, făcându-şi rondul obişnuit împrejurul convoiului, Viperous

făcu semnalul: „Credem că i-am derutat”. Valul produs de trecerea lui Viperous abia începuse să facă să ruleze pe Compass Rose, că se şi auzi zbârnâitul unui avion: spionul se întorcea.

Prima navă a fost torpilată şi incendiată la amiază. Era un mare petrolier – toate cele douăzeci şi una de nave ale convoiului erau de talie mare, multe în drum spre Malta şi Mediterana Orientală, constituind un obiectiv important, care merita osteneala de a fi urmărit şi hărţuit. Şi au fost urmăriţi şi hărţuiţi fără cruţare; prompta distrugere a primei nave a dat semnalul unei bătălii de opt zile, rărind rândurile convoiului în fiecare noapte, cu oribilă regularitate. Zorile fiecărei zile deveneau momentul dramatic al constatării pierderilor şi lipsurilor la apel.

Au ripostat la lovituri cât mai bine posibil, dar forţele erau prea inegale; era imposibil să se apere eficient împotriva unor inamici atât de numeroşi.

Cu generozitatea obişnuită, Amiralitatea anunţă seara din nou: „Sunt nouă submarine în zona în care vă aflaţi”; şi cele nouă submarine au scufundat trei nave, una în împrejurări de groaznică oroare. Nava transporta aproape douăzeci de tinere fete Wren, primele trimise la Gibraltar; de pe Compass Rose, oamenii le priviseră cum se plimbau pe punte, le făcuseră semne şi se bucuraseră de prezenţa lor, chiar aşa la distanţă. Nava pe care se aflau a fost ultima lovită în acea noapte; se scufundă atât de repede, încât flăcările care îi înfăşurau pupa abia începuseră s-o cuprindă, că s-au şi stins în apă.

Zgomotul produs de stingerea rapidă, un şuierat nespus de crud, ajunse până la Compass Rose.

— Oh, e nava cu bietele fete! strigă Ericson smuls din calmul lui obişnuit, pe care nu-l mai putu păstra într-un moment atât de groaznic.

Dar nu au putut face nimic ca să ajute: ocupaţi cu o cercetare ordonată de Viperous, pe care nu o puteau abandona, au trebuit să lase în seama altora încercările de salvare.

Patru din tinerele fete au fost salvate de o navă comercială care s-a oprit cu curaj şi a lăsat o barcă la apă. Au fost văzute a doua zi dimineaţă, înghesuite pe puntea superioară, privind în apă; nu mai era cazul acum să-şi facă semne vesele cu mâna... Dar împreună cu încă una, nava care le salvase a fost scufundată şi ea chiar în noaptea următoare; a dispărut repede şi, de astă dată cu sarcina de a-i salva pe naufragiaţi, Compass Rose n-a reuşit să pescuiască decât patru vii şi şase morţi. Printre cadavre era şi cel al uneia dintre Wren, singura din cele douăzeci al cărei corp a fost găsit şi se afla în şirul de trupuri pe care Tallow le aliniase pe punte la pupa. Era tânără, biata, cu un păr blond, primul păr de femeie răsfirat pe puntea lui Compass Rose, etalat ca un evantai în jurul unei figuri îngrozite şi crispate care, în viaţă, trebuie să fi fost fermecătoare. Supraveghind punerea în saci a morţilor pentru înmormântarea în mare, Lockhart simţi că i se strânge inima. Oroarea războiului nu se putea prezenta sub un aspect mai sfâşietor şi mai groaznic ca acesta... Dar nu aveau răgaz pentru jale şi plâns: au îngropat-o în mare împreună cu

restul morţilor, au adăugat numele ei pe lista din jurnalul de bord şi au continuat scump plătită lor călătorie spre sud.

În două zile au pierdut şase nave şi mai aveau încă cel puţin o săptămână înainte de a ajunge la adăpostul uscatului. Apoi au avut puţin noroc: două nopţi întunecate la rând, combinate cu o bruscă schimbare de drum, le-au permis să-i înşele pe urmăritori. Cu toate că erau mereu în alarmă, mai ales noaptea, timp de patruzeci şi opt de ore au avut parte de repaus şi convoiul, redus acum la cincisprezece nave, şi-a mărit viteza spre orizontul meridional şi al premizei de siguranţă. La bordul lui Compass Rose reveni optimismul, succedând disperării care începuse să-i cuprindă. Salvaţii culeşi, care la început rătăceau pe punte înveliţi în cuverturi sau cu resturi de haine pe ei, îşi pierdură treptat aerul dezolat de refugiaţi, atât de penibil pentru echipaj. Speranţa creştea; la urma urmei vor ajunge în port…

Dar liniştea n-a durat decât două zile şi două nopţi; apoi, în zori, avionul reapăru şi începu să se învârtească în cercuri largi pe cerul senin.

Rose, tânărul semnalizator, a fost primul care-i auzi zbârnâitul slab, departe în înaltul cerului. Privi în jur, cu capul plecat într-o parte şi strigă:

— Se aude undeva un avion.

Ferraby şi Baker erau de cart; s-au alertat şi ei, nervoşi. Zbârnâitul se accentua la babord, de undeva din direcţia îndepărtatei coaste spaniole.

— Sir! strigă Baker în portavoce, se aude un avion!

Dar Ericson urca deja scara, scos şi el din cabină de zbârnâitul atât de detestat; privi împrejur, apropiindu-şi pleoapele spre a se feri de strălucirea luminii zilei, apoi exclamă:

— Iată-l! arătând un punct cu degetul.

La travers, ieşind din ceaţa matinală sidefie care se întindea în jurul lor până la orizont, se zărea avionul, ochiul de spion al inamicului.

Toate privirile de pe punte îl fixară, reunite într-un simţământ comun de mânie şi ură. Partida era atât de inegală… Cu submarinele, cel puţin, şansele erau mai echitabile: cu puţin noroc, pe vreme nefavorabilă şi cu îndemânarea normală a unui marinar încercat, convoiul putea schimba de drum, se putea deroba şi spera să scape de urmărire. Dar acest mesager prădalnic din altă sferă, călcând principiile tacticii navale, suprimând distanţa pe care parveneau s-o realizeze între ei şi duşman, acest viclean, era imposibil să fie dejucat. Urmărind cu privirea zborul avionului, se simţeau fără apărare, cu o senzaţie de goliciune neajutorată, cu simţământ de ură neputincioasă; evident, totul reîncepea în ciuda vigilenţei şi a eforturilor atente şi toate acestea graţie faptului că într-un avion câţiva tineri puteau survola o jumătate de ocean în câteva ore şi repera o pradă mult mai înceată.

Avionul şi-a îndeplinit cu rapiditate sarcina şi probabil că submarinele nu erau prea departe, căci peste mai puţin de douăsprezece ore au venit şi au scufundat, încă în acea noapte, două nave. Vânătoarea reîncepu în ritm furios; învălmăşeala creştea… Navele de escortă au contraatacat,

convoiul a schimbat de drum şi şi-a mărit viteza, dar totul a fost în van. În a şasea seară, cu punctualitate, la miezul nopţii, sirenele de alarmă au început să sune şi pe cerul nopţii s-a ridicat prima rachetă de cerere de ajutor, anunţând că o navă era lovită de moarte. A ars mult timp, înroşind apa, uşor săltată de valuri; la sfârşit n-a mai rămas decât un rug fumegând, pe care convoiul îl abandonă. A urmat o pauză de peste două ore, dar oamenii au rămas în alarmă la posturi şi convoiul luneca spre sud sub un cer negru, fără lună; deodată, la cinci mile distanţă, un fulger strălucitor, roşiatic, străpunse întunericul, se stinse, dispăru, se aprinse din nou şi sfârşi prin a dispărea definitiv. Desigur, o altă navă era atinsă, dar de data aceasta faptul era şi mai impresionant, căci nava lovită ea Sorrel.

Au înţeles că era vorba de Sorrel, căci la distanţa respectivă nu se afla altă navă şi, mai devreme, Viperous le transmisese semnalul: „În cazul că vom fi atacaţi în noaptea aceasta, Sorrel va merge la cinci mile în pupa convoiului şi spre larg şi va crea o diversiune lansând rachete, grenade antisubmarine etc. În acest mod, atacul principal va putea fi deturnat de la convoi”.

Văzuseră rachetele mai înainte, dar nu le-au dat multă importanţă: Sorrel îşi îndeplinea misiunea conform planului… Planul ar fi fost probabil eficace, dacă li s-ar fi îngăduit două ore de răgaz. Desigur, dintr-un anumit punct de vedere, stratagema şi-a atins scopul, deturnând atacul contra convoiului, dar cineva trebuia să sufere consecinţele; vânătoarea de victime n-a fost

înlăturată şi n-a oprit torpila care, în lipsa unei prăzi mai preţioase, a atins-o pe Sorrel care s-a scufundat singură în noapte, departe de convoi.

Sărmana Sorrel, corveta soră… Pe comanda lui Compass Rose erau oameni care o cunoscuseră bine; erau îndureraţi, nu schimbau impresii, separaţi de întunericul nopţii, dar erau uniţi prin acelaşi şoc, aceeaşi durere. Cum s-a putut întâmpla aşa ceva lui Sorrel, navă la fel ca a lor? Cum s-a văzut explozia, Ericson dictă un mesaj: „Compass Rose către Viperous. Sorrel torpilată în poziţia de diversiune. Pot să merg să-i salvez pe supravieţuitori?”

Mesajul a fost cifrat şi transmis imediat. Au aşteptat răspunsul în linişte, în noaptea neagră, supraveghind nava cea mai apropiată din convoi, dar privind neliniştiţi spre locul unde fusese lovită Sorrel. Pe comandă nu se auzea nicio vorbă; orice cuvânt era de prisos, doar gânduri îi frământau.

În fine, soneria de la radio se auzi, rupând tăcerea şi Wells se aplecă asupra portavocei, apoi transmise mesajul lui Ericson:

— Răspunsul lui Viperous, şir: „Nu părăsiţi convoiul până în zori”.

Urmă o nouă tăcere, o tăcere cumplită şi Ericson scrâşni din dinţi. Privit la rece, numai din punct de vedere tehnic, era justificat: Viperous nu-şi putea permite să retragă încă o navă de escortă, slăbind astfel ecranul protector al convoiului, pentru ca să execute o misiune neesenţială. Răspunsul era just, dar, vai, cât de nemilos! La zece mile depărtare de ei mureau singuri în noapte oameni, oameni pe care îi cunoşteau bine,

marinari ca şi ei; şi erau lăsaţi să moară, sau în cel mai bun caz, se întârzia salvarea lor pe o durată de timp care costa multe vieţi. Scufundarea lui Sorrel a fost o lovitură cruntă pentru toţi cei de pe Compass Rose: era prima navă de escortă pierdută din grupul lor, navă lângă care navigaseră fără întrerupere timp de doi ani, camarad cu care escortaseră alături nenumărate convoaie; era manevrată de prieteni buni, oameni cu care se întâlneau la uscat în cafenele, cu care jucaseră partide de cărţi, pe care îi bătuseră mereu la fotbal în perioadele de repaus... Torpilarea lui Sorrel era destul de atroce, dar a lăsa echipajul să se înece sau să înoate în întuneric era o cruzime îngrozitoare.

— Iată că începe să se facă zi, spuse deodată Morell, rupând tăcerea oprimantă de pe comandă; dar mai erau două ore de aşteptare.

Ericson se surprinse răspunzând „da”, nu la spusele lui Morell, ci la subînţelesul lor. Noaptea fusese rece; încă două ore de aşteptare şi timpul necesar pentru a ajunge la locul unde se scufundase Sorrel; probabil că nu vor mai exista decât puţini oameni de salvat.

Într-adevăr, au mai găsit doar cincisprezece – cincisprezece din cei nouăzeci de oameni ai echipajului.

I-au găsit fără dificultate către sfârşitul cartului de dimineaţă. Mai întâi au zărit două plute, la distanţă de trei mile, pe o mare imobilă; oricât se obişnuiseră cu acest gen de operaţii, de astă dată s-au apropiat cu puternică emoţie de plutele supraîncărcate şi de ciorchinii de trupuri

pline de păcură plutind printre epavele lui Sorrel. Ici-colo, printre aceste resturi oribile, vedeau propriile lor uniforme, insignele, şepcile, aproape reflexul propriei lor figuri... Oamenii de pe plute erau înţepeniţi de frig şi murdari de păcură, dar când Compass Rose se apropie, unul dintre ei agită frenetic mâna spre salvatorii care se aflau la numai douăzeci de yarzi. O parte din naufragiaţi muriseră de frig şi epuizare, cu toate că ajunseseră să urce pe plute. Erau culcaţi cu capul pe genunchii camarazilor care îi încălziseră şi-i îngrijiseră până la moarte, poate şi timp de ore după aceea. Prin binoclu, în micul grup de salvaţi, Ericson distinse obrazul cenuşiu al comandantului lui Sorrel, Ramsay, amicul său de ani de zile; ţinea în braţe trupul unui tânăr marinar mort, desfigurat şi jalnic, cu capul pe spate, atârnând într-o parte cu gura deschisă. Dar figura celui viu era aproape tot atât de jalnică ca a mortului; se citea pe ea toată suferinţa şi epuizarea ultimelor şase ore, toată povestea navei şi a echipajului pierdut; toate se citeau pe figura lui, aşa cum ţinea pe braţe cadavrul şi aştepta salvarea.

Era faţa unui adevărat comandant, învins şi jelindu-şi nava, suportând singur monstruoasa povară a pierderii.

Lockhart aştepta la centrul navei urcarea supravieţuitorilor şi îl primi pe Ramsay cu adâncă şi caldă emoţie când ajunse pe punte.

— Sunt foarte fericit să vă văd, sir!

Întreaga înfăţişare a lui Ramsay, expresia figurii, mişcările obosite, uniforma mirositoare îmbibată cu păcură, erau atât de impresionante

încât faptul de a-i fi salvat viaţa constituia pentru Lockhart un triumf şi o binecuvântare, cu tot tragicul situaţiei.

— Speram cu toţii… continuă Lockhart bâlbâindu-se, dar se opri, căci după expresia figurii lui Ramsay înţelese imediat că ar comite o eroare, o teribilă eroare dacă ar spune: „Speram mult să vă salvăm mai ales pe dumneavoastră”.

Ramsay nu era de aceeaşi părere, mai curând de părere contrară.

— Mulţumesc, spuse el, şi arătând cu un gest oamenii rămaşi pe plute: ocupaţi-vă de ei, vă rog. Câţiva se simt foarte rău.

— Mă voi ocupa îndată, spuse Lockhart.

— Atunci, să urc la comandă.

Dar Ramsay mai rămase să privească cu durere restul echipajului său, ajutat sau ridicat cu atenţie la bord. În mulţimea de oameni ocupaţi părea izolat în durere. Când toţi cei vii fură adăpostiţi şi începeau să se ocupe de morţi, se întoarse şi urcă încet pe scara comenzii; ajuns pe punte, alunecă din cauza picioarelor goale impregnate cu păcură. Pretextând a fi ocupat, Lockhart se făcu a nu observa. Ajuns pe comandă, Ramsay îi strânse mâna lui Ericson:

— Îţi mulţumesc, George, n-am să uit niciodată, spuse el, cu un accent foarte pronunţat din vestul Angliei.

— Regret că n-am venit mai devreme, răspunse Ericson, n-am putut părăsi protecţia convoiului înaintea zorilor.

— Nu ar fi fost o mare diferenţă, răspunse Ramsay, privind trupurile aduse la bord şi cele ce

pluteau pe suprafaţa netedă a mării, în jurul lui Compass Rose; apoi adăugă:

— Majoritatea oamenilor au fost prinşi în interiorul navei; a fost tăiată în două, ne-am scufundat în câteva minute. Ericson nu răspunse; Ramsay se întoarse către el şi îi spuse, ca şi cum ar fi vorbit cu sine însuşi:

— Nu crezi niciodată că ţie ţi se poate întâmpla, niciodată nu eşti pregătit să înfrunţi dezastrul, oricât te-ai gândi la el. Cum s-a întâmplat…

Se opri, părând că nu ştie cum să formuleze ceea ce credea că trebuie să-şi reproşeze. În acelaşi moment, se auzi în portavoce glasul lui Rose:

— Semnal de la Viperous: Raliaţi imediat convoiul.

— Fără îndoială se întâmplă ceva, spuse Ericson şi merse la capătul scării comenzii, de unde privi în jurul navei: cele două plute erau acum goale, dar în jurul lor, răspândite pe suprafaţa mării, pe o rază de o jumătate de milă, mai pluteau vreo douăzeci de cadavre. Adăugă cu ezitare:

— Aş fi dorit să ne ocupăm şi de ei…

— Nu face nimic, George, îi luă vorba, cu calm, Ramsay; ce importanţă mai are? Să-i lăsăm acolo unde sunt. Şi în timp ce Compass Rose se îndepărta, nu mai privi nimic şi pe nimeni.

Când s-au apropiat de convoi au mai aflat veşti: o altă navă fusese torpilată în plină zi; pe bună dreptate Viperous dorea să adune cât mai curând posibil toate navele de escortă. Lunga şi

înverşunata bătălie nu lăsa răgaz, viii treceau înaintea morţilor, chiar dacă morţii erau cei mai numeroşi; în a şaptea zi, la amiază, bilanţul era tragic: zece nave comerciale pierdute, precum şi o navă din escortă; numeroşi oameni pierduţi; în total rămâneau doar unsprezece nave din douăzeci şi una iniţiale; era oribil gândul la sutele de mile din urma convoiului presărate cu epave şi cadavre; îi obseda amintirea fetelor Wren, a lui Sorrel, a strigătelor celor arşi de vii pe petrolier, prima navă lovită de inamic.

Nu era o bătălie, doar una din părţi lovea repetat ca un ciocan, iar cealaltă doar încasa; partida era inegală: submarinele erau prea numeroase, navele de escortă insuficiente, viteza şi manevrabilitatea convoaielor greoaie. Au ripostat la lovituri cât mai puternic: Compass Rose lansă asupra atacanţilor peste patruzeci de grenade submarine, dintre care unele probabil provocaseră stricăciuni; nici celelalte nave din escortă nu şi-au precupeţit eforturile: aceeaşi ripostă şi, după petele de ulei ieşite la suprafaţă, Viperous scufundase un submarin. Dar în inegalitatea de forţe a părţilor, cu atâtea submarine în împrejurimi, numai un miracol îi putea scăpa de dezastru şi miracolul n-a intervenit. Nu puteau nici să învingă, nici să se retragă, ci doar să-şi strângă rândurile, să mărească cât mai mult viteza şi să-şi urmeze drumul cu orice preţ.

Niciodată Compass Rose nu fusese atât de aglomerată cu naufragiaţi salvaţi; cel puţin acum aveau o nouă infirmerie şi un infirmier pentru a

îngriji răniţii şi epuizaţii; Lockhart, singur, n-ar mai fi făcut faţă. Dar pe lângă cei ce necesitau îngrijiri mai adăposteau şi un mare număr de salvaţi valizi, depăşind în total numărul propriului echipaj: 14 ofiţeri de marină comercială, dintre care 3 comandanţi şi 121 de marinari, fochişti, bucătari, marinari indieni şi chinezi, care ziua se înghesuiau pe punte, iar seara stăteau înghesuiţi în postul echipajului, pentru a mânca şi dormi în aşteptarea zorilor. Noaptea teuga prezenta un spectacol infernal: sub lumina slabă a lămpii de camuflaj se desfăşura un coşmar de dezordine, de tensiune, de inconfort şi suferinţă.

Oamenii înghesuiţi unul peste altul ajungeau până la tavan: în picioare, aşezaţi, îngenuncheaţi sau culcaţi, ocupau tot spaţiul disponibil; erau chirciţi pe sub mese, înghesuiţi prin colţuri, strecuraţi chiar în gurile mai mari de ventilaţie. Unii sufereau de rău de mare, alţii ţipau prin somn unii devorau alimente sau păzeau cu ochi rătăciţi puţinele obiecte pe care le posedau, privind în gol, inexpresivi. Răniţii gemeau, oameni aparent sănătoşi râdeau fără motiv, alţii mai rezistenţi abia de schiţau, totuşi, un surâs sau erau capabili să dea un răspuns cum trebuie. Când Lockhart, în fiecare seară, se strecura cu greu ca să-şi facă rondul, nu-şi putea stăpâni groaza şi era îndurerat de acest aspect oribil al războiului; totuşi, răbdarea, îndurarea pe care o constata la aceşti naufragiaţi salvaţi îi dădeau mândria de a fi şi el marinar… Câte unul era cuprins de descurajare sau panică, dar nici înghesuiala grozavă; nici îmbrăcămintea în zdrenţe, păcura, tandajele,

mirosul greu al oamenilor înghesuiţi nu reuşeau să-i aducă la disperare: erau marinari, nu se lăsau uşor înfrânţi de coşmar; desigur că protestau, dar s-ar fi comportat mult mai rău dacă nu ar fi căpătat totuşi mentalitatea de oameni ai mării.

În acelaşi timp, privind mulţimea supravieţuitorilor şi pe marinarii lui Compass Rose, care le făceau o primire cât mai prietenoasă, un alt coşmar îl obseda pe Lockhart: ca şi alţi membri ai echipajului, se întreba ce s-ar întâmpla dacă ar fi loviţi şi ei, scufundaţi într-un singur minut sau rupţi în două ca Sorrel; ce s-ar întâmpla cu ei, Ce scene groaznice s-ar desfăşura în timp ce s-ar scufunda. Erau greu de imaginat amănunte, dar toţi se aşteptau la asemenea eventualitate. Într-o zi, când potrivea pansamente la braţul unui supravieţuitor, acesta îi spuse:

— Credeţi că pot înota cu acest braţ?

— Bineînţeles, răspunse Lockhart surâzând. Dar în această călătorie nu o să mai ai ocazia.

— Aveţi dreptate, replică omul privindu-l drept în ochi. Dacă „ocazia” se prezintă, Compass Rose ne va servi direct de coşciug.

După amiază, când s-au realăturat convoiului, Amiralitatea le-a transmis mesajul: „Sunt acum unsprezece submarine în zona dumneavoastră. Distrugătoarele Lancelot şi Liberal vă vor ralia în jurul orei 18.00”.

— Două distrugătoare de clasa „L”, este nemaipomenit! spuse Baker cu entuziasm în careul ofiţerilor la ora ceaiului. Sunt nave formidabile şi de tipul cel mai nou.

— Bine că sunt atât de formidabile, spuse Morell citind copia mesajului; unsprezece submarine, asta face câte unul pentru fiecare navă din convoi. Mă îndoiesc că înălţimile lor Lorzii Amiralităţii au prevăzut un atât de perfect echilibru de forţe!

Lockhart surâse:

— Te cam temi, John?

— Trebuie să mărturisesc, răspunse Morell după un minut de gândire, că situaţia nu este deloc liniştitoare. Orice facem, aceste diabolice submarine străbat ecranul nostru de protecţie. Am pierdut aproape jumătate din navele noastre şi mai avem două zile până la Gibraltar. Chiar dacă nu se mai întâmplă nimic, acest convoi este cel mai nenorocit din toată istoria războaielor navale.

— O ispravă de povestit când vei fi bunic.

— Ai dreptate; dacă garantezi că voi ajunge să am nepoţi, merită să-mi ţin firea.

— Cum poate să-ţi garanteze că vei avea nepoţi? întrebă Baker care, cel puţin la bordul lui Compass Rose, avea reputaţia că sesizează greoi subtilităţile unei conversaţii.

— Dacă îţi vor semăna ca subtilitate, mai bine îţi urez să nu ai nepoţi, spuse Morell cu o bruscheţe care îi trăda starea de nervi.

Toţi simţeau la fel şi toţi erau nervoşi, iritabili, ajungând necruţători unii faţă de alţii. Osteneala şi tensiunea din săptămâna precedentă ajunsese la o culme intolerabilă, pentru care nu exista alt remediu decât ajungerea în port cu restul convoiului; şi mai erau încă două zile până atunci. Doreau mai mult ca orice să se afle odată

în pace şi siguranţă. Ca toţi ceilalţi, de pe toate navele de escortă şi comerciale, şi Lockhart era sătul de cele îndurate.

Fix la orele 6 seara, cele două distrugătoare anunţate apărură din sud-est în întâmpinarea convoiului, înaintând rapid, fiecare precedat de un imens val lăptos. Amândouă prezentau toate acele spectaculoase calităţi cu care se mândresc distrugătoarele: zvelte, rapide, extrem de puternice – mai repede crucişătoare uşoare decât distrugătoare – şi valorând sigur fiecare cât trei nave de escortă normale. S-au adăugat convoiului, când întrecându-l, când rămânând în urmă, când traversându-l cu viteză de cel puţin 35 noduri, făcând semnale în trei direcţii deodată şi nerămânând imobile mai mult de 5 minute la rând.

— O adevărată paradă, zise semnalizatorul şef Wells, privindu-le prin binoclu, în timp ce se desfăşurau în viteză, fără motiv precis. Apoi adăugă cu invidie:

— Le convine să se agite ca nişte zvăpăiaţi, n-au avut de îndurat ca noi încercările din ultima săptămână!

La vremea amurgului, distrugătoarele nou venite s-au plasat unul în fruntea şi altul în coada convoiului, desigur cu gândul de a realiza efectul de salvatori în ultimul moment, efect pe care au vrut să-l pună în evidenţă chiar de la sosire. Totuşi, chiar aşa teatrală, prezenţa lor se dovedea utilă; şi în acea noapte au fost atacaţi, dar cu toată năvala haitei de submarine, singura victimă a fost cea mai mică navă din convoi. Lovită la pupa, nava s-a scufundat pe încetul, tot echipajul a fost salvat,

şi rănit a fost un singur marinar indian care, crezând că se aruncă în apă, scoţând un ţipăt, căzu în cap în prima barcă de salvare, spre hazul celor prezenţi. Faţă de măcelul suferit, întâmplarea hazlie i-a mai înveselit pe bieţii oameni… Era a unsprezecea navă pierdută din iniţialele douăzeci şi una; dar un nou şi atroce record în favoarea submarinelor a fost repurtat în noaptea următoare, a opta a bătăliei, la trei sute de mile de Gibraltar, când alte trei nave au fost torpilate: încă un petrolier încărcat, dat în special în grija lui Compass Rose, a fost una din victime. Compass Rose se afla în imediata ei apropiere când nava a fost lovită şi când petrolul, ţâşnind din spărtura loviturii, a luat foc şi s-a întins pe mare ca un covor de flăcări. Proiectată pe acest fundal de incendiu ce se înălţa la cincisprezece picioare în aer, Compass Rose devenea vizibilă la depărtări de mile împrejur, o ţintă precisă, chiar dacă se deplasa cu iuţeală. Ericson se întreba dacă să se oprească pentru a-i salva pe supravieţuitori sau dacă riscul nu era justificat; îşi imagina cu claritate nava sa imobilă, profilată pe acest zid de flăcări, oferindu-se, ca să spunem aşa, inamicului, cu echipajul şi cei eventual salvaţi… Dar primise misiunea de navă de salvare şi se vedeau oameni zbătându-se în mare şi bărci de salvare lăsate la apă de pe petrolier, îndepărtându-se de foc cu ajutorul ramelor. Acţiunea de salvare se impunea, dacă riscul era admisibil, adică dacă puteau fi riscate două sute de vieţi pentru a salva cincizeci, dacă prudenţa ar include şi umanitate… Era din nou momentul unui

teribil caz de conştiinţă: alegerea între salvarea de oameni şi disciplina simbolizată prin cele trei galoane de pe mânecă care îi indicau gradul.

Lui singur îi revenea luarea hotărârii; niciunul dintre cei care aşteptau în tăcere decizia n-ar fi dorit să fie în locul lui. În puţine cuvinte, cu hotărâre, ordonă:

— Stop maşinile!

— Stop maşinile, sir!

— Lockhart?

— Prezent, sir!

— Fii gata de ridicat supravieţuitorii la bord. Nu vom lăsa bărci de salvare... Vor trebui să înoate până la noi sau să rameze; slavă domnului, suntem uşor de reperat. Foloseşte megafonul ca să-i anunţi să se grăbească.

— Am înţeles, sir!

Iar când Lockhart se pregătea să părăsească comanda, Ericson îi adăugă, mai mult formal:

— Nu trebuie să pierdem prea multă vreme.

Domnea tăcere pe Compass Rose în timp ce se oprea pe încetul şi rula uşor, iluminată de para incendiului. De la comandă se vedea clar orice detaliu de pe punte, întreaga nu vă proiectând pe mare o umbră neagră şi arătând inamicului fiecare detaliu, cu figurile albe ale oamenilor aflaţi pe punte iluminate ca într-un flash fotografic. La pupa navei, Ferraby se afla printre aruncătorii de grenade din echipă; în vuietul flăcărilor, trei bărci de salva re veneau către ei şi slabe strigăte însoţeau lumini de salvare pe apă, ici şi colo, indicând înaintarea unui curajos înotător. Ferraby nu avea decât conştiinţa unei terorizante

nerăbdări. „Doamne, doamne, gândea el aproape cu glas tare, de am relua mersul mai curând…” La douăzeci de picioare distanţă, lângă catarg, Lockhart dirija calm pregătirile operaţiilor de salvare, pregătind un sapan pentru ridicarea răniţilor, legând plasele de salvare care atârnau şi pe care oamenii din apă puteau să se ridice.

Ferraby îl privea, dar nu cu admiraţie, ci cu mânie copilărească, gândind aproape cu glas tare: „Cum dracu’ poate să-şi păstreze sângele rece? Şi nu împărtăşeşte spaima mea, iar dacă o împărtăşeşte, de ce nu o arată?” Îşi îndreptă privirea spre cerul negru unde se învârtea fumul şi scânteile; apoi în spatele lui, spre tenebrele unde focul nu putea pătrunde şi de unde probabil îi pândea submarinul. Pe o rază de cincizeci de mile, orice submarin s-ar fi grăbit să nu scape o asemenea ocazie, de la cinci mile, orice submarin ar fi riscat o torpilă iar de la două mile lovea sigur. Era o crimă să te imobilizezi, doar pentru a salva câţiva nefericiţi din marina comercială…

O barcă acostă, hârâind, bordajul navei:

— Prindeţi cârligul prova! exclamă Lockhart.

Se auzi de jos o voce anonimă, străină, care pronunţă:

— Fiţi binecuvântaţi că v-aţi oprit la timp!

Începea operaţia de salvare a naufragiaţilor.

Operaţia nu dură prea mult; dar marinarilor de pe Compass Rose cele câteva minute de imobilitate în plină lumină le părură o eternitate, căci toţi erau la sfârşitul rezistenţei nervoase. Li se părea imposibil să sfideze un asemenea pericol fără a fi pedepsiţi; războiul pe mare comportă o

limită a curajului, dincolo de care soarta te pândeşte cu o pedeapsă feroce.

— Dacă n-o încasăm de data asta, spuse torpilorul Wainwright stând lângă grenadele sale, atunci e sigur că vom câştiga războiul.

Sorrel fusese scufundată pe când înainta în zigzag cu o viteză de paisprezece noduri; care putea fi soarta lui Compass Rose, imobilizată? Au trecut multe minute până fiu adus la bord pe cei din cele trei bărci de salvare încărcate cu supravieţuitori şi pe numeroşii înotători, tot timpul fiind iluminaţi de enormul cerc de foc, minute ce păreau că nu se mai termină, ducându-i la o situaţie fără scăpare. Oamenii care participau direct la operaţie erau fericiţi de fapta lor; dar cei care o supravegheau, ca Ericson pe comandă, sau fochiştii care munceau sub linia de plutire, au cunoscut în acele momente o spaimă agonizantă.

Prin minune, nu s-a întâmplat nimic; o adevărată noapte a miracolelor. Poate că un submarin ţintise pe Compass Rose, dar greşise lovitura, iar celelalte, mulţumite de succesele obţinute de ele, intraseră în imersiune, întrerupând atacul. Printr-un noroc extraordinar, Compass Rose nu şi-a plătit temeritatea. Când toţi supravieţuitorii au fost culeşi, ea porni la drum şi reluarea pulsurilor maşinii aduse tuturor a o nespusă uşurare; viteza se mărea şi curând corveta se depărtă de flăcări şi de mirosul de petrol, ducând cu sine, fără a plăti gestul curajos, noua încărcătură de supravieţuitori smulşi din ghearele morţii. Au sfidat norocul şi norocul i-a salvat, bucuria triumfului era amestecată cu

mulţumirea scăpării de pericol, dar şi cu umilinţă. Era mai bine să nu mai gândească la cele întâmplate, să le uite cât mai curând şi să nu mai sfideze soarta încă o dată.

La ora 4, chiar înaintea zorilor, o altă navă fu scufundată şi resturile convoiului, în timp ce mijea de ziuă, asistară la ultimul dezastru al călătoriei: o a treia navă, care rămăsese în urmă din cauza unei avarii la maşini, a fost torpilată şi ea şi s-a scufundat încet, dar din cauza proastei organizări a operaţiei de salvare sau a teribilei înclinări în urma torpilării, n-a lăsat la apă nicio barcă de salvare şi echipajul a sărit în mare, căutând să scape prin înot din aspiraţia fatală a vasului care se scufunda. Compass Rose se întoarse pentru a-i veni în ajutor, încercuind-o în timp ce dispărea. Ericson dirijă pe Compass Rose către centrul dezastrului şi al capetelor de naufragiaţi de pe suprafaţa apei; dar nu apucă să dea ordinul pentru lăsarea la apă a unei bărci când asdicul transmise un ecou atât de clar, încât nu putea proveni decât de la un submarin.

De la postul său de luptă din compartimentul asdicului, Lockhart îl auzi şi simţi că i se opreşte inima; strigă prin fereastra deschisă a cabinei:

— Ecou la doi-doi-cinci – se deplasează spre stânga! şi se aplecă peste ecranul asdicului într-o concentrare maximă.

Ericson dădu ordin să se mărească viteza şi se depărtă de relevmentul indicat, mărind astfel distanţa; dacă trebuia să lanseze grenade antisubmarine, era necesar un parcurs mai lung pentru ca acestea să-şi atingă întreaga viteză. El

întrebă:

— Ce poate să fie?

— Doar un submarin, spuse Lockhart, auzind ecoul tot mai ascuţit şi privind dispozitivul de înregistrare; continuă să anunţe relevmentul şi distanţa ecoului.

Tocmai când se pregăteau să lanseze seria de grenade, observară că locul unde acestea urmau să fie lansate mişuna de supravieţuitori înotând. Erau vreo 40, pe o arie mică; dacă înaintau la atac, îi omorau sigur până la unul; cunoşteau toţi efectul grenadelor submarine, explozia în bucăţi care face să ţâşnească apa spre cer, umplând suprafaţa mării cu ierburi marine şi cu peşti morţi. De astă dată marea avea să fie plină de trupurile oamenilor, care înotau acum spre ei plini de încredere şi speranţă… Şi totuşi submarinul era sigur acolo, unul din acelea care îi hărţuiau şi-i loveau de atâtea zile; el constituia o ameninţare şi pentru alte nave şi dacă scăpa, şi pentru alte convoaie viitoare, aşa că distrugerea acestei ameninţări se impunea cu prioritate. Prin difuzor se anunţa persistenţa ecoului şi lectura dispozitivului asdic, executată de Lockhart, nu putea fi pusă la îndoială. Câteva secunde Ericson luptă cu mila ce-l copleşea; dar regulamentul prevedea clar; „Atacaţi cu orice preţ” şi oamenii care înotau n-aveau importanţă când era cazul să vii de hac unuia din inamicii ucigaşi.

Timp de câteva minute mai încercă să obţină un argument, o aprobare pentru ceea ce trebuia să facă.

— Ce se mai întâmplă, Lockhart?

— Mereu la fel, şir: un ecou foarte net, de dimensiune corespunzătoare, nu poate fi decât un submarin.

— Se mişcă?

— Foarte încet.

— Tocmai acolo sunt oameni în apă.

Lockhart nu răspunse, câmpul vizual se micşora în timp ce Compass Rose înainta; se aflau acum la mai puţin de şase sute de yarzi de cei care înotau şi de submarin o coincidenţă fatală, care trebuia ignorată.

— Dar acum? întrebă iarăşi Ericson.

— Acelaşi lucru, – pare staţionar, – este ecoul cel mai puternic pe care l-am prins vreodată.

— Sunt totuşi oameni în apă, camarazii noştri.

— Dar chiar sub ei se află submarinul!

„Bine, gândi atunci Ericson, un acces de brutalitate neaşteptat venindu-i în ajutor, trebuie să atacăm submarinul”.

Şi, fără ezitare, ordonă lansatorilor de grenade de la pupa:

— Gata de atac!

Apoi, după această atroce alegere, dădu ordin de atac precipitat, cu sufletul mort, silindu-se să gândească numai la distrugerea submarinului şi să facă abstracţie de distrugerea oamenilor.

Când văzură ce se întâmplă, mulţi din înotători începură să agite frenetic braţele: unii strigau, alţii căutau să se dea la o parte din calea navei, cu speranţa de a-şi salva viaţa; alţii, înţelegând mai greu sau fiind aproape epuizaţi, credeau că Compass Rose se grăbea să le vină în

ajutor şi-i făceau semne, surâzând până în ultimul lor moment… Asemenea unui înger răzbunător, corveta se lansă chiar în centrul grupei de înotători; stupefacţia şi oroarea de pe figurile lor se reflectară şi pe figurile celor de la bordul lui Compass Rose, unde multora din oameni, mai ales celor din echipa lansatorilor de grenade, nu le venea să creadă ce anume li se cerea să facă. Doi inşi nu împărtăşeau oroarea: Ericson, care îşi impunea tăcere inimii şi nu-şi mai permitea alt gând decât datoria de a distruge submarinul; şi Ferraby, care comanda lansarea grenadelor. „Aşa le trebuie” îşi spunea el în timp ce nava avansa în mijlocul înotătorilor şi elicea îi şi apuca pe unii dintre ei, iar soneria anunţa ordinul de darea focului, grenadele plouând de la pupa, proiectate peste bord din lansatoare. „Vă meritaţi soarta; din cauza unora ca voi era să fim omorâţi noaptea trecută, obligaţi să oprim atât de aproape de acel incendiu – acum e rândul vostru”.

A urmat o pauză de moarte, câteva secunde în timpul cărora oamenii de la bordul lui Compass Rose şi înotătorii rămaşi în siajul ei se priveau cu milă, cu frică, cu lipsă de încredere; apoi, cu violenţa unei enorme lovituri de ciocan, explodară grenadele.

Agitaţia şi mugetul exploziei i-au scutit de a mai cunoaşte amănunte; nenorociţii înotători au murit instantaneu, sub efectul formidabilei presiuni de apă proiectată pe corpurile lor. Totuşi o imagine de oroare se gravă în memoria martorilor: un om ridicat până în vârful unui val de apă cenuşie învolburată, siluetă mică, ca de

paiaţă, ale cărei braţe şi picioare păreau, în faţa morţii, că fac gesturi de mânie şi reproş; a rămas parcă suspendat multă vreme în aer, blestemându-i înainte de a recădea în marca clocotitoare.

Când au ajuns la locul exploziei cu asdicul tăcut, nemaisemnalând vreun ecou, au avut impresia că privesc într-un acvarium în care otrava omorâse orice vietate. La suprafaţă oamenii pluteau ca nişte peşti roşii morţi, într-un strat de sânge. Majoritatea erau rupţi în bucăţi sau reduşi la o masă informă. Vreo şase cadavre, ale celor ce muriseră la marginile exploziei, despicate de la gât până la încheietura picioarelor, păreau golite şi curăţate ca scrumbiile. Pescăruşii se şi învârteau deasupra lor, foarte ocupaţi, cu strigăte de excitare şi bucurie. Altceva nu mişca.

Nimeni nu îndrăzni să-l privească pe Ericson când au părăsit locurile; ar fi fost impresionaţi de extraordinara lui paloare; torturat, îngrozit de cele întâmplate, constatase că niciun submarin nu se afla acolo; ecoul emis de asdic provenea probabil de la o navă torpilată care se scufunda lent spre fundul mării sau de la tulbureala apei provocată de scufundarea ei. Masacrul fusese de prisos, o contribuţie absurdă la disciplina marină, specific britanică, la succesul călătoriei.

Când au depăşit strâmtoarea Gibraltarului şi au simţit aerul secetos al Africii pe care vântul îl sufla dinspre Ceuta, au pus capul spre portul Gibraltar, toţi cu nervii dezechilibraţi.

Încercarea fusese prea chinuitoare şi teribil de costisitoare. Stătuseră efectiv opt zile la posturile de luptă, fără somn, mulţumindu-se cu

gustări rapide de cacao şi sandvişuri, în prada unei anxietăţi care ajungea la o tensiune disperată. În cursul călătoriei nu putuseră uita niciun moment pericolul care îi ameninţa şi zilele de tensiune pe care le mai aveau de îndurat până la salvare şi repaus. Înfometaţi, murdari, obosiţi, trăiseră zile întregi pe nava dezorganizată de prezenţa numeroşilor salvaţi care înmulţise de trei ori numărul echipajului. Pe deasupra, trebuiseră să-şi păstreze vigilenţa şi cuvenita eficienţă, greu de menţinut chiar în împrejurări normale.

Din păcate, bilanţul arăta zădărnicia şi risipa de efort în van, cheltuială inutilă de energie nervoasă: în afară de Sorrel, dezastru aproape voit, pierduseră paisprezece nave comerciale din cele douăzeci şi una iniţiale, adică două treimi din întregul convoi, distruse de o serie de atacuri în grup, atât de abile şi feroce încât măsurile de apărare fuseseră inutile. Cel mai demoralizant rezultat al călătoriei era însă sentimentul adânc înrădăcinat al inutilităţii, convingerea că submarinele erau mai numeroase decât navele de escortă şi puteau lovi, ca la ele acasă, oricând voiau.

Compass Rose, ca şi toate celelalte nave de escortă, făcuse eforturi aproape zadarnice, tot timpul; fuseseră bune doar să înregistreze în fiecare zori pierderile şi să efectueze câteodată desfăşurări de forţe cu efect mic, simple dâre de apă înghiţite de mare. La sfârşit, toţi erau sătui de măcel şi de inegalitatea bătăliilor.

Drept compensaţie pentru pierderile mortale suferite de convoi, pierderi record pentru războiul

în curs sau alte războaie din trecut, Viperous scufundase sigur un submarin şi probabil un al doilea; iar Compass Rose adunase 175 de supravieţuitori – aproape de două ori numărul oamenilor propriului echipaj. Cifra reprezenta foarte puţin faţă de totalul vieţilor pierdute, faţă de numărul oamenilor omorâţi chiar de ei cu grenade submarine; destul de puţin când îl priveau abătut pe comandantul navei Sorrel, care sta fără o vorbă şi deprimat în spatele comenzii când Compass Rose intra în portul Gibraltar, în spatele căruia straja enormei stânci cu acelaşi nume contrasta până la ridicol cu micuţele nave învinse ce se strecurau la poalele ei.

La ora 8 şi jumătate, în seara sosirii lor, se auzi o bătaie în uşa cabinei comandantului. În fotoliu, cu un pahar în mână şi o sticlă pe jumătate goală pe masa alăturată, Ericson proferă un „intră” cu o voce din care dispăruse orice altă expresie în afară de aceea a unei profunde apatii. Băuse fără încetare de la ora 5 seara, sperând să uite, să-şi şteargă din memorie unele scene din ultima călătorie. Dar de la prima vedere, i se putea citi pe figură că nu reuşise.

La invitaţia de a intra, pătrunseră în cabină trei personaje neobişnuite: înalţi, foarte blonzi, purtând toţi costume albastre de o croială ridicolă şi cămăşi cu dungi brune, late, încălţaţi cu pantofi galbeni, ascuţiţi. Păreau un trio de music-hall şi priveau timid silueta comandantului prăbuşit în fotoliu, cu aerul de a se aştepta să fie recunoscuţi şi bine primiţi, dar cam nesiguri de sine, în

situaţie neprevăzută; ca trei liceeni intraţi din întâmplare în biroul directorului.

Comandantul se ridică, cam clătinându-se, şi începu:

— Cu cine...

Apoi deodată îi recunoscu: erau comandanţii celor trei nave norvegiene pe care îi salvase şi-i găzduise trei sau patru zile în postul echipajului de pe Compass Rose. Ultima dată când îi văzuse Ericson, mai purtau resturi de uniformă şi acum era evident că vizitaseră un negustor din Gibraltar care îi păcălise cu ce avusese ca haine civile de cea mai proastă calitate şi de prost gust. Erau greu de recunoscut sub această deghizare cei trei comandanţi de nave care, în uniforme reglementare, degajau desigur un aer de competenţă şi seriozitate.

Cel mai înalt şi mai blond, probabil purtătorul de cuvânt, avansă un pas şi, cu voce uşor emoţionată, spuse:

— Bună seara, sir. Am venit să vă mulţumim că ne-aţi salvat viaţa.

Dar când li se serviră paharele cu băutură şi fură instalaţi pe scaunele din cabină, conversaţia cam lâncezi. Au început un logos de mulţumire pentru salvare, cu repetarea cuvântului „skoal”, corespondentul lui „noroc „ în limba norvegiană, de câte ori beau; Ericson era prea absorbit de gândurile sale triste ca să participe la buna lor dispoziţie şi era evident că la uscat, vizitatorii colindaseră mai multe baruri, iar pe deasupra, erau handicapaţi şi de cunoaşterea insuficientă a limbii engleze. Cu efort, Ericson le lăudă

îmbrăcămintea procurată, mai traseră câte un pahar şi repetate „skoal”-uri, apoi se aşternu o tăcere care demonstra că, oricât de vie, conversaţia anterioară fusese cu totul convenţională. Până la sfârşit, primul din cei trei rupse tăcerea spunând cu solemnitate:

— Ştim că aveţi multe probleme la care vă gândiţi.

— Da, spuse Ericson, aşa este.

— Sunteţi trist?

— Da, destul de trist.

Cel de al doilea vizitator se aplecă şi întrebă:

— Din cauza oamenilor din apă?

Ericson aprobă din cap.

— Cei pe care aţi fost obligaţi să-i ucideţi? completă al treilea.

— Da, oamenii pe care am fost obligat să-i ucid, repetă Ericson după o pauză. Îşi amintea că auzise într-o piesă rusească un dialog asemănător; poate că exista ceva la fel şi într-o piesă norvegiană.

— A fost necesar să procedaţi astfel, spuse cu un ton hotărât primul vizitator şi al doilea, ridicând capul, spuse la rândul lui „da”, pe când al treilea exclamă „skoal”! şi trase o duşcă bună.

— Poate că aşa este, răspunse Ericson, dar tare mi-a fost greu.

— Aşa-i războiul, comentă al doilea vizitator.

— „Skoal”! repetă primul.

— Daţi-mi voie să merg să mă spăl pe mâini, spuse al t reilea.

Când se întoarse, Ericson ieşi momentan din toropeală.

— Am crezut că era într-adevăr acolo un submarin; altminteri n-aş fi făcut-o…

Dându-şi seama cât erau de fără de rost aceste cuvinte, adăugă:

— Am fost obligat să iau o decizie; am arătat toate acestea într-un raport.

— N-aveţi nimic să vă reproşaţi, spuse unul dintre norvegieni.

— Dar pot există unele îndoieli, spuse altul.

— Desigur, vor exista.

— În ce priveşte îndoielile, cel mai bun remediu este ginul, spuse primul vizitator cu un ton competent.

— „Skoal”! replică Ericson.

Scena a mai continuat astfel, destul de mult timp. Nu era nici mai bine, nici mai rău decât a fi singur. Iar când cei trei vizitatori îl părăsiră, Ericson tot nu-şi găsi liniştea şi întinse iarăşi mina spre sticlă. Era foarte adevărat: pentru îndoieli, remediul este ginul.

Puţin după miezul nopţii Lockhart îl găsi aplecat peste balustradă, lângă uşa cabinei, privind fix în apă şi murmurând cuvinte fără înţeles. Cu toate că băuse mai puţin, nici Lockhart nu era mai bine dispus. Seara coborâse la uscat cu Ramsay, comandantul lui Sorrel, pentru a-l conduce să se cazeze în cazarma marinei; au parcurs drumul trişti, pe străzile aglomerate şi vesele, fără să se molipsească, comportându-se aproape ca într-un oraş străin. Întors la bord, Lockhart nu-şi găsea locul: ca majoritatea membrilor echipajului era nervos şi atât de epuizat, încât nu se putea destinde şi prea muncit

de gânduri ca să poată dormi.

Dar când îşi termină plimbarea pe puntea de fier, îl zări pe comandant şi înţelese că la bord era cineva încă şi mai de plâns ca el... Când se apropie, Ericson tresări şi se întoarse.

— Cum vă simţiţi, sir?

— Nu mă simt bine, răspunse Ericson, dumitale pot să-ţi spun că nu mă simt bine deloc.

Pentru prima oară după doi ani de convieţuire, Lockhart auzea această voce tărăgănată, cu ton de învins: îi venea greu să o compare cu accentele de calmă autoritate care îi erau atât de familiare.

Lockhart se sprijini şi el de balustradă, alături; se aflau în bordul opus cheului: înaintea lor se vedea, fantomatic, portul sub lună. Vecinul cel mai apropiat, portavionul Ark Royal îşi proiecta pe apă umbra neagră şi, mai departe, domina masa enormă a stâncii Gibraltarului, refugiul spre care aspiraseră atâtea zile şi atâtea nopţi. În jurul lor, la bord, în repaus după dezastruoasa călătorie, domnea o tăcere oprimantă.

— Trebuie să uitaţi, spuse Lockhart deodată, rupând bariera de rezervă care îi separa în mod normal. Nu serveşte la nimic să vă chinuiţi cu gândul celor întâmplate. Nu puteţi schimba nimic.

— Era totuşi un submarin! strigă Ericson cu furie, Complet beat. Sunt absolut sigur… Am scris totul în raport.

— În orice caz, vina este a mea, spuse Lockhart. Am crezut că ecoul provenea de la un submarin. Eu sunt cel care i-am omorât pe

oameni.

Ericson ridică ochii spre el; de necrezut, îi erau plini de lacrimi strălucind ca nişte pietre preţioase înfipte întru mască, punând în evidenţă atât slăbiciunea cât şi bărbăţia lui. Lockhart le privi cu stupoare şi compătimire; cât era de emoţionantă această palidă figură crispată şi cât erau de reconfortante lacrimile acestui om atât de tare!… Voia să vorbească, să-l distragă şi să-i evite lui Ericson alte mărturisiri, dar şeful îi puse mâna pe umăr şi-i spuse cu o voce aproape normală:

— Nimeni nu i-a omorât… Războiul, acest blestemat război… El ne impune asemenea fapte şi nu ne mai rămâne decât să ne rugăm pentru iertarea păcatelor… Ai băut ceva, Lockhart?

— Da, sir, răspunse Lockhart, şi încă destul de mult.

— Şi eu… Pentru prima dată de când am luat comanda navei… Noapte bună.

Fără a aştepta ca Lockhart să-i răspundă, se întoarse şi porni împleticindu-se către cabina sa. După un moment de auzi un zgomot surd şi Lockhart, urmându-l în cabina, îl văzu răsturnat în fotoliu, cu capul în jos, rupt parcă de lumea înconjurătoare.

— Sir, aţi face mai bine să vă culcaţi, spuse Lockhart.

Dar Ericson îi răspunse doar cu sforăitul.

— Bietul de tine, murmură Lockhart, ai avut o porţie straşnică…

Se gândi să-l dezbrace şi să-l întindă pe cuşetă, dar ştia că nu e în stare, nu putea să-i ridice cele aproape două sute de livre. Se mulţumi

să-l instaleze cât mai confortabil în fotoliu, spunând cu voce tare:

— Nu pot să te aşez în pat, dragul şi respectatul meu comandant, dar am să te aranjez mai comod pentru noapte... Când te vei deştepta mâine dimineaţă vei avea o migrenă afurisită şi în niciun caz nu aş vrea să mă fac vinovat de ceva şi să am de a face cu proasta ta dispoziţie... Aşa, întinde-ţi picioarele...

Îi desfăcu gulerul şi cravata, îl mai privi o clipă, liniştit, pe fotoliu, apoi se apropie de uşă.

— Asta-i tot ce pot face, adăugă el cu voce joasă, cu mâna pe comutator. Aş vrea să fac mai mult, să te lecuiesc într-adevăr...

Stinse lumina şi adăugă:

— Beat sau treaz, Ericson, eşti un tip extraordinar...

Nu păşise încă pragul când auzi vocea adormită a lui Ericson pronunţând:

— Am auzit ce ai spus acum, Lockhart.

— Cu atât mai bine, sir, replică Lockhart fără stinghereală; spusele mele au fost sincere. Noapte bună.

Pe punte liniştea era completă: niciun zgomot în careul gol al ofiţerilor; toată nava, epuizată, dormea, sperând să uite oribilul trecut. Lockhart gândi şi el un moment la trecut, îşi aminti partea sa de vină; deschise bufetul, scoase o sticlă şi un pahar, urmând ceea ce îi părea acum un excelent exemplu, şi bău până când nu mai ştiu ce-i cu el.

Stând confortabil în fotoliu pe un balcon care domina strada principală a Gibraltarului, Morell sorbea cu gravitate dintr-un pahar cu vin de Xeres, delicios de limpede şi sec, o nespusă plăcere să-ţi clătească palatul gurii. Pe stradă devenea tot mai deasă mulţimea permisionarilor de pe numeroasele nave ancorate în port. Aveau multe lucruri noi de făcut şi de văzut: magazine pline cu ciorapi de mătase şi parfumuri, trăsurici strecurându-se prin străzile strâmte, cu coviltirele fâlfâind sub briză, cafenele pl braserii care te invitau fără încetare cu râsete şi muzica, distracţii şi bună petrecere la uscat. Marinarii erau totdeauna bucuroşi să se oprească la Gibraltar; acum, pentru cei de pe Compass Rose, oprirea era un adevărat balsam pentru durerea înfrângerii suferite, subliniind totodată miracolul de a fi supravieţuit unei călătorii atât de teribile. Ca toţi ceilalţi, Morell se bucura din plin: după o săptămână mai degusta încă mângâierea soarelui cald, destinderea; îmbrăcat într-o uniformă albă, uşoară, mergea la partide de înot de partea estică a stâncii; se delecta observând diversele figuri de pe străzi, vizitând acest port străin, plin de viaţă clocotitoare. Călătoria nu fusese deloc un succes; iar dacă ai avut norocul să scapi, să nu fii acum mort ca majoritatea echipajului de pe Sorrel, Gibraltarul era locul cel mai agreabil pentru a aprecia dulceaţa vieţii.

Echipajele convoiului se bucurau de o reputaţie bine stabilită; vestea dezastrului suferit

se răspândise repede printre personalul bazei: era suficient ca la popota marinei din port să spui: „Am făcut parte din convoiul AG 93”, ca îndată, într-o tăcere atentă, priviri curioase se îndreptau spre vorbitor. AG 93 era un convoi faimos; cine navigase cu el, sau înnebunise sau murise… Era ceva să dobândeşti o asemenea reclamă într-un port care avea un rol atât de important în război şi unde navele mari a căror bază era, aveau un renume mondial de curaj şi îndrăzneală.

De exemplu nava Ark Royal, vecina de dană a lui Compass Rose, a cărei etravă se ridica înaltă ca o faleză până la enorma suprastructură cu puntea de zbor, era acum nava cea mai urmărită pe toate mările, ţinta bombelor, torpilelor şi minciunilor lăudăroase ale inamicului; împreună cu ea, crucişătorul de bătălie Renown şi restul „Forţei H” formau faimosul grup de nave care escortaseră convoaiele până la Malta, cu toată opoziţia feroce întâmpinată şi care totuşi găsiseră timp să-l urmărească pe Bismark şi să-l dea la fund, la o mie de mile mai la nord. Mai departe, în jurul lor, în portul aglomerat, erau nave mai mici – flotile de distrugătoare, dragoare de mine, submarine care hărţuiau cabotierii din Mediterana Occidentală; de cealaltă parte a golfului, la Algessiras, se ascundeau ochii inamicului, toleraţi de Spania, care contribuia astfel la o eventuală victorie nazistă; mai departe la est, Creta şi Grecia erau în acele momente cuprinse de o derută sângeroasă; şi peste toată această regiune înconjurătoare, fabuloasa stâncă a Gibraltarului sta de pază, stup inexpugnabil sfredelit de tunele,

de ascensoare, plin cu muniţii, provizii şi tunuri, menţinând sub atentă supraveghere strâmtoarea cu acelaşi nume şi o mie de mile pătrate de ocean.

Morell mai comandă încă un pahar de Xeres şi rămase în minunatul colţ al fortăreţei Gibraltarului, contemplând soarele spre apus şi umbrele serii tot mai întinse, savurând cu mici înghiţituri delicata băutură, spiritualiceşte în stare de perfectă mulţumire. Curând, dintr-o cafenea de pe stradă răsunară strigăte confuze, dar nu-şi dădu osteneala să se plece peste balustrada balconului, nefiind deloc curios să cunoască cauza zgomotului. Dacă era vorba de un marinar de pe Compass Rose care intrase în vreo încurcătură, va fi informat a doua zi dimineaţa; dacă nu, puteau să-şi spargă capetele cu sticle, nu era treaba lui să se amestece… Momentan nu dorea nici agitaţie, nici complicaţii şi se simţea fericit, foarte fericit de a fi în sfârşit fără griji.

9

În a şasea zi a călătoriei de întoarcere, către sfârşitul cartului de dimineaţă, şeful mecanic Watts se urcă pe comandă, încruntând sprâncenele cu aer preocupat; până atunci, de la plecarea din Gibraltar, nu intervenise niciun fel de incident, nu observaseră nici avioane, nici submarine inamice; părea o compensare pentru precedenta călătorie… Dar acum lucrurile luau o altă întorsătură şi lui Watts îi reveni să dea

semnalul.

Watts nu se arăta pe comandă decât în caz că era ceva neapărat important, locul său obişnuit fiind trei punţi mai jos, în compartimentul maşinilor, printre ţevile şi manometrele la care se pricepea atât de bine. Se mişca stângaci pe învelişul de lemn alb şi lunecos al punţii; nu era în elementul său acolo, în plin aer, cu aceşti oameni de veghe, cu pavilioanele de semnale şi cu apa mării care valurea cu mici creste albe împrejurul navei; salopeta şi pantofii de pânză îi erau murdari de ulei, contrastând cu toţi aceşti oameni îmbrăcaţi cu mantale groase şi încălţaţi cu cizme de mare…

Ericson tocmai se pregătea să facă punctul navei la amiază, profitând de soare, şi se întoarse, auzindu-se chemat:

— Da, maistre, este ceva în neregulă?

— Mi se pare, sir, răspunse Watts înaintând, ştergându-şi mâinile pe salopetă. Figura lui pământie şi ridată arăta îngrijorată. E vorba de un lagăr care nu-mi place deloc. E fierbinte, aproape înroşit. Aş vrea să opresc ca să-l examinez.

— Este de la axul principal? întrebă Ericson, dorind să fie cât mai bine informat.

— Da, sir. Probabil o ţeavă de ungere astupată.

— N-ar fi de ajuns doar să reducem viteza? N-aş vrea să oprim decât dacă e absolut necesar.

— Nu, spuse Watts, trebuie să oprim; dacă axul continuă să se învârtească, se poate gripa şi nu pot să verific ţeava de la dispozitivul principal de alimentare cu ulei decât dacă se opreşte

maşina. Locul este foarte incomod: lagărul pupa, foarte aproape de presetupă.

Auzind răspunsul, Ericson se concentră un moment asupra problemei. Afirmaţiile lui Watts erau clare: dacă lagărul se încălzea până la roşu, însemna că nu-şi mai primea necesarul de ulei şi în lipsa uleiului ajungea curând la punctul de topire a metalului şi axul se gripa. Era o problemă de mecanică, căută o alternativă, dar n-o găsi. Erau siliţi să recurgă la cea mai puţin recomandabilă soluţie în timp de război pe mare: oprirea în mijlocul oceanului.

— Bine, spuse Ericson, luând hotărârea. Am să transmit un mesaj, apoi te anunţ să opreşti. Dar grăbeşte-te cât poţi.

— Da, sir.

Se aflau tocmai în câmpul de vedere a lui Viperous, care executa largi zigzaguri în capul convoiului. Semnalul lui Compass Rose primi un răspuns laconic: „Libertate de manevră. Informaţi-ne”.

— Confirmă primirea, spuse Ericson lui Rose, semnalizator de cart.

Apoi, prin portavoce, anunţă pe omul de la cârmă: – Dreapta zece; stop maşinile!

Compass Rose se depărtă de convoi, încetini şi treptat m^3 opri.

Pe comandă se aşternu tăcerea, în timp ce convoiul îi depăşea; corveta din urmă schimbă de drum, apropiindu-se de ei, ca un câine curios care nu ştie dacă să intre sau să dea din coadă. Jos, în compartimentul maşinilor, Watts şi fochistul şef Gracey începură să examineze tubulatura de

alimentare cu ulei. Locul, într-adevăr, era foarte incomod, foarte aproape de un perete şi greu accesibil; pentru a localiza defectul trebuiau să găsească ţeava suspectă dintr-o duzină de ţevi diferite, apoi s-o demonteze în bucăţi pentru a descoperi unde era înfundată. În camera maşinilor era foarte cald, erau obligaţi să lucreze îndoiţi, cercetând îmbinările din ambele părţi ale ţevii, deoarece nu aveau destul loc să stea alături. Părţile din ţeava respectivă nu se puteau scoate şi examina decât după ce alte ţevi erau deşurubate şi demontate. Pierdură două ore până la localizarea porţiunii înfundate, o porţiune de ţeavă îndoită în formă de L, în care uleiul nu mai circula deloc.

Watts se ridică, ţinând ţeava într-o mână şi ştergându-şi cu cealaltă fruntea transpirată.

— Şi acum? spuse el, cum să facem să vedem ce este înăuntru?

— Cred că ar trebui suptă, zise Gracey, care pe puntea inferioară avea reputaţie de mucalit.

— Să încercăm cu o bucată de sârmă, răspunse rece Watts, care nu admitea glume din partea unui subordonat, însă fochistul şef nu-i era subaltern; o sârmă nu prea groasă… Mă duc să-l previn pe comandant.

După alte două oare de lucru neîntrerupt nu reuşiseră să ajungă la un rezultat: obiectul care obstrua ţeava rămânea nemişcat, nici dacă se sufla prin ea sau dacă se încerca să fie împins; nu reuşiră nici să-l topească sau să-l rupă în bucăţi. Pe comandă Ericson se stăpânea să nu coboare în sala de maşini, să le spună să se grăbească, să

termine odată; ştia că Watts îşi dădea toată silinţa şi că, la bord, nimeni nu era mai competent ca el. La ora 4 ultimele nave ale convoiului dispăreau la orizont şi Ericson transmise prin radio un mesaj lui Viperous, punându-l la curent cu situaţia; i se răspunse doar cu o simplă confirmare de recepţie, ceea ce însemna că aveau deplină încredere că cei de pe Compass Rose vor şti să se descurce şi să se realăture convoiului cât mai curând posibil.

Nemişcat într-un colţ al comenzii, Ericson privea apa mării întunecată şi calmă, reflectând cerul înnourat; în spatele lui, Ferraby şi Baker erau de cart şi examinau fără tragere de inimă piesele unui tun antiaerian Hotchkiss, demontat de unul din tunari. Dispozitivul asdic emitea un clinchet monoton; radarul parcurgea ciclic un orizont invizibil; din când în când, cei doi oameni de veghe inspectau cu binoclul sectoarele respective: de la prova la pupa şi din nou, din prova. Compass Rose era complet imobilă; pavilionul atârna fără cea mai mică fluturare, umbra navei pe mare era nemişcată. Aşteptau două lucruri: să se repună în mers maşina, şi un alt eveniment, susceptibil de a se produce fără avertizare şi fără nicio posibilitate de apărare. Cum să ştii ce se ascundea sub suprafaţa acelei mări sumbre? Cum să ştii dacă nu cumva un ochi răutăcios nu-i privea chiar în acest minut? În tăcerea oprimantă, enervantă, fel de fel de gânduri le treceau prin minte, şi nu puteau rezista gândurilor: decât când reporneau la drum.

Pe puntea pupa, câţiva oameni pescuiau. Dacă Ericson le-ar fi spus că în acel loc apa era

adâncă de cel puţin o mie de fathomi, faptul le-ar fi fost indiferent. A pescui, chiar cu momeli din cocoloaşe de pâine, chiar la şase mii de picioare deasupra fundului oceanului era, într-un asemenea moment, mai binefăcător decât să nu faci nimic.

Jos în compartimentul maşinilor Watts ajunsese la o decizie, dar necesita o perioadă de timp considerabilă şi riscul de a demonta totul, fără a reuşi reparaţia; nu era însă de ales.

După o nouă încercare de desfundare a ţevii, îi spuse lui Gracey:

— Trebuie să tăiem în bucăţi ţeava până găsim obstacolul.

— Şi apoi?

— Îl dăm afară şi sudăm totul la loc.

— Ne va trebui toată noaptea, spuse Gracey mormăind.

— O să stăm pe loc tot războiul, dacă nu facem operaţia, replică Watts. Caută un fierăstrău de metale, în timp ce-l previn pe comandant.

Tocmai când Watts se afla pe comandă apăru Viperous: venea dinspre nord-vest, cu toată viteza, către ora 5 după amiază; proiectorul său de semnale clipi îndată ce deveni vizibil la orizont. Dorea să cunoască situaţia reparaţiei, când credeau să repornească şi dacă recepţionaseră semnale dubioase sau observaseră avioane de când erau opriţi. După consultare cu Watts, Ericson răspunse că defecţiunea era localizată, că puteau s-o înlăture, dar că era nevoie probabil să se lucreze cea mai mare parte a nopţii.

Îndată ce luară contact, Viperous îşi reduse

viteza şi încrucişa în largi cercuri la zece mile depărtare, schimbând semnale. După o pauză transmise:

— Ne pare rău că nu putem priva convoiul de o navă de escortă în timpul nopţii pentru a vă proteja pe voi.

— Foarte natural, răspunse Ericson, o să petrecem noaptea singuri.

Cuvinte care aveau scopul să prevină eventualul regret al lui Viperous de a fi procedat astfel. De altminteri era convins că nu se putea lipsi convoiul de două nave de escortă în timpul nopţii şi că decizia era indiscutabil justă.

După o pauză Viperous reveni cap la nord; îndepărtându-se, el mai semnală: „Trebuie să vă părăsim; noroc!” Continuă să se depărteze şi, înainte de a depăşi limita în care puteau comunica prin semnale, le mai transmise: „Noapte bună, amărâtă cenuşăreasă”.

Ericson fu tentat şi chiar dictă un răspuns: „Noapte bună, dragă soră mai mare”; dar înainte de a-l transmite, anulă mesajul: comandantul de pe Viperous îi era prea superior în grad pentru a risca să-i irite câtuşi de puţin susceptibilitatea…

Reparaţiile n-au durat toată noaptea, dar au necesitat ore lungi şi penibile; Watts trebui să taie ţeava în opt locuri pentru a descoperi porţiunea obstruată; anume, la îmbinarea cotului, un dop de bumbac de şters se întărise şi devenise compact. Modul cum ajunsese acolo obstacolul îi provocă lui Watts o jumătate de oră de supoziţii furioase, la care, în sinea lor, fochistul şef Gracey şi toată

echipa mecanicilor răspunseră cu reflexii usturătoare la adresa disciplinei navale. Cu toată mânia, Watts din greu pentru a readuce ţeava la lungimea şi forma el iniţială. Căci lucrurile n-au mers nici acum mai uşor; au mai întârziat din cauza unei secţiuni de ţeavă care nu rezista la flacăra aparatului de sudat. Dar până la urmă, ţeava a fost curăţată şi au aşezat-o în poziţia necesară.

Cu venirea nopţii s-au luat măsuri extraordinare de precauţie pentru a nu fi descoperiţi: Lockhart inspectă de trei sau patru ori de pe puntea superioară dacă se respectă strict camuflajul, ca nicio rază de lumină să nu-i trădeze; au fost oprite aparatele de radio din careu şi din postul echipajului şi s-au dat ordine severe să se evite orice zgomot inutil; bărcile şi plutele de salvare au fost scoase la îndemână, gata de lăsare la apă pentru cazul când, după spusele pesimiste ale lui Tallow, ar fi fost necesar să se facă un plonjon; apoi adăugă:

— Voi, de pe punte, dacă faceţi în noaptea asta vreun zgomot, vai de mama voastră.

Situaţia implica un risc pe care nu-l mai întâlniseră vreodată; erau fără niciun ajutor dacă o torpilă trecea pe sub ei, nu puteau decât să-i spună drum bun şi să o aştepte pe următoarea. Pe măsură ce orele treceau, tensiunea devenea insuportabilă; pe marea pe care în diversele călătorii văzuseră murind atâţia oameni, se găseau acum în situaţia unei raţe sălbatice paralizate, care aştepta glonţul vânătorului.

Dar nu era alt leac, decât a te înarma cu

răbdare. Carturile se succedau regulat, dar oamenii veneau la posturi în vârful picioarelor, în loc să tropăie cu cişmele pe scările de fier, ca de obicei. Compass Rose plutea nemişcată, cu bordurile plescăite din timp în timp de apa neagră; lumina strălucitoare a pătrarului de lună le arăta orizontul pericolelor care-i pândeau. Întreg echipajul încerca aceeaşi tensiune, aceeaşi nesiguranţă în privinţa viitorului, aceeaşi mânie contra blestemaţilor aceia de mecanici care lăsau maşina să se gripeze şi acum tândăleau nepricepuţi în jurul ei... Lockhart se gândi să le dea oamenilor ceva de lucru care să le abată atenţia de la pericolul iminent, dar nu găsi o activitate care să poată fi efectuată fără zgomot sau măcar fără lumina unei mici lanterne, aşa că abandonă acest gând. Aşteptarea în inactivitate era foarte dăunătoare pentru nervi; dar a-i pune la lucru, putea aduce un pericol mai grav.

Toate aceste ore de aşteptare Ericson le petrecu pe comandă; îi era imposibil să se ocupe cu altceva. Oamenii de veghe se schimbau la fiecare jumătate de oră; la intervale regulate i se aducea câte o ceaşcă de cacao; asdicul şi radarul făceau de gardă fără întrerupere. Stăpânindu-şi cu greu nerăbdarea, Ericson sta pe puntea navei imobile, privind apa şi orizontul şi, din când în când, luna strălucitoare neumbrită de vreun nor. Arunca din când în când câte o privire la umbrele ce se mişcau tăcute pe puntea superioară, ale oamenilor care aşteptau grupaţi în jurul tunurilor sau a bărcilor de salvare, în loc să coboare să se culce. Era ceva neobişnuit la bordul lui Compass

Rose, dar nu-i venea să le reproşeze derogarea de la prevederile regulamentului; nu era cazul să le pedepsească prudenţa şi teama.

Mai aproape de el, Ferraby constituia un exemplu al tensiunii nervoase generale; el nu părăsise puntea de când se oprise nava, iar la miezul nopţii, când îşi terminase cartul, se culcase pe comandă învelit cu o cuvertură, cu mâinile încrucişate sub cap şi cu centura de salvare, care-i dădea o siluetă de burduhănos. Ericson crezu că adormise, dar la un tur la comandă observă că tânărul privea cerul cu ochii mari deschişi şi cu fruntea transpirată; nici vorbă de somn…

Ericson se opri din mers, privi în jos la figura lui palidă şi încercă formal să înfiripeze o conversaţie;

— Totul în regulă, locotenente?

Nu primi niciun răspuns, de parcă Ferraby nici nu auzise. Dar Ericson nu mai stărui cu întrebări; nu era momentul să mai ţină seamă de reacţiile necuvenite ale oamenilor; era mai bine să treacă peste ele fără comentarii. Ţintă nemişcată şi fără apărare, nava sta pe loc de douăsprezece ore. Amintirea lui Sorrel era proaspătă în mintea tuturor şi mai ales spre întâmplarea ei li se îndreptau gândurile. Nu era de mirare că, ici-colo, nervii nu mai rezistau şi depăşeau limita efortului de a se stăpâni.

Se duse din nou în prova comenzii şi se aşeză fără a scoate un cuvânt. Ferraby nu era de niciun ajutor în cele ce se întâmplau şi nu putea fi blamat pentru nervii lui slăbiţi; cum i-ai putea reproşa unui nou născut că are o greutate de şase livre în

loc de opt? Şi pentru pântecele războiului, Ferraby nu era deloc un dolofan. Dar undeva, în forul său interior, îl invidia: îşi imagina cât de mare uşurare ar simţi dacă şi-ar putea scoate şi el masca imobilă de competenţă lăsând să i se vadă, la nevoie, oboseala sau frica... „La Gibraltar, îşi aminti Ericson deodată... Acolo am scos masca; dar numai Lockhart m-a văzut... eram sub efectul alcoolului, al alcoolului şi al remuşcărilor, nimic altceva; şi nu se va mai întâmpla niciodată şi nici acum”... Aşteptând în întuneric, cu ochii pe valurile argintate de razele lunii, strânse hăţurile gândurilor şi îşi reluă calma stăpânire de sine.

O singură dată în cursul nopţii, în tăcerea desăvârşită de după schimbarea oamenilor de veghe, tăcerea a fost întreruptă brusc: zgomote ca nişte lovituri de ciocan au răsunat de jos prin toată nava. Fiecare îşi privi vecinul, căutând să se încurajeze reciproc, şi toţi îi blestemau în secret pe cei care lucrau în compartimentul maşinilor, vinovaţi că le măreau temerile şi groaza, căci zgomotele se auzeau la distanţă de mile împrejur.

Adresându-se lui Morell care venea să ia de cart. Ericson ordonă scurt:

— Coboară şi spune-i lui Watts să înceteze cu loviturile de ciocan sau să se aranjeze să fie înăbuşite. Nu ne putem permite un asemenea zgomot.

Apoi, pe ton mai puţin formal, adăugă:

— Spune-i că va fi primul lovit de torpilă.

„Are multă dreptate 1 îşi spuse Morell în timp ce cobora scările până la inima navei; i se părea că, în asemenea momente, a coborî sub linia de

plutire echivala cu o intrare voluntară în mormânt. Nu-şi putea opri admiraţia camaraderească pentru oamenii care lucrau cu răbdare, de atâtea ore în şir, la zece picioare sub linia de plutire; evident, asta era meseria lor, la fel cum meseria lui comporta uneori situaţia de a sta pe comandă când un avion îi stropea cu gloanţe de mitralieră. În circumstanţele prezente, pericolul din compartimentul maşinilor solicita în mod special rezistenţa nervoasă; dacă îi lovea o torpilă, oamenii de acolo nu aveau decât zece secunde ca să scape de năvala apei; doisprezece oameni urmau să-şi dispute folosirea unicei scări, în obscuritate absolută; nici că se putea moarte mai oribilă. În orice caz, nu trebuiau să facă atâta zgomot, însemna într-adevăr să mărească riscul.

Loviturile de ciocan încetară chiar în momentul când ajunse la ultima treaptă alunecoasă a scării; auzindu-i paşii pe grătarele de fier, Watts se întoarse;

— Veniţi să vedeţi cum ne distrăm; şir? Nu mai durează mult.

— Straşnică veste, răspunse Morell; în alte împrejurări nu s-ar fi abătut de la formalismul ierarhic, nici faţă de Watts, care îi putea fi bunic. Apoi continuă

— Comandantul este îngrijorat din cauza zgomotului. Nu puteţi face ceva ca să se audă mai puţin?

— Am terminat, spuse Watts, acum montăm brăţările de susţinere a ţevii… S-au auzit loviturile de ciocan până sus?

— Cum să nu se audă? Şi chiar la multe mile

în jur submarinele se plâng de vacarm!

Oamenii care lucrau la ţeavă râseră un minut; chiar şi acolo jos, tot mai erau în stare să aprecieze glumele despre submarine. Morell le privi feţele luminate de o lampă portativă agăţată în apropiere; toate aveau aceeaşi expresie: oboseală, încordare, teamă stăpânită. îi cunoştea pe toţi: pe Watts, pe şeful fochist Gracey, apoi o pereche de fochişti de clasa a doua, Binns şi Spurway, care trăgeau totdeauna câte o beţie la uscat, şi un elev mecanic Broughton. Dar acum le dispăruse orice urmă de caractere şi individualităţi; topite împreună, ele formau o echipă omogenă de oameni de nădejde care se străduiau să câştige cursa reparării ţevii de ungere înainte de a fi loviţi de un submarin şi ale căror feţe reflectau incertitudinea viitorului. Dispăruse orice meschinărie, orice meteahnă, orice urmă de indisciplină; munceau minaţi de atenţie, zoriţi de scurgerea timpului, uitând de toate, în afară de anxietatea de a termina cât mai repede ce aveau de făcut.

— Nu s-au semnalat submarine, sir? întrebă Gracey cu accentul său de Lancashire, ceea ce dădea termenului detestat o tentă de comic căci pronunţa stâlcit „suubmarin”, făcând cuvântul să-şi piardă din teroarea obişnuită şi să creeze o atmosferă mai destinsă. „Ce bine ar fi dacă acest fel de atmosferă ar dura tot timpul” gândi Morell, şi îi răspunse:

— Până în prezent încă nu şi, la rândul lui, convoiul pare să fie liniştit. Dar nu trebuie să mai stăm pe aici prea mult timp.

Watts aprobă cu un gest, dar spuse cam înverşunat;

— Nu stăm degeaba, să aşteptăm submarinul.

— Şi cât va mai dura? întrebă Morrel.

— Cam vreo două ore, spuse Watts.

— Este operaţia de cea mai lungă durată pe care am executat-o vreodată, spuse Gracey. Parcă am fi pe o afurisită de navă de linie, căci aceasta este reputată că epuizează oamenii.

— Când ajungem în port, spuse altul dintre oameni, anume Broughton, voi cere să lucrez mai bine la uscat; voi lucra mai bucuros într-o sală de căldări de la Chatham, decât aici.

— Cine nu ar prefera, spuse Spurway, cel mai scund şi în general cel mai beţivan dintre mecanici. Eu aş prefera să curăţ closetele docurilor în fiecare zi a săptămânii.

Din discuţia lor Morell îşi dădu seama până la ce punct îi adusese tensiunea nervoasă încât uitau cu totul regulile de comportare normală în prezenţa unui ofiţer.

— Ei bine! vă urez noroc, spuse el, şi începu să urce înapoi pe scară.

Ajuns la capătul acesteia, îl întâmpinară mai întâi stelele, apoi apa neagră. Stârnite de un vânt rece, valuri repezi loveau flancul lui Compass Rose, aşteptând singură şi imobilă în noaptea neagră.

10

Între orele reci, de la 2 la 3 dimineaţa, când norii ascundeau luna şi apa neagră părea fără fund, se auzi un pas pe scara comenzii, un pas rapid, sprinten, deloc tiptil; era pasul mecanicului şef Watts.

— Sir! se adresă el siluetei vagi, aplecată peste balustrada comenzii.

Înţepenit şi îngheţat de lunga gardă, Ericson se întoarse cu greutate spre el:

— Ce este?

— Suntem gata de plecare, sir.

„În fine!” gândi Ericson, ridicându-se şi întinzându-se cu mulţumire. În fine, părăseau acel loc detestat şi poate ca scăpau! Un sentiment de uşurare i se infiltră în tot corpul, îi venea să-l felicite pe Watts, să-i strângă mâna, dând frâu unei bucurii delirante. Dar se mulţumi să spună doar:

— Îţi mulţumesc, maistre, e foarte bine.

Apoi strigă în portavoce:

— Timoneria!

— Timoneria, sir, răspunse vocea timonierului, smuls dintr-o visare care-l purtase acasă.

— Anunţaţi: maşinile gata de manevră!

Luară de îndată drumul spre nord, repede, în urmărirea convoiului; viteza creştea, nava se încălzea, se reanima şi renăştea speranţa. N-aveau de ce să privească în urmă: noroc neaşteptat, nu lăsau nimic în prada inamicului.

Către ora 6, la ivirea zorilor spre est, au luat contact cu convoiul, apărut pe marginea ecranului radarului. De cart, Lockhart privi dâra întreruptă

apărută, apreciind că el se afla la multe mile înaintea lui Compass Rose şi că nu îl puteau ajunge decât spre mijlocul dimineţii; dar puse punctul pe hartă, nu mai erau singuri pe imensitatea mării, care era cât pe-aci să le devină mormântul. Îl trezi îndată pe comandant pentru a-i anunţa că se stabilise primul contact cu convoiul, aşa că putea continua odihna. Mormăitul retransmis prin portavoce ca răspuns arăta că Ericson se trezise din somn doar pentru a prinde vestea, ca un păstrăv ieşind din adânc ca să înghită o muscă, şi a se da apoi din nou la fund. Lockhart surâse şi închise capacul portavocei; după asemenea noapte, comandantul merita un somn bun.

Cartul de dimineaţă se termină la ora opt la est, lumina se accentua înălbind apa întunecată; Tomlinson, cea mai tânără ordonanţă, strângea ceştile şi farfuriile veghii de noapte, strecurându-se fără zgomot pe puntea muiată de rouă, ca un personaj în al treilea act al unei piese în care totul se sfârşeşte cu bine. Acum viteza atingea aproape maximum: Compass Rose înainta regulat în direcţia convoiului, Lockhart nu avea altceva de făcut decât să bată tălpile ca să se mai încălzească, privind ecranul radarului, pe care semnalele navelor luau forme tot mai concrete. Simţea o mare plăcere privind petele luminoase, familiare ochilor lui, care se accentuau şi arătau că se apropiau de convoi. Îndepărtarea fusese prea îndelungă şi mai mult ca orice, aşteptau să se termine cu singurătatea şi să sosească în sfârşit momentul asemănător cu acela când reiei contact

cu familia la întoarcerea dintr-o călătorie… Gândurile îi începeau să rătăcească; răspunse automat când omul de la timonă şi cei de veghe se schimbară pentru ultima jumătate de oră a cartului; Compass Rose, săltată încet de Atlantic, putea fi un tren pe punctul de a intra în gara Euston. La capătul cheului, îl aşteaptă… Tresări şi deveni brusc atent, auzind finaeria radarului.

— Radarul, către comandă!

— Aici comanda! strigă el în portavoce.

Glasul egal, destul de obosit al operatorului de la radar, anunţă fără emoţie:

— Se vede o mică pată în urma convoiului, şir; o vedeţi şi pe ecranul dumneavoastră?

Lockhart privi ecranul situat alături de portavoce, replică a celui din cabina operatorului. Într-adevăr, între convoi şi ei se vedea în prezent un mic ecou, semnal tremurând pe ecran ca flacăra unei lumînări într-un curent de aer. Îl observă o jumătate de minut înainte de a vorbi. Nu era decât un punct luminos, cât o gămălie de ac, dar persistent; trebuia neapărat urmărit cu atenţie. Se aplecă asupra portavocei:

— Da, îl văd, spuse el… Cum îl interpretezi?

Dar, înainte de a primi răspunsul, întrebă;

— Cine este de cart?

— Sellars, sir.

„Este şeful operator radar cel mai bun”, gândi el şi repetă:

— Cum interpretezi?

— Greu de spus. Semnalul este mic, dar persistent şi avansează cu aceeaşi viteză ca şi convoiul.

— Ar putea fi emis de una din nave?

— Nu cred, nu corespunde cu relevmentul navelor.

— Poate o navă rămasă în urmă?

— Este prea mic pentru a proveni de la o navă… Priviţi semnalul de mai la dreapta, probabil una din navele de escortă; este mult mai mare.

Era adevărat. La marginea convoiului, spre dreapta, se vedea un semnal izolat, mult mai mare, fără îndoială o corvetă. Lockhart ezită, tentat să-l avertizeze pe comandant de apariţia acestui ecou ciudat, dar fără un motiv serios nu se îndura să-l scoale dintr-un somn meritat. Poate că era ceva inofensiv, un defect al aparatului imperfect pus la punct; poate era o navă întârziată, rămasă la coada convoiului (dar dimensiunea contrazicea presupunerea); poate era un gren de ploaie… Dar putea fi ceva care trebuia neapărat urmărit… Mai fixă semnalul timp de două minute, observă că se accentua lent şi continua să avanseze cu convoiul; se adresă lui Sellars:

— Continuă observarea.

Şi, fără tragere de inimă, apăsă pe soneria portavocei în legătură cu comandantul.

Ajuns pe comandă, frecându-şi ochii, Ericson nu era deloc bine dispus. Nu apucase să doarmă decât patru ore, şi acelea întrerupte de primul raport despre contactul cu convoiul; acum somnul îi era din nou întrerupt, gândea el, pentru că poate un drac de pescăruş se cocoţase pe antena radarului şi secundul nu se pricepuse să-l gonească. Când Lockhart îi arătă semnalul şi îi

explică cum se desfăşurase, el murmură:

— Probabil că este o navă leneşă rămasă în urmă.

— Este mult mai mică decât celelalte nave, spuse Lockhart cu ezitare.

Recunoştea comandantului dreptul de a fi prost dispus la o oră atât de matinală, dar ţinuse seama de aceasta când îl trezise şi voia să justifice alerta. Arătând pe ecran, spuse:

— Iată, cred că aceasta este escorta din coadă. Ecoul curios este la cel puţin zece mile mai în urmă.

— Hm!... mârâi din nou Ericson, adăugând: cine este operator?

— Sellars, sir.

— Radar! chemă comandantul în portavoce.

— Aici radarul, ascult comanda! răspunse Sellars:

— Ei bine! Ce-i cu ecoul ăsta?

— E mereu acolo, sir. (Indică distanţa şi relevmentul); Asta înseamnă că se află la zece mile în urma ultimei nave a convoiului.

— Aparatul este în regulă?

— Da, sir, în stare perfectă, spuse Sellars cu tonul unui om care, la ora 8 fără cinci minute dimineaţa, pe o vreme foarte rece, nu avea de gând să accepte o asemenea ofensă, nici din partea unui comandant prost dispus.

— Ai mai observat vreodată un ecou asemănător?

— Nu, sir, spuse Sellars, după o pauză. Are dimensiunea corespunzătoare unei geamanduri sau unei mici bărci.

— Un trauler, un drifter?

— Mai mică decât acestea, mai repede o barcă, o barcă de la bordul unei nave.

Ericson privi din nou pe ecranul radarului, în timp ce Lockhart, surâzând, îşi spunea că reaua dispoziţie a şefului fusese învinsă de competenţa lui Sellars. În spatele lor, restul personalului de pe punte şi Baker care tocmai venea să-şi ia în primire cartul îl observau pe comandant, aşteptându-i decizia; iar decizia a fost surprinzătoare:

— La posturile de luptă! spuse Ericson deodată, ridicându-se, şi cu aceeaşi voce hotărâtă ordonă omului de la cârmă:

— Toată forţa înainte. Dreapta zece!

Lockhart încercă să spuie ceva, dar se răzgândi: luat prin surprindere, era să puie o întrebare prosteasc㠄Credeţi că este un submarin, sir?” Soneriile de alarmă începură să zbârnâie prin toată nava, tropăitul cizmelor grele pe punţi şi pe scări îi dădea cel mai bun răspuns… În picioare, în faţa bateriei de portavoci, cuprins de emoţie excepţională, cu obişnuinţa celor doi ani de când efectua operaţia, înregistra rapoartele diferitelor posturi şi confirma primirea dar, de astă dată, se putea întâmpla ca activitatea să aibă într-adevăr un rost important.

Una după alta, vocile auzite îi stimulau ardoarea. Cea a lui Ferraby de la pupa;

— Echipele de lansatori de grenade gata!

Cea a lui Morell, de pe teugă:

— Tunarii la posturi!

Cea a lui Baker, din mijlocul navei;

— Tunul de şase livre gata!

Cea a şefului mecanic Watts, de jos, din compartimentul maşinilor:

— Maşinile gata de luptă!

Din cabina timoneriei se auzi vocea lui Tallow:

— Şeful timonier la timonă, sir!

Lockhart aruncă o privire rapidă în jurul lui, apoi spre prova şi pupa, ca verificare finală pentru liniştire. Oamenii de veghe de pe comandă se aflau la posturi lângă tunurile Hotchkiss; Wells, şeful semnalizator, stătea în apropierea proiectorului de semnale. Chiar sub comandă, în jurul tunului de 105, tunarii prevăzuţi cu căşti de oţel erau în alertă, cu Morell care privea orizontul prin binoclu şi care se întoarse pentru a supraveghea încărcarea; la extremitatea pupa, în centrul unui alt grup de oameni, Ferraby da ordin să se scoată siguranţele grenadelor, preparându-le pentru lansare.

Satisfăcut, Lockhart se adresă cu voce tare comandantului, raportându-i situaţia generală:

— Echipajul este la posturile de luptă, sir!

După care îşi reluă sarcina sa directă: aparatura asdic, instrumentul morţii, pentru cazul când ar fi nevoie… Sub el, conştientă parcă de tensiunea şi hotărârea oamenilor pe care îi transporta, Compass Rose începu să trepideze.

Ericson observa ecranul radarului. Ordinul de a se prezenta la posturile de luptă nu fusese decât o pornire impulsivă, inspirată de iritare, de sentimentul că, dacă îi trebuia să fie de veghe, nimeni altul la bord nu era cazul să doarmă. Dar

ecoul recepţionat era ciudat şi era foarte posibil ca de data aceasta să se afle pe o pistă într-adevăr reală; pentru un asemenea caz, promptitudinea cu care Compass Rose era gata să-l înfrunte, constituia o reconfortare. Exploră orizontul cu binoclul, dar ceaţa matinală îl ascundea de toate părţile, nu se vedea nimic. Privi din nou ecranul radarului, apoi se aplecă peste portavoce:

— Unde este acum punctul apărut?

Sellars indică distanţa şi relevmentul respectiv; orice era, urma mereu alura lentă a convoiului şi Compass Rose se apropia repede de el.

— Ecoul se accentuează, sir, adăugă Sellars; dimensiunea rămâne aceeaşi, dar ecoul este mai puternic. Probabil că este ceva foarte solid.

Acum pe ecranul radarului se vedea un pătrat compact de nave în exteriorul căruia se distingeau net navele de escortă, iar micul necunoscut le urma… Ericson îşi spuse că dacă era un submarin, constata pentru prima dată că ne comportă conform cu teoria, urmărind convoiul cu totul în afara câmpului vizual al acestuia, poate după un atac nocturn nereuşit şi aşteptând căderea nopţii pentru a încerca o nouă torpilare. Dar submarinul, dacă era, ignora faptul că o altă navă de escortă se grăbea să-l ajungă… Numai de-ar putea să se apropie suficient înainte de a fi reperaţi!

Compass Rose îşi urma cursa, absorbită de atenţia ţintei, vibrând de speranţa că într-adevăr vâna o pradă bună. Dacă era un submarin, războiul nu-i oferise încă până atunci un noroc mai mare; era ceea ce aşteptau de mult, recompensa

tuturor celor îndurate; ora următoare avea să arate dacă suferiseră degeaba. Pe punte, speranţa, se citea pe feţele oamenilor din jurul armelor; se răspândise vestea că urmăreau ceva precis şi datele provenite din cabina radarului îi ţinea la curent şi le hrănea speranţe. Pe comandă, toţi cei ce aveau binocluri, comandantul, Wells şi cei doi oameni de veghe scrutau orizontul, nerăbdători să se împlinească ceea ce aşteptau din moment în moment.

Compass Rose îşi urma goana; sub etrava navei se ridica un val de spumă gălbuie iar în urmă rămânea un siaj clocotitor; înfruntau vântul cu nerăbdarea de a-şi ajunge prada; în prezent soarele se ridica deasupra orizontului, un soare palid care topea ceaţa, aducând vizibilitate până la zece, cincisprezece mile înainte; un soare bun, din ce în ce mai puternic, şi care ţinea cu ei, le venea în ajutor. Greementul navei gemea; de la un capăt la altul al comenzii se simţeau trepidând tablele bordajului prova tăind apa; vibra şi dispozitivul de lansare a grenadelor, emiţând un sunet muzical forte, ca într-o formidabilă partitură. „Şeful lor este pe cale să-i scoată din apatie pe leneşii aceia de fochişti…” gândi Ericson cu un surâs de satisfacţie. După înţepeneala neputincioasă din ajun, actuala vânătoare rapidă era binevenită.

Pentru a cincea sau a şasea oară ordonă lui Sellars să-i raporteze situaţia. Excitat şi bucuros, acesta indica reducerea distanţei şi certitudinea unei apropiate ajungeri din urmă. Ericson avea sentimentul că ţine în mâini întreaga navă, gata şi încordată pentru asalt; avea asemenea idei

fantastice când era obosit: simţea nava sub el, aşa cum călăreţul îşi simte calul, şi era mândru şi fericit de prompta reacţia a navei... Au aşteptat şi au transpirat destul pentru a ajunge la acest moment... Se apropie de platforma compasului, luă un relevment exact după ultimul raport al radarului, luă binoclul pentru a privi în lungul relevmentului şi, deodată, observă submarinul.

Părea un mic pătrat negru la orizont: era turela submarinului. În timp ce privea, un val mare îl ridică şi la baza acestuia văzu spuma albă produsă de mişcarea corpului submarinului sub apă. Departe înainte, se vedeau acum şi urmele de fum care trădau convoiul, la peste douăzeci de mile distanţă... Două ţinte, doi vânători, unul după altul... Ericson se sculă brusc şi chemă de la comandă:

— Morell!

— Prezent, sir!

— Se vede un submarin la suprafaţă, deocamdată în afara bătăii noastre. Dar fii pregătit să tragem asupra lui înainte de a intra în imersiune... Dacă putem, să ne apropiem suficient fără a fi văzuţi.

Se întoarse spre Lockhart; de lângă ei, Wells, urmărind prin binoclu, strigă:

— Îl văd! Drept înainte!

Vocea îi era excitată, dar îşi reveni la normalul profesional şi întrebă:

— Trebuie să trimitem un raport de contact, sir?

— Da, prin radio; ia notă: „Către Amiralitate şi repetat către Viperous. Un submarin la

suprafaţă, la zece mile în urma convoiului T.G. 104. Drum 345, viteza cinci noduri. Îl atacăm”.

Se întoarse spre cabina asdicului şi strigă:

— Lockhart! este un submarin.

Lockhart scoase capul prin mica fereastră şi spuse, cu un surâs larg:

— Am auzit, şir… Deocamdată, e prea departe pentru mine.

Ericson surâse şi el şi răspunse:

— O să avem nevoie de maşinăria dumitale peste un timp destul de lung; mai are vreme să intre în imersiune rapidă îndată ce ne va observa.

— Sir, să profităm şi să atacăm cât niu este încă alertat; e bine să ataci inamicul când se află încă cu pantalonii lăsaţi în jos… zise Lockhart.

Pentru întreg echipajul următoarele cinci minute au fost de intensă emoţie. A fost alertată echipa de lansare a grenadelor, comandată de Ferraby, apoi compartimentul maşini:

— Dă-i bătaie, Watts, stimulă Ericson prin portavoce, n-avem vreme de pierdut.

Sub presiunea maximă a aburilor, Compass Rose despica furioasă apa într-un efort disperat pentru ca, înainte de a fi descoperită, să prindă inamicul în raza ei de acţiune. Ericson distingea acum din ce în ce mai clar, prin binoclu, turela pătrată a submarinului, apoi chiar şi silueta unui om privind înainte, complet absorbit de sarcina supravegherii convoiului. „Complet inconştiente de destinul care-i aşteaptă, victimele îşi joacă rolul!” gândi Lockhart, care vedea acum submarinul fără efort, cu ochiul liber; se aflau încă prea departe pentru a-l contacta cu asdicul, dar

erau în stare să se năpustească asupra lui fără să mai recurgă la asemenea mijloace ştiinţifice… Distanţa scădea, vocea lui Sellars anunţa regulat cifrele respective; curând, pe comandă se auzi o sonerie neobişnuită, provenea de la piesa 105 şi Morell, cu aerul unui om care prezintă formal felicitări ocazionale, spuse:

— Acum, sir, cred că am face bine să-l lovim.

Distanţa era de patru mile, adică opt mii de yarzi, prea mare pentru un tun de calibru mic şi riscau să strice totul. „Desigur, îşi spuse Ericson, dacă lovim, tipul de pe turelă se va întoarce, exclamând: „Dumnezeule din ceruri!” sau „la dracu’!” şi va intra în imersiune spre siguranţa adâncului…” Aşteptă un moment, cântărind argumentele pentru şi contra –, apoi dădu ordin lui Morell să tragă.

Lovitura porni imediat; desigur că degetul lui Morell era mai dinainte pregătit pe butonul de darea focului…

Lovitura fusese bună, ajutată şi de distanţele date de radar, dar insuficientă pentru a atinge ţinta în plin, în împrejurări atât de critice: coloana de apă alb-cenuşie se ridică spre cer la treizeci de yarzi dincolo de submarin; nici că se putea un semnal de alarmă mai bun pentru el! Omul de pe turelă se întoarse, parcă neerezându-şi ochilor, ca un amant convins că bărbatul este departe, pe mare şi, deodată, îi aude vocea în vestibul. Apoi dispăru, turela rămase goală.

Tăcerea fu sfâşiată din nou, o nouă lovitură de tun; dar Ericson înjură cu voce tare, căci de astă dată lovitura fusese prea scurtă şi o înaltă

coloană de apă mască submarinul; când coloana recăzu în mare şi putură vedea ce se întâmplase, submarinul intra rapid în imersiune în vârtejuri de apă. În câteva secunde, corpul şi cea mai mare parte a turelei se imersaseră. Morell mai comandă o a treia lovitură, înainte ca submarinul să devină invizibil, dar în învolbureala valurilor n-au mai putut distinge exact unde căzuse obuzul. Părea să fi căzut foarte aproape, să fi atins chiar submarinul în clipa când acesta dispărea, mişcându-se spre dreapta.

— Este în imersiune! strigă Ericson.

Aproape imediat vocea încordată a lui Lockhart pronunţă:

— În contact…

Ecoul contactului asdicului, puternic şi clar, a fost perceptibil pe întreaga comandă. Profund emoţionat, Lockhart îl privi pe operator; nu trebuia să piardă ţinta la numai câteva secunde de când submarinul fusese vizibil… Compass Rose înainta foarte repede şi Lockhart îl certă pe operator când submarinul păru că scapă din raza asdicului. Omul transpira de enervare, lovind cu pumnul în marginea scaunului.

— Se îndreaptă repede spre dreapta, strigă Lockhart şi făcu din cap un gest de aprobare când comandantul schimbă de drum pentru a intercepta submarinul. Apoi declanşă imediat soneria de alarmă pentru lansatorii de grenade de la pupa; acum erau foarte aproape de inamic şi ecoul contactului devenea confuz, amestecat cu zgomotul transmisiei. Era un moment în care putea interveni norocul: dacă submarinul îşi

alegea bine momentul şi făcea o schimbare mare de drum, ieşea din zona mortală a următoarei explozii. Au urmat câteva secunde de aşteptare, parcurgând ultimii yarzi înaintea atacului; apoi Lockhart dădu semnalul şi grenadele fură lansate.

Explozia ridică parcă toată suprafaţa mării; ocupat cu reîncărcarea grenadelor şi îngrozit de spaima prezenţei apropiate a submarinului, la doar câţiva yarzi de ei, Ferraby avu impresia că se ridică şi el în aer. Coloane de apă se înălţau şi se mirau că submarinul nu era aruncat şi el în sus, atât erau de siguri că l-au atins…

Când Compass Rose mai înainta şi marea se calmă, rămaseră tăcuţi în faţa marei întinderi de apă decolorată de explozii şi aşteptau să vadă submarinul apărând şi predându-se. Învolburarea apei dispărea şi odată cu ea speranţele deşarte; plini de mânie şi stupefacţie, înţeleseră că atacul eşuase.

— Să-l ia dracu’! înjură Lockhart, exprimând gândul întregului echipaj. E sigur că l-am lovit. A dracului maşinărie era acolo…

— Să reluăm cercetările, ordonă scurt Ericson. N-am terminat.

Lockhart înroşi la acest reproş făcut în public, simţindu-se rănit în mândria sa profesională; se aplecă asupra asdicului, spunând operatorului:

— Caută la 60 grade de la pupa.

Aproape imediat regăsiră contactul, la cincizeci de yarzi de locul unde lansaseră grenadele.

Compass Rose întoarse şi se precipită pentru

a reataca. De astă dată era mai simplu: poate că-i provocaseră ceva avarii, căci submarinul nu mişca, nu încerca să scape.

— Ţinta staţionară! raportă Lockhart şi repetă la intervale scurte până când grenadele fură lansate din nou; o nouă explozie scutură întreaga navă şi din nou aşteptau succesul sau eşecul eforturilor.

— În orice moment, acuma… începu cineva de pe comandă.

Deodată, în siajul lor, submarinul apăru ca un enorm peşte mişcându-se neîndemânatic, negru şi lucind în soare.

Se auzi strigătul oamenilor de pe puntea superioară; strigăt de triumf. Submarinul se ridica deasupra apei; mai întâi cu prova, făcând cu apa un unghi extraordinar, expulzat de forţa exploziei; era evident că echipajul îi pierduse controlul. Apa aluneca curgând de pe carcasă şi în timp ce se ridica, mari bule de aer apăreau în jurul turelei, iar motorina se prelingea prin bordajul avariat al mijlocului submarinului.

— Deschideţi focul! strigă Ericson şi, timp de câteva secunde, fu rândul lui Baker să preia rolul principal, căci tunul de două livre, situat chiar în pupa coşului navei, era singurul care putea trage de la această distanţă.

Focul sacadat zgudui văzduhul într-un vacarm de lovituri succesive ca de ciocan mecanic, obuzele trasoare se succedau unul după altul, jos, peste apă, în direcţia submarinului.

Îşi regăseau siguranţa şi rutina; simţeau doar un sentiment bizar de dezgust în faţa acestui

obiect detestat, cauza oribilă a sutelor de nopţi de spaime şi dezastre, acum atât de aproape de ei, expunându-se cu atâta inocenţă. Ca în faţa unui criminal de care te-ai ferit multă vreme şi cu care te pomeneşti instalându-se nepăsător în propriul tău cămin.

Loviturile tunului începeau să-şi arate efectul: la prova submarinului scânteiau fulgerări strălucitoare, urmate de mici ciuperci galbene de fum de cordită; obuzele erau de calibru mic, dar prin lovituri repetate a fost străbătut corpul rezistent şi i-au fost atinse părţile vitale. Compass Rose se înclină sub acţiunea cârmei şi intrară în acţiune mitraliere de pe comandă şi de pe platforma de semnalizare, cu un huruit intens. Submarinul începu să se scufunde şi din turelă ieşeau oameni. Majoritatea alergau spre partea dinainte, menţinându-şi greu echilibrul pe puntea înclinată, cu mâinile ridicate deasupra capului, agitându-le şi strigând spre Compass Rose; dar unul dintre ei, furios sau mai curajos decât ceilalţi, deschise focul de la adăpostul turelei cu o mitralieră ale cărei gloanţe loviră mijlocul lui Compass Rose. Brusc, contraatacul se opri în timp ce trăgătorul se prăbuşea la marginea turelei; restul echipajului începu să sară peste bord sau să alunece, căci obuzele de pe Compass Rose continuau să cadă peste oameni şi peste oţelul navei. Pe puntea udă a submarinului curgea sânge, formând pe detestatul corp cenuşiu dâre frumos asortate de roşu aprins; submarinul începu să se scufunde mai întâi cu pupa, în mijlocul unei mari revărsări de motorină şi de bule de aer, de

fum şi miros de cordită. La jumătatea turelei se arătă un om, care aruncă în mare un sac greu şi încercă să se dagajeze şi el, dar tambuchiul de salvare era obstruat de corpul trăgătorului mort şi submarinul se scufundă înainte de a fi reuşit. O ultimă explozie sub mare înălţă spre cer o cascadă de apă cu motorină, apoi se aşternu tăcerea.

— Încetaţi focul! ordonă Ericson când marea se linişti şi suprafaţa se netezea sub o peliculă de motorină răspândită destul de departe.

— Cârma zero! Stop maşinile şi pregătiţi plasele pentru salvare.

Momentul de euforie trecuse. Încetase deja cu câtva timp înainte pentru unul dintre oamenii de pe Compass Rose, un tânăr marinar din echipa victorioasă a servanţilor mitralierelor, omorât de un glonţ al trăgătorului inamic izolat. Aplecaţi asupra lui, camarazii contrastau prin durerea lor cu bucuria restului echipajului, ocupat acum să-i primească pe supravieţuitorii submarinului; înotând spre Compass Rose, mulţi din ei erau în prada spaimei sau a epuizării, strigând după ajutor; încă exaltaţi de victorie, oamenii de pe Compass Rose îi aclamau ironic, incapabili să ia în serios disperarea celor care, cu câteva minute înainte, erau aprigi partizani ai războiului total…

— Acesta este tipul de supravieţuitori care îmi place, spuse deodată Morell, vorbind în general; ei au inventat acest gen de episoade de război naval; să-i vedem acum cum se comportă.

Se comportau însă la fel ca toţi ceilalţi supravieţuitori pe care îi salvase Compass Rose: unii strigau după ajutor, alţii înotau în tăcere spre

salvatori, câţiva se înecară înainte de a fi salvaţi, dar unul dintre ei, individualist remarcabil care ar fi putut sabota toată operaţia de salvare, ajungând prin înot energic la plasa atârnată de flancul navei, ridică deodată ochii către salvatori, întinse braţul drept şi strigă:

— Heil Hitler!

Pe bordul lui Compass Rose se stârni de îndată un, murmur de furie şi oamenii nu mai puseră inimă să-i ajute pe supravieţuitori să ajungă pe navă.

— Ticăloşilor, spunea mânios torpilorul Wainwright, aţi merita să vă lăsăm să vă înecaţi…

Lockhart supraveghea de pe punte operaţia de salvare; martor al incidentului, împărtăşea şi el părerea lui Wainwright şi gândi în sine că comandantul ar fi fost justificat să ordone „Pe drum înainte” şi să-i lase pe nemţi să se zbată până la moarte. Dar era o reacţie trecătoare şi prefăcându-se că nu observă starea de spirit a oamenilor, strigă:

— Grăbiţi-vă, n-o să pierdem toată ziua.

Înotătorii au fost scoşi pe rând din apă, ultimul fiind cel care strigase „Heil Hitler!” Tonbridge, cu greutatea sa remarcabilă, îl călcă atât de puternic pe piciorul lui gol, că de astă dată acestuia îi scăpă un strigăt cu totul diferit.

— Fără prea mult zgomot! ordonă scurt Lockhart, cu figura impasibilă. Au scăpat cu viaţă… Aşază-i în front, se adresă el lui Tonbridge, ceea ce prizonierii executară. În număr de paisprezece, se aliniară cu un mort la picioarele lor; în jur, echipajul lui Compass Rose forma un

semicerc, privindu-i pe captivi. Aveau un aspect destul de prăpădit: apa curgea de pe ei în picături mari pe punte iar figurile le erau totodată dezolate şi uşurate, ea cele ale unor artişti proşti care şi-au terminat rolul fără să fi fost huiduiţi de public. Nu erau eroi: privaţi de nava lor, deveneau simpli oameni. Echipajul lui Compass Rose se simţea aproape deziluzionat, înşelat de calitatea primilor învinşi salvaţi. „Aşa era faimosul echipaj al unui submarin?”

Dar pe lângă calitatea nu prea de soi, prezenţa lor provoca contrarietate, era tot atât de odioasă ca apariţia submarinelor la suprafaţa mării. Aparţineau unei alte lumi, infinit detestabilă: nu erau numai germani, ci germani de pe submarine; erau dublu îndreptăţiţi să-i urască. Au fost percheziţionaţi, cât mai repede posibil, înregistraţi şi închişi sub punte.

Printre prizonieri se afla şi comandantul submarinului şi Ericson ordonă să fie condus în propria sa cabină, ca precauţie cu o santinelă la uşă. Când, mai târziu, în cursul dimineţii, ajunseră în raza de vizibilitate a convoiului şi erau pe punctul de a raporta lui Viperous, el coborî pentru a-l cunoaşte pe ceea ce denumea glumind „omologul” său, spre a-şi satisface un simţământ de triumf şi mulţumire. Compass Rose se comportase într-adevăr bine, reuşise o ispravă care compensa doi ani de efort greu şi comandantul era foarte hotărât să se comporte acum mărinimos şi să stabilească raporturi civilizate cu învinsul. După tensiunea încercată în cursul dimineţii, îşi propunea totuşi să fie precaut;

în orice caz nu se aşteptă să întâlnească categoria de om pe care o găsi în cabina sa şi, în cursul întrevederii, încercă o schimbare de sentimente, cea mai rapidă din toată viaţa.

În picioare, în mijlocul cabinei, germanul privea destui de trist prin hublou; când Ericson intră, se întoarse şi căută să îşi reia atitudinea normală, de ochii lumii… Era înalt, foarte blond şi tânăr; ar fi putut să fie băiatul lui; „Dar, slavă domnului, nu era”, gândi îndată Ericson, remarcându-i ochii inexpresivi, puţin zăpăciţi, dispreţul care îi crispa buzele şi nările şi furia de a fi fost capturat de ceea ce el considera „rasă inferioară”. Era tânăr, dar faţa îi era îmbătrânită de maladia unei prea mari încrederi în propria-i superioritate.

„Nu-i nimic de făcut cu oamenii ăştia, gândi Ericson cu pesimism profund; sunt incurabili. Mai bine să-i împuşcăm şi să sperăm că generaţia viitoare va fi mai bună”.

— Heil Hitler! exclamă neamţul cu ton arogant. Doresc…

— Nu, replică Ericson sever, nu începem astfel. Cum te numeşti?

Cu privire furibundă, celălalt răspunse:

— Von Hellmuth, căpitanul locotenent von Hellmuth. Dumneavoastră sunteţi comandantul? Cum vă numiţi?

— Ericson.

— Ah! Un nume curat german! strigă von Hellmuth, ridicându-şi sprâncenele blonde, mirat parcă de a descoperi nobleţe la un pârlit.

— Sunt sigur că nu este un nume german,

spuse Ericson scurt. Şi încetează de a mai face pe grozavul; eşti prizonier, închis aici, caută să fii cuviincios.

Neamţul încruntă sprâncenele, plin de ostilitate, până şi în poziţia în care îşi ţinea umerii, bombându-şi pieptul.

— Mi-aţi luat nava prin surprindere, sir, spuse cu amărăciune. Altminteri…

Se subînţelegea din spusele lui că îl acuza pe Ericson de înşelătorie, de tactică contrară regulilor războiului, procedeu care ultragia onoarea germană, demn de a fi folosit doar de englezi, polonezi şi negri. „Şi ce dracu’ ai făcut luni de zile, gândi Ericson, oare tu n-ai luat oamenii prin surpriză, nu i-ai urmărit, nu le-ai lăsat nicio şansă de salvare?” Dar asemenea spuse n-ar fi fost admise de partener şi, în loc să le pronunţe, îi spuse cu un surâs ironic:

— Aşa-i războiul. Dacă este prea dur pentru dumneata, îmi pare rău.

Von Hellmuth îi aruncă o privire furioasă, dar nu răspunse; îşi dădea seama prea târziu că plângându-se de modul cum fusese învins, îşi mărturisise propria lui slăbiciune. Parcurse cu privirea cabina şi spuse dispreţuitor:

— Cabina este destul de mizerabilă; nu sunt obişnuit…

Prins de furie, Ericson se apropie de el gândind: „Dacă aş avea un revolver la îndemână, l-aş omorî chiar acum. Iată în ce stare te aduc aceşti blestemaţi; iată cum se răspândeşte şi se înrădăcinează această urâtă boală, îngâmfarea…” Cu voce severă şi puternică pronunţă:

— Taci! încă un cuvânt, şi te trimit în fundul calei…

Apoi, întorcându-se brusc spre uşă;

— Santinelă!

Marinarul de gardă, cu revolverul la centură, apăru pe prag:

— Sir!

— Prizonierul este periculos, spuse Ericson, dacă încearcă să iasă din cabină, împuşcă-l.

Faţa marinarului rămase impasibilă; numai ochii sclipiră o secundă cu interes, privindu-l pe comandant, apoi pe von Hellmuth.

— Am înţeles, sir, spuse el, şi ieşi din cabină.

Jumătate mândru, jumătate înfricoşat, von Hellmuth începu:

— Sunt ofiţer al marinei germane…

— Eşti un ticălos, în toate limbile, îi spuse Ericson, întrerupându-l scurt.

Se simţea pe pragul unei noi crize de furie. „Aş fi capabil, gândi el, mirat de propria sa violenţă, aş putea să-l omor tot atât de uşor cât mi-aş pocni degetele…” Încet şi cu grijă articulă:

— Nu ţin neapărat să te aduc în Anglia. Am putea să te îngropăm în mare chiar azi după-amiază, dacă aş avea poftă… Ia seama, asta-i totul, ia seama…

Ieşi din cabină şi odată afară, se întrebă de ce nu simţea ruşine de sine însuşi.

Cele două cadavre, neamţul şi tânărul englez, erau întinse alături la pupa, acoperite cu pavilioanele respective, în timp ce îşi potrivea vocea pentru a începe serviciul funebru, Ericson îşi simţea ochii hipnotizaţi de cele două pete de culori. „Sunt doi marinari dedesubt îşi spunea el, culcaţi acolo, fără deosebire, decât că al nostru a fost împuşcat direct, pe când celălalt a murit din cauza rănilor şi a epuizării; şi ţinând seama de felul cum sunt folosite în acest moment, cele două pavilioane sunt şi ele la fel... Îşi potrivi din nou vocea, iritat şi surprins de gândurile sale.

„Omul, născut din femeie, nu trăieşte decât puţin timp”, începu el aproape fără să privească în carte: cunoştea pe dinafară serviciul funebru. Dar textul îl emoţiona; citindu-l, gândea la morţi, la tânărul marinar, primul pe care Compass Rose îl pierduse până atunci. Totul era trist şi comandantul german, fără pază, stătea la un yard de el, găsind poate şi el că propriul lui rol era trist; figura lui mândră schiţa un rictus; şocul emotiv îi slăbea aroganţa... „Poate că este impresionat din cauza svasticei, îşi spuse Ericson, nu este trist de moartea marinarului său; dar poate că „onorul” implicat de ceremonie şi pavilionul britanic duşman, poate că ele îl impresionează totuşi”.

La un semnal al lui Lockhart, maşinile fură stopate; pe Compass Rose domnea tăcere, tăcere întreruptă doar de clipoceala apei sub bolta pupa.

— Acum, încredinţăm adâncului trupurile lor, încheie Ericson.

Sifleele fluierară, scândurile fură înclinate,

trupurile învelite în pânză alunecară de sub pavilioane şi dispărură fără urmă în apa mării. Alături de el, Ericson îl observă pe comandantul german tremurând. „Da, gândi el, la urma urmei, e şi el afectat”.

Îşi puse şapca pe cap şi salută; germanul observă şi îl imită. Faţă în faţă, Ericson văzu lacrămi lucind în ochii lui palizi. Ridică capul şi îşi deturnă privirea.

— Mulţumesc, sir, spuse von Hellmuth. Apreciez tot ce aţi făcut. (Stingherit, întinse mâna…). Aş dori…

Ericson îi strânse mâna, fără să-i mai spună ceva; era intimidat de propria-i emoţie şi de cei treizeci de membri ai echipajului care îi observau. Deodată, germanul pronunţă aproape încet:

— Camarazi de mare…

„Făcea el aluzie la cei doi morţi pe care tocmai îi îngropaseră în mare, sau la ei înşişi, cei doi comandanţi, împărtăşind aceeaşi emoţie în faţa morţii unor camarazi?” se întrebă Ericson. Dar n-avea importanţă… Ridică capul şi porni, lăsându-l pe Lockhart să se ocupe de prizonier.

Pe măsură ce se depărta, emoţia şi tristeţea se risipeau şi, deodată, îşi dădu seama de inutilitatea lor. Faptul nu avea nimic deosebit; executaseră multe înmormântări în mare de la bordul lui Compass Rose; până atunci recordul era de optsprezece într-o singură zi, toate în primele ore ale dimineţii; ultimelor două nu era cazul să li se dea atâta importanţă… Urcând scara spre comandă, Ericson gândea: „Dracu’ să-i ia pe nemţii ăştia, mai întâi te înfurie, apoi te fac să

plângi. E nesănătos, anormal, îmi pare rău că-i avem la bord; simpla lor prezenţă îţi înmoaie forţele şi virtuţile. Nu ar trebui să se facă prizonieri; mai bine îi luam drept ţinte pentru un exerciţiu de tragere când înotau în apă; îi lăsam să se vaiete şi plecam. Tipii ăştia sunt în stare să strice atmosfera pe orice navă, să-ţi distrugă felul de a gândi…”

În subconştient, îşi dădea seama că acest gând atroce inspirat de prezenţa prizonierilor la bord era numai din cauza lui von Hellmuth, care îl făcuse în două rânduri să-şi piardă echilibrul sufletesc.

Se aşeză în scaunul său de pe comandă, căutând să-şi redobândească sângele rece. Îşi dădea seama că era extrem de obosit.

12

Oboseala şi schimbarea dispoziţiei sentimentale avu ca rezultat faptul că Ericson aproape că nu vorbi cu nimeni despre distrugerea submarinului; după prima exaltare, a devenit taciturn şi când Lockhart propuse să se bea un pahar pentru celebrarea victoriei, fu cu totul nedumerit, când primi răspunsul lui Ericson:

— Nu este cazul să ne punem pe băut, când suntem în mare.

Totuşi Ericson şi Lockhart erau mai aproape unul de altul, ca niciodată, prin mândria şi bucuria triumfului comun, simţind aproape fizic bucuria.

Dar Ericson nu împărtăşea imensa şi zgomotoasa excitare care cuprinsese întreaga navă, concretizată prin urale din postul echipajului, aproape la orice oră din zi. Dar în profunzime, din gândul lui şi al tuturor oamenilor de la bord, se detaşa un simţământ clar de realizare, de realizare care încorona în 1941 cei doi ani anteriori de încercări şi eforturi şi estompa toate minutele oribile trăite. Munciseră greu ca să ajungă până la victoria asupra acestui submarin, înduraseră până la limită oboseala, despărţirea de ai lor, încordarea, frigul şi groaznica lipsă de confort; acum tabloul scorului era şters, socoteala încheiată. Dar pentru Ericson, socoteala era ceva personal: prefera să savureze singur satisfacţia de a vedea încununate cu succes eforturile din ultimii doi ani şi se izolă într-un fel de retragere sentimentală.

Din această retragere nu ieşi decât o singură dată în cursul călătoriei de întoarcere, aproape de sfârşitul ei, atunci când, din întâmplare, aflându-se alături, un val de felicitări veni prin megafon şi păru a declanşa în el un resort, a-l umple de mulţumire şi veselie tinerească. Luând microfonul, întrebă pe Viperous, peste cei douăzeci de yarzi de apă ce-i separau:

— Vreţi să-i vedeţi pe nemţi? Tocmai e ora lor de plimbare… Lockhart, dă ordin să se adune pe teugă.

Curând, primul şir de prizonieri începură să urce scara spre punte.

— Nu sunt deloc arătoşi, urmă Ericson prin megafon, scuzându-se parcă, când nemţii apărură

privind în jurul lor ca nişte şoareci ieşind din adăpostul întunecos de sub duşumea. Cu asemenea adversari, câştigăm la sigur războiul, nu-i aşa?

CUPRINS

Prolog 3
Partea întâi
1939: PREGĂTIRILE ...5
Partea a doua
1940: HĂRŢUIELI ...96
Partea a treia
1941: ÎNCLEŞTAREA...165